ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ
Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΑ ΤΡΙΑ ΠΡΩΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΑΙ ΤΗΝ Α' ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΘΗΛΕΩΝ

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου δραχ. 26.10
Βιβλιόσημον καὶ φόρος Ἀναγκ. Δανείου δραχ. 9.—
Ἀριθμὸς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 21385
Ἀριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας 43.119, 17 Σεπτεμβρίου 1929

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΩΛΛΑΡΟΣ & Σ'ΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,
50 — ΕΝ ΟΔΩΙ ΣΤΑΔΙΟΥ — 50
1929

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1929 ΞΕΝ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ
Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΑ ΤΡΙΑ ΠΡΩΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΑΙ ΤΗΝ Α' ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΘΗΛΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

PRINTED IN GREECE

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^ΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,
50 — ΕΝ ΟΔΩΙ ΣΤΑΔΙΟΥ — 50
1929

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν σφραγῖδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

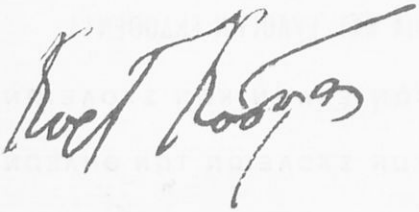

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ
Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & Σ/ΑΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ — ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ 10 — ΑΘΗΝΑΙ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Α'. Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου. Προπαρασκευαὶ πρὸς μάχην.

(1, 1—11)

Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο, πρεσβύτε- § 1—2
ρος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος· ἐπεὶ δὲ ἠσθένει
Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἐβούλετο τὼ παῖδε
ἀμφοτέρω παρεῖναι. ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρὼν ἐτύγχανε·
Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς αὐτὸν σατράπην
ἐποίησε, καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων, ὅσοι εἰς
Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζονται. ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος λαβὼν
Τισσαφέρνην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων ὁπλίτας
ἀνέβη τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παρράσιον.

Ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν βασι- § 3
λείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς
τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύοι αὐτῷ. ὁ δὲ πείθεται καὶ συλ-
λαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν· ἡ δὲ μήτηρ, ἐξαιτησαμένη
αὐτόν, ἀποπέμπει πάλιν εἰς τὴν ἀρχήν.

Ὁ δέ, ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθείς, βουλεύεται, § 4—5
ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλά, ἢν δύνηται,
βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρύσατις μὲν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε
τῷ Κύρῳ φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρτα-
ξέρξην. ὅστις δ' ἀφικνοῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτόν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πάντας οὕτω διατιθεὶς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ. καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο, ὡς πολεμεῖν τε ἱκανοὶ εἶεν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ.

§ 6—7 Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἤθροιζεν, ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος, ὅπως ὅτι ἀπαρασκευότατον λάθοι βασιλέα. ὧδε οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογήν· ὁπόσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι, παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἑκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίους ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι. καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον, ἐκ βασιλέως δεδομέναι, τότε δὲ ἀφειστήκεσαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου· ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. ὁ δὲ Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας, συλλέξας στράτευμα, ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ἐπειρᾶτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας. καὶ αὕτη αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα.

§ 8 Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἠξίου, ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ, δοθῆναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ὥστε βασιλεὺς τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλὴν οὐκ ᾠήθετο, Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων. καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων, ὧν Τισσαφέρνης ἐτύγχανεν ἔχων.

§ 9 Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τῇ κατ' ἀντιπέρας Ἀβύδου τόνδε τὸν τρόπον· Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς. ὁ δέ, λαβὼν τὸ χρυσίον, στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ ἐπολέμει, ἐκ Χερρονήσου ὁρμώμενος, τοῖς Θρᾳξὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι καὶ ὠφέλειτοὺς Ἕλληνας· ὥστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἑκοῦσαι. τοῦτοδ' αὖ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα.

Ἀρίστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ξένος ὢν ἐτύγχανεν αὐτῷ, καὶ § 10
πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκοι ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθόν, ὡς οὕτω περιγενόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν. ὁ δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἓξ μηνῶν μισθὸν καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλεύσηται. οὕτω δὲ αὖ τὸ ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα.

Πρόξενον δὲ τὸν Βοιώτιον ξένον ὄντα ἐκέλευσε λαβόντα § 11
ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Σοφαίνετον δὲ τὸν Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνει σὺν τοῖς φυγάσι τοῖς Μιλησίων. καὶ ἐποίουν οὕτως οὗτοι.

Β'. Ἡ ἐκ τῶν Σάρδεων πορεία τοῦ ἐν αὐταῖς ἀθροισθέντος στρατοῦ μέχρι τῶν Ταρσῶν τῆς Κιλικίας.

(2, 1–27)

Ἐπεὶ δ' ἐδόκει αὐτῷ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν πρό- § 1
φασιν ἐποιεῖτο, ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἥκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ Ἀριστίππῳ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτόν, ὃ εἶχε στράτευμα· καὶ Ξενίᾳ τῷ Ἀρκάδι, ὃς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἥκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους, πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν.

§ 2—3 Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. οἱ δὲ ἡδέως ἐπείθοντο· ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ· καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὁπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὁπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὁπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιὸς ὁπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὁπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο.

§ 4 Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα καὶ μείζονα ἡγησάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευήν, πορεύεται ὡς βασιλέα, ᾗ ἐδύνατο τάχιστα, ἱππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους. καὶ βασιλεὺς μὲν δή, ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

§ 5—6 Κῦρος δὲ ἔχων, οὓς εἴρηκα, ὡρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν· τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπῆν ἑπτὰ ἐζευγμένη πλοίοις. τοῦτον διαβὰς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἕνα παρασάγγας ὀκτὼ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτά· καὶ ἧκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὁπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιᾶνας καὶ Ὀλυνθίους.

§ 7—8 Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα Κύρῳ βασίλεια ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου ὁπότε γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους. διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλείων· ῥεῖ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως. ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει· ῥεῖ δὲ καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον· τοῦ δὲ Μαρσύου τὸ εὖρός ἐστιν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν νικήσας ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας καὶ τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄντρῳ, ὅθεν αἱ πηγαί· διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας. ἐνταῦθα Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει, λέγεται οἰκοδομῆσαι ταῦτά τε τὰ βασίλεια καὶ τὴν Κελαινῶν ἀκρόπολιν.

Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ ἦκε Κλέαρχος ἔχων ὁπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θρᾷκας ὀκτακοσίους καὶ τοξότας Κρῆτας διακοσίους. ἅμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ Συρακόσιος ἔχων ὁπλίτας τριακοσίους, καὶ Ἀγίας ὁ Ἀρκὰς ἔχων ὁπλίτας χιλίους. καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὁπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν αἷς Ξενίας ὁ Ἀρκὰς τὰ Λύκαια ἔθυσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ δὲ ἆθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαῖ· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ Μυσίᾳ χώρᾳ. § 9—10

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας τριάκοντα § 11—13

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς Καΰστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφείλετο μισθὸς πλέον ἢ τριῶν μηνῶν καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπῄτουν. ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διῆγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος· οὐ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά. τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα καὶ φυλακὴν περὶ αὐτήν, Κίλικας καὶ Ἀσπενδίους. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη, ἡ Μίδου καλουμένη τοῦ Φρυγῶν βασιλέως, ἐφ' ᾗ λέγεται Μίδας τὸν Σάτυρον θηρεῦσαι, οἴνῳ κεράσας αὐτήν.

§ 14—16 Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυριάειον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδεῖξαι τὸ στράτευμα αὐτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδεῖξαι, ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἕλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι καὶ στῆναι, συντάξαι δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τεττάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας, παρελαύνων ἐφ' ἅρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἁρμαμάξης. εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημῖδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.

§ 17—18 Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἅρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἑρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων, ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προβαλόμενοι τὰ ὅπλα ἐπῆσαν. ἐκ δὲ τούτου, θᾶττον προϊόντων σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολύς, καὶ ἥ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἁρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς, καταλιπόντες τὰ ὤνια, ἔφυγον. οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἦλθον. ἡ δὲ Κίλισσα, ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος, ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἥσθη, τῶν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν § 19—20
εἰς Ἰκόνιον, τῆς Φρυγίας πόλιν ἐσχάτην. ἐνταῦθα ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυκαονίας σταθμοὺς πέντε παρασάγγας τριάκοντα. ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ἕλλησιν ὡς πολεμίαν οὖσαν. ἐντεῦθεν Κῦρος τὴν Κίλισσαν εἰς τὴν Κιλικίαν ἀποπέμπει τὴν ταχίστην ὁδὸν καὶ συνέπεμψεν αὐτῇ στρατιώτας, οὓς Μένων εἶχε, καὶ αὐτόν. Κῦρος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξελαύνει διὰ Καππαδοκίας σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἴκοσι καὶ πέντε εἰς Δάνα, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν ᾧ Κῦρος ἀπέκτεινεν ἄνδρα Πέρσην Μεγαφέρνην, φοινικιστὴν βασίλειον, καὶ ἕτερόν τινα τῶν ὑπάρχων δυνάστην, αἰτιασάμενος ἐπιβουλεύειν αὐτῷ.

Ἐντεῦθεν ἐπειρῶντο εἰσβάλλειν εἰς τὴν Κιλικίαν· ἡ δὲ § 21—22
εἰσβολὴ ἦν ὁδὸς ἁμαξιτὸς ὀρθία ἰσχυρῶς καὶ ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι, εἴ τις ἐκώλυεν. ἐλέγετο δὲ καὶ Συέννεσις εἶναι ἐπὶ τῶν ἄκρων, φυλάττων τὴν εἰσβολήν· διὸ ἔμεινεν ἡμέραν ἐν τῷ πεδίῳ. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἧκεν ἄγγελος λέγων, ὅτι λελοιπὼς εἴη Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ἥσθετο ὅτι τὸ Μένωνος στράτευμα ἤδη ἐν Κιλικίᾳ ἦν εἴσω τῶν ὀρέων, καὶ ὅτι τριήρεις ἥκουσι περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν. Κῦρος δ' οὖν ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη, οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ εἶδε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰς σκηνάς, οὗ οἱ Κίλικες ἐφύλαττον. ἐντεῦθεν δὲ κατέβαινεν εἰς πεδίον μέγα καὶ καλόν, ἐπίρρυτον καὶ δένδρων παντοδαπῶν σύμπλεων καὶ ἀμπέλων· πολὺ δὲ καὶ σήσαμον καὶ μελίνην καὶ κέγχρον καὶ πυροὺς καὶ κριθὰς φέρει· ὄρος δ' αὐτὸ περιέχει ὀχυρὸν καὶ ὑψηλὸν πάντῃ ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν.

§ 23—24 Καταβὰς δὲ διὰ τούτου τοῦ πεδίου ἤλασε σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας πέντε καὶ εἴκοσιν εἰς Ταρσούς, τῆς Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, ἔνθα ἦν τὰ Συεννέσιος βασίλεια τοῦ Κιλίκων βασιλέως· διὰ μέσου δὲ τῆς πόλεως ῥεῖ ποταμὸς Κύδνος ὄνομα, εὖρος δύο πλέθρων. ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συεννέσιος εἰς χωρίον ὀχυρὸν ἐπὶ τὰ ὄρη, πλὴν οἱ τὰ καπηλεῖα ἔχοντες· ἔμειναν δὲ καὶ οἱ παρὰ τὴν θάλατταν οἰκοῦντες ἐν Σόλοις καὶ ἐν Ἰσσοῖς.

§ 25 Ἐπύαξα δὲ ἡ Συεννέσιος γυνὴ προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο· ἐν δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ὀρέων τῶν εἰς τὸ πεδίον δύο λόχοι τοῦ Μένωνος στρατεύματος ἀπώλοντο· οἱ μὲν ἔφασαν ἁρπάζοντάς τι κατακοπῆναι ὑπὸ τῶν Κιλίκων, οἱ δὲ ὑπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους εὑρεῖν τὸ ἄλλο στράτευμα οὐδὲ τὰς ὁδούς, εἶτα πλανωμένους ἀπολέσθαι. οἱ δ' ἄλλοι, ἐπεὶ ἧκον, τήν τε πόλιν τοὺς Ταρσοὺς διήρπασαν, διὰ τὸν ὄλεθρον τῶν συστρατιωτῶν ὀργιζόμενοι, καὶ τὰ βασίλεια τὰ ἐν αὐτῇ.

§ 26—27 Κῦρος δέ, ἐπεὶ εἰσήλασεν εἰς τὴν πόλιν, μετεπέμπετο τὸν Συέννεσιν πρὸς ἑαυτόν· ὁ δὲ οὔτε πρότερον οὐδενί πω κρείττονι ἑαυτοῦ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἔφη οὔτε τότε Κύρῳ ἰέναι ἤθελε, πρὶν ἡ γυνὴ αὐτὸν ἔπεισε καὶ πίστεις ἔλαβε. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπεὶ συνεγένοντο ἀλλήλοις, Συέννεσις μὲν ἔδωκε Κύρῳ χρήματα πολλὰ εἰς τὴν στρατιάν, Κῦρος δὲ ἐκείνῳ δῶρα, ἃ νομίζεται παρὰ βασιλεῖ τίμια, ἵππον χρυσοχάλινον καὶ στρεπτὸν χρυσοῦν καὶ ψέλια καὶ ἀκινάκην χρυσοῦν καὶ στολὴν Περ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σικήν, καὶ τὴν χώραν μηκέτι διαρπάζεσθαι· τὰ δ' ἡρπασμένα ἀνδράποδα, ἤν που ἐντυγχάνωσιν, ἀπολαμβάνειν.

[Περίληψις τῶν κεφ. 3, 4, 5 καὶ 6:

Ἐν Ταρσοῖς διαμένει Κῦρος εἴκοσιν ἡμέρας· διότι οἱ Ἕλληνες ὑποπτεύσαντες ὅτι ἡ ἐκστρατεία γίνεται κατὰ τοῦ βασιλέως ἀρνοῦνται νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν· εἰς δὲ τὴν διαταγὴν τοῦ Κλεάρχου ἀνθίστανται καὶ δι' ἔργων. Ὅθεν οὗτος καταφεύγει εἰς πανουργίαν. Συγκαλεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ δηλοῖ ὅτι θ' ἀκολουθήσῃ τοὺς Ἕλληνας ὅπου καὶ ἂν πορευθῶσι. Κερδήσας οὕτως τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν στρατιωτῶν συγκαλεῖ αὐτοὺς καὶ εἰς δευτέραν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ κατορθοῖ νὰ πείσῃ αὐτοὺς ν' ἀποστείλωσι πρεσβείαν πρὸς τὸν Κῦρον, ἵνα ἐρωτήσῃ αὐτὸν πρὸς τί διανοεῖται νὰ μεταχειρισθῇ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Κῦρος ἀποκρίνεται ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἐχθρόν του Ἀβροκόμαν καὶ ὑπισχνεῖται αὔξησιν μισθοῦ. Μετὰ ταῦτα οἱ στρατιῶται συγκατανεύουσι ν' ἀκολουθήσωσι τὸν Κῦρον.

Ἀπὸ τῶν Ταρσῶν φθάνουσιν εἰς Ἰσσούς, τὴν ἐσχάτην πολιν τῆς Κιλικίας, ἔνθα εὑρίσκουσι τὸν στόλον τοῦ Κύρου, τὸν Χειρίσοφον τὸν Λακεδαιμόνιον μετὰ 700 ὁπλιτῶν καὶ 400 μισθοφόρους Ἕλληνας ἀποστατήσαντας ἀπὸ τοῦ Ἀβροκόμα· ἐξ Ἰσσῶν διελθόντες τὰς πύλας τῆς Κιλικίας καὶ Συρίας φθάνουσιν εἰς Μυρίανδον· ἐνταῦθα δραπετεύουσι δυσαρεστηθέντες δύο Ἕλληνες στρατηγοί, ὁ Ξενίας καὶ ὁ Πασίων, ἀλλὰ δὲν καταδιώκονται ὑπὸ τοῦ Κύρου. Τὴν Συρίαν διαπορεύεται ἀκωλύτως, ἐπειδὴ ὁ Ἀβροκόμας, ὁ σατράπης τῆς χώρας, ἀφῆκεν αὐτὴν ἔκθετον ἀποχωρήσας πρὸς τὸν βασιλέα. Μετὰ πορείαν δώδεκα ἡμερῶν φθάνουσι εἰς Θάψακον παρὰ τὸν Εὐφράτην, ἔνθα μανθάνουσι παρὰ τοῦ Κύρου τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας· ἐπὶ τούτῳ γογγύζουσιν οἱ στρατιῶται, ἀλλ' ὁ Κῦρος καταπραΰνει αὐτοὺς διὰ προσαυξήσεως τοῦ μισθοῦ καὶ τῆς ὑποσχέσεως μεγαλειτέρων ἀμοιβῶν. Καὶ οὕτω διαβαίνουσι πεζοὶ τὸν Εὐφράτην καὶ ἐξακολουθοῦσι τὴν πορείαν μέχρι τοῦ Ἀράξου ποταμοῦ τοῦ εἰς τὸν Εὐφράτην ἐκβάλλοντος.

Ἀπὸ τοῦ Ἀράξου εἰσέρχονται εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ πορευθέντες διὰ μεγάλης, ὁμαλῆς καὶ ἐρήμου πεδιάδος φθάνουσιν εἰς τὴν πόλιν Κορσωτὴν καὶ ἐκ ταύτης εἰς τὰς Βαβυλωνίας Πύλας πολλὰς κακουχίας ὑπομένοντες δι' ἔλλειψιν τροφίμων· ταῦτα τέλος προμηθεύονται ἐκ τῆς Χαρμάνδης, πόλεως κειμένης πέραν τοῦ Εὐφράτου, διαβαίνοντες τὸν ποταμὸν ἐπὶ δερματίνων σχεδιῶν. Ἐνταῦθα ἐπαπειλεῖται ρῆξις μεταξὺ τοῦ στρατοῦ τοῦ Μένωνος καὶ Κλεάρχου· ἀλλ' ἐγκαίρως ἐπεμβάντες ὁ Πρόξενος καὶ ὁ Κῦρος προλαμβάνουσιν αὐτήν.

Μετὰ τὴν διάβασιν τῶν Πυλῶν προχωροῦντες διὰ τῆς Βαβυλωνίας παρατηροῦσιν ἴχνη ὡς δισχιλίων ἱππέων τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, οἵτινες προπορευόμενοι ἠρήμουν τὴν χώραν. Ἐπιφανὴς Πέρσης, ὁ Ὀρόντας, ἀναλαμβάνει νὰ συλλάβῃ ἢ νὰ φονεύσῃ αὐτούς. Ἀλλ' ἐξ ἐπιστολῆς τινος αὐτοῦ, ἣν ἔστελλε πρὸς τὸν βασιλέα, ἀποδειχθεὶς προδότης συλλαμβάνεται, κρίνεται ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Κῦρον ἀρίστων Περσῶν καὶ τοῦ Κλεάρχου καὶ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον μυστηριωδῶς ἐξαφανίζεται

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γ'. Παρασκευαὶ πρὸς μάχην.

(7, 1—20)

§ 1 Ἐκ Πυλῶν δὲ τῆς Ἀραβίας ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῳ περὶ μέσας νύκτας· ἐδόκει γὰρ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἕω ἥξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον· καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυτοῦ διέταξε. μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἅμα τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἥκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον Κύρῳ περὶ τῆς βασιλέως στρατιᾶς.

§ 2—4 Κῦρος δέ, συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλήνων, συνεβουλεύετό τε, πῶς ἂν τὴν μάχην ποιοῖτο, καὶ αὐτὸς παρῆνει θαρρύνων τοιάδε· «Ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, οὐκ ἀνθρώπων ἀπορῶν βαρβάρων συμμάχους ὑμᾶς ἄγω, ἀλλὰ νομίζων ἀμείνους καὶ κρείττους πολλῶν βαρβάρων ὑμᾶς εἶναι, διὰ τοῦτο προσέλαβον. ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ἧς κέκτησθε καὶ ἧς ὑμᾶς ἐγὼ εὐδαιμονίζω. εὖ γὰρ ἴστε, ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἑλοίμην ἂν ἀνθ' ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. ὅπως δὲ καὶ εἰδῆτε, εἰς οἷον ἔρχεσθε ἀγῶνα, ἐγὼ ὑμᾶς εἰδὼς διδάξω. τὸ μὲν γὰρ πλῆθος πολύ, καὶ κραυγῇ πολλῇ ἐπίασιν· ἂν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τὰ ἄλλα καὶ αἰσχύνεσθαί μοι δοκῶ, οἵους ἡμῖν γνώσεσθε τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ὄντας ἀνθρώπους. ὑμῶν δὲ ἀνδρῶν ὄντων καὶ εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων, ἐγὼ ὑμῶν τὸν μὲν οἴκαδε βουλόμενον ἀπιέναι τοῖς οἴκοι ζηλωτὸν ποιήσω ἀπελθεῖν, πολλοὺς δὲ οἶμαι ποιήσειν τὰ παρ' ἐμοὶ ἑλέσθαι ἀντὶ τῶν οἴκοι».

§ 5—7 Ἐνταῦθα Γαυλίτης παρών, φυγὰς Σάμιος, πιστὸς δὲ Κύρῳ, εἶπε· «Καὶ μήν, ὦ Κῦρε, λέγουσί τινες, ὅτι πολλὰ ὑπισχνεῖ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νῦν διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι, τοῦ κινδύνου προσιόντος. ἂν δὲ εὖ γένηταί τι, οὐ μεμνήσεσθαί σέ φασιν· ἔνιοι δὲ οὐδέ, εἰ μεμνῆό τε καὶ βούλοιο, δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι, ὅσα ὑπισχνεῖ». ἀκούσας ταῦτα ἔλεξεν ὁ Κῦρος· «Ἀλλ' ἔστι μὲν ἡμῖν, ὦ ἄνδρες, ἡ ἀρχὴ ἡ πατρῴα πρὸς μὲν μεσημβρίαν μέχρι οὗ διὰ καῦμα οὐ δύνανται οἰκεῖν ἄνθρωποι, πρὸς δὲ ἄρκτον μέχρι οὗ διὰ χειμῶνα· τὰ δ' ἐν μέσῳ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ φίλοι. ἢν δ' ἡμεῖς νικήσωμεν, ἡμᾶς δεῖ τοὺς ἡμετέρους φίλους τούτων ἐγκρατεῖς ποιῆσαι. ὥστε οὐ τοῦτο δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω, ὅ,τι δῶ ἑκάστῳ τῶν φίλων, ἂν εὖ γένηται, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔχω ἱκανούς, οἷς δῶ. ὑμῶν δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ στέφανον ἑκάστῳ χρυσοῦν δώσω».

§ 8—9 Οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες αὐτοί τε ἦσαν πολὺ προθυμότεροι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήγγελλον. εἰσῆσαν δὲ παρ' αὐτὸν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τινὲς ἀξιοῦντες εἰδέναι, τί σφίσιν ἔσται, ἐὰν κρατήσωσιν. ὁ δὲ ἐμπιμπλὰς ἁπάντων τὴν γνώμην ἀπέπεμπε. παρεκελεύοντο δὲ αὐτῷ πάντες, ὅσοιπερ διελέγοντο, μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὄπισθεν ἑαυτῶν τάττεσθαι. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ὧδέ πως ἤρετο τὸν Κῦρον· «Οἴει γάρ σοι μαχεῖσθαι, ὦ Κῦρε, τὸν ἀδελφόν;» «Νὴ Δί'», ἔφη ὁ Κῦρος, «εἴπερ γε Δαρείου καὶ Παρυσάτιδός ἐστι παῖς, ἐμὸς δὲ ἀδελφός, οὐκ ἀμαχεῖ ταῦτ' ἐγὼ λήψομαι».

§ 10—13 Ἐνταῦθα δὴ ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλλήνων ἀσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία, πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, τῶν δὲ μετὰ Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα ἀμφὶ τὰ εἴκοσι. τῶν δὲ πολεμίων ἐλέγοντο εἶναι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα διακόσια. ἄλλοι δὲ ἦσαν ἑξακισχίλιοι ἱππεῖς, ὧν Ἀρταγέρσης ἦρχεν· οὗτοι δὲ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ἦσαν, τοῦ δὲ βασιλέως στρατεύματος ἦσαν στρατηγοὶ τέτταρες, τριάκοντα μυριάδων ἕκαστος, Ἀβροκόμας,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τισσαφέρνης, Γωβρύας, Ἀρβάκης. τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῇ μάχῃ ἐνενήκοντα μυριάδες καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα· Ἀβροκόμας δὲ ὑστέρησε τῆς μάχης ἡμέραις πέντε, ἐκ Φοινίκης ἐλαύνων. ταῦτα δὲ ἤγγελλον πρὸς Κῦρον οἱ αὐτομολήσαντες παρὰ μεγάλου βασιλέως πρὸ τῆς μάχης, καὶ μετὰ τὴν μάχην, οἳ ὕστερον ἐλήφθησαν τῶν πολεμίων, ταὐτὰ ἤγγελλον.

§ 14—16 Ἐντεῦθεν δὲ Κῦρος ἐξελαύνει σταθμὸν ἕνα παρασάγγας τρεῖς συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι παντὶ καὶ τῷ Ἑλληνικῷ καὶ τῷ βαρβαρικῷ· ᾤετο γὰρ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μαχεῖσθαι βασιλέα· κατὰ γὰρ μέσον τὸν σταθμὸν τοῦτον τάφρος ἦν ὀρυκτή βαθεῖα, τὸ μὲν εὖρος ὀργυιαὶ πέντε, τὸ δὲ βάθος ὀργυιαὶ τρεῖς. παρετέτατο δὲ ἡ τάφρος ἄνω διὰ τοῦ πεδίου ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους. ἦν δὲ παρὰ τὸν Εὐφράτην πάροδος στενὴ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς τάφρου ὡς εἴκοσι ποδῶν τὸ εὖρος· ταύτην δὲ τὴν τάφρον βασιλεὺς ποιεῖ ἀντὶ ἐρύματος, ἐπειδὴ πυνθάνεται Κῦρον προσελαύνοντα. ταύτην δὴ τὴν πάροδον Κῦρός τε καὶ ἡ στρατιὰ παρῆλθε καὶ ἐγένοντο εἴσω τῆς τάφρου.

§ 17—18 Ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἐμαχέσατο βασιλεύς, ἀλλ' ὑποχωρούντων φανερὰ ἦσαν καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων ἴχνη πολλά. ἐνταῦθα Κῦρος Σιλανὸν καλέσας τὸν Ἀμπρακιώτην μάντιν ἔδωκεν αὐτῷ δαρεικοὺς τρισχιλίους, ὅτι τῇ ἑνδεκάτῃ ἀπ' ἐκείνης ἡμέρᾳ πρότερον θυόμενος εἶπεν αὐτῷ, ὅτι βασιλεὺς οὐμαχεῖται δέκα ἡμερῶν, Κῦρος δ' εἶπεν· «Οὐκ ἄρα ἔτι μαχεῖται, εἰ ἐν ταύταις οὐ μαχεῖται ταῖς ἡμέραις· ἐὰν δ' ἀληθεύσῃς, ὑπισχνοῦμαί σοι δέκα τάλαντα». τοῦτο τὸ χρυσίον τότε ἀπέδωκεν, ἐπεὶ παρῆλθον δέκα ἡμέραι.

§ 19—20 Ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῇ τάφρῳ οὐκ ἐκώλυε βασιλεὺς τὸ Κύρου στράτευμα διαβαίνειν, ἔδοξε καὶ Κύρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι· ὥστε τῇ ὑστεραίᾳ Κῦρος ἐπορεύετο

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰς Ἀναβ. βιβλ. Ι, κεφ. 8, § 4 κ. ἑ.

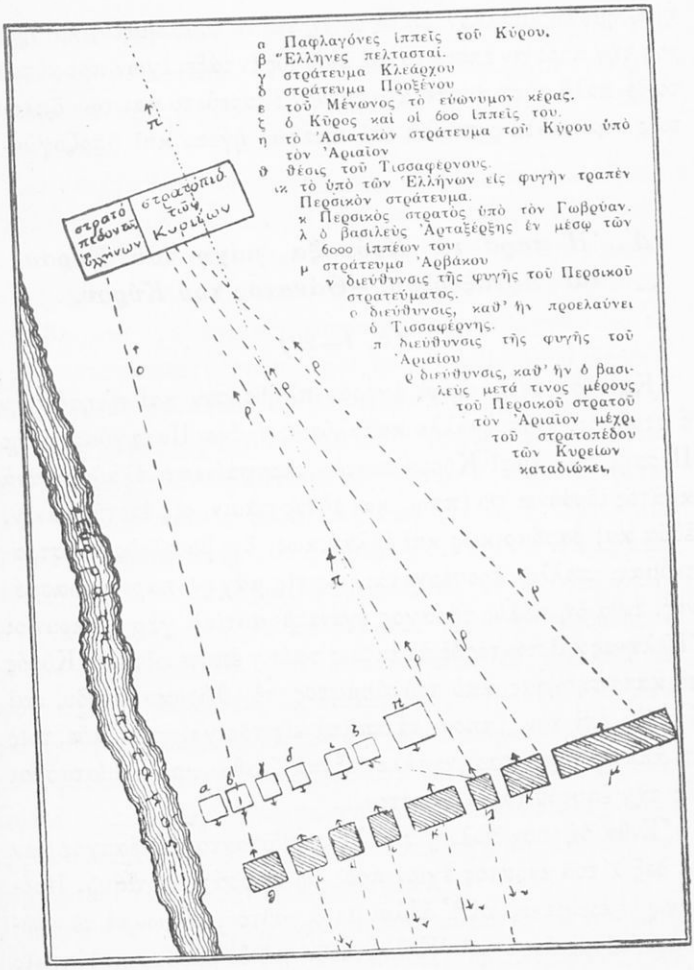

Εὐθὺς ὡς ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς *(α-ε)* ἤρξατο τῆς προσβολῆς, οἱ ἔναντι ἱστάμενοι Πέρσαι *(ι-κ)* τρέπονται εἰς φυγὴν καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διεύθυνσιν *ν*, ἐν ᾧ συγχρόνως ὁ Τισσαφέρνης μετά μέρους τινὸς τοῦ στρατοῦ του *(θ)* διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ πελταστικοῦ *(β)* διελαύνει κατὰ τὴν διεύθυνσιν *ο* πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον. Ἐν τῷ μεταξὺ προσβάλλει ὁ Κῦρος *(ζ)* τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην *(λ)* καὶ πίπτει. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου ὁ Ἀριαῖος *(η)*, καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν διεύθυνσιν *(ρ)*, φεύγει κατὰ τὴν διεύθυνσιν *(π)* πέραν τοῦ στρατοπέδου του, τοῦ ὁποίου ὁ βασιλεὺς γίνεται κύριος παραιτούμενος τὴν περαιτέρω τοῦ Ἀριαίου καταδίωξιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἠμελημένως μᾶλλον. τῇ δὲ τρίτῃ ἐπί τε τοῦ ἅρματος καθήμενος τὴν πορείαν ἐποιεῖτο καὶ ὀλίγους ἐν τάξει ἔχων πρὸ αὐτοῦ, τὸ δὲ πολὺ αὐτῷ ἀνατεταραγμένον ἐπορεύετο καὶ τῶν ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐπὶ ἁμαξῶν ἤγετο καὶ ὑποζυγίων.

Δ'. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη τοῦ Κύρου καὶ Ἀρταξέρξου.—Θάνατος τοῦ Κύρου.

(8, 1—29)

§ 1—3 Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλησίον ἦν ὁ σταθμός, ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἡνίκα Πατηγύας, ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κῦρον πιστῶν, προφαίνεται ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἱδροῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθὺς πᾶσιν, οἷς ἐνετύγχανεν, ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἑλληνικῶς, ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται, ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος. ἔνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι· Κῦρός τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἅρματος τὸν θώρακα ἐνέδυ, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον.

§ 4—7 Ἔνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἱππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ Ἀριαῖος τε, ὁ Κύρου ὕπαρχος, καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν, Κῦρος δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς τούτου ὅσον ἑξακόσιοι κατὰ τὸ μέσον, ὡπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάν-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τες πλὴν Κύρου· Κῦρος δὲ ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο. οἱ δ' ἵπποι πάντες εἶχον προμετωπίδια καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἱππεῖς Ἑλληνικάς.

Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὔπω καταφανεῖς ἦσαν § 8—11
οἱ πολέμιοι· ἡνίκα δὲ δείλη ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῷ ὕστερον ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολύ. ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε καὶ αἱ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. καὶ ἦσαν ἱππεῖς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἐχόμενοι δὲ γερροφόροι, ἐχόμενοι δὲ ὁπλῖται σὺν ποδήρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν. Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι δ' ἱππεῖς, ἄλλοι τοξόται. πάντες δ' οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων ἕκαστον τὸ ἔθνος ἐπορεύετο. πρὸ δὲ αὐτῶν ἅρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δὴ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν, ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν. ἡ δὲ γνώμη ἦν, ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐλῶντα καὶ διακόψοντα. ὅ μέντοι Κῦρος εἶπεν, ὅτε καλέσας παρεκελεύετο τοῖς Ἕλλησι τὴν κραυγὴν τῶν βαρβάρων ἀνέχεσθαι, ἐψεύσθη τοῦτο· οὐ γὰρ κραυγῇ, ἀλλὰ σιγῇ ὡς ἀνυστὸν καὶ ἡσυχῇ, ἐν ἴσῳ καὶ βραδέως προσῇσαν.

Καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος, παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ § 12—13
ἑρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι, τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἴη· «κἂν τοῦτ'», ἔφη, «νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποίηται». ὁρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον στῖφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ εὐωνύμου βασιλέα—τοσοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεύς, ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εὐωνύμου ἔξω ἦν—ἀλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας, φοβούμενος μὴ κυκλωθείη ἑκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτῷ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι.

§ 14—16 Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα ὁμαλῶς προήει, τὸ δὲ Ἑλληνικόν, ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον, συνετάττετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. καὶ ὁ Κῦρος, παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι, κατεθεᾶτο ἑκατέρωσε ἀποβλέπων, εἴς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὑπελάσας ὡς συναντῆσαι, ἤρετο, εἴ τι παραγγέλλοι· ὁ δὲ ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλά. ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος, καὶ ἤρετο, τίς ὁ θόρυβος εἴη. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἤδη. καὶ ὅς ἐθαύμασε, τίς παραγγέλλει, καὶ ἤρετο, ὅ,τι εἴη τὸ σύνθημα. ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη». ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας, «Ἀλλὰ δέχομαί τε», ἔφη, «καὶ τοῦτο ἔστω». ταῦτα δ' εἰπὼν εἰς τὴν αὑτοῦ χώραν ἀπήλαυνε.

§ 17—20 Καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τὼ φάλαγγε ἀπ' ἀλλήλων, ἡνίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίοις. ὡς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινέ τι τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἅμα ἐφθέγξαντο πάντες, οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι. καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἕλληνες, ἐβόων δὲ ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἕπεσθαι. τὰ δ' ἅρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἡνιόχων. οἱ δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, διίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη, ὥσπερ ἐν ἱπποδρόμῳ ἐκπλαγείς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναί τις ἐλέγετο.

Κῦρος δ' ὁρῶν τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ' αὑτοὺς § 21—24
καὶ διώκοντας, ἡδόμενος καὶ προσκυνούμενος ἤδη ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτόν, οὐδ' ὡς ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἑξακοσίων ἱππέων τάξιν ἐπεμελεῖτο, ὅ,τι ποιήσει βασιλεύς. καὶ γὰρ ᾔδει αὐτόν, ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες, μέσον ἔχοντες τὸ αὑτῶν, ἡγοῦνται, νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι, ἢν ᾖ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἑκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χρήζοιεν, ἐν ἡμίσει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ στράτευμα. καὶ βασιλεὺς δὴ τότε, μέσον ἔχων τῆς αὑτοῦ στρατιᾶς, ὅμως ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπτεν ὡς εἰς κύκλωσιν. ἔνθα δὴ Κῦρος, δείσας, μὴ ὄπισθεν γενόμενος κατακόψῃ τὸ Ἑλληνικόν, ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἑξακοσίοις, νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους, καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἑξακισχιλίους, καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν.

Ὡς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἑξα- § 25—27
κόσιοι, εἰς τὸ διώκειν ὁρμήσαντες, πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἀμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοτράπεζοι καλούμενοι. σὺν τούτοις δὲ ὢν καθορᾷ βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' ἐκεῖνον στῖφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' εἰπών, «Τὸν ἄνδρα ὁρῶ», ἵετο ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὥς φησι. Κτησίας ὁ ἰατρός, καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι· παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῷ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἐνταῦθα μαχόμενοι καὶ βασιλεὺς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου, ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθνησκον, Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γὰρ ἦν· Κῦρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὀκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ.

§ 28—29 Ἀρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων θεράπων λέγεται, ἐπειδὴ πεπτωκότα εἶδε Κῦρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου περιπεσεῖν αὐτῷ. καὶ οἱ μέν φασι βασιλέα κελεῦσαί τινα ἐπισφάξαι αὐτὸν Κύρῳ, οἱ δὲ αὐτὸν ἐπισφάξασθαι σπασάμενον τὸν ἀκινάκην· εἶχε γὰρ χρυσοῦν· καὶ στρεπτὸν δ' ἐφόρει καὶ ψέλια καὶ τἄλλα, ὥσπερ οἱ ἄριστοι Περσῶν· ἐτετίμητο γὰρ ὑπὸ Κύρου δι' εὔνοιάν τε καὶ πιστότητα.

Ε'. Δευτέρα μάχη καὶ δευτέρα νίκη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Τισσαφέρνους.

(10, 1—19)

§ 1—4 Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμνεται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ ἡ δεξιά. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι ἵστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν σταθμόν, ἔνθεν ὡρμῶντο· τέτταρες δ' ἐλέγοντο παρασάγγαι εἶναι τῆς ὁδοῦ. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διαρπάζουσι πολλά. ἐνταῦθα διέσχον ἀλλήλων βασιλεύς τε καὶ οἱ Ἕλληνες ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' αὑτοὺς ὡς πάντας νικῶντες, οἱ δ' ἁρπάζοντες ὡς ἤδη πάντες νικῶντες.

§ 5 Ἐπεὶ δ' ἤσθοντο οἱ μὲν Ἕλληνες, ὅτι βασιλεὺς σὺν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἴη, βασιλεὺς δ' αὖ ἤκουσε Τισσαφέρνους, ὅτι οἱ Ἕλληνες νικῷεν τὸ καθ' αὑτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκοντες, ἔνθα δὴ βασιλεὺς μὲν ἀθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ συντάττεται, ὁ δὲ Κλέαρχος ἐβουλεύετο, Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γὰρ ἦν, εἰ πέμποιέν τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρήξοντες.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰς Ἀναβ. βιβλ. Ι, κεφ. 10, § 6 κ. ἑ.

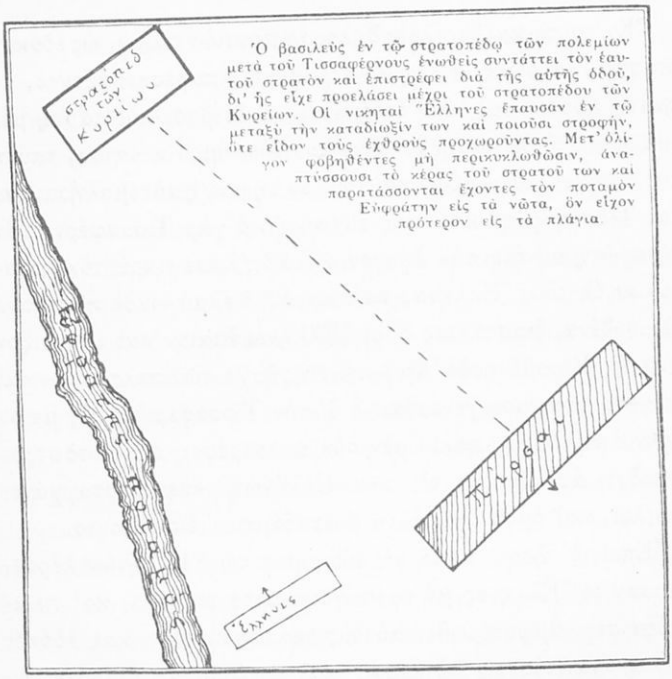

Ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολεμίων μετὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἑνωθεὶς συντάττει τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν καὶ ἐπιστρέφει διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, δι' ἧς εἶχε προελάσει μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Κυρείων. Οἱ νικηταὶ Ἕλληνες ἔπαυσαν ἐν τῷ μεταξὺ τὴν καταδίωξίν των καὶ ποιοῦσι στροφήν, ὅτε εἶδον τοὺς ἐχθροὺς προχωροῦντας. Μετ' ὀλίγον φοβηθέντες μὴ περικυκλωθῶσιν, ἀναπτύσσουσι τὸ κέρας τοῦ στρατοῦ των καὶ παρατάσσονται ἔχοντες τὸν ποταμὸν Εὐφράτην εἰς τὰ νῶτα, ὃν εἶχον πρότερον εἰς τὰ πλάγια.

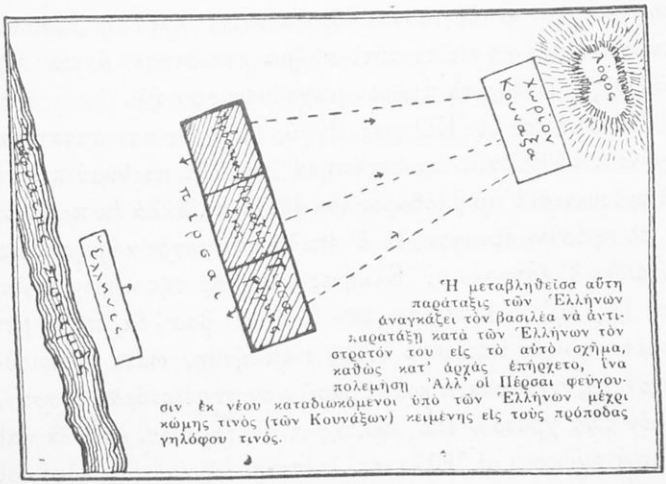

Ἡ μεταβληθεῖσα αὕτη παράταξις τῶν Ἑλλήνων ἀναγκάζει τὸν βασιλέα νὰ ἀντιπαρατάξῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων τὸν στρατόν του εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα, καθὼς κατ' ἀρχὰς ἐπήρχετο, ἵνα πολεμήσῃ. Ἀλλ' οἱ Πέρσαι φεύγουσιν ἐκ νέου καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μέχρι κώμης τινὸς (τῶν Κουνάξων) κειμένης εἰς τοὺς πρόποδας γηλόφου τινός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 6—8 Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς δῆλος ἦν προσιὼν πάλιν, ὡς ἐδόκει, ὄπισθεν. καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο, ὡς ταύτῃ προσιόντος καὶ δεξόμενοι, ὁ δὲ βασιλεὺς ταύτῃ μὲν οὐκ ἦγεν, ᾗ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος, ταύτῃ καὶ ἀπῆγεν, ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ὁ γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ ἔφυγεν, ἀλλὰ διήλασε παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς Ἕλληνας πελταστάς· διελαύνων δὲ κατέκανε μὲν οὐδένα, διαστάντες δ' οἱ Ἕλληνες ἔπαιον καὶ ἠκόντιζον αὐτούς· Ἐπισθένης δὲ Ἀμφιπολίτης ἦρχε τῶν πελταστῶν καὶ ἐλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. ὁ δ' οὖν Τισσαφέρνης, ὡς μεῖον ἔχων ἀπηλλάγη, πάλιν μὲν οὐκ ἀναστρέφει, εἰς δὲ τὸ στρατόπεδον ἀφικόμενος τὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐκεῖ συντυγχάνει βασιλεῖ, καὶ ὁμοῦ δὴ πάλιν συνταξάμενοι ἐπορεύοντο.

§ 9—10 Ἐπεὶ δ' ἦσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἑλλήνων κέρας, ἔδεισαν οἱ Ἕλληνες, μὴ προσάγοιεν πρὸς τὸ κέρας καὶ περιπτύξαντες ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατακόψειαν· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρας καὶ ποιήσασθαι ὄπισθεν τὸν ποταμόν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παραμειψάμενος εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα, ὥσπερ τὸ πρῶτον μαχούμενος συνῆει.

§ 11—15 Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες ἐγγύς τε ὄντας καὶ παρατεταγμένους, αὖθις παιανίσαντες ἐπῇσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον ἢ τὸ πρόσθεν. οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλὰ ἐκ πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης τινός· ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες· ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἱππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γιγνώσκειν. καὶ τὸ βασίλειον σημεῖον ὁρᾶν ἔφασαν, ἀετόν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτης ἀνατεταμένον. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ Ἕλληνες, λείπουσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἱππεῖς· οὐ μὴν ἔτι ἀθρόοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοθεν· ἐψιλοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἱππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπ' αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα πέμπει Λύκιον τὸν Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον, καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου, τί ἐστιν, ἀπαγγεῖλαι καὶ ὁ Λύκιος ἤλασέ τε καὶ ἰδὼν ἀπαγγέλλει, ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. σχεδὸν δέ, ὅτε ταῦτα ἦν, καὶ ἥλιος ἐδύετο.

Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα § 16—19
ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον, ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρῄει· οὐ γὰρ ᾤδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἴκαζον ἢ διώκοντα οἴχεσθαι ἢ καταληψόμενόν τι προεληλακέναι· καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο, εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. ἔδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστὸν ἐπὶ τὰς σκηνάς. ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν, καὶ τὰς ἁμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἴνου, ἃς παρεσκευάσατο Κῦρος, ἵνα, εἴ ποτε σφοδρὰ τὸ στράτευμα λάβοι ἔνδεια, διαδοίη τοῖς Ἕλλησιν—ἦσαν δ' αὗται τετρακόσιαι ἅμαξαι —καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. ὥστε ἄδειπνοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων· ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι· πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α΄. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀριαίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου.

(1, 2-23)

§ 2—3 Ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, ὅτι Κῦρος οὔτε ἄλλον πέμποι σημανοῦντα, ὅ,τι χρὴ ποιεῖν, οὔτε αὐτὸς φαίνοιτο. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένοις, ἅ εἶχον, καὶ ἐξοπλισαμένοις προϊέναι εἰς τὸ πρόσθεν, ἕως Κύρῳ συμμίξειαν. ἤδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὄντων, ἅμα ἡλίῳ ἀνέχοντι ἦλθε Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἄρχων, γεγονὼς ἀπὸ Δαμαράτου τοῦ Λάκωνος, καὶ Γλοῦς ὁ Ταμώ. οὗτοι ἔλεγον, ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἴη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, ὅθεν τῇ προτεραίᾳ ὡρμῶντο, καὶ λέγοι, ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμενοῖεν αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἥκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας, ὅθεν-περ ἦλθε. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πυνθανόμενοι βαρέως ἔφερον.

§ 4—5 Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν· «Ἀλλ' ὤφελε μὲν Κῦρος ζῆν· ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς νικῶμέν τε βασιλέα καί, ὡς ὁρᾶτε, οὐδεὶς ἔτι ἡμῖν μάχεται, καί, εἰ μὴ ὑμεῖς ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλέα. ἐπαγγελλόμεθα δὲ Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ, εἰς τὸν θρόνον τὸν βασίλειον καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχῃ νικώντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί». ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο· ἦν γὰρ φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου.

§ 6 Οἱ μὲν ᾤχοντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σῖτον, ὅπως ἐδύνατο, ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτον-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους· ξύλοις δὲ ἐχρῶντο μικρὸν προϊόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος, οὗ ἡ μάχη ἐγένετο, τοῖς τε οἰστοῖς πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἠνάγκαζον οἱ Ἕλληνες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ξυλίναις ταῖς Αἰγυπτίαις· πολλαὶ δὲ καὶ πέλται καὶ ἅμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι· οἷς πᾶσι χρώμενοι, κρέα ἕψοντες, ἤσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Καὶ ἤδη τε ἦν περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ § 7—8
βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, ἦν δ' αὐτῶν Φαλῖνος εἷς Ἕλλην, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνει ὢν καὶ ἐντίμως ἔχων· καὶ γὰρ προσεποιεῖτο ἐπιστήμων εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὁπλομαχίαν. οὗτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα, ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας, εὑρίσκεσθαι, ἄν τι δύνωνται, ἀγαθόν.

Ταῦτα μὲν εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλληνες § 9—11
βαρέως μὲν ἤκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν, ὅτι οὐ τῶν νικώντων εἴη τὰ ὅπλα παραδιδόναι· «ἀλλ'», ἔφη, «ὑμεῖς μέν, ὦ ἄνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε, ὅ,τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἥξω». ἐκάλεσε γάρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερὰ ἐξῃρημένα· ἔτυχε γὰρ θυόμενος. ἔνθα δὴ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ ὁ Ἀρκάς, πρεσβύτατος ὤν, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὅπλα παραδοῖεν. Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος· «Ἀλλ' ἐγώ», ἔφη, «ὦ Φαλῖνε, θαυμάζω, πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὅπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω, τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται». πρὸς ταῦτα Φαλῖνος εἶπε· «Βασιλεὺς νικᾶν ἡγεῖται, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε. τίς γὰρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶς ἐαυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ εἶναι, ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν, ὅσον οὐδ', εἰ παρέχοι ὑμῖν, δύναισθε ἂν ἀποκτεῖναι».

§ 12—14 Μετὰ τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηναῖος εἶπεν· «ὦ Φαλῖνε, νῦν, ὡς σὺ ὁρᾷς, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο, εἰ μὴ ὅπλα καὶ ἀρετή· ὅπλα μὲν οὖν ἔχοντες, οἰόμεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στερηθῆναι. μὴ οὖν οἴου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχούμεθα». ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλῖνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν· «Ἀλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὦ νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριτα· ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὤν, εἰ οἴει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλέως δυνάμεως». ἄλλους δέ τινας ἔφασαν λέγειν ὑπομαλακιζομένους, ὡς καὶ Κύρῳ πιστοὶ ἐγένοντο καὶ βασιλεῖ ἂν πολλοῦ ἄξιοι γένοιντο, εἰ βούλοιτο φίλος γενέσθαι· καὶ εἴτε ἄλλο τι θέλοι χρῆσθαι εἴτ' ἐπ' Αἴγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέψαιντ' ἂν αὐτῷ.

§ 15—18 Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἧκε, καὶ ἠρώτησεν, εἰ ἤδη ἀποκεκριμένοι εἶεν. Φαλῖνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν· «Οὗτοι μέν, ὦ Κλέαρχος, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπέ, τί λέγεις». ὁ δ' εἶπεν· «Ἐγώ σε, ὦ Φαλῖνε, ἄσμενος ἑώρακα, οἶμαι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες· σύ τε γὰρ Ἕλλην εἶ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσους σὺ ὁρᾷς· ἐν τοιούτοις δὲ ὄντες πράγμασι, συμβουλευόμεθά σοι, τί χρὴ ποιεῖν, περὶ ὧν λέγεις. σὺ οὖν πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν, ὅ,τι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἄριστον εἶναι, καὶ ὅ σοι τιμὴν οἴσει εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἀναλεγόμενον, ὅτι Φαλῖνός ποτε, πεμφθεὶς παρὰ βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἕλληνας τὰ ὅπλα παραδοῦναι, συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν αὐτοῖς τάδε. οἶσθα δέ, ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἃ ἂν συμβουλεύσῃς». ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγετο, βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

συμβουλεῦσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὅπλα, ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἶεν οἱ Ἕλληνες.

Φαλῖνος δέ, ὑποστρέψας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ, εἶπεν· § 19
«Ἐγώ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἐστιν σωθῆναι πολεμοῦντας βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δέ τοι μηδεμία σωτηρίας ἐστὶν ἐλπίς, ἄκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σῴζεσθαι ὑμῖν, ὅπῃ δυνατόν».

Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν· «Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ § 20—23
λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἰόμεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι, πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ παραδόντες ἄλλῳ, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες». ὁ δὲ Φαλῖνος εἶπε· «Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσε βασιλεύς, ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἶεν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. εἴπατε οὖν καὶ περὶ τούτου, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαί εἰσιν, ἢ ὡς πολέμου ὄντος παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ». Κλέαρχος δ' ἔλεξεν· «Ἀπάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου, ὅτι καὶ ἡμῖν ταὐτὰ δοκεῖ, ἅπερ καὶ βασιλεῖ». «Τί οὖν ταὐτά ἐστιν;» ἔφη ὁ Φαλῖνος. ἀπεκρίνατο Κλέαρχος· «Ἢν μὲν μένωμεν, σπονδαί, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος». ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· «Σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ;». Κλέαρχος δὲ ταῦτα πάλιν ἀπεκρίνατο· «Σπονδαὶ μὲν μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος». ὅ,τι δὲ ποιήσοι, οὐ διεσήμηνε.

Β'. Ἀναχώρησις τῶν Ἑλλήνων.

(2, 1—21)

Φαλῖνος μὲν δὴ ᾤχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. οἱ δὲ παρὰ § 1—2
Ἀριαίου ἧκον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος· Μένων δὲ αὐτοῦ ἔμενε παρὰ Ἀριαίῳ· οὗτοι δὲ ἔλεγον, ὅτι πολλοὺς ἔφη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀριαῖος εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους, οὓς οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος· ἀλλ', εἰ βούλεσθε συναπιέναι, ἥκειν ἤδη κελεύει τῆς νυκτός· εἰ δὲ μή, αὔριον πρῷ ἀπιέναι φησίν. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν· «Ἀλλ' οὕτω χρὴ ποιεῖν· ἐὰν μὲν ἥκωμεν, ὥσπερ λέγετε· εἰ δὲ μή, πράττετε, ὁποῖον ἄν τι ὑμῖν οἴησθε μάλιστα συμφέρειν». ὅ,τι δὲ ποιήσοι, οὐδὲ τούτοις εἶπε.

§ 3—4 Μετὰ ταῦτα, ἤδη ἡλίου δύνοντος, συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγούς, ἔλεξε τοιάδε· «Ἐμοί, ὦ ἄνδρες, θυομένῳ ἰέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο· ὡς γὰρ ἐγὼ νῦν πυνθάνομαι, ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρις ποταμός ἐστι ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι· πλοῖα δὲ ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν. οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μένειν οἷόν τε· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔχειν· ἰέναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλὰ ἡμῖν τὰ ἱερὰ ἦν. ὧδε οὖν χρὴ ποιεῖν· ἀπιόντας δειπνεῖν, ὅ,τι τις ἔχει· ἐπειδὰν δὲ σημήνῃ τῷ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε· ἐπειδὰν δὲ τὸ δεύτερον, ἀνατίθεσθε ἐπὶ τὰ ὑποζύγια· ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἕπεσθε τῷ ἡγουμένῳ, τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ ὅπλα ἔξω».

§ 5—9 Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀπῆλθον καὶ ἐποίουν οὕτω. καὶ τὸ λοιπὸν ὁ μὲν ἦρχεν, οἱ δὲ ἐπείθοντο, οὐχ ἑλόμενοι, ἀλλ' ὁρῶντες, ὅτι μόνος ἐφρόνει, οἷα δεῖ τὸν ἄρχοντα, οἱ δ' ἄλλοι ἄπειροι ἦσαν. ἐντεῦθεν, ἐπεὶ σκότος ἐγένετο, Μιλτοκύθης μὲν ὁ Θρᾷξ, ἔχων τούς τε ἱππέας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τετταράκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρᾳκῶν ὡς τριακοσίους, ηὐτομόλησε πρὸς βασιλέα. Κλέαρχος δὲ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο κατα τὰ παρηγγελμένα, οἱ δ' εἵποντο· καὶ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν παρ' Ἀριαῖον καὶ τὴν ἐκείνου στρατιὰν ἀμφὶ μέσας νύκτας· καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα, συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων παρ' Ἀριαῖον· καὶ ὤμοσαν οἵ τε Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν σὺν αὐτῷ οἱ κράτιστοι μήτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τε ἔσεσθαι· οἱ δὲ βάρβαροι προσώμοσαν καὶ ἡγήσεσθαι ἀδόλως. ταῦτα δ' ὤμοσαν, σφάξαντες ταῦρον καὶ κάπρον καὶ κριὸν εἰς ἀσπίδα, οἱ μὲν Ἕλληνες βάπτοντες ξίφος, οἱ δὲ βάρβαροι λόγχην.

Ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, εἶπεν ὁ Κλέαρχος· «Ἄγε δή, § 10—12
ὦ Ἀριαῖε, ἐπείπερ ὁ αὐτὸς ὑμῖν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῖν, εἰπέ, τίνα γνώμην ἔχεις περὶ τῆς πορείας, πότερον ἄπιμεν, ἥνπερ ἤλθομεν, ἢ ἄλλην τινὰ ἐννενοηκέναι δοκεῖς ὁδὸν κρείττω;» ὁ δ' εἶπεν· «Ἦν μὲν ἤλθομεν ἀπιόντες, παντελῶς ἂν ὑπὸ λιμοῦ ἀπολοίμεθα· ὑπάρχει γὰρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων. ἑπτακαίδεκα γὰρ σταθμῶν τῶν ἐγγυτάτω, οὐδὲ δεῦρο ἰόντες, ἐκ τῆς χώρας οὐδὲν εἴχομεν λαμβάνειν· ἔνθα δέ τι ἦν, ἡμεῖς διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν. νῦν δ' ἐπινοοῦμεν πορεύεσθαι μακροτέραν μέν, τῶν δ' ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορήσομεν. πορευτέον δ' ἡμῖν τοὺς πρώτους σταθμούς, ὡς ἂν δυνώμεθα μακροτάτους, ἵνα ὡς πλεῖστον ἀποσπάσωμεν τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος· ἢν γὰρ ἅπαξ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπόσχωμεν, οὐκέτι μὴ δυνήσεται βασιλεὺς ἡμᾶς καταλαβεῖν, ὀλίγῳ μὲν γὰρ στρατεύματι οὐ τολμήσει ἐφέπεσθαι· πολὺν δ' ἔχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι· ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανιεῖ. ταύτην», ἔφη, «τὴν γνώμην ἔχω ἔγωγε».

Ἦν δὲ αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη ἢ ἀπο- § 13—15
δρᾶναι ἢ ἀποφυγεῖν· ἡ δὲ τύχη ἐστρατήγησε κάλλιον. ἐπεὶ γὰρ ἡμέρα ἐγένετο, ἐπορεύοντο ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν ἥλιον, λογιζόμενοι ἥξειν ἅμα ἡλίῳ δύνοντι εἰς κώμας τῆς Βαβυλωνίας χώρας· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐψεύσθησαν. ἔτι δὲ ἀμφὶ δείλην ἔδοξαν πολεμίους ὁρᾶν ἱππέας· καὶ τῶν τε Ἑλλήνων οἳ μὴ ἔτυχον ἐν ταῖς τάξεσιν ὄντες εἰς τὰς τάξεις ἔθεον, καὶ Ἀριαῖος, ἐτύγχανε γὰρ ἐφ' ἁμάξης πορευόμενος, διότι ἐτέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τρωτο, καταβὰς ἐθωρακίζετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. ἐν ᾧ δὲ ὡπλίζοντο, ἧκον λέγοντες οἱ προπεμφθέντες σκοποί, ὅτι οὐχ ἱππεῖς εἶεν, ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιτο. καὶ εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες, ὅτι ἐγγύς που ἐστρατοπεδεύετο βασιλεύς· καὶ γάρ καπνὸς ἐφαίνετο ἐν κώμαις οὐ πρόσω.

§ 16—18 Κλέαρχος δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγεν· ἤδει γὰρ καὶ ἀπειρηκότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὄντας· ἤδη δὲ καὶ ὀψὲ ἦν· οὐ μέντοι οὐδὲ ἀπέκλινε, φυλαττώμενος μὴ δοκοίη φεύγειν, ἀλλ' εὐθύωρον ἄγων, ἅμα τῷ ἡλίῳ δυομένῳ εἰς τὰς ἐγγυτάτῳ κώμας, τοὺς πρώτους ἔχων, κατεσκήνωσεν, ἐξ ὧν διήρπαστο ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι ὅμως τρόπῳ τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δὲ ὕστεροι, σκοταῖοι προσιόντες, ὡς ἐτύγχανον ἕκαστοι, ηὐλίζοντο. καὶ κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν· ὥστε οἱ μὲν ἐγγύτατα τῶν πολεμίων καὶ ἔφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων. δῆλον δὲ τοῦτο τῇ ὑστεραίᾳ ἐγένετο· οὔτε γὰρ ὑποζύγιον ἔτ' οὐδὲν ἐφάνη οὔτε στρατόπεδον οὔτε καπνὸς οὐδαμοῦ πλησίον. ἐξεπλάγη δέ, ὡς ἔοικε, καὶ βασιλεὺς τῇ ἐφόδῳ τοῦ στρατεύματος. ἐδήλωσε δὲ τοῦτο, οἷς τῇ ὑστεραίᾳ ἔπραττε.

§ 19—21 Προϊούσης μέντοι τῆς νυκτὸς ταύτης καὶ τοῖς Ἕλλησι φόβος ἐμπίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἷον εἰκὸς φόβου ἐμπεσόντος γίγνεσθαι. Κλέαρχος δὲ Τολμίδην Ἠλεῖον, ὃν ἐτύγχανεν ἔχων παρ' ἑαυτῷ, κήρυκα ἄριστον τῶν τότε, ἀνειπεῖν ἐκέλευσε σιγὴν κηρύξαντα, ὅτι προαγορεύουσιν οἱ ἄρχοντες, ὃς ἂν τὸν ἀφέντα τὸν ὄνον εἰς τὰ ὅπλα μηνύσῃ, ὅτι λήψεται μισθὸν τάλαντον. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐκηρύχθη, ἔγνωσαν οἱ στρατιῶται, ὅτι κενὸς ὁ φόβος εἴη καὶ οἱ ἄρχοντες σῷ. ἅμα δὲ ὄρθρῳ παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ἕλληνας, ἥπερ εἶχον, ὅτε ἦν ἡ μάχη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γ'. Σπονδαὶ μεταξὺ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων.

(3, 1—29)

Ὃ δὲ δὴ ἔγραψα, ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε δῆλον ἦν. τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἅμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. οἱ δέ, ἐπεὶ ἦλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτουν τοὺς ἄρχοντας. ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος, τυχὼν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν, εἶπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἄχρι ἂν σχολάσῃ. § 1—2

Ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα, ὥστε ὁρᾶσθαι πάντῃ φάλαγγα πυκνήν, τῶν ἀόπλων δὲ μηδένα καταφανῆ εἶναι, ἐκάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτός τε προῆλθε τούς τε εὐοπλοτάτους ἔχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ταὐτὰ ἔφρασεν. ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τοῖς ἀγγέλλοις, ἀνηρώτα, τί βούλοιντο. οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι περὶ σπονδῶν ἥκοιεν ἄνδρες, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται τά τε παρὰ βασιλέως τοῖς Ἕλλησιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· «Ἀπαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ, ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· ἄριστον γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἕλλησι, μὴ πορίσας ἄριστον. § 3—5

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαυνον, καὶ ἧκον ταχύ· ᾧ καὶ δῆλον ἦν, ὅτι ἐγγύς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις, ᾧ ἐπετέτακτο ταῦτα πράττειν· ἔλεγον δέ, ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἥκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἳ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν, ἔνθεν ἕξουσι τὰ ἐπιτήδεια. ὁ δὲ ἠρώτα, εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο τοῖς ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσιν, ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσοιντο σπονδαί. οἱ δέ· «Ἅπασιν», ἔφασαν, «μέχρι ἂν βασιλεῖ τὰ παρ' ὑμῶν διαγγελθῇ». § 6—7

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 8—9 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι ταχὺ καὶ καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· «Δοκεῖ μὲν κἀμοὶ ταῦτα· οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρίψω, ἔστ' ἂν ὀκνήσωσιν οἱ ἄγγελοι, μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἶμαί γε μέντοι», ἔφη, «καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι». ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγγελλεν, ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τἀπιτήδεια.

§ 10—13 Καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο, τὰς μὲν σπονδὰς ποιησάμενος, τὸ δὲ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει, καὶ αὐτὸς ὠπισθοφυλάκει. καὶ ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρεσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο ἐκ τῶν φοινίκων, οὓς ηὕρισκον ἐκπεπτωκότας, τοὺς δὲ καὶ ἐξέκοπτον. καὶ ἐνταῦθα ἦν Κλέαρχον καταμαθεῖν, ὡς ἐπεστάτει, ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ δόρυ ἔχων, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βακτηρίαν· καὶ εἴ τις αὐτῷ δοκοίη τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων βλακεύειν, ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήδειον ἔπαισεν ἄν, καὶ ἅμα αὐτὸς προσελάμβανεν εἰς τὸν πηλὸν ἐμβαίνων· ὥστε πᾶσιν αἰσχύνην εἶναι μὴ οὐ συσπουδάζειν. καὶ ἐτάχθησαν πρὸς αὐτὸ οἱ εἰς τριάκοντα ἔτη γεγονότες· ἐπεὶ δὲ καὶ Κλέαρχον ἑώρων σπουδάζοντα, προσελάμβανον καὶ οἱ πρεσβύτεροι. πολὺ δὲ μᾶλλον ὁ Κλέαρχος ἔσπευδεν, ὑποπτεύων αὐτὸ τὸ πλήρεις εἶναι τὰς τάφρους ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδίον ἄρδειν· ἀλλ' ἵνα ἤδη πολλὰ προφαίνοιτο τοῖς Ἕλλησι δεινὰ εἰς τὴν πορείαν, τούτου ἕνεκα βασιλέα ὑπόπτευεν ἐπὶ τὸ πεδίον τὸ ὕδωρ ἀφεικέναι.

§ 14—16 Πορευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κώμας, ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. ἐνῆν δὲ σῖτος πολὺς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ ὄξος ἑψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν. αὐταὶ δὲ αἱ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βάλανοι τῶν φοινίκων, οἷας μὲν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἔστιν ἰδεῖν, τοῖς οἰκέταις ἀπέκειντο, αἱ δὲ τοῖς δεσπόταις ἀποκείμεναι ἦσαν ἀπόλεκτοι, θαυμάσιαι τοῦ κάλλους καὶ μεγέθους, ἡ δὲ ὄψις ἠλέκτρου οὐδὲν διέφερε· τὰς δέ τινας ξηραίνοντες, τραγήματα ἀπετίθεσαν. καὶ ἦν καὶ παρὰ πότον ἡδὺ μέν, κεφαλαλγὲς δέ. ἐνταῦθα καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρῶτον ἔφαγον οἱ στρατιῶται, καὶ οἱ πολλοὶ ἐθαύμασαν τό τε εἶδος καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ἡδονῆς. ἦν δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές, ὁ δὲ φοῖνιξ, ὅθεν ἐξαιρεθείη ὁ ἐγκέφαλος, ὅλος ηὐαίνετο.

Ἐταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βασι- § 17—20
λέως ἧκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἵποντο. ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ἑρμηνέως τοιάδε· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας, εὕρημα ἐποιησάμην, εἴπως δυναίμην, παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. οἶμαι γὰρ ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος. ταῦτα δὲ γνοὺς ᾐτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ, ὅτι δικαίως ἂν μοὶ χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἤγγειλα, καὶ βοήθειαν ἔχων ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικόμην, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα καὶ συνέμιξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ, ἔνθα βασιλεὺς ἀφίκετο, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτεινε καὶ τοὺς σὺν Κύρῳ βαρβάρους ἐδίωξε σὺν τοῖσδε τοῖς παροῦσι νῦν μετ' ἐμοῦ, οἵπερ αὐτῷ εἰσι πιστότατοι. καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλεύσεσθαι· ἐρέσθαι δὲ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἐλθόντα, τίνος ἕνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. καὶ συμβουλεύω ὑμῖν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εὐπρακτότερον ᾖ, ἐάν τι δύνωμαι ἀγαθὸν ὑμῖν παρ᾽ αὐτοῦ διαπράξασθαι».

§ 21—23 Πρὸς ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο· καὶ ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ᾽ ἔλεγεν· «Ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν ὡς βασιλεῖ πολεμήσοντες οὔτε ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος ηὕρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα, ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκεύους λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι. ἐπεὶ μέντοι ἤδη αὐτὸν ἑωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ᾐσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ Κῦρος τέθνηκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιούμεθα τῆς ἀρχῆς, οὔτ᾽ ἔστιν ὅτου ἕνεκα βουλοίμεθα ἂν τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ποιεῖν, οὐδ᾽ αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλοιμεν, πορευοίμεθα δ᾽ ἂν οἴκαδε εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίη· ἀδικοῦντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχῃ, καὶ τούτου εἴς γε δύναμιν οὐχ᾽ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες».

§ 24—27 Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέρνης «Ταῦτα», ἔφη, «ἐγὼ ἀπαγγελῶ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ᾽ ἐκείνου· μέχρι δ᾽ ἂν ἐγὼ ἥκω, αἱ σπονδαὶ μενόντων· ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς παρέξομεν». καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἥκεν· ὥσθ᾽ οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἥκων ἔλεγεν, ὅτι διαπεπραγμένος ἥκοι παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σώζειν τοὺς Ἕλληνας, καίπερ πολλῶν ἀντιλεγόντων, ὡς οὐκ ἄξιον εἴη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ᾽ ἑαυτὸν στρατευσαμένους. τέλος δὲ εἶπε· «Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ᾽ ἡμῶν, ἡ μὴν φιλίαν παρέξειν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ᾽ ἂν μὴ ᾖ πρίασθαι, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας ἐάσομεν τὰ ἐπιτήδεια. ὑμᾶς δὲ αὖ ἡμῖν δεήσει ὀμόσαι, ἡ μὴν πορεύσεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς, σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὁπόταν μὴ ἀγορὰν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παρέχωμεν· ἢν δὲ παρέχωμεν ἀγοράν, ὠνομένους ἕξειν τὰ ἐπιτήδεια».

§ 28—29 Ταῦτα ἔδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰν ἔδοσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε· «Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς βασιλέα· ἐπειδὰν δὲ διαπράξωμαι, ἃ δέομαι, ἥξω συσκευασάμενος, ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιὼν ἐπὶ τὴν ἐμαυτοῦ ἀρχήν».

Δ'. Ὑποψίαι τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Ἀριαῖον καὶ τὸν Τισσαφέρνην.

(4, 1—11)

§ 1 Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρνην οἵ τε Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας πλείους ἢ εἴκοσιν. ἐν δὲ ταύταις ἀφικνοῦνται πρὸς Ἀριαῖον καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι, καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνῳ Περσῶν τινες, οἳ παρεθάρρυνόν τε καὶ δεξιὰς ἐνίοις παρὰ βασιλέως ἔφερον μὴ μνησικακήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν Κύρῳ ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν παροιχομένων.

§ 2—4 Τούτων δὲ γιγνομένων, ἔνδηλοι ἦσαν οἱ περὶ Ἀριαῖον ἧττον προσέχοντες τοῖς Ἕλλησι τὸν νοῦν· ὥστε καὶ διὰ τοῦτο τοῖς μὲν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἤρεσκον, ἀλλὰ προσιόντες τῷ Κλεάρχῳ ἔλεγον καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς· «Τί μένομεν; ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι ἂν περὶ παντὸς ποιήσαιτο, ἵνα καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι φόβος εἴη ἐπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν; καὶ νῦν μὲν ἡμᾶς ὑπάγεται μένειν διὰ τὸ διεσπάρθαι αὐτῷ τὸ στράτευμα· ἐπὴν δὲ πάλιν ἁλισθῇ αὐτῷ ἡ στρατιά, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἐπιθήσε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ται ἡμῖν. ἴσως δέ που ἢ ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτειχίζει, ὡς ἄπορος ἡ ἡ ὁδός. οὐ γάρ ποτε ἑκών γε βουλήσεται ἡμᾶς ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπαγγεῖλαι, ὡς ἡμεῖς τοσοίδε ὄντες ἐνικῶμεν βασιλέα ἐπὶ ταῖς θύραις αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν».

§ 5—7 Κλέαρχος δὲ ἀπεκρίνατο τοῖς ταῦτα λέγουσιν· «Ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι μὲν καὶ ταῦτα πάντα· ἐννοῶ δ' ὅτι, εἰ νῦν ἄπιμεν, δόξομεν ἐπὶ πολέμῳ ἀπιέναι καὶ παρὰ τὰς σπονδὰς ποιεῖν. ἔπειτα πρῶτον μὲν ἀγορὰν οὐδεὶς παρέξει ἡμῖν οὐδὲ ὅθεν ἐπισιτιούμεθα· αὖθις δὲ ὁ ἡγησόμενος οὐδεὶς ἔσται· καὶ ἅμα, ταῦτα ποιούντων ἡμῶν, εὐθὺς ἂν Ἀριαῖος ἀποσταίη· ὥστε φίλος ἡμῖν οὐδεὶς λελείψεται, ἀλλὰ καὶ οἱ πρόσθεν ὄντες πολέμιοι ἡμῖν ἔσονται. ποταμὸς δ' εἰ μέν τις καὶ ἄλλος ἄρα ἡμῖν ἐστι διαβατέος, οὐκ οἶδα· τὸν δ' οὖν Εὐφράτην ἴσμεν ὅτι ἀδύνατον διαβῆναι, κωλυόντων πολεμίων. οὐ μὲν δή, ἂν μάχεσθαί γε δέῃ, ἱππεῖς εἰσιν ἡμῖν σύμμαχοι, τῶν δὲ πολεμίων ἱππεῖς εἰσιν οἱ πλεῖστοι καὶ πλείστου ἄξιοι· ὥστε νικῶντες μέν, τίνα ἂν ἀποκτείναιμεν; ἡττωμένων δέ, οὐδένα οἷόν τε σωθῆναι. ἐγὼ μὲν οὖν βασιλέα, ᾧ οὕτω πολλά ἐστι τὰ σύμμαχα, εἴπερ προθυμεῖται ἡμᾶς ἀπολέσαι, οὐκ οἶδα ὅ,τι δεῖ αὐτὸν ὀμόσαι καὶ δεξιὰν δοῦναι καὶ θεοὺς ἐπιορκῆσαι καὶ τὰ ἑαυτοῦ πιστὰ ἄπιστα ποιῆσαι Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις». τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγεν.

§ 8—11 Ἐν δὲ τούτῳ ἧκε Τισσαφέρνης ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ὡς εἰς οἶκον ἀπιὼν καὶ Ὀρόντας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἄγων· ἦγε δὲ καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως ἐπὶ γάμῳ. ἐντεῦθεν δέ, ἤδη Τισσαφέρνους ἡγουμένου καὶ ἀγορὰν παρέχοντος, ἐπορεύοντο· ἐπορεύετο δὲ καὶ Ἀριαῖος, τὸ Κύρου βαρβαρικὸν ἔχων στράτευμα, ἅμα Τισσαφέρνει καὶ Ὀρόντᾳ, καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις. οἱ δὲ Ἕλληνες, ὑφορῶντες τούτους, αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἐχώρουν ἡγεμόνας ἔχοντες. ἐστρατοπεδεύοντο δὲ ἑκά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων παρασάγγην καὶ πλεῖον. ἐφυλάττοντο δὲ ἀμφότεροι ὥσπερ πολεμίους ἀλλήλους, καὶ εὐθὺς τοῦτο ὑποψίαν παρεῖχεν. ἐνίοτε δὲ καὶ ξυλιζόμενοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ χόρτον καὶ ἄλλα τοιαῦτα συλλέγοντες, πληγὰς ἐνέτεινον ἀλλήλοις· ὥστε καὶ τοῦτο ἔχθραν παρεῖχε.

[Περίληψις τῶν λοιπῶν παραγράφων (12-28) τοῦ 4 κεφ.:
Οὕτω πορευόμενοι φθάνουσιν εἰς τὸ Μηδίας τεῖχος, ὃ διελθόντες ἔρχονται εἰς τὴν Σιττάκην, πόλιν μεγάλην παρὰ τὸν Τίγρητα, παρὰ τὸν ὁποῖον καὶ στρατοπεδεύουσι. Φοβούμενοι δὲ οἱ βάρβαροι, μὴ θελήσωσιν οἱ Ἕλληνες νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν τῇ εὐφόρῳ ἐκείνῃ χώρᾳ, ἐπιχειροῦσι δολίως νὰ προτρέψωσιν αὐτοὺς νὰ διαβῶσιν ὡς τάχιστα τὸν Τίγρητα. Οἱ Ἕλληνες ἐννοοῦσι τὸν δόλον καὶ μετὰ προφυλάξεως διαβαίνουσι τὸν ποταμόν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Τίγρητος πορεύονται εἰς τὸν Φύσκον, μέγα παροποτάμιον τοῦ Τίγρητος, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν ὁποίων ὑπῆρχε μεγάλη πόλις ὀνομαζομένη Ὤπις· ἐντεῦθεν πορεύονται εἰς τὰς πλουσίας κώμας τῆς Παρυσάτιδος, ἃς ὁ Τισσαφέρνης ἐπιτρέπει νὰ διαρπάσωσιν οἱ Ἕλληνες].

Ε'. Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνους πρὸς διάλυσιν τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ὑποψίας. — Φόνος τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν διὰ δόλου ὑπὸ τῶν Περσῶν.

(5, 1—42)

Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, τὸ § 1—2
εὖρος τεττάρων πλέθρων. καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψίαι μὲν ἦσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμία ἐφαίνετο ἐπιβουλή. ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει, εἴ πως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι· καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα, ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζει. ὁ δὲ ἑτοίμως ἐκέλευεν ἥκειν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 3—6 Ἐπειδὴ δὲ συνῆλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε· «Ἐγώ, ὦ Τισσαφέρνη, οἶδα μὲν ἡμῖν ὅρκους γεγενημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσειν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε ὁρῶ ὡς πολεμίους ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς, ὁρῶντες ταῦτα, ἀντιφυλαττόμεθα. ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὔτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν, ἐγώ τε σαφῶς οἶδα, ὅτι ἡμεῖς γε οὐδὲ ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν, ὅπως, εἰ δυναίμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. καὶ γὰρ οἶδα ἀνθρώπους ἤδη τοὺς μὲν ἐκ διαβολῆς, τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, οἳ φοβηθέντες ἀλλήλους, φθάσαι βουλόμενοι, πρὶν παθεῖν, ἐποίησαν ἀνήκεστα κατὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα ἂν παύεσθαι, ἥκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ὡς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς.

§ 7 «Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὅρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοις· ὅστις δὲ τούτων σύνοιδεν αὐτῷ παρημεληκώς, τοῦτον ἐγὼ οὔποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι. τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα, οὔτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι, οὔτ' εἴς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίη, οὔθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίη. πάντῃ γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ὑποχείρια καὶ πανταχῇ πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι.

§ 8—11 »Περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὅρκων οὕτω γιγνώσκω, παρ' οὓς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δ' ἀνθρωπίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα μὲν ὁδὸς εὔπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός, τῶν τε ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία· ἄνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἡ ὁδός· οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πᾶς δὲ ὄχλος φοβερός, φοβερώτατον δ' ἐρημία· μεστὴ γὰρ πολλῆς ἀπορίας ἐστίν. εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄλλο τι ἂν ᾖ, τὸν εὐεργέτην κατακτείναντες, πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον ἔφεδρον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀγωνιζοίμεθα; ὅσων δὲ δὴ καὶ οἵων ἂν ἐλπίδων ἐμαυτὸν στερήσαιμι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν, ταῦτα λέξω. ἐγὼ γὰρ Κῦρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τῶν τότε ἱκανώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν, ὅν βούλοιτο· σὲ δὲ νῦν ὁρῶ τήν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ σῴζοντα, τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ᾗ Κῦρος πολεμίᾳ ἐχρῆτο, σοὶ ταύτην σύμμαχον οὖσαν. τούτων δὲ τοιούτων ὄντων, τίς οὕτω μαίνεται, ὅστις οὐ βούλεται σοὶ φίλος εἶναι;

»Ἀλλά μὴν ἐρῶ γὰρ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ § 12—14
σὲ βουλήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. οἶδα μὲν γὰρ ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς ὄντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ παρούσῃ δυνάμει ταπεινοὺς ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἃ οἶμαι ἂν παῦσαι ἐνοχλοῦντα ἀεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ. Αἰγυπτίους δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθυμωμένους, οὐχ ὁρῶ, ποίᾳ δυνάμει συμμάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσαισθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσης. ἀλλὰ μὴν ἔν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοιό τῳ φίλος εἶναι, ὡς μέγιστος ἂν εἴης, εἰ δὲ τίς σε λυποίη, ὡς δεσπότης ἂν ἀναστρέφοιο, ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας, οἳ σοι οὐκ ἂν τοῦ μισθοῦ ἕνεκα μόνον ὑπηρετοῖμεν, ἀλλὰ καὶ τῆς χαρίτος, ἣν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως.

»Ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυμα- § 15
στὸν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν, ὥστε καὶ ἥδιστ' ἂν ἀκούσαιμι τὸ ὄνομα, τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν, ὥστε σε πεῖσαι λέγων ὡς ἡμεῖς σοι ἐπιβουλεύομεν».

Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε ἀπη- § 16—19
μείφθη· «Ἀλλ' ἥδομαι μέν, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γὰρ γιγνώσκων, εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλεύεις, ἅμα ἄν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. ὡς δ' ἂν μάθῃς, ὅτι οὐδ' ἂν ὑμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὔτ' ἐμοὶ ἀπιστοῖτε, ἀντάκουσον. εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, πότερά

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σοι δοκοῦμεν ἱππέων πλήθους ἀπορεῖν ἢ πεζῶν ἢ ὁπλίσεως, ἐν ᾗ ὑμᾶς μὲν βλάπτειν ἱκανοὶ εἶμεν ἄν, ἀντιπάσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος; ἀλλὰ χωρίων ἐπιτηδείων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἄν σοι δοκοῦμεν; οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία, ἃ ὑμεῖς φίλια ὄντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ ὄρη ὁρᾶτε ὑμῖν ὄντα πορευτέα, ἃ ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβοῦσιν ἄπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι; εἰσὶ δ' αὐτῶν, οὓς οὐδ' ἂν παντάπασι διαβαῖτε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. εἰ δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἡττῴμεθα, ἀλλὰ τὸ γέ τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστιν ὃν ἡμεῖς δυναίμεθ' ἂν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ᾧ ὑμεῖς οὐδ', εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἶτε, μάχεσθαι ἂν δύναισθε.

§ 20—21 »Πῶς ἂν οὖν ἔχοντες τοσούτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικίνδυνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦτον ἂν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα, ὃς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβής, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχρός; παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ὦ Κλέαρχε, οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἠλίθιοί ἐσμεν.

§ 22—23 »Ἀλλὰ τί δή, ὑμᾶς ἐξὸν ἀπολέσαι, οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἤλθομεν; εὖ ἴσθι, ὅτι ὁ ἐμὸς ἔρως τούτου αἴτιος τὸ τοῖς Ἕλλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ ᾧ Κῦρος ἀνέβη ξενικῷ διὰ μισθοδοσίας πιστεύων, τούτῳ ἐμὲ καταβῆναι δι' εὐεργεσίας ἰσχυρόν. ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστιν ὀρθὴν ἔχειν, τὴν δ' ἐπὶ τῇ καρδίᾳ ἴσως ἄν, ὑμῶν παρόντων, καὶ ἕτερος εὐπετῶς ἔχοι».

§ 24—26 Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν· «Οὐκοῦν», ἔφη, «οἵτινες, τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς, ἄξιοί εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν;» «Καὶ ἐγὼ μέν γε», ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, «εἰ βούλεσθέ μοι οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν, ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας, ὡς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ». «Ἐγὼ δέ», ἔφη ὁ Κλέαρχος, «ἄξω πάντας. καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω». ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος, τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον § 27—30
δῆλός τ' ἦν πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακεῖσθαι τῷ Τισσαφέρνει, καί, ἃ ἔλεγεν ἐκεῖνος, ἀπήγγελλεν, ἔφη τε χρῆναι ἰέναι παρὰ Τισσαφέρνην, οὓς ἐκέλευσε, καί, οἵ ἂν ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες τῶν Ἑλλήνων, ὡς προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ἕλλησιν ὄντας τιμωρηθῆναι. ὑπώπτευε δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καί λάθρᾳ συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως, τὸ στράτευμα ἅπαν πρὸς αὐτὸν λαβών, φίλος ᾖ Τισσαφέρνει. ἐβούλετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἅπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδὼν εἶναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς· συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ μὲν § 31—32
στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἴσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιός· οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον. οὐ πολλῷ δ' ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἵ τ' ἔνδον συνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρων τινὲς ἱππέων, διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες, ᾧτινι ἐντυγχάνοιεν Ἕλληνι ἢ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ, πάντας ἔκτεινον.

§ 33—37 Οἱ δὲ Ἕλληνες τήν τε ἱππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὁρῶντες καί, ὅ, τι ἐποίουν, ἠμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρχος Ἀρκὰς ἧκε φεύγων τετρωμένος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων, καὶ εἶπε πάντα τὰ γεγενημένα. ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἕλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες, ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἥξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάοζος καὶ Μιθραδάτης, οἳ ἦσαν Κύρῳ πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἑρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὁρᾶν καὶ γιγνώσκειν· συνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τριακοσίους. οὗτοι, ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευον, εἴ τις εἴη τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσοφος δὲ ἐτύγχανεν ἀπὼν ἐν κώμῃ τινί, σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος.

§ 38 Ἐπειδὴ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, εἶπεν Ἀριαῖος τάδε· «Κλέαρχος μέν, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐπεὶ ἐπιορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ· ἑαυτοῦ γὰρ εἶναί φησιν, ἐπείπερ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου».

§ 39—42 Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἕλληνες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος· «Ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἥτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους, οἵτινες, ὀμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν, προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ πανουργοτάτῳ, τούς τε ἄνδρας αὐτούς, οἷς ὤμνυτε, ἀπο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λωλέκατε, καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες, σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε;» ὁ δὲ Ἀριαῖος εἶπε· «Κλέαρχος γὰρ πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς ἐγένετο Τισσαφέρνεί τε καὶ Ὀρόντᾳ καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις». ἐπὶ τούσοις Ξενοφῶν τάδε εἶπε· «Κλέαρχος μὲν τοίνυν, εἰ παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει· δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας· Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γὰρ ὅτι, φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις, πειράσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι». πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις, ἀπῆλθον, οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Α΄. Ἀθυμία τῶν Ἑλλήνων καὶ παραθάρρυνσις τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος.

(1, 2–25)

§ 2 Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι ἀπωλώλεσαν, ἐν πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἐννοούμενοι μέν, ὅτι ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντῃ πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιαι ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέξειν ἔμελλεν, ἀπεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μεῖον ἢ μύρια στάδια, ἡγεμὼν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε ὁδοῦ, προυδεδώκεσαν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλελειμμένοι ἦσαν, οὐδὲ ἱππέα οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστε εὔδηλον ἦν, ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἂν κατακάνοιεν, ἡττηθέντων δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθείη.

§ 3 Ταῦτα ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες, ὀλίγοι μὲν αὐτῶν εἰς τὴν ἑσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυσαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὅπλα πολλοὶ οὐκ ἦλθον ταύτην τὴν νύκτα, ἀνεπαύοντο δέ, ὅπου ἐτύγχανεν ἕκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεύδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παίδων, οὓς οὔποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. οὕτω μὲν δὴ διακείμενοι πάντες ἀνεπαύοντο.

§ 4–5 Ἦν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὢν συνηκολούθει, ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο οἴκοθεν, ξένος ὢν ἀρχαῖος· ὑπισχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρῳ ποιήσειν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὃν αὐτὸς ἔφη κρείττω ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος. ὁ μέντοι Ξενοφῶν, ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολήν, ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας, καὶ ὁ Σωκράτης ὑποπτεύσας, μή τι πρὸς τῆς πόλεως ὑπαίτιον εἴη Κύρῳ φίλον γενέσθαι, ὅτι ἐδόκει Κῦρος προθύμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὰς Ἀθήνας συμπολεμῆσαι, συμβουλεύει τῷ Ξενοφῶντι, ἐλθόντα εἰς Δελφούς, ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας.

Ἐλθὼν δ' ὁ Ξενοφῶν ἐπήρετο τὸν Ἀπόλλω, τίνι ἂν θεῶν § 6—7
θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδόν, ἣν ἐπινοεῖ, καὶ καλῶς πράξας σωθείη. καὶ ἀνεῖλεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων θεοῖς, οἷς ἔδει θύειν. ἐπεὶ δὲ πάλιν ἦλθε, λέγει τὴν μαντείαν τῷ Σωκράτει. ὁ δ' ἀκούσας ᾐτιᾶτο αὐτόν, ὅτι οὐ τοῦτο πρῶτον ἠρώτα, πότερον λῷον εἴη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν, ἀλλ' αὐτὸς κρίνας ἰτέον εἶναι τοῦτ' ἐπυνθάνετο, ὅπως ἂν κάλλιστα πορευθείη. «ἐπεὶ μέντοι οὕτως ἤρου ταῦτ'», ἔφη, «χρὴ ποιεῖν, ὅσα ὁ θεὸς ἐκέλευσεν».

Ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν οὕτω θυσάμενος, οἷς ἀνεῖλεν ὁ θεός, § 8—10
ἐξέπλει, καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κῦρον μέλλοντας ἤδη ὁρμᾶν τὴν ἄνω ὁδόν, καὶ συνεστάθη Κύρῳ. προθυμουμένου δὲ τοῦ προξένου καὶ ὁ Κῦρος συμπρουθυμεῖτο μεῖναι αὐτόν, εἶπε δέ, ὅτι, ἐπειδὰν τάχιστα ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. ἐλέγετο δὲ ὁ στόλος εἶναι εἰς Πισίδας. ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως ἐξαπατηθεὶς—οὐχ ὑπὸ Προξένου. οὐ γὰρ ᾔδει τὴν ἐπὶ βασιλέα ὁρμὴν οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου· ἐπεὶ μέντοι εἰς Κιλικίαν ἦλθον, σαφὲς πᾶσιν ἤδη ἐδόκει εἶναι, ὅτι ὁ στόλος εἴη ἐπὶ βασιλέα. φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ὅμως οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν· ὧν εἷς καὶ Ξενοφῶν ἦν.

Ἐπεὶ δὲ ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ οὐκ § 11—12
ἐδύνατο καθεύδειν· μικρὸν δ' ὕπνου λαχὼν εἶδεν ὄναρ. ἔδοξεν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αὐτῷ βροντῆς γενομένης, σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρῴαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσα. περίφοβος δ' εὐθὺς ἀνηγέρθη, καὶ τὸ ὄναρ τῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, ὅτι ἐν πόνοις ὢν καὶ κινδύνοις φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἰδεῖν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, ὅτι ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλῳ δὲ ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναιτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν τῆς βασιλέως, ἀλλ' εἴργοιτο πάντοθεν ὑπό τινων ἀποριῶν.

§ 13—14 Ὁποῖόν τι μὲν δή ἐστι τὸ τοιοῦτον ὄναρ εἰδεῖν, ἔξεστι σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὄναρ. γίγνεται γὰρ τάδε. εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, πρῶτον μὲν ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει· «τί κατάκειμαι; ἡ δὲ νὺξ προβαίνει· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πολεμίους ἥξειν. εἰ δὲ γεννησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ, τί ἐμποδὼν μὴ οὐχὶ πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότατα παθόντας ὑβριζομένους ἀποθανεῖν; ὅπως δ' ἀμυνούμεθα, οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ ἐπιμελεῖται. ἀλλὰ κατακείμεθα, ὥσπερ ἐξὸν ἡσυχίαν ἄγειν. ἐγὼ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν; ποίαν δ' ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἀνάμενω; οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν τήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίοις».

§ 15—18 Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς Προξένου πρῶτον λοχαγούς. ἐπὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξεν· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ οἶμαι οὐδ' ἡμεῖς, οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὁρῶν, ἐν οἵοις ἐσμέν. οἱ μὲν γὰρ πολέμιοι δῆλον ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν, πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι, ἡμῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα. καὶ μήνει ὑφησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ γεννησόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι; ὡς καὶ τοῦ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ, καὶ τεθνηκότος ἤδη, ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμᾶς δέ, οἷς κηδεμὼν μὲν οὐδεὶς πάρεστιν, ἐστρατεύ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σαμεν δὲ ἐπ' αὐτόν, ὡς δοῦλον ἀντὶ βασιλεως ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν; ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ὡς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι τοῦ στρατεῦσαί ποτε ἐπ' αὐτόν; ἀλλ' ὅπως τοι μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γενησόμεθα, πάντα ποιητέον.

»Ἐγὼ μὲν οὖν, ἔστε μὲν αἱ σπονδαὶ ἦσαν, οὔποτε ἐπαυόμην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων, βασιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μακαρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν, ὅσην μὲν χώραν καὶ οἵαν ἔχοιεν, ὡς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσους δὲ θεράποντας, ὅσα δὲ κτήνη, χρυσὸν δέ, ἐσθῆτα δέ· τὰ δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν ὁπότε ἐνθυμοίμην, ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς ἡμῖν μετείη, εἰ μὴ πριαίμεθα, ὅτου δ' ὠνησόμεθα ἤδειν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας, ἄλλως δέ πως πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ἢ ὠνουμένους ὅρκους ἤδη κατέχοντας ἡμᾶς· ταῦτ' οὖν λογιζόμενος ἐνίοτε τὰς σπονδὰς μᾶλλον ἐφοβούμην ἢ νῦν τὸν πόλεμον. § 19—20

»Ἐπεὶ μέντοι ἐκεῖνοι ἔλυσαν τὰς σπονδάς, λελύσθαι μοι δοκεῖ καὶ ἡ ἐκείνων ὕβρις καὶ ἡ ἡμετέρα ἀσάφεια. ἐν μέσῳ γὰρ ἤδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἆθλα, ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ἄνδρες ἀμείνονες ὦσιν, ἀγωνοθέται δ' οἱ θεοί εἰσιν, οἳ σὺν ἡμῖν, ὡς τὸ εἰκός, ἔσονται. οὗτοι μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπιωρκήκασιν· ἡμεῖς δὲ πολλὰ ὁρῶντες ἀγαθὰ στερρῶς αὐτῶν ἀπειχόμεθα διὰ τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους· ὥστε ἐξεῖναί μοι δοκεῖ ἰέναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι ἢ τούτοις. ἔτι δ' ἔχομεν σώματα ἱκανώτερα τούτων καὶ ψύχη καὶ θάλπη καὶ πόνους φέρειν· ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας· οἱ δὲ ἄνδρες καὶ τρωτοὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἢν οἱ θεοὶ ὥσπερ τὸ πρόσθεν νίκην ἡμῖν διδῶσιν. § 21—23

»Ἀλλ' ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταὐτὰ ἐνθυμοῦνται, πρὸς τῶν θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετήν· φάνητε τῶν λοχαγῶν ἄριστοι § 24—25

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. κἀγὼ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα, ἕπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετ' αὐτόν με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἐρύκειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά».

[Περίληψις τῶν λοιπῶν παραγράφων (26-47) τοῦ Ι κεφαλαίου : Εἷς τὸν λόγον τοῦ Ξενοφῶντος εἷς μόνος ἐκ τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου ἀντιλέγει· ἀλλ' οὗτος ἀποδοκιμάζεται· οἱ δ' ἄλλοι λοχαγοὶ διὰ νυκτὸς συγκαλοῦσι τοὺς ἄλλους ἀξιωματικούς· ἐνώπιον δὲ πάντων ὁ Ξενοφῶν ἀναπτύσσει τοὺς λόγους, δι' οὗς ἄφευκτος εἶναι ὁ πόλεμος, καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ ἐκλέξωσιν ὡς τάχιστα νέους ἄρχοντας ἀντὶ τῶν δόλῳ φονευθέντων ὑπὸ τῶν Περσῶν. Τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ Ξενοφῶντος, ἐπιδοκιμασθεῖσαν καὶ ὑπὸ τοῦ Λακεδαιμονίου Χειρισόφου, δέχονται πάντες· ἐκλέγονται δ' εὐθὺς πέντε νέοι ἄρχοντες, ὁ Τιμασίων, ὁ Ξανθικλῆς, ὁ Κλεάνωρ, ὁ Φιλήσιος καὶ ὁ Ξενοφῶν].

Β'. Λόγοι Χειρισόφου, Κλεάνορος καὶ Ξενοφῶντος ἐν γενικῇ συνελεύσει τοῦ στρατοῦ.

(2, 1—39)

§ 1—3 Ἐπεὶ δὲ ἤρηντο, ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέφαινε, καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου ἧκον οἱ ἄρχοντες, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς, προφύλακας καταστήσαντας, συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται συνῆλθον, ἀνέστη πρῶτος μὲν Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ἔλεγεν ὧδε· «Ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, ὁπότε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸς δ' ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὄντες προδεδώκασιν ἡμᾶς· ὅμως δὲ δεῖ ἐκ τῶν παρόντων ἄνδρας ἀγαθοὺς τελέθειν καὶ μὴ ὑφίεσθαι, ἀλλὰ πειρᾶσθαι, ὅπως, ἢν μὲν δυνώμεθα, καλῶς νικῶντες σῴζώμεθα· εἰ δὲ μή, ἀλλὰ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριοι δὲ μηδέποτε γενώμεθα ζῶντες τοῖς πολεμίοις. οἶμαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐπὶ τούτῳ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος ἀνέστη καὶ ἔλεξεν § 4—6
ὧδε· «Ἀλλ' ὁρᾶτε μέν, ὦ ἄνδρες, τὴν βασιλέως ἐπιορκίαν καὶ ἀσέβειαν, ὁρᾶτε δὲ τὴν Τισσαφέρνους ἀπιστίαν, ὅστις λέγων, ὡς γείτων τε εἴη τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ πλείστου ἂν ποιήσαιτο σῶσαι ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ὀμόσας ἡμῖν, αὐτὸς δεξιὰς δούς, αὐτὸς ἐξαπατήσας συνέλαβε τοὺς στρατηγούς, καὶ οὐδὲ Δία ξένιον ᾐδέσθη, ἀλλὰ Κλεάρχῳ καὶ ὁμοτράπεζος γενόμενος, αὐτοῖς τούτοις ἐξαπατήσας τοὺς ἄνδρας ἀπολώλεκεν. Ἀριαῖος δέ, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι, καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστὰ μὴ προδώσειν ἀλλήλους, καὶ οὗτος οὔτε τοὺς θεοὺς δείσας οὔτε Κῦρον τεθνηκότα αἰδεσθείς, τιμώμενος μάλιστα ὑπὸ Κύρου ζῶντος νῦν πρὸς τοὺς ἐκείνου ἐχθίστους ἀποστάς, ἡμᾶς τοὺς Κύρου φίλους κακῶς ποιεῖν πειρᾶται. ἀλλὰ τούτους μὲν οἱ θεοὶ ἀποτίσαιντο· ἡμᾶς δὲ δεῖ, ταῦτα ὁρῶντας, μήποτε ἐξαπατηθῆναι ἔτι ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ μαχομένους, ὡς ἂν δυνώμεθα κράτιστα, τοῦτο, ὅ,τι ἂν δοκῇ τοῖς θεοῖς, πάσχειν».

Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον, § 7
ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί, τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ νικᾶν πρέπειν, εἴτε τελευτᾶν δέοι, ὀρθῶς ἔχειν, τῶν καλλίστων ἑαυτὸν ἀξιώσαντα, ἐν τούτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ ἤρχετο ὧδε.

«Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιορκίαν τε καὶ ἀπιστίαν λέγει § 8
μὲν Κλεάνωρ, ἐπίστασθε δὲ καὶ ἡμεῖς, οἶμαι. εἰ μὲν οὖν βουλόμεθα πάλιν αἰτοῖς διὰ φιλίας ἰέναι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν, ὁρῶντας καὶ τοὺς στρατηγούς, οἳ διὰ πίστεως αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν· εἰ μέντοι διανοούμεθα σὺν τοῖς ὅπλοις ὧν τε πεποιήκασι δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν διὰ παντὸς πολέμου αὐτοῖς ἰέναι, σὺν τοῖς θεοῖς πολλαὶ ἡμῖν καὶ καλαὶ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας».

Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ, πτάρνυταί τις· ἀκούσαντες δι' οἱ § 9

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στρατιῶται, πάντες μιᾷ ὁρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε· «Δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπεί, περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων, οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος ἐφάνη, εὔξασθαι τῷ θεῷ τούτῳ θύσειν σωτήρια, ὅπου ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ δύναμιν. καὶ οὕτῳ δοκεῖ ταῦτ'», ἔφη, «ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα». καὶ ἀνέτειναν ἅπαντες. ἐκ τούτου ηὔξαντο καὶ ἐπαιάνισαν.

§ 10 Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ἤρχετο πάλιν ὧδε· «Ἐτύγχανον λέγων, ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν σωτηρίας. πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιορκήκασί τε καὶ τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὅρκους λελύκασιν. οὕτω δ' ἐχόντων, εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεούς, ἡμῖν δὲ συμμάχους, οἵπερ ἱκανοί εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικρούς, κἂν ἐν δεινοῖς ὦσι, σῴζειν εὐπετῶς, ὅταν βούλωνται.

§ 11—13 »Ἔπειτα δὲ ἀναμνήσω γὰρ ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα ἰδῆτε, ὡς ἀγαθοῖς τε ὑμῖν προσήκει εἶναι, σῴζονταί τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί. ἐλθόντων μὲν γὰρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμπληθεῖ στόλῳ, ὡς ἀφανιούντων τὰς Ἀθήνας, ὑποστῆναι αὐτοῖς Ἀθηναῖοι τολμήσαντες, ἐνίκησαν αὐτούς. καὶ εὐξάμενοι τῇ Ἀρτέμιδι, ὁπόσους κατακάνοιεν τῶν πολεμίων, τοσαύτας χιμαίρας καταθύσειν τῇ θεῷ, ἐπὶ οὐκ εἶχον ἱκανὰς εὑρεῖν, ἔδοξεν αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν, καὶ ἔτι νῦν ἀποθύουσιν. ἔπειτα ὅτε Ξέρξης ὕστερον, ἀγείρας τὴν ἀναρίθμητον στρατιάν, ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. ὧν ἔστι μὲν τεκμήρια ὁρᾶν τὰ τρόπαια, μέγιστον δὲ μνημεῖον ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν αἷς ἡμεῖς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐγένεσθε καὶ ἐτράφητε· οὐδένα γὰρ ἄνθρωπον δεσπότην, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε. τοιούτων μέν ἐστε προγόνων.

»Οὐ μὲν δὴ τοῦτό γε ἐρῶ, ὡς ὑμεῖς καταισχύνετε αὐτούς· § 14—16 ἀλλ' οὔπω πολλαὶ ἡμέραι, ἀφ' οὗ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις, πολλαπλασίους ὑμῶν ἐνικᾶτε σὺν τοῖς θεοῖς. καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βασιλείας ἄνδρες ἦτε ἀγαθοί· νῦν δ', ὁπότε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγών ἐστι, πολὺ δήπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυμοτέρους εἶναι. ἀλλὰ μὴν καὶ θαρραλεωτέρους νῦν πρέπει εἶναι πρὸς τοὺς πολεμίους. τότε μὲν γὰρ ἄπειροι ὄντες αὐτῶν, τό τε πλῆθος ἄμετρον ὁρῶντες, ὅμως ἐτολμήσατε σὺν τῷ πατρίῳ φρονήματι ἰέναι εἰς αὐτούς· νῦν δέ, ὁπότε καὶ πεῖραν ἤδη ἔχετε αὐτῶν ὅτι οὐ θέλουσι καὶ πολλαπλάσιοι ὄντες δέχεσθαι ὑμᾶς, τί ἔτι ὑμῖν προσήκει τούτους φοβεῖσθαι;

»Μηδὲ μέντοι τοῦτο μεῖον δόξητε ἔχειν, ὅτι οἱ Ἀριαίου § 17 πρόσθεν σὺν ἡμῖν ταττόμενοι νῦν ἀφεστήκασιν. ἔτι γὰρ οὗτοι κακίονές εἰσι τῶν ὑφ' ἡμῶν ἡττημένων· ἔφυγον γοῦν ἐκείνους καταλιπόντες ἡμᾶς. τοὺς δὲ θέλοντας φυγῆς ἄρχειν πολὺ κρεῖττον σὺν τοῖς πολεμίοις ταττομένους ἢ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τάξει δρᾶν.

«Εἰ δέ τις ὑμῶν ἀθυμεῖ, ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἱππεῖς, τοῖς § 18—19 δὲ πολεμίοις πολλοὶ πάρεισιν, ἐνθυμήθητε, ὅτι μύριοι ἱππεῖς οὐδὲν ἄλλο ἢ μύριοί εἰσιν ἄνθρωποι· ὑπὸ μὲν γὰρ ἵππου ἐν μάχῃ οὐδεὶς πώποτε οὔτε δηχθεὶς οὔτε λακτισθεὶς ἀπέθανεν, οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες, ὅ,τι ἂν ἐν ταῖς μάχαις γίγνηται. οὐκοῦν τῶν ἱππέων πολὺ ἡμεῖς ἐπ' ἀσφαλεστέρου ὀχήματός ἐσμεν· οἱ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππων κρέμανται, φοβούμενοι οὐχ ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν· ἡμεῖς δ' ἐπὶ γῆς βεβηκότες, πολὺ μὲν ἰσχυρότερον παίσομεν, ἤν τις προσίῃ, πολὺ δὲ μᾶλλον, ὅτου ἂν βουλώμεθα, τευξόμεθα. ἑνὶ δὲ μόνῳ προέχουσιν οἱ ἱππεῖς· φεύγειν αὐτοῖς ἀσφαλέστερόν ἐστιν ἢ ἡμῖν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 20—21 »Εἰ δὲ δὴ τὰς μὲν μάχας θαρρεῖτε, ὅτι δὲ οὐκέτι ἡμῖν Τισσαφέρνης ἡγήσεται οὐδὲ βασιλεὺς ἀγορὰν παρέξει, τοῦτο ἄχθεσθε, σκέψασθε, πότερον κρεῖττον Τισσαφέρνην ἡγεμόνα ἔχειν, ὃς ἐπιβουλεύων ἡμῖν φανερός ἐστιν, ἢ οὓς ἂν ἡμεῖς ἄνδρας λαβόντες ἡγεῖσθαι κελεύωμεν, οἳ εἴσονται ὅτι, ἤν τι περὶ ἡμᾶς ἁμαρτάνωσι, περὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ σώματα ἁμαρτήσονται. τὰ δὲ ἐπιτήδεια πότερον ὠνεῖσθαι κρεῖττον ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἧς οὗτοι παρεῖχον, μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου, μηδὲ τοῦτο ἔτι ἔχοντας, ἢ αὐτοὺς λαμβάνειν, ἥνπερ κρατῶμεν, μέτρῳ χρωμένους, ὁπόσῳ ἂν ἕκαστος βούληται;

§ 22 »Εἰ δὲ ταῦτα μὲν γιγνώσκετε, ὅτι κρείττονα, τοὺς δὲ ποταμοὺς ἄπορον νομίζετε εἶναι καὶ μεγάλως ἡγεῖσθε ἐξαπατηθῆναι διαβάντες, σκέψασθε, εἰ ἄρα τοῦτο καὶ μωρότατον πεποιήκασιν οἱ βάρβαροι. πάντες γὰρ ποταμοί, εἰ καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροί εἰσι, προϊοῦσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίγνονται, οὐδὲ τὸ γόνυ βρέχοντες.

§ 23—24 »Εἰ δὲ μήθ' οἱ ποταμοὶ διήσουσιν, ἡγεμών τε μηδεὶς ἡμῖν φανεῖται, οὐδ' ὡς ἡμῖν γε ἀθυμητέον. ἐπιστάμεθα μὲν γὰρ Μυσούς, οὓς οὐκ ἂν ἡμῶν φαῖμεν βελτίους εἶναι, ὅτι ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ πολλάς τε καὶ εὐδαίμονας καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν, ἐπιστάμεθα δὲ Πισίδας ὡσαύτως, Λυκάονας δὲ καὶ αὐτοὶ εἴδομεν, ὅτι ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες τὴν τούτων χώραν καρποῦνται· καὶ ἡμᾶς δ' ἂν ἔφην ἔγωγε χρῆναι μήπω φανεροὺς εἶναι οἴκαδε ὡρμημένους, ἀλλὰ κατασκευάζεσθαι, ὡς αὐτοῦ που οἰκήσοντας. οἶδα γάρ, ὅτι καὶ Μυσοῖς βασιλεὺς πολλοὺς μὲν ἡγεμόνας ἂν δοίη, πολλοὺς δ' ἂν ὁμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν, καὶ ὁδοποιήσειέ γ' ἂν αὐτοῖς, καὶ εἰ σὺν τεθρίπποις βούλοιντο ἀπιέναι. καὶ ἡμῖν γ' ἂν οἶδα, ὅτι τρισάσμενος ταῦτ' ἐποίει, εἰ ἑώρα ἡμᾶς μένειν κατασκευαζομένους.

25—26 »Ἀλλὰ γὰρ δέδοικα, μή, ἂν ἅπαξ μάθωμεν ἀργοὶ ζῆν καὶ ἐν ἀφθόνοις βιοτεύειν, ὥσπερ οἱ Λωτοφάγοι ἐπιλαθώμεθα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῆς οἴκαδε ὁδοῦ· δοκεῖ οὖν μοι εἰκὸς καὶ δίκαιον εἶναι πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους πειρᾶσθαι ἀφικνεῖσθαι καὶ ἐπιδεῖξαι τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι ἑκόντες πένονται, ἐξὸν αὐτοῖς τοὺς νῦν σκληρῶς ἐκεῖ βιοτεύοντας, ἐνθάδε κομισαμένους, πλουσίους ὁρᾶν.

»Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, πάντα ταῦτα τἀγαθὰ δῆλον, ὅτι τῶν § 27—28
κρατούντων ἐστί· τοῦτο δὴ δεῖ λέγειν, ὅπως ἂν πορεοίμεθά τε ὡς ἀσφαλέστατα καί, εἰ μάχεσθαι δέοι, ὡς κράτιστα μαχοίμεθα. πρῶτον μὲν τοίνυν», ἔφη, «δοκεῖ μοι κατακαῦσαι τὰς ἁμάξας, ἃς ἔχομεν, ἵνα μὴ τὰ ζεύγη ἡμῶν στρατηγῇ, ἀλλὰ πορευώμεθα, ὅπῃ ἂν τῇ στρατιᾷ συμφέρῃ· ἔπειτα καὶ τὰς σκηνὰς συγκατακαῦσαι. αὗται γὰρ οὔ ὄχλον μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνωφελοῦσι δ' οὐδὲν οὔτε εἰς τὸ μάχεσθαι οὔτ' εἰς τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν τὰ περιττὰ ἀπαλλάξωμεν, πλὴν ὅσα πολέμου ἕνεκεν ἢ σίτων ἢ ποτῶν ἔχομεν, ἵνα ὡς πλεῖστοι μὲν ἡμῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ὦσιν, ὡς ἐλάχιστοι δὲ σκευοφορῶσι. κρατουμένων μὲν γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι πάντα ἀλλότρια· ἢν δὲ κρατῶμεν, καὶ τοὺς πολεμίους δεῖ σκευοφόρους ἡμετέρους νομίζειν.

»Λοιπόν μοι εἰπεῖν, ὅπερ καὶ μέγιστον νομίζω εἶναι· δρᾶτε § 29—31
γὰρ καὶ τοὺς πολεμίους, ὅτι οὐ πρόσθεν ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον, πρὶν τοὺς στρατηγοὺς ἡμῶν συνέλαβον, νομίζοντες, ὄντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων, ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ, λαβόντες δὲ τοὺς ἄρχοντας, ἀναρχίᾳ ἂν καὶ ἀταξίᾳ ἐνόμιζον ἡμᾶς ἀπολέσθαι. δεῖ οὖν πολὺ μὲν τοὺς ἄρχοντας ἐπιμελεστέρους γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους μᾶλλον τοῖς ἄρχουσι νῦν ἢ πρόσθεν· ἢν δέ τις ἀπειθῇ, ψηφίσασθαι τῶν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα σὺν τῷ ἄρχοντι κολάζειν· οὕτως οἱ πολέμιοι πλεῖστον ἐψευσμένοι ἔσονται· τῇδε γὰρ τῇ ἡμέρᾳ μυρίους ὄψονται

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀνθ' ἑνὸς Κλεάρχους τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέψοντας κακῷ εἶναι.

§ 32 »Ἀλλὰ γὰρ καὶ περαίνειν ἤδη ὥρα· ἴσως γὰρ οἱ πολέμιοι αὐτίκα παρέσονται. ὅτῳ οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρωσάτω ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται. εἰ δέ τι ἄλλο βέλτιον ἢ ταύτῃ, τολμάτω καὶ ὁ ἰδιώτης διδάσκειν· πάντες γὰρ κοινῇ σωτηρίας δεόμεθα».

§ 33 Μετὰ ταῦτα Χειρίσοφος εἶπεν· «Ἀλλ' εἰ μέν τινος ἄλλου δεῖ πρὸς τούτοις, οἷς λέγει Ξενοφῶν, καὶ αὐτίκα ἐξέσται ποιεῖν· ἃ δὲ νῦν εἴρηκε, δοκεῖ μοι ὡς τάχιστα ψηφίσασθαι ἄριστον εἶναι· καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα». ἀνέτειναν πάντες.

§ 34—36 Ἀναστὰς δὲ πάλιν εἶπεν Ξενοφῶν· «Ὦ ἄνδρες, ἀκούσατε ὧν προσδεῖν δοκεῖ μοι. δῆλον, ὅτι πορεύεσθαι ἡμᾶς δεῖ, ὅπου ἕξομεν τὰ ἐπιτήδεια· ἀκούω δὲ κώμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον

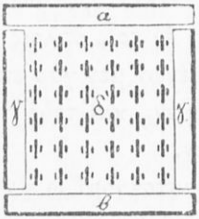

α) τὰ πρόσθεν, τὸ ἡγούμενον
β) τὰ ὄπισθεν, ἡ οὐρά
γ) αἱ πλευραί
δ) ὁ πολὺς ὄχλος

εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας· οὐ ἄν οὖν θαυμάζοιμι, εἰ οἱ πολέμιοι, ὥσπερ οἱ δειλοὶ κύνες τοὺς μὲν παριόντας διώκουσί τε καὶ δάκνουσιν, ἢν δύνωνται, τοὺς δὲ διώκοντας φεύγουσιν, εἰ καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἀπιοῦσιν ἐπακολουθοῖεν. ἴσως οὖν ἀσφαλέστερον ἡμῖν παρεύεσθαι, πλαίσιον ποιησαμένους τῶν ὅπλων, ἵνα τὰ σκευοφόρα καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἐν ἀσφαλεστέρῳ ᾖ. εἰ οὖν νῦν ἀποδειχθείη, τίνας χρὴ ἡγεῖσθαι τοῦ πλαισίου καὶ τὰ πρόσθεν κοσμεῖν, καὶ τίνας ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἑκατέρων εἶναι, τίνας δ' ὀπισθοφυλακεῖν, οὐκ ἄν, ὁπότε οἱ πολέμιοι ἔλθοιεν, βουλεύεσθαι ἡμᾶς δέοι, ἀλλὰ χρῴμεθα ἂν εὐθὺς τοῖς τεταγμένοις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

»Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τις βέλτιον ὁρᾷ, ἄλλως ἐχέτω· εἰ δὲ μή, § 37—38
Χειρίσοφος μὲν ἡγοῖτο, ἐπειδὴ καὶ Λακεδαιμόνιός ἐστι· τῶν δὲ πλευρῶν ἑκατέρων δύο τὼ πρεσβυτάτω στρατηγὼ ἐπιμελοίσθην· ὀπισθοφυλακοῖμεν δ' ἡμεῖς οἱ νεώτατοι ἐγὼ καὶ Τιμασίων τὸ νῦν εἶναι. τὸ δὲ λοιπὸν πειρώμενοι ταύτης τῆς τάξεως βουλευσόμεθα, ὅ,τι ἂν ἀεὶ κράτιστον δοκῇ εἶναι. εἰ δὲ τις ἄλλο ὁρᾷ βέλτιον, λεξάτω». ἐπεὶ δ' οὐδεὶς ἀντέλεγεν, εἶπεν· «Ὅτῳ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα». ἔδοξε ταῦτα.

«Νῦν τοίνυν», ἔφη, «ἀπιόντας ποιεῖν δεῖ τὰ δεδογμένα. καὶ § 39
ὅστις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι· οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως τούτου τυχεῖν· ὅστις τε ζῆν ἐπιθυμεῖ, πειράσθω νικᾶν· τῶν μὲν γὰρ νικώντων τὸ κατακαίνειν, τῶν δὲ ἡττωμένων τὸ ἀποθνῄσκειν ἐστί· καὶ εἴ τις δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν πειράσθω· τῶν γὰρ νικώντων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σῴζειν καὶ τὰ τῶν ἡττωμένων λαμβάνειν».

[Περίληψις τῶν κεφαλαίων 3 καὶ 4 :

Οἱ Ἕλληνες ἐκτελοῦσι τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφ. ἀποφασισθέντα· μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν δὲ τούτων προσέρχεται ὁ Πέρσης Μιθραδάτης, ὅστις προσποιούμενος φιλίαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ζητεῖ νὰ μάθῃ τοὺς σκοποὺς αὐτῶν· ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες ἐννοήσαντες ὅτι οὗτος εἶχεν ἀποσταλῆ ὑπὸ τῶν Περσῶν, ἵνα κατασκοπεύσῃ ἀποφασίζουσι νὰ ἔχωσιν ἀδιάλλακτον πόλεμον μὴ δεχόμενοι διαπραγματεύσεις. Μετὰ ταῦτα, ἀφ' οὗ διέβησαν τὸν Ζαπάταν, ἐπιφαίνεται μετὰ ἱππέων, τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν ὁ Μιθραδάτης, ὅστις ἐπιτεθεὶς κατὰ τῶν Ἑλλήνων μεγάλως βλάπτει αὐτούς, ἰδίᾳ τοὺς ὀπισθοφύλακας. Διὰ τοῦτο ἀθυμοῦσιν οἱ Ἕλληνες καὶ ἀναγκάζονται —τῇ προτάσει τοῦ Ξενοφῶντος—νὰ καταρτίσωσι καὶ αὐτοὶ ἱππεῖς μὲν πεντήκοντα, σφενδονήτας δὲ διακοσίους.

Τὴν ἐπιοῦσαν προσβάλλονται πάλιν ὑπὸ τοῦ Μιθραδάτου, ἀλλ' ἀποκρούουσιν αὐτόν· ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν φθάνουσιν εἰς τὴν παρὰ τὸν Τίγρητα πόλιν Λάρισαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν Μέσπιλαν. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν πορείαν παρηνωχλοῦντο ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, μεταβάλλουσι τὴν παράταξιν τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸ ἀσφαλέστερον καὶ οὕτω πορεύονται τέσσαρας ἡμέρας. Τὴν πέμπτην ἡμέραν στενοχωροῦνται ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ φθάνουσι μετὰ δυσκολίας εἰς κώμην, ἔνθα μένουσι τρεῖς ἡμέρας· τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν ἐμφανισθέντος πάλιν τοῦ Τισσαφέρνους καταφεύγουσιν εἰς κώμην, ἐν ᾗ προσμένουσι τοὺς πολεμίους· τούτους ἀποκρούσαντες ἀναγκάζουσι νὰ στρατοπεδεύσωσιν εἰς πολὺ μακρὰν ἀπόστασιν. Οἱ δ' Ἕλληνες ἀπελθόντες πορεύονται τοσοῦτον μακράν, ὥστε τὰς δύο ἑπομένας ἡμέρας δὲν φαίνονται οἱ πολέμιοι. Τὴν δ' ἀκόλουθον οἱ πολέμιοι καταλαμβάνουσιν ἀκρωνυχίαν τινὰ ὄρους, δι' ἧς ἔμελλον νὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διέλθωσιν οἱ Ἕλληνες. Τοῦτο παρατηροῦσιν οἱ Ἕλληνες, καὶ ὁ μὲν Χειρίσοφος δὲν γνωρίζει τί νὰ πράξῃ, ὁ δὲ Ξενοφῶν ἀναβαίνει μετὰ πελταστῶν, ἵνα καταλάβῃ ἄκρον τι τοῦ ὄρους ὑπέρτερον τῆς ἀκρωνυχίας· τοῦτο ἰδόντες οἱ πολέμιοι ὁρμῶσι καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸ ἄκρον, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες καταλαμβάνουσιν αὐτό].

Γ'. Διαμονὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ πεδιάδι, τῇ μεταξὺ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ καὶ τῶν Καρδουχείων ὀρέων. — Ἀπόφασις αὐτῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας.

(5, 1—18)

§ 1—2 Ἔνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στραφέντες ἔφευγον, ᾗ ἕκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἕλληνες εἶχον τὸ ἄκρον. οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέρνην καὶ Ἀριαῖον ἀποτραπόμενοι ἄλλην ὁδὸν ᾤχοντο. οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον καταβάντες εἰς τὸ πεδίον ἐστρατοπεδεύοντο ἐν κώμῃ μεστῇ πολλῶν ἀγαθῶν. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι κῶμαι πολλαὶ πλήρεις πολλῶν ἀγαθῶν ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμόν. ἡνίκα δ' ἦν δείλη, ἐξαπίνης οἱ πολέμιοι ἐπιφαίνονται ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινας τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ καθ' ἁρπαγήν· καὶ γὰρ νομαὶ πολλαὶ βοσκημάτων, διαβιβαζόμεναι εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ, κατελήφθησαν. ἐνταῦθα Τισσαφέρνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ κάειν ἐπεχείρησαν τὰς κώμας. καὶ τῶν Ἑλλήνων μάλα ἠθύμησάν τινες, ἐννοούμενοι, μὴ τὰ ἐπιτήδεια, εἰ κάοιεν, οὐκ ἔχοιεν, ὁπόθεν λαμβάνοιεν.

§ 4—6 Καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ Χειρίσοφον ἀπῆσαν ἐκ τῆς βοηθείας· ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐπεὶ κατέβη, παρελαύνων τὰς τάξεις, ἡνίκα ἀπὸ τῆς βοηθείας ἀπήντησαν οἱ Ἕλληνες, ἔλεγεν· «Ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, ὑφιέντας τὴν χώραν ἤδη ἡμετέραν εἶναι; ἃ γάρ, ὅτε ἐσπένδοντο, διεπράττοντο, μὴ κάειν τὴν βασιλέως χώραν, νῦν αὐτοὶ κάουσιν ὡς ἀλλοτρίαν. ἀλλ' ἐάν που κατα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λίπωσί γε αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια, ὄψονται καὶ ἡμᾶς ἐνταῦθα
πορευομένους. ἀλλ', ὦ Χειρίσοφε», ἔφη, «δοκεῖ μοι βοηθεῖν
ἐπὶ τοὺς κάοντας ὡς ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας». ὁ δὲ Χειρίσοφος
εἶπεν· «Οὔκουν ἔμοιγε δοκεῖ· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς», ἔφη, «κάω-
μεν, καὶ οὕτω θᾶττον παύσονται».

Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἀπῆλθον, οἱ μὲν ἄλλοι περὶ τὰ § 7
ἐπιτήδεια ἦσαν, στρατηγοὶ δὲ καὶ λοχαγοὶ συνῆσαν. καὶ
ἐνταῦθα πολλὴ ἀπορία ἦν, ἔνθεν μὲν γὰρ ὄρη ἦν ὑπερύ-
ψηλα, ἔνθεν δὲ ὁ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος, ὡς μηδὲ τὰ
δόρατα ὑπερέχειν πειρωμένοις τοῦ βάθους.

Ἀπορουμένοις δ' αὐτοῖς προσελθών τις ἀνὴρ Ῥόδιος εἶπεν· § 8—11
«Ἐγὼ θέλω, ὦ ἄνδρες, διαβιβάσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίους
ὁπλίτας, ἐὰν ἐμοί, ὧν δέομαι, ὑπηρετήσητε καὶ τάλαντον
μισθὸν πορίσητε». ἐρωτώμενος δέ, ὅτου δέοιτο· «Ἀσκῶν»,
ἔφη, «δισχιλίων δεήσομαι· πολλὰ δ' ὁρῶ πρόβατα καὶ αἶγας
καὶ βοῦς καὶ ὄνους, ἃ ἀποδαρέντα καὶ φυσηθέντα ῥᾳδίως ἂν
παρέχοι τὴν διάβασιν. δεήσομαι δὲ καὶ τῶν δεσμῶν, οἷς χρῆσθε
περὶ τὰ ὑποζύγια· τούτοις ζεύξας τοὺς ἀσκοὺς πρὸς ἀλλήλους,
ὁρμίσας ἕκαστον ἀσκόν, λίθους ἀρτήσας καὶ ἀφεὶς ὥσπερ
ἀγκύρας εἰς τὸ ὕδωρ, διαγαγὼν καὶ ἀμφοτέρωθεν δήσας, ἐπι-
βαλῶ ὕλην τὴν γῆν ἐπιφορήσω· ὅτι μὲν οὖν οὐ καταδύσεσθε,
αὐτίκα μάλα εἴσεσθε· πᾶς γὰρ ἀσκὸς ἄνδρας ἕξει τοῦ μὴ
καταδῦναι· ὥστε δὲ μὴ ὀλισθάνειν, ἡ ὕλη καὶ ἡ γῆ σχήσει».

Ἀκούσασι ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς τὸ μὲν ἐνθύμημα χαρίεν § 12
ἐδόκει εἶναι, τὸ δ' ἔργον ἀδύνατον· ἦσαν γὰρ οἱ κωλύσοντες
πέραν πολλοὶ ἱππεῖς, οἳ εὐθὺς τοῖς πρώτοις οὐδὲν ἂν ἐπέ-
τρεπον τούτων ποιεῖν.

Ἐνταῦθα τὴν μὲν ὑστεραίαν ἐπανεχώρουν εἰς τοὔμ- § 13—14
παλιν εἰς τὰς ἀκαύστους κώμας, κατακάσαντες ἔνθεν
ἐξῆσαν· ὥστε οἱ πολέμιοι οὐ προσήλαυνον, ἀλλὰ ἐθεῶντο
καὶ ὅμοιοι ἦσαν θαυμάζουσιν, ὅποι ποτὲ τρέψονται οἱ Ἕλλη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νες, καὶ τὶ ἐν νῷ ἔχοιεν. ἐνταῦθα οἱ μὲν ἄλλοι στρατιῶται ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν· οἱ δὲ στρατηγοὶ πάλιν συνῆλθον καὶ συναγαγόντες τοὺς ἑαλωκότας ἤλεγχον τὴν κύκλῳ πᾶσαν χώραν, τίς ἑκάστη εἴη.

§ 15—16 Οἱ δὲ ἔλεγον, ὅτι τὰ μὲν πρὸς μεσημβρίαν τῆς ἐπὶ Βαβυλῶνα εἴη καὶ Μηδίαν, δι' ἧσπερ ἥκοιεν, ἡ δὲ πρὸς ἕω ἐπὶ Σοῦσά τε καὶ Ἐκβάτανα φέροι, ἔνθα θερίζειν καὶ ἐαρίζειν λέγεται βασιλεύς, ἡ δὲ διαβάντι τὸν ποταμὸν πρὸς ἑσπέραν ἐπὶ Λυδίαν καὶ Ἰωνίαν φέροι, ἡ δὲ διὰ τῶν ὀρέων καὶ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη ὅτι εἰς Καρδούχους ἄγοι. τούτους δὲ ἔφασαν οἰκεῖν ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ πολεμικοὺς εἶναι, καὶ βασιλέως οὐκ ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ ἐμβαλεῖν ποτε εἰς αὐτοὺς βασιλικὴν στρατιὰν δώδεκα μυριάδας· τούτων δ' οὐδένα ἀπονοστῆσαι διὰ τὴν δυσχωρίαν. ὁπότε μέντοι πρὸς τὸν σατράπην τὸν ἐν τῷ πεδίῳ σπείσαιντο, καὶ ἐπιμιγνύναι σφῶν τε πρὸς ἐκείνους καὶ ἐκείνων πρὸς ἑαυτούς.

§ 17—18 Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατηγοὶ ἐκάθισαν χωρὶς τοὺς ἑκασταχόσε φάσκοντας εἰδέναι, οὐδὲν δῆλον ποιήσαντες, ὅποι πορεύεσθαι ἔμελλον. ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τῶν ὀρέων εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν· τούτους γὰρ διελθόντας ἔφασαν εἰς Ἀρμενίαν ἥξειν, ἧς Ὀρόντας ἦρχε πολλῆς καὶ εὐδαίμονος. ἐντεῦθεν δ' εὔπορον ἔφασαν εἶναι, ὅποι τις ἐθέλοι, πορεύεσθαι. ἐπὶ τούτοις ἐθύσαντο, ὅπως, ὁπηνίκα δοκοίη, τὴν πορείαν ποιοῖντο· τὴν γὰρ ὑπερβολὴν τῶν ὀρέων ἐδεδοίκεσαν, μὴ προκαταληφθείη· καὶ παρήγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσειαν, συσκευασαμένους πάντας ἀναπαύεσθαι, καὶ ἕπεσθαι, ἡνίκ' ἄν τις παραγγέλλῃ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. *Συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ Περσικοῦ Κράτους.*

Τὸ ἀρχαῖον Περσικὸν κράτος ἱδρύθη περὶ τὸ 559 π. Χ. ὑπὸ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου, ὅστις ὑποτάξας τὴν Βαβυλωνίαν, Λυδίαν καὶ Μικρὰν Ἀσίαν κατέστησε τοῦτο τὸ πρῶτον ἐν Ἀσίᾳ. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Καμβύσης (529-522) ἐκυρίευσε τὴν Αἴγυπτον· εἰς μεγίστην δ' ἀκμὴν ἔφθασε τὸ κράτος ἐπὶ Δαρείου τοῦ Α'—τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὑστάσπους—(521-485), ὅστις τὴν ἐπεκταθεῖσαν ἐπικράτειαν (ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπὸ τῆς Νοτίου Αἰγύπτου μέχρι τοῦ Καυκάσου καὶ τοῦ Ἰαξάρτου) ἐξόχως διωργάνωσεν· αἱ κατὰ τῆς Ἑλλάδος δ' ὅμως ἐκστρατεῖαί του ἐναυάγησαν οἰκτρῶς παρὰ τὸν Ἄθων (492) καὶ ἐν Μαραθῶνι (490).

Ἐπὶ Ξέρξου τοῦ Α' (485-465) ἤρξατο ἡ ἰσχὺς τοῦ κράτους νὰ καταπίπτῃ, ἰδίᾳ διὰ τὰς ἥττας, ἃς τοῦτο παρὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπέστη (ἐν Σαλαμῖνι τῷ 480, ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μυκάλῃ τῷ 479, ἐν Εὐρυμέδοντι τῷ 467). Τὸν Ξέρξην διεδέχθη ὁ Ἀρταξέρξης Α' ὁ Μακρόχειρ (465-424) καὶ τοῦτον μετὰ μακρὰς περὶ τοῦ θρόνου ἔριδας Δαρεῖος Β', ὁ Νόθος (432 404). Οὗτος ἔσχεν ἐκ τῆς συζύγου του Παρυσάτιδος δύο υἱούς, Ἀρταξέρξην Β' τὸν Μνήμονα (βασιλεύσαντα ἀπὸ τοῦ 404-359) καὶ Κῦρον τὸν νεώτερον.

Ὁ Κῦρος παρὰ τοῦ πατρός του εἶχε διορισθῆ σατράπης τῆς Λυδίας, Μεγάλης Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας καὶ ὡς τοιοῦτος ὑπεστήριξε τοὺς Λακεδαιμονίους, ἰδίᾳ τὸν Λύσανδρον, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του ἐπεδίωξε τῇ βοηθείᾳ Ἑλλήνων μισθοφόρων νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀρταξέρξην καὶ νὰ καταστῇ αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Περσίας. Ταύτην τὴν ἐκστρατείαν, ἣν ὁ Κῦρος ἀνέλαβε τῷ 401, πραγματεύεται ἡ Κύρου Ἀνάβασις τοῦ Ξενοφῶντος.

2. *Βίος Ξενοφῶντος.*

Ὁ Ξενοφῶν, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις πιθανῶς τῷ 430 π. Χ., ἦτο υἱὸς τοῦ Γρύλλου καὶ τῆς Διοδώρας καὶ κατήγετο ἐξ εὐπόρου καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας. Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐγένετο πιστὸς μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους πλεῖστον ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ.

Τῷ 401 π. Χ. καταλιπὼν τὰς Ἀθήνας ἐπορεύθη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ εἰς Σάρδεις πρὸς τὸν νεώτερον Κῦρον, ὅτε οὗτος παρασκευάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου. Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἠκολούθησεν ὁ Ξενοφῶν ὡς ἁπλοῦς ἐθελοντής. Μετὰ τὴν περὶ τὰ Κούναξα δ' ὅμως μάχην καὶ τὴν προδοσίαν τοῦ σατράπου Τισσαφέρνους ἐκλεχθεὶς στρατηγὸς κατώρθωσε μετὰ μεγίστων κόπων καὶ κινδύνων νὰ ὁδηγήσῃ τὸν στρατὸν τῶν μυρίων Ἑλλήνων ἐκ τοῦ βάθους τῆς Ἀσίας εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Θράκην. Ἐνταῦθα ἐβοήθησε τὸν Σεύθην, τὸν βασιλέα τῆς Θράκης, καὶ παρεσκευάζετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλ' οἱ φίλοι του προσελθόντες ἔπεισαν αὐτὸν νὰ προστεθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὸν Σπαρτιατικὸν στρατὸν (399), ὅστις τότε ὑπὸ τὸν Θίβρωνα ἐν Ἀσίᾳ ἐπολέμει πρὸς τοὺς Πέρσας.

Διὰ τοῦτο καὶ διότι ἐπολέμησε μετὰ τοῦ Κύρου, ὅστις ἦτο ἐχθρὸς τῶν Ἀθηναίων, ἐξωρίσθη ὁ Ξενοφῶν ἀπὸ τῆς πατρίδος του.

Ἀφ' οὗ δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησε μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ ζυγοῦ, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολουθῶν τὸν Ἀγησίλαον, τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης, καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνείᾳ (394) κατὰ τὸν συμπολιτῶν του, οἵτινες παρέστησαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων.

Οἱ Σπαρτιᾶται ἀναγνωρίσαντες τὰς εὐεργεσίας τοῦ Ξενοφῶντος ἔδωκαν αὐτῷ (393) ὡς δῶρον προσοδοφόρον κτῆμα ἐν Σκιλλοῦντι τῆς Ἤλιδος, παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν. Ἐνταῦθα ἔζησεν ὁ Ξενοφῶν ἐπὶ 23 ἔτη μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φιλησίας καὶ τῶν τέκνων Γρύλλου καὶ Διοδώρου ἀσχολούμενος εἰς τὴν θήραν, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν συγγραφήν.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, καθ' ἣν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡττήθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἐκδιωχθεὶς ἐκ τοῦ Σκιλλοῦντος (370) κατέφυγεν εἰς Κόρινθον. Ἐκεῖ οὗτος καὶ μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἐξορίας του διέμεινε καὶ ἀπέθανε πλήρης ἡμερῶν περὶ τὸ 355 π. Χ.

3. *Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις.*

Ὁ Ξενοφῶν συνέγραψε πλεῖστα συγγράμματα· τούτων ἓν εἶναι ***ἡ Κύρου Ἀνάβασις*** διῃρημένη εἰς 7 βιβλία.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὠνομάσθη μὲν ἐκ τοῦ πρώτου μικροτέρου μέρους (βιβλ. Ι, κεφ. 1-6), ἐν ᾧ περιγράφεται ἡ πορεία τοῦ Κύρου ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ κυρίαν ὑπόθεσιν ἔχει τὴν μετὰ τὴν μάχην παρὰ τὰ Κούναξα κάθοδον τῶν μυρίων εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον.

Ἡ ***Ἀνάβασις*** συνεγράφη ἐν Σκιλλοῦντι πιθανῶς τῷ 375 π.Χ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1

§ 1—2.

Γίγνομαί τινος=κατάγομαι, γεννῶμαι ἀπό τινα.—***ἐπεί***=ἐπειδή.—***ὑποπτεύω τελευτὴν τοῦ βίου***=προαισθάνομαι τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου.—***βούλομαι***=ἐπιθυμῶ.—***παρεῖναι,*** ἀπαρέμφ. τοῦ ***πάρειμι***=***(παρ-εἰμί)***=εἶμαι παρών, παρευρίσκομαι.—***τυγχάνω παρὼν***=κατὰ τύχην εἶμαι παρών.—***μεταπέμπομαι***=προσκαλῶ.—***ἀρχή***=ἡ διοικουμένη ὑπό τινος χώρα, ἡ σατραπεία.—***ἐποίησε***=***ἐπεποιήκει· ποιῶ***=καθιστῶ.—***καὶ . . . δὲ***=καὶ . . . ἀκόμη—***ἀπέδειξε***=***ἀπεδεδείχει· ἀποδείκνυμι***=διορίζω.—***πεδίον***=πεδιάς.—***καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων ὁπλίτας***=καὶ ἔχων Ἕλληνας ὁπλίτας.—***ἄρχων***=ἀρχηγός.

Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς . . ., ὁ Κῦρος ὡς σατράπης ἦρχε τῆς Λυδίας, Μεγάλης Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας.—***σατράπης*** παρὰ Πέρσαις ἐλέγετο ὁ διοικητὴς μιᾶς τῶν εἴκοσι μεγάλων διοικήσεων ἢ σατραπειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἦτο διῃρημένον τὸ Περσικὸν κράτος καὶ πρὸς τὰς ὁποίας ἀντιστοιχοῦσι κάπως οἱ παρ᾽ ἡμῖν νομοί (βλ. εἰκ. ἐν σελ. VII).—***στρατηγόν,*** αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῶν Περσικῶν διοικήσεων, συνερχόμεναι εἰς ὡρισμένα τινὰ πεδινὰ κέντρα, κατ᾽ ἔτος ἐπεθεωροῦντο ἢ ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ ἢ ὑπ᾽ ἄλλου τινὸς πιστοῦ σατράπου, εἰς ὃν ἀνετίθετο ἐκτάκτως ἡ ἀρχηγία καὶ ἡ ἐξέτασις. Τοὺς ἐπιθεωρητὰς τούτους ὁ Ξενοφῶν καλεῖ ***στρατηγούς.***—***ἀναβαίνει,*** ἡ πρόθεσις ***ἀνὰ*** δηλοῖ πορείαν ἐκ τῶν παραλίων εἰς τὰ μεσόγεια (τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας).—***ὁπλίτης*** ἐλέγετο ὁ βαρέως ὡπλισμένος πεζὸς στρατιώτης φέρων κράνος, θώρακα, ξίφος, κνημῖδας, ἀσπίδα μεγάλην καὶ δόρυ (βλ. εἰκ. ἐν σελ. VI).—***τῶν Ἑλλήνων,*** ἐννοοῦνται οἱ Ἕλληνες μισθοφόροι, οὓς ὁ Κῦρος εἶχεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 3.

Ἐπεὶ=ἀφ' οὗ. —*ἐτελεύτησε,* ἀόρ. τοῦ *τελευτῶ*=ἀποθνήσκω. —*κατέστη,* ἀόρ. τοῦ *καθίσταμαι· καθίσταμαι εἰς τὴν βασιλείαν*=γίνομαι βασιλεύς.—*διαβάλλω*=ψευδῶς κατηγορῶ.—*ἐπιβουλεύω τινὶ*=μηχανῶμαι (μελετῶ) κακόν τι κατά τινος. — *ὁ δὲ*=οὗτος δέ.—*ἀποκτενῶν,* μέλλων τοῦ *ἀποκτείνω· ὡς ἀποκτενῶν*=ἵνα (τὸν) φονεύσῃ.—*ἐξαιτησαμένη*=*ἐπεὶ ἐξητήσατο· ἐξαιτοῦμαί τινα*=ζητῶ χάριν ἐμαυτοῦ τὴν σωτηρίαν τινὸς=διὰ παρακλήσεων σῴζω τινά.—*ἀποπέμπω*=*πέμπω.*—*πάλιν*=ὀπίσω.—*ἐπὶ τὴν ἀρχὴν*=εἰς τὴν σατραπείαν του.

Τισσ. διαβάλλει τὸν Κ., ὁ Τισσ. ἐμίσει τὸν Κῦρον, διότι εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὸν ἡ σατραπεία τῆς Λυδίας, ἀφαιρεθεῖσα ἀπὸ τοῦ Τισσ. — *ὁ δέ,* δηλ. ὁ Ἀρταξέρξης.—*ἡ μήτηρ,* πῶς ἐκαλεῖτο ἡ μήτηρ τοῦ Κύρου; — *ἀποπέμπει,* τίνα; — *ἐπὶ τὴν ἀρχήν,* ποία ἦτο ἡ σατραπεία τοῦ Κύρου;

§ 4—5.

Ὡς=*ἐπεὶ*=ἀφ' οὗ. — *ἀτιμασθείς,* ἀόρ. τοῦ *ἀτιμάζομαι*= προσβάλλομαι, ἐντροπιάζομαι. — *βουλεύομαι* = σκέπτομαι. — *ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελ.*=πῶς νὰ μὴ εἶναι πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του.—*ἀλλὰ . . . βασιλεύσει*=*ἀλλ' ὅπως βασιλεύσει.*=ἀλλὰ πῶς νὰ βασιλεύσῃ.—*μὲν δὴ*=βεβαίως, προφανῶς. — *ὑπάρχω τινὶ*=εἶμαι ἐξ ἀρχῆς ὑπέρ τινος=ὑποστηρίζω τινά. — *φιλοῦσα*=*ἐπεὶ* (αἰτλγκ.) *ἐφίλει· φιλῶ*=ἀγαπῶ.— *ὅστις ἀφικνοῖτο . . . πάντας*=πάντα, ὅστις ἤρχετο . . . — *τῶν παρὰ βασιλέως*=ἐκ τῶν ἀνθρώπων τοῦ βασιλέως. — *διατιθείς,* ἐνεστ. μετοχ. τοῦ *διατίθημί (τινα)*=διαθέτω, περιποιοῦμαί (τινα).—*ἀποπέμπομαι*=*ἀποπέμπω.*—*οἱ παρ' ἑαυτῷ βάρβαροι* =οἱ βάρβαροι, οὓς εἶχε πλησίον του (=ὑπὸ τὰς διαταγάς του).— *ἐπιμελοῦμαί τινος*=φροντίζω περί τινος.—*ὡς,* τελκ.=ἵνα.— *εὐνοϊκῶς ἔχω τινὶ*=εὐνοϊκῶς διάκειμαι (εἶμαι ἀφωσιωμένος) πρός τινα.

Ὁ δέ, τίς; — *ἀπῆλθε,* δηλ. ἐκ Σούσων εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς σατραπείας του, τὰς Σάρδεις. — *κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθείς,* τίνα κίνδυνον διέτρεξεν ὁ Κῦρος καὶ ποίαν καταισχύνην

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὑπέστη; — **Παρ**... **ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ**, παρέχουσα χρήματα πρὸς στρατολογίαν καὶ συντήρησιν τοῦ στρατοῦ. — **βασιλέως**, λέγοντες οἱ ἀρχαῖοι **βασιλέα** ἢ **μέγαν βασιλέα** ἐνόουν πάντοτε τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν. — **τῶν παρὰ βασιλέως**..., οὗτοι θὰ ἦσαν οἱ παρὰ τῷ βασιλεῖ μεγιστᾶνες, οἵτινες διὰ διαφόρους λόγους ἐπέμποντο πρὸς τὸν Κῦρον· πρὸς τούτοις δὲ καὶ οἱ ἑκάστοτε ἐρχόμενοι ἔκτακτοι ἐπόπται τῶν σατραπειῶν, ἔτι δὲ καὶ ἄλλοι δι' ἰδίους λόγους καταβαίνοντες. — **βάρβαροι** καλοῦνται ἐνταῦθα οἱ Πέρσαι· κυρίως ἐκαλοῦντο οὕτως πάντες οἱ μὴ Ἕλληνες.

§ 6—7.

Δύναμις=στρατιωτικὴ δύναμις, στράτευμα. — **ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος**=ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον κρυφίως. — **ὅπως** (μετ' εὐκτκ.)=ἵνα (μεθ' ὑποτακτ.).—**ὅτι ἀπαρασκευότατον**=ὅσον τὸ δυνατὸν ἐντελῶς ἀπαράσκευον· τὸ **ὅτι** ἐπιτείνει τὸ ὑπερθετικ. — **λαμβάνω** = καταλαμβάνω. — **ὧδε**=ὡς ἑξῆς, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. — **ποιοῦμαι τὴν συλλογὴν**=συλλέγω συναθροίζω. — **ὁπόσας**... **ἑκάστοις**, ἡ σύνταξις: **παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἑκάστοις (=τῶν φρουράρχων ἑκάστῳ) τῶν φυλακῶν, ὁπόσας εἶχεν ἐν ταῖς πόλεσι**.—**φυλακὴ**=φρουρά. — **λαμβάνειν**=νὰ στρατολογῇ, νὰ προσλαμβάνῃ (ἕκαστος ἐκ τῶν φρουράρχων). — **ὅτι πλείστους**=; (πρβλ. «**ὅτι ἀπαρασκευότατον**»). — **βέλτιστος**=ἱκανώτατος, γενναιότατος. — **ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσ.**=διότι δῆθεν **ἐπεβούλευεν** ὁ Τισσ =προφασιζόμενος ὅτι ὁ Τισσ. **ἐπεβούλευε**· τὸ δ' **ἐπιβουλεύω τινὶ**=; (§ 3). — **καὶ γὰρ**=καὶ τῷ ὄντι, καὶ πράγματι. — **τὸ ἀρχαῖον**=πρότερον.—**ἐκ**=ὑπό. — **ἀφειστήκεσαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **ἀφίσταμαι**=ἀποστατῶ. — **προαισθόμενος**, ἀόρ. τοῦ **προαισθάνομαι**=πληροφοροῦμαι ἐγκαίρως. — **βουλευομένους** (δηλ. **τοὺς Μιλησίους**)=ὅτι οἱ Μιλήσιοι ἐσκέπτοντο. — **οἱ μὲν**... **οἱ δὲ**=ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ.—**ἐκβάλλω**=ἐξορίζω. — **ὑπολαβὼν**... **συλλέξας στρ**... **ἐπολιόρκει**=**ὑπέλαβε**... **καὶ συλλέξας στράτευμα ἐπολιόρκει**.—**ὑπολαμβάνω τοὺς φεύγοντας**=ὑποδέχομαι τοὺς ἐξορίστους. — **πειρῶμαι**=προσπαθῶ.— **κατάγω τινὰ**=ἐπαναφέρω τινὰ εἰς τὴν πατρίδα του.—**ἐκπεπτωκότας**, πρκμ. τοῦ **ἐκπίπτω**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

=ἐξορίζομαι.—**καὶ αὕτη**=καὶ τοῦτο (τὸ ὅτι δηλ. ἐπολιόρκει τὴν Μίλητον).—**αὖ**=πάλιν.

Ἀπαρασκευότατον, δηλ. πρὸς πόλεμον.—**ὁπόσας εἶχε φυλ. . . .**, ἐννοοῦνται αἱ ἐν ταῖς Ἰωνικαῖς πόλεσι φρουραί, αἵτινες ἀπετελοῦντο ἐκ μισθοφόρων στρατιωτῶν μάλιστα Ἑλλήνων (Πελοποννησίων)· καὶ οἱ διοικηταὶ δὲ τῶν φρουρῶν αὐτῶν **(οἱ φρούραρχοι)** ἦσαν οὐχὶ Πέρσαι, ἀλλ' Ἕλληνες.—**τότε**, δηλ. πότε;—**προαισθόμενος**, πιθανῶς παρὰ φίλων του.—**τὰ αὐτὰ ταῦτα**, δηλ. ν' ἀποστατήσωσι πρὸς τὸν Κῦρον (ὅπως ἀπεστάτησαν καὶ οἱ λοιποὶ Ἴωνες).—**τοὺς μὲν . . . τοὺς δέ**, δηλ. τῶν πρωταιτίων Μιλησίων· οἱ ἄλλοι Μιλήσιοι μετὰ τὴν τοιαύτην (δηλ.;) διαγωγὴν τοῦ Τισσ. πρὸς τοὺς πρωταιτίους φυσικῷ τῷ λόγῳ ἔμειναν ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Τισσ.—**ἄλλη πρόφασις**, δευτέρα δηλ. ποία ἦτο ἡ α' πρόφασις πρὸς συλλογὴν στρατευμάτων; πρβλ. ἀνωτέρω «**παρήγγειλε φρ. . . . ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσ. ταῖς πόλεσι**».

§ 8.

Ἀξιῶ=ἔχω τὴν ἀξίωσιν.—**ἀδελφὸς ὤν**, ἡ μετχ. αἰτιολγκ.—**οἱ**=**ἑαυτῷ**(τῷ Κύρῳ).—**συμπράττω τινί τι**=βοηθῶ τινα εἴς τι.—**ἡ πρός τινα ἐπιβουλὴ**=ἡ κατά τινος ἐπιβουλὴ (σκευωρία, μηχανορραφία)—**αἰσθάνομαί τι**=ἐννοῶ τι.—**Τισσαφέρνει δαπανᾶν. . .**, ἡ σύνταξις: **ἐνόμιζε δὲ αὐτὸν** (τὸν Κῦρον) **πολεμοῦντα Τισσαφέρνει δαπανᾶν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα**=ἀλλ' ἐνόμιζεν ὅτι αὐτὸς (ὁ Κῦρος), ἐπειδὴ ἐπολέμει πρὸς τὸν Τισσαφέρνην, ἐδαπάνα διὰ τὰ στρατεύματα.—**οὐδὲν ἄχθομαι**=οὐδόλως δυσαρεστοῦμαι.—**αὐτῶν πολεμούντων**=διότι αὐτοὶ ἐπολέμουν (κατ' ἀλλήλων).—**οἱ γιγνόμενοι ἐκ τῶν πόλεων δασμοὶ**=οἱ εἰσπραττόμενοι ἐκ τῶν πόλεων φόροι.—**ἀποπέμπω τι**=ἀποστέλλω τι (τὸ ὁποῖον εἶμαι ὑποχρεωμένος ν' ἀποστείλω).—**ὧν** (ἀντὶ: **ἃς**) **Τισσαφέρνους**=τὰς ὁποίας (πόλεις) τοῦ Τισσαφέρνους.—**ἐτύγχανεν ἔχων**, ὑποκμ. **ὁ Κῦρος**.

Πέμπων, δηλ. πρέσβεις.—**ταύτας τὰς πόλεις**, δηλ. τὰς Ἰωνικάς.—**τὴν . . . ἐπιβουλήν**, δηλ. τοῦ Κύρου.—**Τισσαφέρνει . . . πολεμοῦντα αὐτὸν** (τὸν Κῦρον) . . . **αὐτῶν πολεμούντων . . .**,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀπέπεμπε τοὺς δασμοὺς β., εἰς ποίας σχέσεις ἠδύναντο νὰ εὑρίσκωνται ἀναμεταξύ των οἱ σατράπαι; (πρβλ. καὶ ἀνωτέρω § 7 «***ἐν Μιλήτῳ Τισσαφέρνης... Ὁ δὲ Κῦρος ἐπολιόρκει Μίλητον...***») Ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ ποῖον πρᾶγμα ἐνδιεφέρετο κυρίως; —***τοὺς δασμοὺς β...***, οἱ σατράπαι ὤφειλον εἰσπράττοντες ἐκ τῶν πόλεων τῆς σατραπείας των τοὺς ὡρισμένους εἰς χρῆμα καὶ προϊόντα φόρους ν' ἀποστέλλωσιν αὐτοὺς τῷ βασιλεῖ.

§ 9.

Αὐτῷ=χάριν αὐτοῦ (τοῦ Κύρου). — ***κατ' ἀντιπέρας***=ἀπέναντι.—***τόνδε τὸν τρόπον***=***ὧδε***=; (§ 6). —***φυγὰς***=ἐξόριστος. —***συγγενόμενος***, ἀόρ. τοῦ ***συγγίγνομαί (τινι)***=συναναστρέφομαί (τινα), γνωρίζομαι μέ τινα.—***ἠγάσθη***, ἀόρ. τοῦ ***ἄγαμαί (τινα)***=θαυμάζω, ἐκτιμῶ (τινα). —***μύριοι***= δέκα χιλιάδες.—***χρυσίον***=χρυσᾶ νομίσματα, χρήματα.—***ὁρμῶμαι***=ξεκινῶ, ἔχω ὁρμητήριον. —***ὑπὲρ Ἑλλήσποντον***=πέραν τοῦ Ἑλλησποντ.—***συμβάλλομαί τινα***=συνεισφέρω εἴς τινα. — ***εἰς τὴν τροφὴν*** = διὰ τὴν διατροφήν, διὰ τὴν συντήρησιν.—***ἑκών, ἑκοῦσα, ἑκὸν***=θέλων, ἑκουσίως, θελημματικῶς. —***τοῦτο δ' αὖ... = οὕτω δ' αὖ τοῦτο τὸ στράτευμα ἐλάνθανε τρεφόμενον αὐτῷ (τῷ Κύρῳ)***.—***τρέφεται στράτευμα***=συντηρεῖται στράτευμα.—***λανθάνω***=διαφεύγω τὴν προσοχήν, μένω ἀπαρατήρητος.—***τὸ στράτευμα λανθάνει τρεφόμενον***=τὸ στράτευμα συντηρεῖται κρυφίως.—***αὐτῷ***=χάριν αὐτοῦ.

Ἄλλο... στράτευμα..., ἐκτὸς δηλ. τοῦ ὑπὸ τῶν ἐν Ἰωνίᾳ φρουράρχων συναθροιζομένου.—***δαρεικός***, νόμισμα χρυσοῦν κοπὲν ὑπὸ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπους καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου οὕτως ὀνομασθέν· εἶχεν ἔνθεν μὲν τὸν τύπον τοῦ βασιλέως τρέχοντος, φέροντος δ' ἐπὶ κεφαλῆς τιάραν, περὶ τοὺς ὤμους φαρέτραν, δόρυ ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ τόξον ἐν τῇ ἐκτεταμένῃ ἀριστερᾷ· ἑτέρωθεν δὲ οὐδένα εἶχε τύπον παραστατικόν· βλ. εἰκ. ἐν σελ. XII. Εἶχεν ἀξίαν 20 δραχμῶν ἀττικῶν.—***ἐπολέμει... τοῖς Θρᾳξί***, οἵτινες ἠδίκουν τοὺς κατὰ τὰ βόρεια παράλια τῆς Προποντίδος οἰκοῦντας Ἕλληνας· —***ὠφέλει τοὺς Ἕλλ.***, πῶς;—***οὕτω***, δηλ.:

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 10.

Ξένος=φίλος (ἐκ ξένης χώρας).—*πιεζόμενος*, μετχ. αἰτλγκ. πῶς ἀναλύεται ;—*οἱ οἴκοι ἀντιστασιῶται*=οἱ ἐν τῇ πατρίδι πολιτικοὶ ἀντίπαλοι.—*αἰτεῖ αὐτὸν εἰς . . .*=*αἰτεῖ αὐτὸν μισθὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν.*—*αἰτῶ τινά τι*=ζητῶ παρά τινός τι.—*εἰς δισχιλίους ξένους*=διὰ δύο χιλιάδας μισθοφόρους=πρὸς διατροφὴν δύο χιλ. μισθοφόρων.—*τριῶν μηνῶν*, ἐκ τοῦ *μισθόν*.—*ὡς οὕτω περιγενόμενος ἂν*=*νομίζων οὕτως ἂν περιγενέσθαι· περιγίγνομαί τινος*=ὑπερτερῶ τινος, καταβάλλω τινά.—*δέομαί τινος*=παρακαλῶ τινα.—*πρόσθεν*=πρότερον.—*καταλύω πρός τινα*=συμφιλιοῦμαι μετά τινος.—*πρὶν ἂν* (μεθ᾽ ὑποτακτ.) = πρὶν ἤ (μεθ᾽ ὑποτακτ.).—*συμβουλεύομαί τινι*=ζητῶ τὴν συμβουλήν τινος.

Πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκοι . . ., ἐννοοῦνται οἱ ἐν Θεσσαλίᾳ ἀγῶνες τῶν δημοκρατικῶν πρὸς τοὺς ἀριστοκρατικούς, οἵτινες εἶχον ἀρχίσει μὲ τὸ τέλος τοῦ Πελοπον. πολέμου.—*ἔρχεται . . . καὶ αἰτεῖ . . .*, τότε—κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν—οἱ πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν πολιτικῶν των ἀντιπάλων εἰς τί προέβαινον πρὸς κατίσχυσιν τῶν ἀντιπάλων των ;—*(πρὶν ἂν) αὐτῷ . . .*, δηλ. τῷ Κύρῳ.—*οὕτω δὲ αὖ . . .*, δηλ. πῶς ;

§ 11.

Κελεύω τινὰ (μετ᾽ἀπρμφ.)=προτρέπω τινὰ (νὰ...).—*λαβόντα*=*ἐπὰν* (=ἀφ᾽ οὗ) *λάβῃ*.—*ὅτι πλείστους*=; (πρβλ. § 6).—*παραγενέσθαι*, ἀόρ. τοῦ *παραγίγνομαι*=προσέρχομαι.—*ὡς . . . βουλόμενος*=διότι δῆθεν ἐπεθύμει=προφασιζόμενος ὅτι ἐπεθύμει.—*εἰς Πισίδας*=εἰς τὴν χώραν τῶν Πισιδῶν (τὴν Πισιδίαν).—*ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισ . . .*=*ὅτι* (=διότι) *οἱ Πισίδαι πράγματα παρέχουσι τῇ . . .*—*πράγματα παρέχω τινὶ*=παρέχω ἐνοχλήσεις εἴς τινα, ἐνοχλῶ τινα.—*χώρα*=*ἀρχὴ* (§ 2).—*ἐκέλευσεν . . .*=*ἐκέλευσεν ἐλθεῖν λαβόντας ἄνδρας ὅτι πλείστους*.—*ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνει*=προφασιζόμενος ὅτι θὰ πολεμήσῃ κατὰ τοῦ Τισσ.

Ξένον ὄντα, δηλ.τῷ Κύρῳ.—*παραγενέσθαι . . . ἐλθεῖν*, ποῦ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ, ποία ἦτο ἡ σατραπεία τοῦ Κύρου; — **σὺν τοῖς φυγάσι τοῖς Μ.,** περὶ τοῦ πράγμ. βλ. § 7. — **οὕτως,** πῶς; — **οὗτοι,** τίνες:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2

§ 1.

Δοκεῖ τινι (μετ' ἀπρμφ.) = φαίνεται καλὸν εἴς τινα (νὰ ...). — ***ἤδη*** = πλέον. — ***πορεύομαι ἄνω*** = ***ἀναβαίνω*** = ; (κεφ. 1, § 2). — ***τὴν πρόφασιν ποιοῦμαι*** = προφασίζομαι. — ***ὡς βουλόμενος*** = ; (κεφ 1, § 11). — ***ἐκ τῆς χώρας*** = ***ἐκ τῆς ἑαυτοῦ χώρας*** — ***ὡς ἐπὶ τούτους*** = δῆθεν ἐναντίον τούτων. — ***ἐνταῦθα,*** χρονκ. = τότε. — ***λαβόντι ὅσον στρ. ἦν αὐτῷ*** = ἀφ' οὗ παραλάβῃ... — ***ἥκειν*** = νὰ ἔλθῃ. — ***καὶ τῷ Ἀρστ.,*** δηλ. ***παραγγέλλει.*** — ***συναλλαγέντι,*** ἀόρ. τοῦ ***συναλλάττομαι (πρός τινα)*** = συμφιλιοῦμαι (μετά τινος)· ἢ μετοχ. χρονκ. = ***ἐπὰν συναλλαγῇ.*** — ***οἱ οἶκοι (ἀντιστασιῶται)*** = ; (κεφ. 1, § 10). — ***προειστήκει,*** ὑπρσντλκ. τοῦ ***προΐσταμαί (τινος)*** = εἶμαι προϊστάμενος, ἀρχηγός (τινος). — ***αὐτῷ*** = χάριν αὐτοῦ (τοῦ Κύρου). — ***ξενικὸν*** = μισθοφορικὸν στράτευμα. — ***πλὴν ὁπόσοι*** = ἐκτὸς τόσων, ὅσοι.

Αὐτῷ, τίνι; — ***ἤδη,*** ὅτε δηλ. πάντα ἦσαν παρεσκευασμένα. — ***πορεύεσθαι ἄνω,*** πόθεν; — ***ἐκ τῆς χώρας,*** ποία ἦτο ἡ σατραπεία τοῦ Κύρου; — ***ὡς ἐπὶ τούτους,*** δηλ. τοὺς Πισίδας. — ***τὸ βαρβαρικόν,*** δηλ. τὸ ἀποτελούμενον ἐκ τίνων; (πρβλ. κεφ. 1, § 5. «***τῶν ... βαρβάρων***»). — ***τῷ Κλεάρχῳ,*** περὶ τοῦ Κλεάρχου βλ. ἐν κεφ. 1, § 9. — ***τῷ Ἀριστ.,*** περὶ τούτου βλ. ἐν κεφ. 1, § 10. — ***ταῖς πόλεσι,*** δηλ. ταῖς Ἰωνικαῖς (κεφ. 1, § 6).

§ 2 – 3.

Ὑποσχόμενος, ἀόρ. τοῦ ***ὑπισχνοῦμαι*** = ὑπόσχομαι. — ***εἰ καλῶς καταπράξειεν*** = ἐὰν φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας, ἐὰν τελειώσῃ μὲ τὸ καλό. — ***ἐφ' ἃ*** = ***ἐκεῖνα, ἐφ' ἅ*** (= διὰ τὰ ὁποῖα). — ***μὴ πρόσθεν παύσεσθαι τὸν πόλεμον πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι***

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οἴκαδε=ὅτι δὲν θὰ παύσῃ τὸν πόλεμον πρότερον παρὰ ἀφ' οὗ ἐπαναφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πατρίδα.—**ἡδέως** = εὐχαρίστως.—**πιστεύω τινὶ**=ἔχω ἐμπιστοσύνην εἴς τινα.—**παρῆσαν,** παρατκ. τοῦ **πάρειμι**=**παραγίγνομαι**=; (κεφ. 1, § 11).—**δὴ**=λοιπόν.—**εἰς** καὶ **ὡς** πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν=περίπου.—**οἱ ἀμφὶ Μίλητον στρατευόμενοι**=οἱ πολιορκοῦντες τὴν Μίλητον.—**αὐτῷ**=χάριν αὐτοῦ (τοῦ Κύρου).

Ἐκάλεσε, ποῦ; **καὶ τοὺς Μ. πολιορκοῦντας,** τὸ συλλεχθὲν δηλ. στράτευμα ἄνευ τῶν φυγάδων (πρβλ. κεφ. 1, § 7).—**ἐφ' ἃ ἐστρατ.,** ποῖος ὁ σκοπός, δι' ὃν ὁ Κῦρος ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του;—**αὐτούς,** δηλ. τοὺς φυγάδας.—**τοὺς ἐκ τῶν πόλεων,** ποῖαι πόλεις ἐννοοῦνται;—**παρῆν,** δηλ. εἰς Σάρδεις.—**ὁπλίτας**—**γυμνήτας**—**ἀκοντιστάς,**—περὶ τῶν ὁπλιτῶν βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 1, § 1—2· **οἱ γυμνῆτες** (ὀνομστ. ὁ **γυμνὴς**) ἢ **οἱ γυμνῆται** (ὀνομστ. **ὁ γυμνήτης**), ἀποτελοῦντες τοὺς ἐλαφρῶς ὡπλισμένους πεζοὺς στρατιώτας, ἦσαν ἢ σφενδονῆται (βλ. εἰκ. ἐν σελ. VI) ἢ ἀκοντισταὶ ἢ τοξόται, οὔτε κράνος οὔτε ἀσπίδα οὔτε κνημῖδας φέροντες· τὸ μέσον ἦσαν οἱ **πελτασταί,** φέροντες δόρυ, ξίφος καὶ μικρὰν ἡμισελήνοειδῆ ἀσπίδα, **πέλτην** καλουμένην (βλ. εἰκ. ἐν σελ. VI).

§ 4.

Κατανοῶ τι=καλῶς ἐννοῶ τι.—**ἡγησάμενος,** ἀόρ. τοῦ **ἡγοῦμαι** = νομίζω.—**τὴν παρασκευὴν μείζονα εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας**=ὅτι ἡ (πολεμικὴ) προετοιμασία (τοῦ Κύρου) εἶναι μεγαλυτέρα παρὰ ὅση ἐχρειάζετο (διὰ νὰ ἐκστρατεύσῃ) ἐναντίον τῶν Πισιδῶν.—**ὡς β**=πρὸς τὸν βασιλέα.—**ἧ δύναμαι τάχιστα** = **ὡς τάχιστα**=ὅσον δύναμαι τάχιστα.—**Τισσαφέρνους** = παρὰ τοῦ Τισσ.—**στόλος**=ἡ πρὸς ἐκστρατείαν παρασκευή, ἡ ἐπιστρατεία.—**ἀντιπαρασκευάζομαι**=παρασκευάζομαι καὶ ἐγὼ ἐπίσης.

Ταῦτα, δηλ. τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου.—**πορεύεται** πρὸς τίνα σκοπόν;

§ 5—6.

Οὓς=**τούτους, οὕς.**—**εἴρηκα,** παρκμ. τοῦ **λέγω.**—**ὁρμῶμαι** =ξεκινῶ.—**ἐξελαύνω**=προχωρῶ.—**τὸ εὖρος.** δηλ. **ἦν.**—**εὖρος**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλάτος.—**ἐπῆν,** παρατκ. τοῦ **ἔπειμι**=εἶμαι ἐπάνω.—**ἐζευγμένη,** πρκμ. τοῦ ῥ. **ζεύγνυμαι· ἐζευγμένη ἑπτὰ πλοίοις**=κατεσκευασμένη διὰ ζεύξεως, διὰ συνδέσεως ἑπτὰ πλοίων.—**οἰκοῦμαι**=κατοικοῦμαι.—**εὐδαίμων** (πόλις=εὔφορος, πλουσία.—**ἥκω**=ἔχω ἔλθει· ὁ παρτκ. **ἧκον**=εἶχον ἔλθει ἢ (ὅπως ἐνταῦθα) ἦλθον.

Οὓς εἴρηκα, ἀνωτέρω ἐν § 2—3.—**ὡρμᾶτο,** πιθανῶς τῇ 6η Μαρτίου τοῦ 401 π. Χ.—**σταθμός,** ἡ λέξις εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἀποστάσεως σημαίνουσα πορείαν μιᾶς ἡμέρας.—**παρασάγγης,** εἶναι μέτριον περσικὸν μήκους ἴσον πρὸς 5 περίπου χιλιόμετρα=στρατιωτικὴ πορεία μιᾶς ὥρας.—**πλέθρον,** μέτρον μήκους 100 ποδῶν ἢ 31 μέτρων.—**οἰκουμένην,** ὀνομάζει οὕτω τὰς Κολοσσάς, ὡς κατωτέρω (§ 7) τὰς Κελαινὰς καὶ (§ 10) τὰς Πέλτας, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ἄλλας πόλεις ἐρήμους (κατοίκων), αἵτινες πολλαὶ ὑπῆρχον (καὶ ὑπάρχουσι) ἐν τῇ ἔνδον Ἀσίᾳ.—**ἐνταῦθα ἔμεινε,** ἀναμένων, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἑπομένης προτάσεως, τὸν Μένωνα.—**ἧκε,** κατὰ τὸ διάστημα δηλ. τῶν 7 ἡμερῶν, καθ' ἃς ὁ Κῦρος διέτριβεν ἐν Κολοσσαῖς.—**Μένων ὁ Θεττ.,** ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀριστίππου.

§ 7—8

Βασίλεια (δηλ. **δώματα**)=ἀνάκτορα.—**παράδεισος,** λέξις Περσικὴ=κῆπος.—**θηρεύω ἀπὸ τοῦ ἵππου**=κυνηγῶ ἔφιππος.—**ὁπότε . . . . βούλοιτο**=ὁσάκις ἤθελε.—**τοὺς ἵππους**=**τοὺς ἑαυτοῦ ἵππους.**—**ἐκ τῶν βασιλείων**=**ἐν τοῖς βασιλείοις.**—**ἐρυμνὸς**=ὀχυρός.—**ἐπὶ ταῖς πηγαῖς**=πλησίον τῶν πηγῶν.—**ἐμβάλλει** (δηλ. **τὰ ὕδατα**)=χύνεται.—**λέγεται . . . . σοφίας**=**λέγεται Ἀπόλλων νικήσας** (μετχ. χρονκ.) **Μαρσύαν ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας ἐκδεῖραι.**—**ἐρίζω τινὶ**=φιλονικῶ πρός τινα.—**οἱ**=**ἑαυτῷ** (δηλ. τῷ Ἀπόλλωνι).—**σοφία**=μουσικὴ τέχνη.—**ἐκδεῖραι,** ἀόρ. τοῦ **ἐκδέρω.**—**ἄντρον**=σπήλαιον.—**ὅθεν**=**ἐξ οὗ**=**ἐν ᾧ** (δηλ. ἄντρῳ)· νοητέον τὸ ῥῆμα **εἰσίν.**—**ἡττηθείς,** ἀόρ. τοῦ **ἡττῶμαι**=νικῶμαι.—**τῇ μάχῃ**=ἐν τῇ γνωστῇ μάχῃ.

Ἐντεῦθεν, πόθεν;—**μεγάλου βασιλέως,** δηλ. τοῦ Ἀρταξέρξου.—**λέγεται Ἀπόλλ . . . .,** ὁ περὶ τῆς ἔριδος τοῦ Μαρσύου καὶ Ἀπόλλωνος μῦθος περιδόητος ὢν ἔχει παρασταθῇ καὶ διὰ τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τέχνης (βλ. εἰκ. ἐν σελ. V).—**ἐκδεῖραι,** ἀφ' οὗ ἐκρέμασε τὸν Μαρσύαν ἔκ τινος πεύκης (βλ. εἰκ. ἐν σελ V).—**ὅθεν αἱ πηγαί,** δηλ. τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ. — **ἐνταῦθα . . . οἰκοδομῆσαι,** ποῦ; —**τῇ μάχῃ,** δηλ. τῇ ἐν Σαλαμῖνι, τῇ γενομένῃ κατὰ τὸ 480 π. Χ.

§ 9—10.

Ἅμα=συγχρόνως.—**παρῆν,** παρατκ. τοῦ **πάρειμι**=**παραγίγνομαι**=; (§ 2).—**ἐξέτασις**=ἐπιθεώρησις.—**ἀριθμὸς** = ἀρίθμησις.—**ἐγένετο** = εὑρέθησαν.—**ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους** = περίπου δύο χιλιάδες.—**ἐν αἷς** = **ἐν ταύταις δέ**.—**θύω τὰ Λύκαια** = μετὰ θυσιῶν ἑορτάζω **τὰ Λύκαια**.—**τίθημι ἀγῶνα**=διοργανώνω, προκηρύττω ἀγῶνα.—**τὸ ἆθλον** = τὸ βραβεῖον. — **πρὸς τῇ Μυσίᾳ**=πλησίον τῆς Μυσίας.

Ἔμεινε . . . ἡμέρας τρ., ἀναμένων τὴν προσέλευσιν καὶ τῶν λοιπῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων. — **ἐξέτασιν . . . ἐποίησεν,** θέλων νὰ γνωρίσῃ τὴν κατάστασιν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν του· σήμερον γίνονται ἐπιθεωρήσεις στρατοῦ καὶ πρὸς τίνας σκοπούς;—**ὁπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι**, διὰ τὸ στρογγύλον τοῦ ἀριθμοῦ· ἀκριβῶς ὅμως ἦσαν πόσοι; πρβλ. § 2—3, § 6, § 9.—**πελτασταί,** ἐν τοῖς **πελτασταῖς** συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ **γυμνῆτες.**—**πελτ. ἀμφὶ τοὺς δυσχιλίους,** οὗτοι ἀκριβῶς πόσοι ἦσαν;—**εἰς Πέλτας,** ἢ ἐκ Κελαινῶν οὐχὶ κατ' εὐθεῖαν πορεία εἰς Ἰκόνιον (βλ. γεωγραφ. πίν.), ἀλλὰ διὰ Πελτῶν, Κεράμων ἀγορᾶς, Καΰστρου πεδίου, Θυμβρίου καὶ Τυριαείου ἐγένετο πιθανῶς διὰ τὸ ὁμαλὸν τῆς ὁδοῦ καὶ τὸν εὔκολον πορισμὸν τῶν τροφίμων.— **στλεγγίς,** αὕτη ἦτο κόσμημα ἐκ χρυσοῦ ἐν εἴδει κτενίου, τὸ ὁποῖον ἐφόρουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς συνήθως οἱ **θεωροὶ** κατὰ τὰς ἑορτάς,

§ 11—13.

Πλέον ἢ = **πλειόνων ἤ**.—**ἰόντες,** μετχ. τοῦ **ἔρχομαι**.—**αἱ θύραι** (Κύρου)=ἡ σκηνὴ (τοῦ Κύρου).—**ἐλπίδας λέγων διάγω** =πάντοτε λέγω λόγους παρέχοντας ἐλπίδας.—**δῆλός εἰμι**=φαίνομαι.—**ἀνιώμενος** = **ὅτι ἠνιᾶτο**· τὸ δὲ **ἀνιῶμαι** = λυποῦμαι, στενοχωροῦμαι.—**οὐκ ἔστι πρὸς τοῦ τρόπου** = δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ χαρακτῆρος.—**μὴ ἀποδιδόναι ἔχοντα**=νὰ μὴ δίδῃ τὰ ὀφει-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λόμενα, ἐὰν εἴχε.—**παρὰ**=**πρός**.—**ἐλέγετο**, ὑποκμ. **ἡ Ἐπύαξα.** —**δ' οὖν**=τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι . . . — **ἡ Κίλισσα** = ἡ βασίλισσα τῆς Κιλικίας· οὕτω πολλάκις τὸ ἐθνικὸν σημαίνει τὸν βασιλέα τοῦ ἔθνους, **ὁ Μῆδος**=ὁ βασιλεὺς τῶν Μήδων **ὁ Ἀσσύριος**=ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων κτλ. —**φυλακὴ** = σωματοφύλακες.—**παρὰ τὴν ὁδὸν**=ἐν τῇ ὁδῷ.—**ἐφ' ᾗ**=πλησίον τῆς ὁποίας. —**θηρεῦσαι**, ἀόρ. τοῦ **θηρεύω** = συλλαμβάνω. —**κεράσας**, ἀόρ. τοῦ **κεράννυμί (τί τινι)**=ἀναμιγνύω τι μέ τι. — **αὐτὴν**=**τὸ ἐν αὐτῇ (τῇ κρήνῃ) ὕδωρ**.

Ἐντεῦθεν, πόθεν;—**μισθός**, ὁ συνήθης μισθός, ὁ διδόμενος ἑκάστῳ στρατιώτῃ, ἦτο εἷς δαρεικὸς (βλ. ἐν σελ 69) κατὰ μῆνα· οἱ λοχαγοὶ ἐλάμβανον τὸ διπλάσιον τοῦ στρατιώτου, οἱ δὲ στρατηγοὶ τὸ τετραπλάσιον· ἐκ τοῦ μισθοῦ τούτου τὸ μὲν ἓν ἥμισυ ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τὴν προμήθειαν τοῦ ἱματισμοῦ καὶ ὁπλισμοῦ, περὶ ὧν αὐτὸς ὁ στρατιώτης ὤφειλε νὰ φροντίσῃ τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ διὰ τὴν διατροφὴν **(σιτηρέσιον)**, διότι ἕκαστος στρατιώτης ὤφειλεν αὐτὸς ν' ἀγοράζῃ τὰς τροφάς του.— **ἀπῄτουν**, δηλ· οἱ στρατιῶται τὸν μισθόν.—**ἐνταῦθα**, ποῦ ;—**δ' οὖν**, ἡ ἔννοια : εἴτε τοῦτο (ὅτι ἔδωκεν ἡ Ἐπύαξα χρήματα πολλὰ τῷ Κύρῳ) εἶναι ἀληθὲς εἴτε μή, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Κῦρος . . . —**τῇ στρατιᾷ**, δηλ. τῶν Ἑλλήνων.

§ 14—16.

Δεηθῆναι, ἀόρ. τοῦ **δέομαί τινος**=παρακαλῶ τινα.— **ἐξέτασις**=;—**ὡς νόμος αὐτοῖς**, δηλ. **ἐστὶ τάττεσθαι.**— **νόμος** = συνήθεια.—**ταχθῆναι**, ἀόρ. τοῦ **τάττομαι** = παρατάσσομαι.— **στῆναι**, ἀόρ. τοῦ **ἵσταμαι**=στέκομαι.—**ἕκαστον**, δηλ. τῶν στρατηγῶν.—**τοὺς ἑαυτοῦ**, δηλ. στρατιώτας.— **ἐπὶ τεττάρων** = εἰς βάθος τεσσάρων ἀνδρῶν.—**τὸ δεξιὸν (κέρας)** = τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ στρατοῦ.—**τὸ εὐώνυμον** = τὸ ἀριστερόν.— **θεωρῶ** = ἐπιθεωρῶ. — **παρελαύνω**=περνῶ ἔμπροσθέν τινος.—**ἴλη**—τμῆμα ἱππικοῦ. —**τάξις**=τμῆμα πεζικοῦ. — **τοὺς Ἕλληνας**, δηλ. **ἐθεώρει.**—**φοινικοῦς** = ἐρυθρός.— **ἐκκαλύπτομαι** = ξεσκεπάζομαι. **ἀσπὶς ἐκκεκαλυμμένη**=ἀσπὶς ἄνευ τοῦ (συνήθους δερματίνου) καλύμματος αὐτῆς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ Κίλισσα, δηλ. ἡ Ἐπύαξα, ἥτις συνώδευε τὸν Κῦρον (ἐκ τίνος πόλεως;).—***(βουλ.) ἐπιδεῖξαι,*** δηλ. τὸ στράτευμα αὐτῇ (τῇ Ἐπυάξῃ).—***ἐξέτασιν . . .,*** ἐνταῦθα ὁ Κῦρος ἐπιθεωρεῖ τὸ στράτευμά του θέλων νὰ εὐχαριστήσῃ, νὰ τιμήσῃ τὴν ξένην βασίλισσαν· ἐπιθεωρήσεις στρατευμάτων πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν γίνονται καὶ σήμερον; ποῖον δ' ἄλλον σκοπὸν εἶχον—καὶ ἔχουσιν—αἱ ἐπιθεωρήσεις στρατευμάτων; πρβλ. τὴν ἀνωτέρω — ἐν Κελαιναῖς —γενομένην ἐπιθεώρησιν.—***οἱ ἄλλοι στρατηγοί,*** δηλ. ὁ Ξενίας, ὁ Πρόξενος, ὁ Σοφαίνετος, ὁ Σωκράτης, ὁ Πασίων, ὁ Μένων, ὁ Σῶσις, ὁ Ἀγίας.—***ἴλας-τάξεις.*** ἡ μὲν ***ἴλη*** συνέκειτο συνήθως ἐξ 64 ἱππέων, ἡ δὲ ***τάξις*** ἐξ 100 πεζῶν.—***εἶτα τοὺς Ἕλληνας,*** οἵτινες κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Κύρου ***(ἐκέλευσε . . . στῆναι)*** ἵσταντο.— ***ἅρμα,*** δίτροχον πολεμικὸν ὄχημα, ὄπισθεν μόνον ἀνοικτὸν καὶ ἀσκεπές, δεχόμενον ὀρθίους τὸν πολεμιστὴν καὶ τὸν ἡνίοχον (βλ. εἰκ. ἐν σελ. IX).—***ἁρμάμαξα,*** τετράτροχον ὄχημα, ὄπισθεν καὶ ἄνωθεν κλειστόν, κατὰ δὲ τὰ πλάγια μόνον διὰ παραπετασμάτων· ἐχρησίμευε τοῦτο εἰς τὰς ὁδοιπορίας πρὸς μεταγωγὴν περιφανῶν ἀνδρῶν μάλιστα γυναικῶν.—***πάντες,*** δηλ. οἱ Ἕλληνες.—***κράνος,*** περικεφαλαία, χρήσιμος εἰς τοὺς πολεμιστὰς πρὸς ἄμυναν (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II).—***χιτῶνας,*** ὁ ***χιτὼν*** ἦτο μαλακόν τι ἔνδυμα φορούμενον κατάσαρκα (ὑποκάμισον)· (βλ. εἰκ. ἐν σελ. XIII)· τὸ χρῶμα αὐτοῦ ἀρχικῶς ἦτο λευκόν· εἶτα ὅμως ἠγάπων νὰ φορῶσιν, ἰδίᾳ οἱ ἐκ καλῶν οἴκων νέοι, χιτῶνας διαφόρων χρωμάτων. Κατὰ τοὺς πολέμους μετεχειρίζοντο χιτῶνας ἐρυθρούς, ὅπως συνηθίζωσι νὰ καταφρονῶσι τῆς ῥοῆς τοῦ αἵματος.—***κνημῖδες,*** καλύμματα ἐκ χαλκοῦ προφυλάττοντα τὰς κνήμας ἀπὸ τῶν γονάτων μέχρι τῶν σφυρῶν, χρήσιμοι καὶ αὗται εἰς τοὺς πολεμιστὰς πρὸς ἄμυναν (βλ. εἰκ. ἐν σελ. III).—***ἀσπίς,*** δύο εἴδη ἀσπίδων ὑπῆρχον· 1) ἡ μεγάλη ᾠοειδὴς ἀσπίς, ἥτις ἐκάλυπτεν ὅλον τὸ σῶμα τοῦ ἀνδρὸς (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II), καὶ 2) ἡ μικροτέρα κυκλικὴ ἀσπίς, ἥτις ἐκάλυπτε τὸν ὁπλίτην ἀπὸ τοῦ γόνατος μέχρι τῆς σιαγόνος (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II). Ἀμφότεραι συνέκειντο ἐκ ξυλίνης ἢ πλεκτῆς βάσεως καὶ ἐκ δέρματος βοὸς ἐπικεκαλυμμένου διὰ μεταλλίνων πλακῶν μετὰ ἐξοχῆς ***(ὀμφαλοῦ)*** ἐν τῷ μέσῳ.—***ἐκκεκαλυμμένας,*** κατὰ τὴν πορείαν ὅπως προφυλάττωσι τὰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀσπίδας, ἐκάλυπτον αὐτὰς διὰ **σάγματος** (=καλύμματος), ἐν ὥρᾳ δὲ μάχης ἢ παρατάξεως ἀπεκάλυπτον.

§ 17—18.

Ἐπειδὴ=ἀφ' οὗ.—**παρελαύνω τινὰ**=περνῶ ἔμπροσθέν τινος· ἀνωτέρω (ἐν § 16) τὸ ρ. ἄνευ ἀντικμ. («**παρήλαυνον κατὰ ἴλας...**»). —**στήσας... πέμψας... ἐκέλευσε**=**ἔστησε καὶ πέμψας ἐκέλευσε.**—**πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης**=πρὸ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος.— **ἑρμηνεὺς** = ἐξηγητὴς ἀπὸ μιᾶς εἰς ἑτέραν γλῶσσαν, διερμηνεύς.—**παρὰ** = πρός.—**προβάλλομαι** = προτείνω.—**ἐπιχωρῶ** =ἐπέρχομαι.—**προεῖπον,** ἀόρ. τοῦ **προαγορεύω (τί τινι)**=προκηρύσσω, ἀνακοινῶ (τι εἴς τινα).— **ἐσάλπιγξεν,** ὁ σαλπιγκτής.— **ἐπῆσαν,** παρτατκ. τοῦ **ἐπέρχομαι**.—**ἐκ τούτου**=μετὰ ταῦτα.— **θᾶττον προϊόντων,** δηλ. **αὐτῶν** (τῶν στρατιωτῶν)=ἐπειδὴ ταχύτερον (τοῦ δέοντος) προεχώρουν αὐτοί.— **ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου** = μόνοι των, ἄνευ διαταγῆς. —**δρόμος γίγνεται τοῖς στρατιώταις**= **τρέχουσιν οἱ στρατιῶται.**—**ἐπὶ τὰς σκηνὰς**=**ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν σκηνάς· σκηναὶ δὲ** = τὸ στρατόπεδον. **τῶν βαρβάρων φόβος πολὺς** (δηλ. **ἐγένετο**)=οἱ βάρβαροι πολὺ ἐφοβήθησαν.—**οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς**=**οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὄντες ἐκ τῆς ἀγορᾶς**=οἱ μικροέμποροι, οἱ πωληταί.—**τὰ ὤνια**=τὰ πρὸς πώλησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐμπορεύματα. —**ἥσθη,** ἀόρ. τοῦ **ἥδομαι** = εὐχαριστοῦμαι.— **ὁ ἐκ τῶν Ἑλλ. εἰς τοὺς βαρβ. φόβος**=ὁ φόβος, ὃν προυξένησαν οἱ Ἕλληνες εἰς τοὺς βαρβάρους.

Πάντας, δηλ. τοὺς Ἕλληνας.—**παρήλασε,** δηλ. ἐφ' ἅρματος. —**πρὸ τῆς φάλαγγος...,** τὸ ὅλον πλῆθος στρατεύματος παρατεταγμένου πρὸς μάχην καλεῖται **φάλαγξ**· ταύτης τὸ μὲν μῆκος λέγεται **μέτωπον,** τὸ δὲ κατόπιν τοῦ **μετώπου** μέχρι τῶν οὐραγῶν **βάθος.** —**τὰ ὅπλα,** δηλ. τὰ δόρατα (πρὸς ἐπίθεσιν) καὶ τὰς ἀσπίδας (πρὸς ἄμυναν)· βλ. εἰκ. ἐν σελ. Ι, παριστῶσαν ὁπλίτας ἐφορμῶντας μὲ προτεταμένα τὰ **ὅπλα.** — **ταῦτα,** δηλ.; — **ἐσάλπιγξε,** πρὸς τίνα σκοπόν;— **οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἀγορὰ** λέγεται τὸ ἐν τῷ στρατοπέδῳ μέρος, ἐν ᾧ οἱ παρακολουθοῦντες τὸν στρατὸν πωληταὶ ὠνίων, οἱ καλούμενοι **κάπηλοι,** ἐπώλουν εἰς τοὺς στρατιώτας τὰ τρόφιμα καὶ τὰ ἄλλα ὤνια.—**σὺν γέλωτι,** διὰ τὸν φόβον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν βαρβάρων. — **τὴν λαμπρότητα,** διὰ τὰ ὅπλα (§ 16). — **τὴν τάξιν,** διότι κατὰ τὴν ἐφόρμησιν οἱ Ἕλληνες ἐτήρησαν τὰς θέσεις των.

§ 19—20.

Πόλις ἐσχάτη τῆς Φρ. = πόλις κειμένη εἰς τὰ ἔσχατα ὅρια τῆς Φρυγίας. — **ὡς οὖσαν** = διότι ἦτο. — **ἀποπέμπω** =; (κεφ. 1, § 3). — **τὴν ταχίστην ὁδὸν** = διὰ τῆς συντομωτάτης ὁδοῦ. — **στρ., οὗς Μ. εἶχε, καὶ αὐτὸν** = τὸν Μένωνα μετὰ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ. — **ἐν ᾧ,** δηλ. **χρόνῳ** = κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον. — **βασίλειος** = βασιλικός. — **ὕπαρχος** = ὁ ὑπ' ἄλλον ἄρχοντα ἀνώτατος ἄρχων ἢ ὑπάλληλος. — **δυνάστης** = ἰσχυρός, ἔχων μεγίστην πολιτικὴν δύναμιν. **αἰτιασάμενος,** ὡς ἀντικμ. νοητέον τὸ **αὐτοὺς** (δηλ. **ἄνδρα... καὶ ἕτερον).** — **αἰτιῶμαί τινα** = κατηγορῶ τινα.

Ταύτην τὴν χώραν, δηλ. ποίαν; — **ὡς πολεμίαν οὖσαν,** τῷ Περσικῷ κράτει ἐν γένει (πρβλ. III, κεφ. 2, § 23) ἢ καὶ ἰδίως αὐτῷ ὡς κειμένην ἐκτὸς τῆς σατραπείας τοῦ Κύρου καὶ ἴσως ἐνοχλοῦσαν τὸ κράτος αὐτοῦ. **συνέπεμψεν αὐτῇ στρ. . . ,** τιμῆς ἕνεκα. — **μετὰ τῶν ἄλλων,** πλὴν τίνων; — **φοινικιστής,** οὗτος ἦτο ἀξιωματικὸς τῆς Περσικῆς αὐλῆς, ἔχων τὴν ἐπιμέλειαν τῆς παρασκευῆς τῆς πορφύρας, τοῦ πολυτελοῦς ἐκείνου ὑφάσματος τοῦ τοσοῦτον εὐχρήστου εἰς τὰς βασιλικὰς αὐλὰς τῆς ἀρχαιότητος.

§ 21—22.

Πειρῶμαι = προσπαθῶ. — **εἰσβολὴ** = μέρος, δι' οὗ εἰσβάλλετις, πέρασμα. — **ὁδὸς ἁμαξιτὸς** = ὁδός, ἐφ' ἧς ἅμαξα δύναται νὰ ἐλαύνῃ. — **ὄρθιος** = ἀνηφορικός. — **ἰσχυρῶς** = πολύ· συναπτέον τὸ **ὀρθία** — **ἀμήχανος ἦν** = **ἀμήχανον ἦν** = ἀδύνατον ἦτο. — **τὰ ἄκρα** = τὰ ὑψώματα. — **διὸ** = διὰ τοῦτο. — **ἔμεινεν,** ὑποκμ. **ὁ Κῦρος** — **αἰσθάνομαι ὅτι** = μανθάνω ὅτι. — **εἴσω** = ἐντός. — **ὅτι** = διότι — **δ' οὖν** = (ἀδιάφορον ἂν ἦσαν ἀληθῆ τὰ λεγόμενα) τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι. — **οὗ** = ὅπου. — **καλὸς** = ὡραῖος. — **ἐπίρρυτος** = καταβρεχόμενος (ποτιζόμενος) ὑπὸ τῶν ὑδάτων. — **παντοδαπὸς** = παντὸς εἴδους. — **σύμπλεως** = ὅλως πλήρης. — **μελίνη** = καλαμπόκι (διάφορον τοῦ ἀραβοσίτου). — **κέγχρος** = κεχρίον. — **πυροὶ** = σῖτος. — **φέρει** = παράγει. — **ὅρος . . . αὐτό,** τὸ α' ὑποκμ., τὸ β' ἀντικμ. τοῦ **περιέχει.** — **περιέχω** = περικλείω. — **πάντη** = πανταχοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ εἰσβολή, τὸ μέρος τοῦτο καλεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ **Κιλικίας πύλαι** (βλ. γεωργρ. πίν.).—**ἐπὶ τῶν ἄκρων,** τῶν ἑκατέρωθεν ὀρέων.—**ἐν τῷ πεδίῳ,** τῷ κειμένῳ πρὸς Β. **τῆς εἰσβολῆς.**—**ἦκε,** πρὸς τίνα;—**τριήρεις,** πλοῖα πολεμικά, ἔχοντα τρεῖς σειρὰς κωπῶν ἑκατέρωθεν, τὴν μίαν ἄνωθεν τῆς ἄλλης (βλ. εἰκ. ἐν σελ. X). **ἤκουσε τρ. περιπλεούσας...,** νοοῦνται αἱ τριήρεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοῦ Κύρου, ἃς ἐκυβέρνα ὁ Αἰγύπτιος Ταμώς.—**ἐπίρρυτον,** ὡς διαρρεομένην ὑπὸ τῶν ποταμῶν Πυράμου, Κύδνου καὶ Ψάρου.

§ 23-24.

Ὄνομα=κατὰ τὸ ὄνομα = ὀνομαζόμενος.—**ἐξέλιπον . . . εἰς χωρίον**=**ἐκλιπόντες ἀπῆλθον εἰς χωρίον.**—**χωρίον**=τόπος.—**πλὴν οἱ . . . ἔχοντες**=**πλὴν ἐκείνων, οἵ . . . εἶχον.**

Πλέθρων, περὶ τοῦ **πλέθρου** βλ. ἐν σελ. 73.—**ταύτην τὴν πόλιν,** δηλ. ποίαν;—**καπηλεῖον,** οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ἐργαστήριον (τὸ μαγαζί) τοῦ **καπήλου** (τοῦ μικρεμπόρου), ἐν ᾧ ἐπώλουν, ὡς καὶ νῦν ἐν τοῖς παντοπωλείοις, οὐ μόνον οἶνον, ἀλλὰ καὶ τροφὰς καὶ παντοῖα ἄλλα πράγματα. Ἡ λέξις διετηρήθη μέχρι σήμερον, ἀλλὰ νῦν κυρίως τί σημαίνει;

§ 25.

Ἀφικνοῦμαι πρότερος Κύρου πέντε ἡμέραις=φθάνω πέντε ἡμέρας πρὶν ἢ φθάσῃ (ἀκόμη) ὁ Κῦρος.—**ὑπερβολὴ** = διάβασις.—**τὰ ὄρη τὰ εἰς τὸ πεδίον (καθήκοντα)** = τὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα κατέρχονται (φθάνουσιν) ἕως εἰς τὴν πεδιάδα.—**ἀπώλοντο,** ἀόρ. τοῦ **ἀπόλλυμαι** = χάνομαι.—**οἱ μὲν . . . οἱ δὲ**= ἄλλοι μέν . . . ἄλλοι δέ.—**ἁρπάζοντας** (δηλ. αὐτοὺς) **κατακοπῆναι**=ὅτι αὐτοί, ἐν ᾧ ἥρπαζον, κατεκόπησαν.—**οἱ δέ,** δηλ. **ἔφασαν.**—**ὑπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους,** μετχ. αἰτιολγκ.—**ὑπολείπομαι** =μένω ὀπίσω.—**πλανωμένους,** μετχ. τροπική.

Λόχοι, ὁ **λόχος** ἦτο στρατιωτικὸν σῶμα ἀποτελούμενον ἐξ 100 συνήθως ἀνδρῶν (ὁπλιτῶν).—**οἱ δ' ἄλλοι,** δηλ. ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Μένωνος· εἰς πόσους ἄνδρας ἀνήρχετο ἐν συνόλῳ τὸ στράτευμα τοῦ Μένωνος; πρβλ. § 6.—**ἦκον,** ποῦ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 26 - 27.

Εἰσήλασεν, ἀόρ. τοῦ ***εἰσελαύνω*** = εἰσέρχομαι.— ***μεταπέμπομαι***=; (κεφ. 1, § 2).— ***οὔτε πρότερον . . . πω*** = οὔτε ποτὲ (ἕως τότε) πρότερον. — ***εἰς χεῖρας ἔρχομαί τινι*** = συναντῶμαι μετά τινος.— ***κρείττων*** = ἰσχυρότερος, ἀνώτερος.— ***ἰέναι,*** δηλ. ***εἰς χεῖρας.— πρὶν*** = ἕως ὅτου. — ***ἡ γυνὴ*** = ἡ σύζυγός του.— ***πίστεις,*** ἐν γένει=πράγματα, δι' ὧν πείθεταί τις καὶ πιστεύει, ἔχει ἐμπιστοσύνην· ἑπομ.=ἐγγυήσεις, ἐχέγγυα.—***ἔλαβε,*** ὑποκμ. ***ὁ Συέννεσις.—συγγίγνονται ἀλλήλοις*** = συναντῶνται. — ***εἰς***= διά.—***δῶρα,*** ἐνν. ***ἔδωκε.—ἃ νομίζεται τίμια*** = τὰ ὁποῖα θεωροῦνται πολύτιμα.— ***στρεπτὸς*** (ἐνν. ***κύκλος)*** = περιδέραιον.— ***ψέλιον***=βραχιόλι.—***καὶ τὴν χώραν μηκέτι διαρπάζεσθαι,*** τὸ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ ἐνν. ῥ. ***ὑπέσχετο*** = ὑπεσχέθη νὰ μὴ διαρπάζηται πλέον ἡ χώρα του.— ***τὰ ἡρπασμένα ἀνδράποδα . . . ἀπολαμβάνειν,*** τὸ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ ῥ. ***ἔδωκεν*** = ἐπέτρεψε νὰ λαμβάνωσιν ὀπίσω (ὁ Συέννεσις καὶ οἱ Κίλικες) τοὺς κατοίκους, οὓς ὡς δούλους εἶχον λάβει (οἱ περὶ τὸν Μένωνα). —***ἣν που ἐντυγχάνωσιν,*** δηλ. ***αὐτοῖς (τοῖς ἡρπασμένοις ἀνδραπόδοις)***· ὑποκμ. ὁ Συέννεσις καὶ οἱ Κίλικες.— ***πού,*** ἐγκλιτ. ἐπίρρ.=κάπου, εἴς τι μέρος.— ***ἐντυγχάνω τινὶ*** =συναντῶ τινα.

Τὸν Συέννεσιν, ὅστις μετὰ τῶν πλείστων κατοίκων τῶν Ταρσῶν εἶχε καταφύγει ποῦ ; (§ 24).— ***ἡ γυνή,*** δηλ. ἡ Ἐπύαξα. — ***πίστεις,*** αὗται ἦσαν ***δεξιαί, ὅρκοι, ὅμηροι*** κ. τ. τ.— ***πίστεις ἔλαβε*** (ὁ Συένν.), δηλ. παρὰ τοῦ Κύρου ὅτι δὲν θὰ βλαβῇ.— ***στρεπτός,*** οὗτος, ὅστις τότε ἐκόσμει τῶν ἐπιφανῶν Περσῶν τὸν λαιμόν, συνέκειτο ἢ ἐκ χρυσῶν κρίκων συνδεδεμένων πρὸς ἀλλήλους ἢ ἐξ ἑνὸς συμπαγοῦς ἑλικοειδῶς κατεσκευασμένου δακτυλίου (βλ. εἰκ ἐν σελ. VII).— ***ψέλιον,*** καὶ τοῦτο ἐφόρουν τότε οἱ ἐπιφανεῖς Πέρσαι· συνέκειτο δὲ ἐκ τριῶν ἢ τεσσάρων συμπαγῶν ἐκ χρυσοῦ ἢ ἐξ ὀρειχάλκου περιστροφῶν (βλ. εἰκ. ἐν σελ. XII). —***ἀκινάκης,*** Περσικὴ μάχαιρα βραχεῖα, εὐρεῖα καὶ εὐθεῖα· ἔφερον αὐτὴν κατὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν ἐξηρτημένην ἀπὸ ζώνης δερματίνης (βλ. εἰκ. ἐν σελ. XII).— ***στολὴν Περσικήν,*** αὕτη ἦτο ἱμάτιόν τι, δηλ. ἐπάνω τοῦ χιτῶνος φερόμενον (ἐπανωφόριον),

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εὐρὺ καὶ μακρὸν μὲ πλατείας χειρίδας, πορφυροβαφές· τὸ ἱμάτιον τοῦτο, ὅπερ ἐκαλεῖτο καὶ **κάνδυς,** ἦτο ἀρχικῶς μηδικόν· μετέπειτα παρέλαβον αὐτὸ παρὰ τῶν Μήδων καὶ οἱ Πέρσαι. — **τὴν χώραν,** τίνος χώρας ἦρχεν ὁ Συέννεσις ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7

§ 1.

Ἐξέτασις = ; (κεφ. 2, § 9).—***μέσαι νύκτες*** = μεσονύκτιον.— ***ἐδόκει,*** ὁποκμ. ***Κῦρος.*** – ***δοκῶ*** = νομίζω.— ***ἡ ἐπιοῦσα ἕως*** = ἡ ἑπομένη πρωΐα.— ***εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἕω*** = (κατὰ) τὴν . . . – ***σὺν τῷ στρατ.*** = ***σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατ.*** — ***μαχούμενον*** (μελλ. τοῦ ***μάχομαι***) = ἵνα συνάψῃ μάχην.—***ἡγοῦμαί τινος*** = εἶμαι ἡγεμών τινος, διοικῶ τι. – ***διατάττω τοὺς ἐμαυτοῦ*** = θέτω ἐν τάξει, παρατάσσω τοὺς ἰδικούς μου στρατιώτας. — ***ἅμα τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ*** = συγχρόνως μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἑπομένης ἡμέρας = εὐθὺς κατὰ τὴν ἑπομένην ἡμέραν.— ***αὐτόμολοι*** = οἱ στρατιῶται οἱ ἑκουσίως ἐγκαταλείποντες τὴν τάξιν καὶ καταφεύγοντες εἰς τοὺς πολεμίους, οἱ λιποτάκται.—***ἀπαγγέλλω*** = φέρω εἰδήσεις.

Σταθμούς . . . παρασάγγας, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 73. — ***ἐξέτασιν ποιεῖται,*** ἐνταῦθα πρὸς τίνα σκοπόν ; πρβλ. κεφ. 2, § 14. – ***τοῦ δεξιοῦ κ. . . . τοῦ εὐωνύμου,*** δηλ. τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατεύματος.

§ 2—4.

Συνεβουλεύετο, δηλ. ***αὐτοῖς·*** ***συμβουλεύομαί τινι*** = συσκέπτομαι μετά τινος.— ***πῶς ἂν τὴν μάχην ποιοῖτο*** = κατὰ ποῖον τρόπον δύναται νὰ κάμῃ τὴν μάχην. — ***παραινῶ τοιάδε θαρρύνων*** = λέγω τοὺς ἑξῆς ἐνθαρρυντικοὺς λόγους.—***ἀπορῶ τινος*** = στεροῦμαί τινος, δὲν ἔχω τι. — ***ἀμείνων καὶ κρείττων*** = ἀνδρειότερος καὶ δυνατώτερος.— ***προσέλαβον,*** δηλ. ***συμμάχους ὑμᾶς.*** – ***ὅπως ἔσεσθε,*** ἐξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου ῥ. ***ὁρᾶτε*** ἢ ***σκοπεῖτε*** = κυττάξετε πῶς νὰ εἶσθε, πῶς νὰ φανῆτε. — ***ἧς κέκτησθε*** = ***ἣν κέκτησθε· κέκτημαι*** = ἔχω.—***εὐδαιμονίζω τινά τινος*** =

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μακαρίζω τινὰ διά τι. — **ἴστε,** προστκτ. τοῦ **οἶδα** = γνωρίζω.— **ἑλοίμην,** ἀόρ. τοῦ **αἱροῦμαι· ἑλοίμην ἄν** = ἤθελον προτιμήσει. —**ἀνθ' ὧν ἔχω πάντων** = **ἀντὶ πάντων, ἃ ἔχω.** - **καὶ ἄλλων** ...=**καὶ ἀντὶ ἄλλων** . . —**πολλαπλάσια**=πολὺ περισσότερα.— **ἐγὼ εἰδὼς**= ἐγώ, ὅστις γνωρίζω.— **διδάσκω** = διαφωτίζω, ἐξηγῶ.— **πολύ,** δηλ. **ἐστί.**— **κραυγῇ πολλῇ** = μετὰ πολλῆς κραυγῆς. - **ἐπίασι,** μέλλ. τοῦ **ἐπέρχομαι·** ἐτέθη κατὰ πληθ. ἀριθ., διότι τὸ **πλῆθος,** εἰς ὃ ἀποδίδεται, εἶναι περιληπτικόν. — **ἀνάσχησθε,** ἀόριστ. τοῦ **ἀνέχομαί (τι)** = ὑπομένω, δὲν φοβοῦμαί τι.—**τὰ ἄλλα** = ὡς πρὸς τὰ ἄλλα.— **δοκῶ μοι αἰσχύνεσθαι** = νομίζω ὅτι ἐντρέπομαι (ὡς Πέρσης).— **οἵους γνώσεσθε** = διότι τοιούτους θὰ γνωρίσηται (δηλ. δειλούς).— **τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῖν ὄντας**=τοὺς ζῶντας ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν. — **ὑμῶν ἀνδρῶν ὄντων** =ἐὰν σεῖς φανῆτε γενναῖοι.— **τα ἐμὰ (πράγματα)** = αἱ ἐπιχειρήσεις μου. — **εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων** = ἐὰν αἱ ἐπιχειρήσεις μου λάβωσι καλὸν τέλος.—**ἐγὼ . . . ἀπελθεῖν**=**ἐγὼ τὸν βουλόμενον ὑμῶν ἀπιέναι οἴκαδε ποιήσω ἀπελθεῖν ζηλωτὸν τοῖς οἴκοι.**—**ζηλωτὸς** = ἀξιοζήλευτος. - **τοῖς οἴκοι** = ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του.— **πολλοὺς** . . . **οἴκοι,** ἡ σύνταξις : **οἶμαι ποιήσειν** (ὑποκμ. **ἐγὼ**) **πολλοὺς ἑλέσθαι τὰ παρ' ἐμοὶ ἀντὶ τῶν οἴκοι.** — **οἶμαι** = νομίζω.—**ἑλέσθαι τὰ παρ' ἐμοὶ** = **ἑλέσθαι μένειν παρ' ἐμοί.** — **ἀντὶ τῶν οἴκοι** = **ἀντὶ τοῦ ἐπανελθεῖν οἴκαδε.**

Λοχαγούς, ὁ **λοχαγὸς** ἦτο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ· διῴκει δὲ **λόχον,** ἤτοι στρατιωτικὸν σῶμα συγκείμενον ἐκ πόσων συνήθως ἀνδρῶν ; πρβλ. κεφ. 2, § 25.— **τὴν ἐλευθερίαν,** πάντες ἐν τῷ Περσικῷ κράτει, καὶ οἱ σατράπαι καὶ αὐτὸς ὁ Κῦρος, θεωροῦνται ὡς δοῦλοι τοῦ βασιλέως. - **τὸ πλῆθος,** δηλ. τῶν Περσῶν. —**(ἂν δὲ) ταῦτα,** δηλ. τὸ πλῆθος καὶ τὴν κραυγήν.— **τὰ ἄλλα,** ἐξαιρέσει δηλ. τοῦ πλήθους καὶ τῆς κραυγῆς.

§ 5—7.

Καὶ μὴν = καὶ ὅμως, καὶ ἐν τούτοις. — **διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναί (σε)** = διότι εὑρίσκεσαι εἰς τοιαύτην θέσιν.—**τοῦ κινδύνου προσιόντος,** ἐπεξήγησις τοῦ **ἐν τοιούτῳ** = διότι δηλ. ὁ κίνδυνος πλησιάζει.—**ἂν εὖ γένηταί τι**=**εὖ τῶν σῶν γενομένων**=; (§ 4). —**μεμνήσομαι,** τετελ. μέλλων μὲ σημασίαν ἁπλοῦ μέλλ. τοῦ **μιμνῄ-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σκομαι = ἐνθυμοῦμαι. — **φασί,** ὑποκμ. : **τινές.**—**ἔνιοι δέ,** δηλ. **φασίν.** **ἔνιοι, αι, α**=τινές, τινά.—**οὐδέ, εἰ μεμνῆο . . . δύνασθαι ἄν . . .** =**καὶ εἰ μεμνῆο . . . οὐκ ἂν δύνασθαι . . .** — **μεμνῆο,** εὐκτ. τοῦ **μιμνήσκομαι.**—**καὶ εἰ μεμνῆό τε καὶ βούλοιο** (δηλ. **ἀποδοῦναι, ὅσα ὑπισχνεῖ**) = καὶ ἐὰν ἐνεθυμεῖσο καὶ εἴχες τὴν καλὴν θέλησιν (νά . . .).—**ἀποδίδωμι ὅσα ὑπισχνοῦμαι** = ἐκπληρῶ τὰς ὑποσχέσεις μου. — **οὐκ ἂν δύνασθαί (σε)** = ὅτι δὲν θὰ ἠδύνασο.—**ἔστι μὲν** = ἐκτείνεται βεβαίως.—**ἡμῖν ἡ ἀρχὴ ἡ πατρῴα**=**ἡ πατρῴα ἀρχὴ ἡμῶν (**=**ἐμοῦ)· πατρῷος**=ὁ ἐκ τοῦ πατρὸς προελθών, πατρικός.—**ἀρχὴ** = κράτος, ἐπικράτεια.—**μέχρι οὗ**=ἕως ἐκεῖ, ὅπου.—**τὸ καῦμα** = ἡ ἐκ τοῦ ἡλίου θερμότης.—**ἄρκτος**=βορρᾶς.—**χειμὼν**=ψῦχος.— **σατραπεύω** = διοικῶ ὡς σατράπης. — **ἡμᾶς δεῖ . . .** = **δεῖ ἡμᾶς (** = **ἐμὲ) ποιῆσαι τοὺς ἡμετέρους (**=**ἐμοὺς) φίλους ἐγκρατεῖς τούτων** (δηλ. **τῶν ἐν μέσῳ**).—**ἐγκρατής τινος** = κύριός τινος.—**δέδοικα μὴ οὐκ...** = φοβοῦμαι μήπως δέν . . .—**ὅ,τι δῶ** = τὶ νὰ δώσω.—**ἱκανοὶ** = ἀρκετοί.—**οἷς δῶ**=εἰς τοὺς ὁποίους νὰ δώσω.

Γαυλίτης παρών, οὗτος δὲν εἶχε προσκληθῆ ὑπὸ τοῦ Κύρου, ὡς εἶχον προσκληθῆ οἱ μισθοφόροι ἀξιωματικοί, ἀλλὰ κατὰ τύχην ἦτο παρὼν ἐν τῷ πολεμικῷ συμβουλίῳ. — **τοῦ κινδύνου προσιόντος,** τίνα κίνδυνον διατρέχει ὁ Κῦρος; — **(ἂν δὲ) τι,** ὑπονοεῖται ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας (δηλ. ;). — **οὐ μεμνήσεσθαι,** δηλ. **τῶν ὑπεσχημένων.**—**ἀλλ' ἔστι μέν...,** ἡ ἔννοια: πολλαὶ μὲν εἶναι, ὦ ἄνδρες, αἱ ὑποσχέσεις μου, ἀλλὰ βεβαίως ἐκτείνεται . . .—**(τὰ ἐν μέσῳ) τούτων,** δηλ. τῶν γαιῶν, ἐν αἷς διὰ τὴν θερμότητα καὶ τὸ ψῦχος δὲν δύνανται νὰ κατοικῶσιν ἄνθρωποι. — **ὑμῶν τῶν Ἑλλήνων,** διὰ τοῦ **ὑμεῖς οἱ Ἕλληνες** δὲν ἐννοεῖται τὸ ὅλον **Ἑλληνικόν,** ἀλλὰ μόνον οἱ παρευρισκόμενοι ἐν τῷ συμβουλίῳ, δηλ. οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ (§ 2).— **στέφανον χρυσοῦν,** ὁ χρυσοῦς στέφανος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐδίδετο ὡς μεγίστη ἀμοιβὴ εἰς τοὺς παρέχοντας μεγίστην ὑπηρεσίαν τῇ πατρίδι.

§ 8—9.

Ἐξαγγέλλω τινὶ = ἀναγγέλλω εἴς τινα. — **εἰσῇσαν,** παρατκ. τοῦ **εἰσέρχομαι.**—**ἀξιῶ**=; (κεφ. 1, § 8).—**κρατῶ**=νικῶ.—**τί σφι**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σιν ἔσται = τὶ θὰ εἶναι εἰς αὐτούς, τὶ θὰ ὠφεληθῶσιν αὐτοί. — **ἐμπιμπλάς,** μετχ. τοῦ **ἐμπίμπλημι· ἐμπίμπλημι τὴν γνώμην (=τὰς γνώμας) ἁπάντων** = ἐκπληρῶ τὰς ἐλπίδας ὅλων (εὐχαριστῶ ὅλους, κάμνω ὁλονῶν τὴν καρδιά). — **παρακελεύομαί τινι** = προτρέπω τινά. – **διελέγοντο,** δηλ. **αὐτῷ· διαλέγομαί τινι** = συνομιλῶ μετά τινος. — **τάττομαι** = λαμβάνω τὴν θέσιν μου. — **καιρὸς** = κατάλληλος περίστασις, εὐκαιρία. – **ὧδέ πως**=ὡς ἑξῆς περίπου.—**ἤρετο**, ἀόρ. τοῦ **ἐρωτῶ**.— **οἴει,** β' ἑνικ. πρόσ. ἐνεστ. τῆς ὁριστ. τοῦ **οἴομαι**=; –**γὰρ**=ἀληθῶς, τῷ ὄντι.—**μαχεῖσθαι,** μέλλ. τοῦ **μάχομαι**. – **νὴ Δί(α)** = ναί, μὰ τὸν Δία.—**εἴπερ γε**= ἀφ' οὗ βεβαίως.—**ἀμαχεὶ**=ἄνευ μάχης.

Προθυμότεροι, εἰς τί; — **τοῖς ἄλλοις,** δηλ. **τοῖς μὴ ἀκούσασι** κατωτέροις ἀξιωματικοῖς καὶ στρατιώταις. — **ἐξήγγελλον,** τί; — **παρ' αὐτόν**, δηλ. τὸν Κῦρον. — **ταῦτα,** δηλ. τὸ ἀνωτέρω (ἐν § 6) περιγραφὲν Περσικὸν κράτος· ὁ Κῦρος λέγων τὸ **ταῦτα** δεικνύει διὰ χειρονομίας τὴν πέριξ κειμένην χώραν.

§ 10—13.

Ἐξοπλισία=ἐπιθεώρησις.—**ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων** =ἀριθμηθέντες οἱ Ἕλλ. εὑρέθησαν. — **ἀσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία**=ὁπλῖται 10.400.— **ἄλλοι ἦσαν**=πρὸς τούτοις δὲ ἦσαν.— **τριάκοντα μυριάδων ἕκαστος,** ἃς ἀποδοθῇ εἰς τὴν νέαν, ὡσεὶ ἦτο: **ὧν ἕκαστος ἦν ἄρχων μυριάδων τριάκοντα**. — **παραγίγνομαι**=παρευρίσκομαι. — **ὑστερῶ τῆς μάχης ἡμέραις πέντε**= ἔρχομαι πέντε ἡμέρας μετὰ τὴν μάχην. — **ἐλαύνων ἐκ . . .** = ἐρχόμενος ἐκ . . . —**αὐτομολῶ** = λιποτακτῶ. –**ἐλήφθησαν,** ἀόρ. τοῦ **λαμβάνομαι**=συλλαμβάνομαι.

Ἐνταῦθα δή, ἐπανέρχεται εἰς τὸ ἐν § 1 «**ἐξέτασιν ποιεῖται**». — **ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ,** περὶ ἧς λόγος ἐγένετο ἀνωτέρω ἐν § 1.—**μυρία καὶ τετρακοσία . . .,** οἱ μετὰ τοῦ Κύρου Ἕλληνες — κατὰ τὰ ἐν κεφ. 2, § 9—ἦσαν ὁπλῖται μὲν 11.000, πελτασταὶ δὲ περὶ τοὺς 2.000· εἰς τούτους ἐὰν προστεθῶσιν οἱ ἐν Ἰσσοῖς προσελθόντες (ἀνάγνωθι τὴν ἐν σελ. 13 περίληψιν τοῦ 4 κεφ.) 1.100, γίνονται τὸ ὅλον 14.100. Κατὰ δὲ τὴν ἐνταῦθα πρὸ τῆς μάχης γινομένην ἀπαρίθμησιν εὑρίσκονται ὁπλῖται 10.400, πελτασταί

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2.500, τὸ ὅλον 12.900· κατὰ ταῦτα ἐλλείπουσι 1.200 ἄνδρες· ἐκ τούτων ἄλλοι μὲν κατὰ τὴν μέχρι τοῦδε πορείαν ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἄλλοι δὲ δραπετεύσαντες ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα των, ἄλλοι δ' ἐξ ἀσθενειῶν ἢ ἐξ ἄλλης αἰτίας ἀπώλοντο.—**δρεπανηφόρα**, ταῦτα ἦσαν πολεμικὰ ἅρματα ἔχοντα σιδηρᾶ δρέπανα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ῥυμοῦ, ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ τῶν ἵππων, περὶ τοὺς ἄξονας πλαγίως ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοὺς δίφρους (= ὑπὸ τὰ καθίσματα τῶν ἡνιόχων) πρὸς τὴν γῆν βλέποντα (πρβλ. κατωτέρω ἐν κεφ. 8, § 10· βλ. καὶ εἰκ. ἐν σελ. *IX*). Ἐν ταῖς μάχαις τὰ ἅρματα ταῦτα προεβάλλοντο συνήθως τοῦ κυρίου σώματος τοῦ στρατοῦ, ἐχρησίμευον δ' ὅπως διασπῶσι τὰς τάξεις τῶν πολεμίων διὰ τῆς ὁρμῆς αὐτῶν καὶ τῆς φθορᾶς, ἣν ἐπέφερον.—**τῶν δὲ πολεμίων**, δηλ. τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀρταξ.—**ἐλέγοντο**, ὑπὸ τῶν αὐτομολησάντων παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸ τῆς μάχης καὶ αἰχμαλωτισθέντων μετὰ τὴν μάχην.—**ἐν τῇ μάχῃ**, τῇ παρὰ τὰ Κούναξα.—**ἐκ Φοινίκης**, ἧς ὁ Ἀβροκόμας ἦτο σατράπης.—**ταῦτα**, ποῖα;

§ 14—16.

Κατὰ μέσον τὸν σταθμὸν=ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σταθμοῦ.—**ὀρυκτὸς**=ἐσκαμμένος.—**παρετέτατο** (ὑπερσυντλκ. τοῦ **παρατείνομαι**) =ἦτο ἐκτεταμένη, ἐξετείνετο.—**ἄνω**=πρὸς τὰ ἄνω.—**ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας** = εἰς ἀπόστασιν δώδεκα παρασαγγῶν. — **πάροδος** = πέρασμα.—**ποιεῖ**=**ἐποίησε**.—**ἔρυμα** = ὀχύρωμα.—**ἀντὶ ἐρύματος**=ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς . . . —**ἐπειδὴ**=ὅτε.—**πυνθάνεται** =**ἐπύθετο· πυνθάνομαι** (μετὰ μετοχ.)=πληροφοροῦμαι (ὅτι . .). —**προσελαύνω** = προσέρχομαι, πλησιάζω.—**παρέρχομαι**=διέρχομαι, περνῶ.—**γίγνομαι εἴσω τῆς τάφρου**=φθάνω ἐντὸς τῆς τάφρου.

Παρασάγγας, περὶ τοῦ **παρασάγγου** βλ. ἐν σελ. 73.—**συντεταγμένῳ τῷ στρατ.**, στρατὸς πορεύεται ὡς εἰς μάχην παρατεταγμένος, ὅταν εἶναι πλησίον οἱ ἐχθροί· κατὰ τὴν πορείαν οἱ ἱππεῖς καὶ ψιλοὶ βαδίζουσιν ὡς πρόσκοποι πρὸ τοῦ κυρίου σώματος καὶ εἰς τὰ πλάγια αὐτοῦ.—**ὀργυιά,** αὕτη ἦτο μέτρον μήκους 6 ποδῶν ἢ 1 μέτρ. καὶ 85 ἑκατοστ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 17—18.

Ἀλλ' . . . ***πολλά***, ἡ σύνταξις : ***ἀλλὰ πολλὰ ἴχνη καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων ὑποχωρούντων ἦσαν*** (ἀντὶ ***ἦν***) ***φανερά***.— ***ἐνταῦθα***=τότε.—***ὅτι*** = διότι.—***θύομαι*** = προσφέρω θυσίαν, θυσιάζω.—***εἶπε,*** ὁ ἀόρ. ἐνταῦθα, ὡς καὶ ὁ κατωτέρω ***(Κῦρος δ' εἶπε***. ἔχει σημασίαν ὑπερσυντλ.· ἑπομένως=; —***δέκα ἡμερῶν***= ***ἐν δέκα ἡμέραις***=ἐντὸς δέκα ἡμερῶν.—***ἄρα***=λοιπόν.—***οὐκ . . . ἔτι μαχεῖται***=δὲν θὰ πολεμήσῃ πλέον.—***χρυσίον***=χρήματα.

Μάντιν, τὸν στρατὸν τῶν Ἑλλήνων συνώδευον μάντεις, ἵνα οὗτοι πρὸ πάσης σπουδαίας ἐπιχειρήσεως, ἰδίᾳ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης, ζητῶσι τὴν συμβουλὴν τῶν θεῶν.—***δαρεικούς***, περὶ τοῦ ***δαρεικοῦ*** βλ. ἐν σελ. 69.—***(εἶπεν) αὐτῷ,*** δηλ. ***τῷ Κύρῳ***. —***δέκα τάλαντα,*** τὸ ***τάλαντον*** ἦτο ποσὸν χρημάτων (ὄχι νόμισμα) ἓξ χιλιάδων ἀττικῶν δραχμῶν.

§ 19—20.

Ἐπὶ τῇ τάφρῳ=ἐπὶ τῆς τάφρου· συναπτέον τῷ ***διαβαίνειν***. —***ἔδοξε***, ὑποκμ.: ***βασιλεύς***.—***δοκεῖ βασιλεύς τινι*** (μετ' ἀπαρεμφ.) = φαίνεται εἴς τινα, ὅτι ὁ βασιλεύς . . .= νομίζει τις ὅτι ὁ βασιλεύς . . .—***ἀπογιγνώσκω τοῦ μάχεσθαι*** = ἐγκαταλείπω τὸ σχέδιον (τὸν σκοπὸν) τοῦ νὰ συνάψω μάχην= ἀποφασίζω νὰ μὴ συνάψω μάχην.—***ἠμεληκένως***=μετ' ἀφροντισίας, ξέγνοιαστα.— ***τὸ πολὺ αὐτῷ*** = τὸ περισσότερον μέρος τοῦ στρατοῦ του.—***ἀνατεταραγμένον***=ἐν ἀταξίᾳ.—***τῶν ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλὰ***=πολλὰ ἐκ τῶν ὅπλων τῶν στρατιωτῶν.

Καὶ τοῖς ἄλλοις, δηλ. τίσι;—***μᾶλλον***, δηλ. ἢ ***συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι.—ἐπὶ τοῦ ἅρματος καθήμενος***, ἐν ᾧ πρότερον, ὅτε προσεδόκα τὴν μάχην, ἦτο ἔφιππος· περὶ τοῦ ***ἅρματος*** βλ. ἐν σελ. 76.—***ἁμαξῶν,*** ἡ ἅμαξα ἦτο τετράτροχος, ἐσύρετο ὑπὸ βοῶν ἢ ἵππων ἢ ὄνων καὶ ἐχρησίμευε πρὸς μεταφορὰν σκευῶν τοῦ στρατοῦ (βλ. εἰκ. ἐν σελ. ***IX***).—***ὑποζυγίων***, ὡς ***ὑποζύγια*** ἐχρησιμοποιοῦντο ἵπποι, βόες καὶ ὄνοι· ταῦτα ἔσυρον τὰς φορτηγοὺς ἁμάξας ἢ ἔφερον ἐπὶ τῆς ῥάχεώς των τὰ σκεύη τοῦ στρατοῦ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8

§ 1—3.

Πλήθω=εἶμαι πλήρης· ***ἣν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν*** = ἦτο περίπου ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἡ ἀγορὰ εἶναι πλήρης (ἀνθρώπων).— ***σταθμός,*** ἐνταῦθα = κατάλυμα (πρὸς διαμονὴν στρατιωτῶν). — ***ἔμελλε,*** ὑποκμ. ὁ ***Κῦρος.*** — ***καταλύω*** (ἀμετβτ.) = σταθμεύω.— ***ἡνίκα***=ὅτε.—***οἱ ἀμφὶ Κῦρον πιστοὶ*** = οἱ ἔμπιστοι τοῦ Κύρου. —***προφαίνομαι*** = φαίνομαι μακρόθεν.—***ἐλαύνω ἀνὰ κράτος*** = τρέχω (ἔφιππος) μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν ταχύτητα (= στὰ τέσσερα). — ***ἱδροῦντι τῷ ἵππῳ*** = μὲ ἱδρωμένον τὸν ἵππον του.— ***ἐντυγχάνω τινὶ***=συναντῶ τινα. - ***βαρβαρικῶς*** = ***βαρβαριστὶ***= Περσιστί.—***Ἑλληνικῶς***=***Ἑλληνιστί.*** – ***ἔνθα δὴ*** = τότε λοιπόν. —***τάραχος*** = ταραχή.— ***αὐτίκα . . . ἐπιπεσεῖσθαι,*** ἡ σύνταξις : ***οἱ γὰρ Ἕλληνες καὶ πάντες δὲ ἐδόκουν αὐτίκα ἐπιπεσεῖσθαι σφίσιν ἀτάκτοις (οὖσι).*** — ***καὶ πάντες δὲ*** = καὶ προσέτι πάντες (οἱ λοιποί). — ***δοκῶ*** = νομίζω — ***αὐτίκα*** = ἀμέσως. — ***ἐπιπεσεῖσθαι (αὐτὸν*** = ***βασιλέα) σφίσιν ἀτάκτοις (οὖσι)*** = ὅτι αὐτὸς (ὅηλ. ὁ βασιλεὺς) θὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτῶν, ἐν ᾧ εὑρίσκοντο ἐν ἀταξίᾳ. — ***ἐνέδυ,*** ἀόρ. τοῦ ***ἐνδύομαι.*** — ***παλτὸν*** = ἀκόντιον. — ***καθίσταμαι*** = τοποθετοῦμαι. — ***ἡ τάξις*** = ἡ (τεταγμένη) θέσις.

Ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν, οἱ ἀρχαῖοι διήρουν τὴν ἡμέραν εἰς 4 μέρη : 1) εἰς «***πρωΐ***» (ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἐνάτης), 2) εἰς ***ἀμφὶ*** ἢ ***περὶ ἀγορὰν πλήθουσαν*** (ἀπὸ τῆς 9—12), 3) εἰς «***μεσημβρίαν***» (ἀπὸ τῆς 12—2 μ. μ.) καὶ 4) εἰς «***δείλην***» (ἀπὸ τῆς 2—6).—***καὶ πάντες δέ,*** τίνες ἄλλοι ἦσαν ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Κύρου πλὴν τῶν Ἑλλ. ; — ***ἀπὸ τοῦ ἅρματος,*** ἐφ' οὗ ἐκάθητο (πρβλ. κεφ. 7, § 20)· περὶ τοῦ ***ἅρματος*** βλ. ἐν σελ. 76. — ***τὸν θώρακα,*** ὁ ***θώραξ*** ἦτο ἀμυντικὸν ὅπλον, μέρος τῆς περιβολῆς τοῦ ***ὁπλίτου,*** καλύπτον τὸ ἄνω τῆς κοιλίας μέρος τοῦ κορμοῦ· συνέκειτο ἐκ δύο μεταλλίνων πλακῶν· βλ. εἰκ. ἐν σελ. III. — ***τὰ παλτά.*** παρὰ Πέρσαις ἕκαστος στρατιώτης εἶχε δύο ***παλτά,*** τὸ μὲν ἓν διὰ νὰ ῥίπτῃ, τὸ δὲ ἄλλο διὰ νὰ μεταχειρίζηται ἐκ τοῦ πλησίον.— ***τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι,*** ὅηλ. τίσι ; – ***παρήγ-***

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γελλεν, αἱ στρατιωτικαὶ διαταγαὶ ἐδίδοντο διὰ τοῦ ***κήρυκος*** ἢ ***σάλπιγγος*** ἢ ***κέρατος***· πολλάκις δέ, ἵνα μὴ γίνωνται γνωσταὶ εἰς τοὺς πολεμίους, ἐδίδοντο καὶ προφορικῶς ἀπὸ ἀνδρὸς εἰς ἄνδρα, δηλ. οἱ στρατηγοὶ ἔλεγον ταύτας εἰς τοὺς λοχαγοὺς καὶ οὗτοι εἰς τοὺς στρατιώτας.—***ἐξοπλίζεσθαι,*** διότι κατὰ τὰ ἀνωτέρω (κεφ. 7, § 20) οἱ στρατιῶται ποῦ εἶχον τὰ περισσότερα τῶν ὅπλων των ; — ***καθίστασθαι εἰς τὴν τάξιν,*** διότι τὸ περισσότερον μέρος τοῦ στρατοῦ πῶς ἐπορεύετο ; (πρβλ. κεφ. 7, § 20).

§ 4—7.

Σπουδὴ =βία, ταχύτης.—***τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος***=***τὸ δεξιὸν κέρας*** —***πρὸς τῷ Εὐφρ.*** = ; (κεφ. 2, § 10 «***πρὸς τῇ Μηδίᾳ***»). — ***ἐχόμενος*** (δηλ. ***τοῦ Κλεάρχου***) = πλησίον τοῦ Κλ. — ***ἔσχε,*** ἀόρ. τοῦ ***ἔχω*** = καταλαμβάνω.—***εἰς χιλίους*** = περίπου χίλιοι.— ***ἔστησαν,*** ἀόρ. τοῦ ***ἵσταμαι*** = λαμβάνω θέσιν, τοποθετοῦμαι. — ***καὶ τὸ Ἑλλ. πελταστικὸν*** = ***καὶ παρὰ τὸ Ἑλλ. πελταστικόν.*** —***τὸ πελταστικὸν*** = οἱ πελτασταί.—***ὕπαρχος*** = ὑπαρχηγός.— ***ὅσον*** = περίπου.—***ψιλὴ*** = γυμνή, ἀπροφύλακτος.—***καθίσταμαι εἰς τὴν μάχην***=προσέρχομαι, πορεύομαι εἰς τὴν μάχην.

Τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος, δηλ. τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ τοῦ Κύρου· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχ. παρατάξεως ἐν σελ. 17.— ***τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ,*** δηλ. τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ τοῦ Κύρου.— ***τὸ πελταστικόν,*** τίνες ἐκαλοῦντο ***πελτασταὶ*** καὶ τίνα ὁπλισμὸν εἶχον οὗτοι; βλ. ἐν σελ. 72. — ***καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρ.,*** πλὴν τοῦ μετὰ Ἀριαίου. — ***παραμηριδίοις,*** δηλ. ***ὅπλοις***· ταῦτα ἦσαν καλύμματα προφυλάττοντα τοὺς μηροὺς.—***κράνεσι,*** περὶ τοῦ ***κράνους*** βλ. ἐν σελ. 76.— ***ψιλήν,*** δηλ. ἄνευ κράνους.—***οἱ δὲ ἵπποι πάντες,*** δηλ. οἱ μετὰ Κύρου. — ***προμετωπίδιον,*** κάλυμμα προφυλάσσον τὸ μέτωπον. — ***προστερνίδιον,*** κάλυμμα προφυλάσσον τὸ στέρνον (στῆθος). — ***μαχαίρας,*** ἡ ***μάχαιρα,*** ἣν εἶχον ἰδίᾳ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἦτο ξίφος βραχὺ μετὰ μιᾶς κόψεως ὀλίγον καμπυλωτῆς· ἐφέρετο δ' ἐν θήκῃ ἐξηρτημένῃ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου (βλ. εἰκ. ἐν σελ. III),

§ 8—11.

Μέσον ἡμέρας = μεσημβρία.—***οὔπω καταφανής εἰμι*** = δὲν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ίμαι ἀκόμη φανερός, δὲν φαίνομαι ἀκόμη. — **δείλη**=δειλινόν. — **ρόνῳ συχνῷ (=πολλῷ) ὕστερον**=μετὰ πολὺν χρόνον. — **ελανία**=μαυρίλα, μαῦρον νέφος. — **ἐπὶ πολὺ**=εἰς πολλὴν κτασιν. — **ἐγγύτερον γίγνομαι**=ἔρχομαι πλησιέστερον. — **τάχα ὴ**=εὐθὺς πλέον. — **χαλκός τις**=κάτι τι σὰν χαλκός. — **τάξις**= ῶμα στρατιωτῶν, τάγμα. — **λευκοθώραξ**=ὁ φορῶν λευκὸν θώακα. — **ἄρχω τινὸς**=εἶμαι στρατηγός τινος. — **ἐχόμενοι** (δηλ. **ούτων ἦσαν)**=κατόπιν τούτων ἦσαν. — **ποδήρης**=ὁ μέχρι τῶν οδῶν φθάνων.—**ἄλλοι δ' ἱππεῖς** δηλ. **ἐχόμενοι τούτων ἦσαν**. —**ἄλλοι τοξόται**, δηλ. **ἐχόμενοι τούτων ἦσαν**.—**πάντες δ' οὗοι** κτλ., ἃς ἀποδοθῇ εἰς τὴν νέαν, ὡσεὶ ἦτο: **πάντες δ' οὗτοι ἐπορεύοντο κατὰ ἔθνη, ἕκαστον δ' ἔθνος ἐπορεύετο ἐν πλαίσίῳ πλήρει ἀνθρώπων**. — **κατὰ ἔθνη**=χωριστὰ κατὰ ἔθνη.— **πλαίσιον**=τετράγωνος παράταξις. — **πρὸ δ' αὐτῶν**, δηλ. **ἐπορεύοντο**.—**διαλείπω**=ἀπέχω. — **συχνὸν**=πολύ. — **δὴ**=ὡς γνωστόν. — **εἶχον**, ὑποκμ.: **τὰ ἅρματα**. — **εἰς πλάγιον ἀποτεταμένος** (πρκμ. τοῦ **ἀποτείνομαι**)=ἐκτεταμένος πρὸς τὰ πλάγια.— **τὰ δρέπανα βλέπει εἰς γῆν**=τὰ δρέπανα εἶναι ἐστραμμένα, διευθύνονται πρὸς τὴν γῆν. — **ὡς διακόπτειν**=**ὥστε διακόπτειν**. — **διακόπτω**=κόπτω εἰς δύο, κατακόπτω. — **ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν**=ὅσους συνήντων. — **ἡ γνώμη**=ὁ σκοπός. — **ἐλῶντα**. μέλλ. τοῦ **ἐλαύνω**. — **ὡς ἐλῶντα (τὰ ἅρματα) καὶ διακόψοντα (αὐτάς**, δηλ. **τὰς τάξεις)**=νὰ εἰσορμήσωσι... καὶ νὰ διασπάσωσιν. — **εἶπεν**, ὁ ἀόρ. ἐνταῦθα ἔχει σημασίαν ὑπερσυντλκ.· ἐπομένως=; — **παρακελεύομαί τινι**=; (κεφ. 7, § 9). — **ψεύδομαι τοῦτο**=ἀπατῶμαι εἰς τοῦτο.—**ὡς ἀνυστὸν** (ἐκ τοῦ **ἀνύω**=φέρω εἰς πέρας, κατορθώνω), ἐνν. τὸ **ἦν**=ὅσον ἦτο δυνατόν.—**ἡσυχῇ**= ἡσύχως. — **ἐν ἴσῳ** (δηλ. **βήματι**)=ἐν ὁμαλῷ βηματισμῷ, κανονικῶς.—**προσῇσαν**, παρατκ. τοῦ **προσέρχομαι**

Μέσον ἡμέρας, περὶ τῶν μερῶν, εἰς ἃ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διῃρεῖτο ἡ ἡμέρα, βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 87. — **δείλη**, αὕτη διῃρεῖτο εἰς «**δείλην πρωΐαν**» (2—4) καὶ «**δείλην ὀψίαν**» (4—6). Ἐνταῦθα νοεῖται ἡ **δείλη πρωΐα**. — **λευκή**, ἕνεκα τοῦ χρώματος τοῦ κονιορτοῦ. — **γερροφόροι**, οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ στρατιῶται, οἱ φέροντες **γέρρα**· ταῦτα δὲ ἦσαν τετράγωνοι ἐπιμήκεις ἀσπίδες πλεκταὶ ἐκ κλάδων ἰτέας ἢ λύγων καὶ ἐπικεκαλυμμέναι διὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δερμάτων βοείων ἀκατεργάστων. — ***Αἰγύπτιοι***, οὗτοι δὲν ἦσαν ἐξ Αἰγύπτου, διότι κατὰ τούτους τοὺς χρόνους τῆς Ἀναβάσεως ἡ Αἴγυπτος διέκειτο ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Πέρσας, ἀλλ' ἀπόγονοι τῶν ὑπὸ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου μετοικισθέντων εἰς τὸ Περσικὸν κράτος. — ***τὰ δρεπανηφόρα***, βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 85, καθὼς καὶ εἰκ. ἐν σελ. IX. — ***ἐκ τῶν ἀξόνων***, ἐν οἷς τὰ δρέπανα ἦσαν ἐμπεπηγμένα. — ***ὑπὸ τοῖς δίφροις, δίφρος*** ἐκαλεῖτο τοῦ ἅρματος ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἵστατο ὁ ὁδηγῶν τὸ ἅρμα, ὁ ἡνίοχος. — ***ὡς διακόπτειν***, τὰ μὲν ***εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα*** δρέπανα κατέκοπτον τοὺς ἑκατέρωθεν τῶν ἁρμάτων ὄντας, τὰ δὲ ***ὑπὸ τοῖς δίφροις*** τοὺς εἰς τὴν γῆν πεσόντας πολεμίους. — ***εἶπεν***, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 7, § 4 «***τὸ μὲν πλῆθος πολύ, καὶ κραυγῇ πολλῇ ἐπίασιν*** ...».

§ 12—13.

Ἐν τούτῳ, δηλ. ***τῷ χρόνῳ***. — ***παρελαύνω*** = παρέρχομαι (περνῶ) ἔφιππος. — ***βοῶ τινι*** = μεγαλοφώνως διατάττω τινά. — ***ἄγω τι*** = ὁδηγῶ τι. — ***κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων*** = εἰς τὸ κέντρον τῶν πολεμίων. — ***ὅτι*** = διότι. — ***κἂν*** = καὶ ἐάν. — ***πάντα ἡμῖν πεποίηται*** = τὰ πάντα ὑφ' ἡμῶν ἔχουσι κατορθωθῆ. — ***ὁρῶν ... ἀκούων*** = ***εἰ καὶ ἑώρα ... εἰ καὶ ἤκουε***. — ***τὸ μέσον στῖφος*** = τὸ ἐν τῷ κέντρῳ συμπεπυκνωμένον πλῆθος. — ***ἀκούω Κύρου*** = ἀκούω παρὰ τοῦ Κ. — ***ἔξω ὄντα ...*** = ***βασιλέα ὄντα ἔξω τοῦ εὐωνύμου (κέρατος)*** = ὅτι ὁ βασιλεὺς ἦτο πέραν τοῦ ἀριστεροῦ. — ***πλήθει*** = ἕνεκα τοῦ πλήθους. — ***περιῆν***, παρατκ. τοῦ ***περίειμι*** = εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω. — ***μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων*** = ἂν καὶ κατεῖχε τὸ κέντρον τοῦ στρατοῦ του. — ***ἀποσπῶ*** = ἀπομακρύνω. — ***ἑκατέρωθεν*** = καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν. — ***μέλοι μοι*** = φροντίζω. — ***ὅπως καλῶς ἔχοι*** (δηλ. ***τὸ πρᾶγμα***) = πῶς τὸ πρᾶγμα νὰ ἀποβαίνῃ καλῶς = πῶς τὰ πράγματα νὰ πᾶνε καλά.

Παρελαύνων, δηλ. τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων. — ***τὸ στράτευμα***, δηλ. τὸ ὑπὸ τοῦ Κλ. διοικούμενον δεξιὸν κέρας. — ***τοῦτο***, δηλ. ***τὸ μέσον (τῶν πολεμίων)***. — ***τὸ μέσον στῖφος***, νοοῦνται οἱ πρὸ τοῦ βασιλέως τεταγμένοι 6.000 ἱππεῖς (πρβλ. κεφ. 7, § 10—13). — ***τοῦ εὐωνύμου***, δηλ. τοῦ στρατεύματος τοῦ Κύρου· βλ. τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐν τῷ κειμ. σχέδιον παρατάξεως ἐν σελ. 17.—**πλήθει περιῆν β.**, ἐκ πόσων χιλιάδων ἀνδρῶν συνεκροτεῖτο ὁ στρατὸς τοῦ βασιλέως; πρβλ. κεφ. 7, § 10 - 13.—**ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ**, κατὰ τὰ ἐν § 4 δηλωθέντα πλησίον τίνος ποταμοῦ ἦτο τὸ ὑπὸ τοῦ Κλ. διοικούμενον δεξιὸν κέρας; — **μὴ κυκλωθείη**, ὑπὸ τίνων; — **ἑκατέρωθεν**, δηλ. πόθεν;

§ 14—16.

Ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ = κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμήν. —**ὁμαλῶς**=**ἐν ἴσῳ** (§ 11).—**προῄει**, παρτκ. τοῦ **προέρχομαι** = προχωρῶ.—**ἐν τῷ αὐτῷ**, δηλ. **τόπῳ**.—**οἱ ἔτι προσιόντες**;=οἱ προσερχόμενοι ἀκόμη.—**οὐ πάνυ πρός τινι** = οὐχὶ πολὺ πλησίον τινὸς = ἐν ἱκανῇ ἀποστάσει ἀπό τινος.—**καταθεῶμαι** = παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς. - **ἀποβλέπω**=διευθύνω τὰ βλέμματά μου.—**ἑκατέρωσε**=καὶ πρὸς τὸ ἕν μέρος καὶ πρὸς τὸ ἄλλο.— **ἰδών . . . ὑπελάσας . . . ἤρετο**=**ἐπεὶ εἶδε . . . ὑπήλασε . . . καὶ ἤρετο**. —**ὑπήλασε**, ἀόρ. τοῦ **ὑπελαύνω** = προχωρῶ ἔφιππος μετά τινος συστολῆς.—**ὡς συναντῆσαι**=**ὥστε συναντῆσαι. ἤρετο**, ἀόρ. τοῦ **ἐρωτῶ**.—**εἴ τι παραγγέλλοι** = ἐὰν διατάσσει τι = ἐὰν ἔχει νὰ δώσῃ (εἰς αὐτὸν) διαταγήν τινα.—**ἐπιστήσας**. ἀόρ. τοῦ **ἐφίστημι**=σταματῶ (τὸν ἵππον). —**ὅτι καί . . . καλά**, ποῖον τὸ ῥ. τῆς προτάσεως ; — **ἱερὰ** = τὰ μαντικὰ σημεῖα τὰ ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῶν θυμάτων (ζῴων) φαινόμενα. — **σφάγια** = τὰ μαντικὰ σημεῖα τὰ πρὸ τῆς σφαγιάσεως καὶ κατ' αὐτὴν ἐπὶ τοῦ θύματος παρατηρούμενα. — **καλὰ** = εὐοίωνα, ἀγαθὸν προσημαίνοντα. — **ἀκούω θορύβου ἰόντος**=ἀκούω νὰ διέρχηται (νὰ περνᾷ) θόρυβος. - **τίς ὁ θόρυβος εἴη**=τί ἐσήμαινεν (αὐτὸς) ὁ θόρυβος.—**τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον**=τὸ σύνθημα διέρχεται (διὰ τῶν τάξεων) δευτέραν φορὰν=τὸ σύνθημα ἐπιστρέφει εἰς τὸν στρατηγόν.—**καὶ ὅς**=καὶ οὗτος. — **ἐθαύμασε** = ἀπορήσας ἠρώτησε.— **παραγγέλλω (τὸ σύνθημα)**=δίδω τὸ σύνθημα. — **ἀλλὰ δέχομαι** (δηλ. **τὸ σύνθημα**) = (ἂν καὶ δὲν ἔδωκα ἐγὼ τὸ σύνθημα) τὸ δέχομαι ὅμως. — **χώρα** = θέσις. — **ἀπελαύνω** = ἀπέρχομαι ἔφιππος.

Τὸ βαρβαρικὸν στράτευμα. τοῦ Κύρου ἢ τοῦ βασιλέως ; — **ἐν τῷ αὐτῷ (τόπῳ)**, ἐν ᾧ δηλ. μέχρι τοῦδε ἵστατο. —**ἐκ τῶν ἔτι**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προσιόντων, δηλ. ἐκ τῆς πορείας.—***(ἰδὼν) αὐτόν***, τίνα ;—***ὑπελάσας***, ὁ Ξενοφῶν, ἐπειδὴ δὲν ὑπηρέτει ἐν τῷ στρατῷ, ἀλλὰ μετεῖχε τῆς στρατείας μόνον ὡς συνοδὸς τοῦ φίλου του Προξένου, μετά τινος συστολῆς προσέρχεται πρὸς τὸν Κῦρον. — ***ὡς συναντῆσαι***, τίνι ;—***εἶπε***. τί ; —***τὰ ἱερά . . . τὰ σφάγια,*** πρβλ. ἀνωτέρω κεφ. 7, § 18 ἐν λέξει «***μάντις***»· οἱ παλαιοὶ παρατηροῦντες τὰ σπλάγχνα τῶν θυμάτων καὶ τὰς πρὸ τῆς σφαγιάσεως καὶ κατ' αὐτὴν κινήσεις αὐτῶν προέβλεπον τὸ μέλλον.—***τὸ σύνθημα*** ἤτο λέξις συμπεφωνημένη ἢ φράσις χρησιμεύουσα πρὸς ἀναγνώρισιν μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν· τοῦτο ἀνεκοινοῦτο χαμηλῇ τῇ φωνῇ ὑπὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου εἰς τὸν ὑπ' αὐτὸν καὶ ὑπὸ τούτου εἰς τὸν κατώτερον καὶ εἰς τὸν ἱστάμενον πλησίον του καὶ οὕτως ἔφθανε μέχρι τοῦ τελευταίου στρατιώτου· ἀπὸ τούτου δὲ διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐπέστρεφε πάλιν ***(παρήρχετο δεύτερον)*** εἰς τὸν ἀρχιστράτηγον, ἵνα βεβαιωθῇ οὗτος ὅτι δὲν παρήκουσέ τις καὶ ἵνα καλύτερον ἐντυπωθῇ τὸ σύνθημα εἰς τὴν μνήμην ἑκάστου. Ἐνταῦθα παρατηρητέον ὅτι τὸ σύνθημα ἔδωκεν οὐχὶ ὁ Κῦρος — ὅστις ὡς ἀρχιστράτηγος ὤφειλε νὰ δώσῃ τοῦτο — ἀλλ' ὁ Κλέαρχος· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κῦρος ***ἐθαύμασε τίς παραγγέλλει***.—***Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη***, ὡς συνθήματα ἐδίδοντο λέξεις αἴσιον τὸ τέλος τῆς μάχης προσημαίνουσαι, μάλιστα δὲ θεῶν, ὧν τὴν βοήθειαν τρόπον τινὰ ἐπεκαλοῦντο· οὕτως ἐνταῦθα τίθεται σύνθημα ὁ «***Ζεὺς σωτὴρ***» ὡς σώζων τοὺς κινδυνεύοντας καὶ ἡ «***νίκη***» ὡς προσημαίνουσα τὴν ἔκβασιν τῆς μάχης αἰσίαν.—***δέχομαι,*** ὡς καλὸν οἰωνόν, σημαίνοντα σωτηρίαν καὶ νίκην.—***εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν,*** δηλ.; (πρβλ. § 4—7).

§ 17—20.

Οὐκέτι διέχω=δὲν ἀπέχω πλέον.—***παιανίζω***=ψάλλω ***τὸν παιᾶνα***. — ***ἤρχοντο***, παρατκ. τοῦ ***ἄρχομαι*** = ἀρχίζω, κάμνω ἀρχήν.—***ἀντίος ἔρχομαί τινι***=βαδίζω ἐναντίον τινός.—***ὡς*** (= ὅτε), συναπτέον τῷ ***ἐξεκύμαινε***.—***ἐκκυμαίνει τι τῆς φάλαγγος*** =μέρος τι τῆς φάλαγγος (ὡς κῦμα) ἐξέρχεται τῆς γραμμῆς (καὶ προτρέχει τῶν ἄλλων).—***πορευομένων*** (δηλ. ***αὐτῶν***)=ἐν ᾧ αὐτοὶ ἐπορεύοντο. — ***θεῖν,*** ἀπρμφ. τοῦ ***θέω***=τρέχω· ***δρόμῳ θέω***= προχωρῶ μὲ ταχὺν βηματισμόν.—***φθέγγομαι***=ἐκβάλλω κραυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γήν, κραυγάζω. — **οἷον** = καθ' ὃν τρόπον. — **τῷ Ἐνυαλίῳ** = πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐνυαλίου, ἐπικαλούμενοι τὸν Ἐνυάλιον. — **ἐλελίζω** = ἀλαλάζω, φωνάζω **ἐλελεῦ** ἢ **ἀλαλά.** — **τόξευμα ἐξικνεῖται** = ῥιπτόμενον διὰ τοῦ τόξου βέλος τι φθάνει εἰς τὸν σκοπόν. — **ἐκκλίνω** = στρέφω τὰ νῶτα. — **ἐνταῦθα δὴ** = τότε πλέον. — **κατὰ κράτος** = πάσῃ δυνάμει, μετὰ σπουδῆς ἀκρατήτου. — **τὰ μέν . . . τὰ δὲ** = ἄλλα μέν . . . ἄλλα δέ. — **ἐπεὶ προΐδοιεν** = ὁσάκις ἔβλεπον (αὐτὰ) μακρόθεν (ἐρχόμενα). — **διίσταμαι** = διαχωρίζομαι, ἀνοίγω δρόμον. — **ἔστιν ὅστις** = τίς, κάποιος. — **κατελήφθη,** ἀόρ. τοῦ **καταλαμβάνομαι** = προφθάνομαι, δὲν προφθάνω νὰ φύγω. — **ὥσπερ ἐν ἱπποδρόμῳ ἐκπλαγεὶς** (ἀόρ. τοῦ **ἐκπλήττομαι**) = διότι τὰ ἔχασε καθὼς (τὰ χάνει τις) ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ. — **καὶ μέντοι** = καὶ ὅμως, καὶ ἐν τούτοις. — **πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ . . .** = **πλήν τινος ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ (κέρατι), ὅστις ἐτοξεύθη, ὥσπερ ἐλέγετο.** — **τοξεύομαι** = κτυποῦμαι διὰ βέλους.

Καὶ οὐκέτι . . . ἡνίκα . . ., ἡ μάχη ἐγένετο παρὰ τὰ Κούναξα, κώμην ἀπέχουσαν τῆς Βαβυλῶνος περὶ τὰ 360 στάδια (τῇ 4ῃ Σ/βρίου τοῦ 401 π. Χ.). — **στάδιον,** μέτρον μήκους ἴσον πρὸς 185 περίπου μέτρα· τὸ 1 στ. = 3 λεπτὰ τῆς ὥρας. — **τὸ φάλαγγε,** δηλ. ἡ τοῦ βασιλέως καὶ ἡ τοῦ Κύρου· περὶ δὲ τῆς **φάλαγγος** βλ. ἐν σελ. 77. — **ἐπαιάνιζον,** οἱ Ἕλληνες πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης ἔψαλλον πολεμικὸν ἐμβατήριον, τὸν **παιᾶνα,** πρὸς τιμὴν τοῦ Ἄρεως· μετὰ τὸν παιᾶνα δὲ κραυγάζοντες τὴν πολεμικὴν κραυγὴν **ἐλελεῦ** ἢ **ἀλαλὰ** καὶ ἐπικαλούμενοι τὸν Ἐνυάλιον ὥρμων κατὰ τῶν πολεμίων. — **(ἀντίοι ἰέναι) τοῖς πολεμίοις,** δηλ. τοῖς τεταγμένοις ἀπέναντι αὐτῶν — τῶν Ἑλλήνων — ἐν τῷ ἀριστερῷ κέρατι τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ (βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. μάχης ἐν σελ. 17). — **τὸ ὑπολειπόμενον,** δηλ. **τῆς φάλαγγος.** — **ἤρξατο δρόμῳ θεῖν,** ἵνα προφθάσῃ τὸ μέρος τῆς φάλαγγος τὸ ἐξερχόμενον τῆς γραμμῆς. — **πάντες ἔθεον,** τὸ μὲν ἵνα ἐμβάλωσι φόβον εἰς τοὺς πολεμίους, τὸ δὲ ἵνα ἐκτεθῶσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον εἰς τὰ βέλη αὐτῶν. — **ἐδίωκον,** τίνας; — **ἐν τάξει ἕπεσθαι,** τίσι; — **τὰ δ' ἅρματα** δηλ. **τὰ δρεπανηφόρα,** περὶ ὧν βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 85. — **κενὰ ἡνιόχων,** διότι οἱ ἡνίοχοι ἐκ φόβου εἶχον καταπηδήσει ἐκ τῶν ἁρμάτων καὶ εἶχον φύγει μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, οἵτινες ὑποχωρήσαντες εἶχον τραπῆ εἰς φυγήν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

— **οἱ (δέ)**, δηλ. οἱ Ἕλληνες. — **διῖσταντο,** ἵνα διέλθωσι τὰ ἅρματα. —**κατελήφθη**, δηλ. ὑπὸ τῶν ἁρμάτων.

§ 21—24.

Ὁρῶν . . . ἡδόμενος καὶ προσκυνούμενος = **ἐπειδὴ ἑώρα... ἥδετο· εἰ δὲ καὶ ἥδετο καὶ προσεκυνεῖτο.** — **ἥδομαι** = χαίρω, εὐχαριστοῦμαι. — **τὸ καθ' αὐτοὺς** = τὸ ἀπέναντί των στράτευμα (τῶν πολεμίων). — **ἀμφ' αὐτὸν** = περὶ αὐτόν.—**οὐδ' ὡς** = οὐδὲ οὕτως, ὅμως δέν.—**ἐξήχθη**, ἀόρ. τοῦ **ἐξάγομαι**=παρασύρομαι.— **συνεσπειραμένην**, παρκμ. τοῦ **συσπειρῶμαι**=συμπυκνοῦμαι. — **τάξις**=τάγμα. — **ἐπιμελοῦμαι ὅ,τι . . .** =παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς τί . . . —**καὶ γὰρ**=διότι βεβαίως. —**ᾔδει αὐτόν, ὅτι . . . ἔχοι** =**ᾔδει ὅτι αὐτὸς ἔχοι.** — **ᾔδει**, ὑπερσντλκ. τοῦ **οἶδα**. — **ἡγοῦμαι**, ἄνευ ἀντικμ. = διοικῶ.— **ἐν ἀσφαλεστάτῳ** (δηλ. **τόπῳ**) = εἰς μεγίστην ἀσφάλειαν = ἀσφαλέστατοι. — **ἰσχὺς** = στρατιωτικὴ δύναμις.—**χρῄζω** = ἔχω ἀνάγκην, ἐπιθυμῶ. — **ἐν ἡμίσει χρόνῳ** =εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου.—**ἄν . . . αἰσθάνεσθαι** = ὅτι θὰ ἐμάνθανε.—**ἔχων**=**εἰ καὶ εἶχε.**— **γίγνομαι ἔξω τινὸς** = εὑρίσκομαι πέραν τινός. — **ἐκ τοῦ ἀντίου** = ἐκ τοῦ ἀπέναντι (σώματος τῶν ἀντιπάλων). — **τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπρ.** = **τοῖς τεταγμένοις ἔμπροσθεν αὐτοῦ.**— **ἐπικάμπτω** = κάμνω καμπήν, στροφήν.—**ὡς εἰς κύκλωσιν** = ἵνα περικυκλώσῃ.— **δείσας**, ἀόρ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια** = φοβοῦμαι. — **ὄπισθεν γίγνομαι** = ἔρχομαι ὄπισθεν, καταλαμβάνω τὰ νῶτα.—**ἐλαύνω ἀντίος (τινὶ)** = τρέχω ἐναντίον (τινός).—**ἐμβάλλω** = ἐφορμῶ. — **αὐτὸς**=ὁ ἴδιος

Προσκυνούμενος, συνήθεια ἦτο παρὰ Πέρσαις ἐνώπιον τοῦ βασιλέως των εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ νὰ προσπίπτωσι κατὰ γῆς καὶ νὰ φιλῶσιν αὐτήν· οἱ Ἕλληνες τὴν τιμὴν ταύτην ἐθεώρουν προσήκουσαν μόνον τοῖς θεοῖς. — **τῶν ἀμφ' αὐτόν,** δηλ. Περσῶν καὶ ἄλλων βαρβάρων. — **τῶν ἑξακοσίων ἱππέων**, περὶ ὧν βλ. ἀνωτέρω ἐν § 4 — 7. — **οὕτω**, ἱστάμενος δηλ. ἐν τῷ κέντρῳ. — **χρῄζοιεν**. τίνες ;—**ἄν . . . αἰσθάνεσθαι τὸ στρ.**, τί ;—**ἔξω ἐγένετο**, ἕνεκα τίνος ; (βλ. § 13). — **αὐτῷ τίνι ;** — **ὡς εἰς κύκλωσιν**, δηλ. τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος τοῦ Κύρου.—**ἀντίος,** δηλ. **αὐτῷ** (τῷ βασιλεῖ). — **τ ο ὺ ς ἑξακισχιλίους**, τοὺς γνωστοὺς ἐκ τοῦ κεφ. 7, § 11.—**αὐτῶν**, τίνων ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 25 – 27.

Τροπὴ=φυγὴ (τῶν ἑξακισχιλίων). – ***διασπείρω***=διασκορπίζω. —***πάνυ ὀλίγοι***=ἐλάχιστοι.—***κατελείφθησαν,*** ἀόρ. τοῦ ***καταλείπομαι***=μένω. – ***σχεδὸν*** = σχεδὸν μόνον.—***στῖφος***=; (§ 13). — ***ἠνέχετο***, ἀόρ. τοῦ ***ἀνέχομαι*** = συγκρατοῦμαι, ὑπομένω.— ***ἔμαι ἐπί τινα***=ὁρμῶ, ἐπιπίπτω κατά τινος. – ***παίω***=κτυπῶ.— ***στέρνον***=στῆθος.—***τιτρώσκω*** = πληγώνω. — ***ἰᾶσθαι*** ἀπαρμφ. τοῦ ***ἰῶμαι***=θεραπεύω, ἰατρεύω. – ***ἀκοντίζω τινὰ παλτῷ***=κτυπῶ τινα μὲ ἀκόντιον. — ***βιαίως*** = μετὰ δυνάμεως, μεθ' ὁρμῆς. — ***καὶ ἐνταῦθα μαχόμενοι . . . .*** ἂς ἀποδοθῇ, ὡσεὶ ἦτο : ***καὶ ἐνταῦθα μάχονται καὶ βασιλεὺς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου· καὶ ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ β. ἀπέθνῃσκον . . ἀποθνῄσκω***=φονεύομαι.—***γὰρ ἦν***=(ἠδύνατο δὲ οὗτος νὰ γνωρίζῃ τοῦτο) διότι ἦτο . . . —***ἔκειντο***=εἶχον πέσει νεκροί.

Ὁμοτράπεζοι, οὗτοι ἀπετέλουν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ βασιλέως (ἐνταῦθα τοῦ Κύρου). ἰδίως ἐν τῇ μάχῃ, καὶ ἦσαν πιστοὶ μέχρι θανάτου. Οἱ ὁμοτράπεζοι ἔτρωγον ἐν δωματίῳ κειμένῳ πρὸ ἐκείνου, ἐν ᾧ ἔτρωγεν ὁ βασιλεύς, χωριζομένῳ διὰ παραπετάσματος. Μόνον δὲ κατὰ τὰ συμπόσια καὶ τὰς τελετὰς συνέτρωγον μετὰ τοῦ βασιλέως.—***τὸν ἄνδρα,*** ὃν ζητῶ, δηλ. τὸν βασιλέα.—***παίει,*** διὰ τοῦ ἀκοντίου. —***παλτῷ***, περὶ τούτου βλ. ἐν σελ. 87.—***ὁπόσοι . . . ἀπέθνῃσκον . . .***, κατὰ τὸν Κτησίαν οἱ φονευθέντες ἐκ τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἀρταξέρξου ἀνήρχοντο εἰς 20.000.

§ 28 29.

Ὁ πιστ. αὐτῶ . . .=***ὁ πιστότατος θεράπων τῶν σκηπτούχων*** (γενκ. διαιρτκ.) ***αὐτοῦ***.—***περιπεσεῖν***, ἀόρ. τοῦ ***περιπίπτω τινὶ***=πίπτω, ρίπτομαι ἐπάνω εἴς τινα. — ***ἐπισφάξαι***, ἀόρ. τοῦ ***ἐπισφάττω τινά τινι***=σφάζω τινὰ ἐπάνω εἴς τινα. –***αὐτὸν ἐπισφάξασθαι***=(***Κύρῳ***)=***ὅτι αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπέσφαξε (Κύρῳ)***. —***σπασάμενον***=***ἐπεὶ ἐσπάσατο***· ἀόρ. τοῦ ***σπῶμαι***=σύρω.— ***εὔνοια***=ἀφοσίωσις.—***πιστότης***=πίστις, τιμιότης.

Σκηπτοῦχοι (ἐκ τοῦ ***σκῆπτον [=σκῆπτρον]*** καὶ ***ἔχω***), οὗτοι ἦσαν ἀνώτατοι αὐλικοὶ ὑπάλληλοι (ἴσως ὑπασπισταὶ τοῦ βασιλέως)· ἐκαλοῦντο δὲ οὕτω, διότι ἐκράτουν σκῆπτρον· βλ. εἰκ. ἐν σελ. VII.—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀκινάκην . . . στρεπτόν . . . ψέλια, περὶ τούτων βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 80.—**τἆλλα** (κοσμήματα), δηλ. ἐπενδύτην πορφυροῦν ἐξ ἐρίου ἢ μετάξης (**κάνδυν**· βλ. ἐν σελ. 81) καὶ χρυσοῦν στέφανον.—**ἐτετίμητο**, διὰ τούτων (δηλ ;).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10

§ 1—4.

Ἐνταῦθα δὴ = τότε λοιπόν. — **ἀποτέμνω** = ἀποκόπτω. — **εἰσπίπτω** = εἰσβάλλω.—**τὸ Κύρειον στρατόπεδον** = τὸ στρατόπεδον τοῦ Κύρου. **οὐκέτι ἵσταμαι** = δὲν μένω πλέον (ἐν τῇ θέσει μου). —**σταθμός** = ; (κεφ. 8, § 1).—**ἔνθεν** = ἐκ τοῦ ὁποίου (σταθμοῦ). —**ὡρμῶντο**, παρατκ. μὲ σημασίαν ὑπερσυντλ. (= **ὥρμηντο**) τοῦ **ὁρμῶμαι** = ἐκκινῶ.—**τέτταρες ἐλέγοντο παρ. εἶναι τῆς ὁδ** = ἐλέγετο ὅτι τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ ἦτο τεσσάρων παρασαγγῶν. — **ἐνταῦθα** = τότε. —**διέσχον**, ἀόρ. τοῦ **διέχω** = ἀπομακρύνομαι. — **τοὺς καθ' αὑτοὺς** = ; (κεφ. 8, § 21 «**τὸ καθ' αὑτόν**»). — **ὡς νικῶντες** = μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι ἐνίκων.

Ἐνταῦθα δή, δηλ. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου.—**ἀποτέμνεται ἡ κ . . .**, συνήθεια παρὰ Πέρσαις ἦτο νὰ διαμελίζωσι τὰ νεκρὰ σώματα τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. — **βασιλεὺς δέ . . . εἰσπίπτει . . .**, βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδιον ἐν σελ. 17.—**εἰς τὸν σταθμόν**, τὸν τελευταῖον δηλ., ἔνθα ἀναβαίνοντες εἶχον ἀναπαυθῆ (κεφ. 8, § 1). — **ὡρμῶντο**, δηλ. τὴν πρωΐαν ταύτης τῆς ἡμέρας. —**παρασάγγαι**, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 73. **τῆς ὁδοῦ**, τῆς ἀπὸ τοῦ Κυρείου στρατοπέδου μέχρι τοῦ σταθμοῦ.— **διαρπάζουσι πολλά**, ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Κύρου.—**ὡς τριάκοντα στάδια**, πόσας περίπου ὥρας ; βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ 93.—**οἱ μὲν (διώκοντες)**, δηλ. οἱ Ἕλληνες.—**πάντας**, δηλ. τοὺς Πέρσας· οἱ Ἕλληνες ποίους Πέρσας πράγματι ἐνίκων ; πρβλ. κεφ. 8, § 17—20, § 21.—**οἱ δ' (ἁρπάζοντες)**, δηλ. ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.—**πάντες**, δηλ. οἱ Πέρσαι· ποῖοι Πέρσαι πράγματι ἐνίκων ; πρβλ. ἀνωτέρω § 1.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 5.

Ἥσθοντο, ἀόρ. τοῦ **αἰσθάνομαι**=μανθάνω.—**τὰ σκευοφόρα,** κυρίως = τὰ ὑποζύγια τὰ μεταφέροντα τὰς ἀποσκευὰς τοῦ στρατεύματος· εἶτα=αἱ ἀποσκευαὶ τοῦ στατεύματος.—**αὖ** = ἀφ' ἑτέρου, ἐξ ἄλλου.—**Τισσαφέρνους**=παρὰ τοῦ Τισσ.—**εἰς τὸ πρόσθεν** = πρὸς τὰ ἐμπρός.—**οἴχομαι διώκων**=ὁρμαίως καταδιώκω.—**ἔνθα δή**=; (κεφ. 8, § 1). —**ἐβουλεύετο,** δηλ. **σὺν τῷ Προξένῳ**.—**εἰ πέμποιέν τινας ἢ πάντες ἴοιεν** = ἂν ἔπρεπε ν' ἀποστείλωσι (μόνον) μερικοὺς ἢ πάντες νὰ πορευθῶσιν.—**ἀρήξοντες,** μετχ. (τελικὴ δηλοῦσα σκοπὸν) τοῦ **ἀρήγω**=βοηθῶ.

Ἐν τοῖς σκευοφόροις, ἑπομένως ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἔνθα εὑρίσκοντο **τὰ σκευοφόρα**.—**Τισσαφέρνους,** οὗτος κατὰ τὴν πρώτην ἐφόρμησιν τῶν Ἑλλ. (κεφ. 8, § 17-20) δὲν εἶχε τραπῇ εἰς φυγήν, ὡς οἱ ἄλλοι Πέρσαι, ἀλλ' εἶχε διελάσει διὰ τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν πρὸς τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον (πρβλ. κατωτέρω § 6-8· βλ. καὶ τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 17).—**πλησιαίτατος ἦν,** περὶ τῆς θέσεως, ἐν ᾗ εἶχε ταχθῇ ὁ Πρόξενος, βλ. ἐν κεφ. 8, § 4.—**ἀρήξοντες,**δηλ. **αὐτῷ** (τῷ στρατοπέδῳ).

§ 6—8

Ἐν τούτῳ = ; (κεφ. 8, § 12).—**προσιὼν** = ὅτι προσήρχετο. —**ὡς ἐδόκει,** δηλ. **τοῖς Ἕλλησιν.**—**ὄπισθεν**=ἀπὸ τῶν νώτων —**ὡς ταύτῃ** . . =**ὡς (αὐτοῦ,** τοῦ βασιλέως) **προσιόντος ταύτῃ καὶ (ὡς) δεξόμενοι (αὐτὸν)** = μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ προσέλθῃ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τούτου τοῦ μέρους (δηλ. ἀπὸ τῶν νώτων) καὶ μὲ τὸν σκοπὸν ν' ἀντισταθῶσι κατ' αὐτοῦ.—**ἄγω** (ἀμτβτ.)=προσέρχομαι, πορεύομαι.—**ᾗ δὲ** (δηλ. **ὁδῷ**) **παρῆλθεν ἔξω**=ἀλλὰ διὰ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ἐπέρασε πέραν.—**ἀπάγω** (ἀμτβτ.) = ἀποχωρῶ, ἐπιστρέφω. —**ἀναλαμβάνω** = παραλαμβάνω.—**αὐτομολῶ**=; (κεφ. 7, § 13).—**σύνοδος**=συμπλοκή.—**διήλασε,** ἀόρ. τοῦ **διελαύνω**=διέρχομαι ἔφιππος.—**κατὰ τούς . . .** =διὰ μέσου τῶν . . .—**κατέκανε,** ἀόρ. τοῦ **κατακαίνω**=φονεύω.—**διαστάντες,** ἀόρ. τοῦ **διίσταμαι**=; (κεφ. 8, § 20).—**φρόνιμος γίγνομαι**= φρονίμως (μετὰ περισκέψεως) ἐνεργῶ.—**δ' οὖν**=; (κεφ. 2, § 12).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—**ὡς**=ἀφ' οὗ.—**ἀπηλλάγη,** ἀόρ. τοῦ **ἀπαλλάττομαι** = ἀπομακρύνομαι, ἀποχωρῶ.—**μεῖον ἔχω** = μειονεκτῶ, ἡττῶμαι. —**πάλιν** =εἰς τὰ ὀπίσω.— **ἀναστρέφω** = ἐπιστρέφω.—**συντυγχάνω τινὶ** =συναντῶ τινα.—**δὴ**=πλέον.

Ὄπισθεν, δηλ. τῶν Ἑλλήνων.—**στραφέντες,** ὁσάκις ἐφαίνοντο πολέμιοι ἐπερχόμενοι κατὰ στρατοῦ ἐκ τῶν ὄπισθεν, οὗτος δι' ἐξελιγμοῦ μετέβαλλε μέτωπον πρὸς τοὺς πολεμίους.—**ταύτῃ μέν**, δηλ. ὄπισθεν.—**παρῆλθεν,** μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου.—**ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος,** δηλ. τοῦ στρατοῦ τοῦ Κύρου· τὸ κέρας τοῦτο ἦτο εὐώνυμον πρὶν στραφῶσιν οἱ Ἕλληνες· διότι μετὰ τὴν στροφὴν ἀπέβη δεξιόν· βλ. τὸ κατωτ. σχέδ.—**τοὺς αὐτο-**

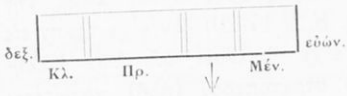

Ἀρχικὴ θέσις.

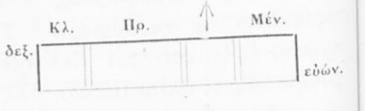

Νέα θέσις.

μολήσαντας, δηλ. πρὸς τοὺς Ἕλληνας.—**ὁ Τισσ. . . οὐκ ἔφυγεν, ἀλλά. . .,** βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχ. ἐν σελ. 17.—**κατὰ τοὺς Ἕλλ. πελταστάς,** περὶ τῆς θέσεως αὐτῶν βλ. ἐν κεφ. 8, § 5.—**διαστάντες,** ἵνα διέλθῃ ὁ Τισσ. καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ.—**αὐτούς,** δηλ. τὸν Τισσ. καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ.—**φρόνιμος γενέσθαι,** ὁ Ἐπισθένης ἐνήργησε μετὰ περισκέψεως, διότι ἀφῆκε τοὺς πολεμίους νὰ διέλθωσι καὶ ἔπειτα προσέβαλεν αὐτούς.—**μεῖον ἔχων,** διότι διήλασε μὲν διὰ τῶν πελταστῶν, ἀλλὰ παιόμενος καὶ ἀκοντιζόμενος, αὐτὸς οὐδένα φονεύσας.—**οὐκ ἀναστρέφει,** δηλ. **ἐπὶ τοὺς πελταστάς.—δμοῦ πάλιν,** ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς μάχης.

§ 9—10.

Ἦσαν . . . προσάγοιεν . . . κατακόψειαν, ὑποκμ.: ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Τισσ.—**ἔδεισαν,** ἀόρ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια**=; — **προσάγω** (ἀμτβτ.)=ἐπέρχομαι.—**πρὸς τὸ κέρας**=ἐναντίον (τούτου) τοῦ (εὐωνύμου) κέρατός των.—**περιπτύξαντες,** ἀόρ. τοῦ **περιπτύσσω** = περικυκλώνω.—**ἀναπτύσσω** = ἁπλώνω, πλατύνω.—**ποιοῦμαι ὄπισθεν τὸν ποταμὸν** = παρατάσσομαι οὕτως, ὥστε νὰ ἔχω τὸν ποταμὸν ὄπισθεν.—**καὶ δὴ**=εὐθύς. — **παραμειψά-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μενος. ἀόρ. τοῦ **παραμείβομαι** = ἀντιπαρέρχομαι.— **ἀντίαν,** δηλ. **τοῖς Ἕλλησι· καθίστημι ἀντίαν τινὶ τὴν φάλαγγα**=παρατάττω τὴν φάλαγγα ἀπέναντί τινος.—**εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα... ὥσπερ...**=ὁμοίως...καθὼς...—**τὸ πρῶτον**=κατ' ἀρχάς.—**συνῄει,** παρατκ. τοῦ **συνέρχομαι**=ἐπέρχομαι.—**μαχούμενος**=; (κεφ. 7, § 1 «**μαχούμενον**»).

Κατὰ τὸ εὐώνυμον, τοῦτο, ἂν καὶ μετὰ τὴν στροφὴν τῶν Ἕλλ. ἐπέβη δεξιόν, φυλάττει τὴν ἀρχικήν του ὀνομασίαν· πρβλ. § 6· βλ. καὶ τὸ ἐν τῇ σελ. 98 σχ.—**ἀμφοτέρωθεν,** δηλ. ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν.—**αὐτοῖς,** τίσι;—**ἀναπτύσσειν τὸ κέρας,** οἱ Ἕλλ. ὅπως ἀποφύγωσι τὴν κύκλωσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀποφασίζουσι ν' ἁπλώνωσι τὸ κέρας, δηλ. εἰς τὸ κέρας (τὸ πρῴην εὐώνυμον, νῦν δὲ δεξιὸν) νὰ δώσωσι τοιαύτην ἔκτασιν, ὥστε νὰ γείνῃ τοῦτο μέτωπον, ὅτε ἡ φάλαγξ θὰ εἶχε τὸν ποταμὸν ὄπισθεν καὶ οὐχὶ εἰς τὰ πλάγια (βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 23).—**ποιήσασθαι ὄπισθεν τὸν ποταμόν,** ἵνα ἔχωσιν ἐξησφαλισμένα τὰ νῶτα αὐτῶν.—**παραμειψάμενος,** δηλ. τὸ εὐώνυμον κέρας (νῦν δεξιὸν) τῶν Ἕλλ.—**εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα,** δηλ. μὲ μέτωπον πρὸς τὸν ποταμόν.—**τὸ πρῶτον,** ἐννοεῖ τὴν ἐν κεφ. 8, § 14 τάξιν.

§ 11—15.

Αὖθις = πάλιν.— **πολὺ ἔτι** = **ἔτι πολύ**.—**τὸ πρόσθεν**= πρότερον. - **αὖ**=; (§ 5).—**δέχομαι** = ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι.— **ἐκ πλείονος** = ἐκ μεγαλυτέρας ἀποστάσεως.— **ἐπιδιώκω** = καταδιώκω.—**ἔστησαν** = ἐστάθησαν· τίνος ρ.;—**γήλοφος**=λόφος.—**ἀνεστράφησαν**=**στραφέντες** (ἔχοντες δηλ. μέτωπον πρὸς τοὺς Ἕλλ.) **ἔστησαν.**—**πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δ' ἵπ...** = **οὐκέτι οἱ πεζοὶ** (οἵτινες ἐξηκολούθουν νὰ φεύγωσι), **ἀλλ' οἱ ἱππεῖς, ὧν ὁ λόφος οὕτως ἐνεπλήσθη, ὥστε τό...**—**ἐνεπλήσθη,** ἀόρ. τοῦ **ἐμπίπλαμαι**=πληροῦμαι, γεμίζω.—**μὴ γιγνώσκειν,** ὑποκμ. **τοὺς Ἕλληνας.**— **τὸ ποιούμενον**=**τὸ γιγνόμενον.** —**τὸ βασίλειον σημεῖον**= ἡ βασιλικὴ σημαία.—**ἀετόν τινα ἀνατεταμένον**=ἕνα πρᾶγμα σὰν ἀετὸν μὲ ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας.—**πέλτη,** ἐνταῦθα=κοντός, κοντάρι.—**δὴ** = **ἤδη**.—**οὐ μὴν ἔτι**=ὄχι ὅμως πλέον.—**ἄθρόοι**=ὅλοι ὁμοῦ.—**ἄλλοι ἄλλοθεν** = ἄλλοι μὲν ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος, ἄλλοι δὲ ἀπὸ ἐκεῖνο.—**ἐψιλοῦτο**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

= ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπεγυμνοῦτο (ἐκενοῦτο).—**ἀνεβίβαζε,** ὡς ἀνιτκμ. νοητέον: **τὸ στράτευμα.**— **ἵστημι τὸ στράτευμα** = διατάττω νὰ σταματήσῃ τὸ στράτευμα.—**ὑπ' αὐτὸν** = εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ.—**κατιδόντας**=**ἐπὰν κατίδωσι**·ἀόρ. τοῦ **καθορῶ**.— **τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου** = τὰ (συμβαίνοντα) πέραν τοῦ λόφου.— **ἀπαγγέλλω**=φέρω ὀπίσω εἴδησιν.—**ἤλασε,** ἀόρ. τοῦ **ἐλαύνω** = πορεύομαι ἔφιππος.—**φεύγω ἀνὰ κράτος** = φεύγω μὲ ὅλην μου τὴν δύναμιν, μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν (=μὲ πολὺ μεγάλην) ταχύτητα. —**ἦν**=**ἐγίγνετο.**—**ὁ ἥλιος δύεται**=ὁ ἥλιος βυθίζεται, βασιλεύει.

Αὖθις παιανίσαντες, ὡς καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐφόρμησιν αὐτῶν· πρβλ. κεφ. 8, § 17.—**προθ. ἢ τὸ πρόσθεν,** περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 8, § 17—20.—**ἐκ πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν,** κατὰ τὴν πρώτην ἐφόρμησιν τῶν Ἑλλ. ἐκ ποίας ἀποστάσεως οἱ Πέρσαι ἤρχισαν νὰ φεύγωσι; Πρβλ. κεφ. 8, § 17 — 20 «**πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσιν**».—**μέχρι κώμης τινός,** πιθανῶς τῶν Κουνάξων· βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 93.—**ὥστε . . . μὴ γιγνώσκειν,** διά τε τὸν γήλοφον καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἱππέων.—**τὸ ποιούμενον,** ἂν δηλ. συνετάττοντο πρὸς ἐπίθεσιν πάλιν οἱ βάρβαροι ἢ ἀνεστράφησαν ἁπλῶς, ἵνα ἴδωσι τὰ συμβαίνοντα.—**ἐνταῦθα,** δηλ. εἰς τὸν λόφον.—**ἤλασε,** ποῦ;

§ 16—19.

Τίθεμαι τὰ ὅπλα = θέτω (κατὰ γῆς) τὰ ὅπλα μου.—**ἅμα μέν . . . καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο . . .** =**ἅμα μέν . . . ἅμα δὲ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο . . .**—**ἅμα μέν . . . ἅμα δέ . . .** =ἀφ' ἑνὸς μέν...ἀφ' ἑτέρου δέ . . .—**παρῄει**=ἤρχετο (πρὸς αὐτούς)· τίνος ῥ.;—**εἰκάζω** =συμπεραίνω.—**διώκοντα οἴχεσθαι (αὐτὸν)**=ὅτι (αὐτὸς) ἀπεμακρύνθη καταδιώκων (τοὺς ἐχθρούς).—**καταληψόμενόν τι προεληλακέναι**=ὅτι εἶχε προχωρήσει πρὸς τὰ ἐμπρός, ἵνα καταλάβῃ ὀχυρόν τινα τόπον.—**αὐτοί** = καθ' ἑαυτούς, μόνοι των.—**εἰ . . . ἄγοιντο ἢ ἀπίοιεν**=ἂν ἔπρεπε νὰ μεταφέρωσι ἢ νὰ ἀπέλθωσιν.— **αὐτοῦ,** ἐπίρρ. τοπικόν.—**τὰ σκευοφόρα** =; πρβλ. § 5.—**δοκεῖ τινι** (μετ' ἀπρμφ.)=φαίνεται καλὸν εἴς τινα (νά . . .), ἀποφασίζει τις (νά . . .).—**ἀμφὶ δορπηστὸν**=περὶ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, περὶ τὴν ἑσπέραν.—**τοῦτο τὸ τέλος τῆς ἡμέρας γίγνεται** = οὕτως τελειώνει ἡ ἡμέρα.—**καταλαμβάνω τι**=εὑρίσκω τι. — **χρήματα**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

=πράγματα. — **σιτίον**=τρόφιμον.—**μεστάς,** δηλ. **οὔσας.** — **ἵνα,** συναπτέον τῷ **διαδοίη**· τὸ δὲ **ἵνα** (μετ' εὐκτ.)=ἵνα (μεθ' ὑποτακτ.). —**διαδίδωμι**=διαμοιράζω.—**εἰ . . . λάβοι**=ἐὰν . . . καταλάβῃ.— **σφοδρὰ ἔνδεια**=μεγάλη ἔλλειψις.—**ἄδειπνος**=ὁ ἄνευ τοῦ ἑσπερινοῦ φαγητοῦ, ὁ μὴ δειπνήσας. — **ἀνάριστος**=ὁ μὴ προγευματίσας, ἀπρογευμάτιστος.—**δῆ**=ὡς γνωστόν, ὡς ἐλέχθη.—**καταλύω** =; (κεφ. 8, § 1).—**πρὸς ἄριστον**=διὰ γεῦμα, ἵνα γευματίσῃ.— **διαγίγνομαι**=διάγω, περνῶ.

Θέμενοι τὰ ὅπλα, ὁσάκις οἱ ἐν πορείᾳ στρατιῶται ἵσταντό που πρὸς ἀνάπαυσιν, τὰ ἐν χερσὶν ὅπλα αὐτῶν κατετίθεντο· δηλ. τὸ μὲν δόρυ ἐπήγνυτο ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τοῦ **σαυρωτῆρος**—τῆς ἐν τῷ κάτω ἄκρῳ αἰχμῆς τοῦ δόρατος—, ἡ δὲ ἀσπὶς ἐτίθετο ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν γονάτων.—**αὐτοί,** δηλ. ἄνευ τοῦ Κύρου, ὅστις οὐδαμοῦ ἐφαίνετο. — **αὐτοῦ,** ποῦ; — **τὰ σκευοφόρα,** ἅτινα εὑρίσκοντο ἐν τῷ στρατοπέδῳ. — **ἀμφὶ δορπηστόν,** εἰς ὁρισμὸν τῶν ὡρῶν τῆς ἡμέρας λαμβάνονται 1) ἡ πορεία τοῦ ἡλίου (**ἀμφὶ ἡλίου δυσμάς, ἡλίου δύνοντος, ἅμα ἡλίῳ δύνοντι** ἢ **δυομένῳ, ἅμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι** ἢ **ἀνίσχοντι . . .**), 2) πράξεις τινὲς γινόμεναι καθ' ὡρισμένας ὥρας (**ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγοράν, περὶ ἀρίστου ὥραν, περὶ λύχνων ἁφάς, ἀμφὶ δορπηστόν . . .**).— **ἐπὶ τὰς σκηνάς,** αἱ σκηναὶ συνέκειντο ἐκ ξυλίνων πασσάλων συναπτομένων διὰ σχοινίων καὶ ἦσαν ἐστεγασμέναι διὰ καλάμων, ἀχύρων, σανίδων ἢ δερμάτων ζῴων· ἐτοποθετοῦντο δ' αὗται ἐν τῷ στρατοπέδῳ καθ' ὡρισμένην τάξιν τῶν λόχων. Πόσους ἄνδρας ἦτο δυνατὸν νὰ περιλάβῃ ἑκάστη, δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς· τοῦτο μόνον εἶναι γνωστόν, ὅτι ἕκαστος στρατηγὸς εἶχεν ἰδίαν σκηνήν.— **διηρπασμένα . . . διήρπασαν,** περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 1—4.— **τὰς ἀμάξας,** βλ. ἐν σελ. 86.— **διαδοίη,** δηλ. ἄλευρα καὶ οἶνον. — **ἄριστον,** φυσικαὶ ὧραι φαγητοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦσαν ἡ πρωΐα, ἡ μεσημβρία καὶ ὁ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου χρόνος· τὸ πρωϊνὸν φαγητόν, τὸ πρόγευμα, ἐκαλεῖτο **ἀκράτισμα** (ὡς συνιστάμενον ἐκ τεμαχίου ἄρτου βεβαπτισμένου εἰς ἄκρατον οἶνον). τὸ μεσημβρινὸν ἐκαλεῖτο **ἄριστον** καὶ τὸ ἑσπερινὸν **δεῖπνον**.—**οὕτω,** δηλ. **ἀνάριστοι καὶ ἄδειπνοι.**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1

§ 2—3.

Ἅμα τῇ ἡμέρᾳ=μαζὶ μὲ τὴν ἐμφάνισιν (τὴν ἀρχὴν) τῆς ἡμέρας=κατὰ τὰ ἐξημερώματα.—*ὅτι πέμποι*=*ὅτι ἔπεμπε.*—*σημανοῦντα,* μέλλ. τοῦ *σημαίνω*=παραγγέλλω.—*ὅ,τι χρὴ*=τί πρέπει.—*δοκεῖ τινι* (μετ' ἀπρμφ.)=; (βιβλ. I, κεφ. 10, § 17).—*συσκευάζομαι* = ἑτοιμάζω τὰ πράγματά μου.—*προϊέναι,* ἀπρμφ. τοῦ *προέρχομαι*=προχωρῶ.—*εἰς τὸ πρόσθεν*=; (βιβλ. I, κεφ. 10, § 5).—*συμμίξειαν,* ἀόρ. τοῦ *συμμίγνυμί τινι*=συναντῶ τινα.—*ἐν ὁρμῇ ὄντων,* δηλ. *αὐτῶν·* ἡ μετχ. χρονκ.· τὸ δὲ *ἐν ὁρμῇ εἰμι*=εἶμαι ἕτοιμος ν' ἀναχωρήσω.—*ὁ ἥλιος ἀνέχει*=ὁ ἥλιος ἀνατέλλει· *ἅμα ἡλίῳ ἀνέχοντι*=καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἥλιος ἀνέτελλεν.—*γίγνομαι ἀπό τινος*=κατάγομαι ἀπό τινος.—*σταθμός,* ἐνταῦθα=; (πρβλ. I, 8, § 1).—*ὅθεν*=ἐκ τοῦ ὁποίου (σταθμοῦ).—*ἡ προτεραία (ἡμέρα)*=ἡ προηγουμένη ἡμέρα.—*ὡρμῶντο*=; (I, 10, § 1).—*καὶ (ὅτι) λέγοι . . . (ὅτι) φαίη,* ὑποκμ. *ὁ Ἀριαῖος.*—*περιμενοῖεν*=*περιμενοῦσι.*—*ἀπιέναι φαίη*=εἶπεν ὅτι θ' ἀπέλθῃ.—*ἐπί Ἰωνίας*=εἰς τὴν Ἰωνίαν.—*ὅθεν περ* = ἐκ τῆς ὁποίας βεβαίως (Ἰωνίας).—*πυνθάνομαι*=πληροφοροῦμαι, μανθάνω.—*βαρέως φέρω*=πολὺ λυποῦμαι.

Οἱ στρατηγοί, ποῖοι ἦσαν οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλ.;—*σημανοῦντα,* τίσι;—*ἃ εἶχον,* τίνα πράγματα εἶχον;—*ἅμα ἡλίῳ ἀνέχοντι,* πρβλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 101.—*ἦλθε Προκλῆς...,* ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ Ἀριαίου.—*ἐν τῷ σταθμῷ, ὅθεν τῇ . . .,* δηλ. ποῦ; (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 10, § 1).—*περιμενοῖεν,* ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι.—*ἦλθε,* τίς;—*καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλλ. πυνθανόμενοι,* δηλ. παρὰ τῶν στρατηγῶν.

§ 4—5.

Ὤφελε ζῆν=εἴθε νὰ ἔζη.—*τετελεύτηκε*=; (I, 1, § 3).—*νικῶμεν,* μὲ σημασ. παρκμ.=;—*εἰ μὴ ἤλθετε*=ἐὰν δὲν ἤρχε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σθε.—**ἐπαγγέλομαι**=ὑπόσχομαι.—**καθιεῖν,** μέλλ. τοῦ **καθίζω.** —**βασίλειος**=ὁ τοῦ βασιλέως, ὁ βασιλικός.—**μάχῃ**=ἐν τῇ μάχῃ.—**τῶν νικώντων ἐστὶ**=εἰς τοὺς νικητὰς ἀνήκει.—**τὸ ἄρχειν**=ἡ κυριαρχία.—**ἐβούλετο,** δηλ. **ἀποστέλλεσθαι.**—**ξένος**=;(I,1 §10).

Βασιλέα, ποῖον ἐννοεῖ;—**εἰς τὸν θρόνον,** ὁ **θρόνος** ἦτο ὑψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς κάθισμα, ἐφ' οὗ ἐκάθηντο οἱ βασιλεῖς· ἀποτελούμενος ἐκ πολυτίμου μετάλλου εἶχε προσκεφάλαιον καὶ περιεκαλύπτετο διὰ πολυτελῶν ὑφασμάτων· βλ. εἰκ. ἐν σελ. XIII. —**ἀποστέλλει,** πρὸς τίνα;—**τοὺς ἀγγέλους,** τοὺς ὀνομασθέντας ἀνωτέρω ἐν § 3 (δηλ.;).

§ 6.

Οἴχομαι=ἔχω ἀπέλθει· ὁ παρτκ. **ᾠχόμην**=εἶχον ἀπέλθει ἢ (ὅπως ἐνταῦθα) ἀπῆλθον.—**σῖτος**=τροφή.—**κόπτοντες,** κατὰ πληθυντ. ἀριθμ., διότι τὸ **στράτευμα,** εἰς ὃ ἀποδίδεται, εἶναι περιληπτικὸν **(=οἱ στρατιῶται).**—**κόπτω**=σφάζω.—**ξύλοις ἐχρῶντο . . .** = **ξύλοις ἐχρῶντο . . . τοῖς οἰστοῖς . . . καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι.**—**χρῶμαι**=χρησιμοποιῶ.—**μικρὸν**= ὀλίγον.—**ἀπὸ τῆς φάλαγγος**=ἀπὸ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἡ φάλαγξ ἦτο τεταγμένη.—**οὗ**=**ἐκεῖσε, οὗ**=εἰς τὸν τόπον, ὅπου.—**οἰστὸς**=βέλος, **ἐκβάλλειν,** δηλ. ἐκ τῶν φαρετρῶν τῶν πεσόντων.—**αὐτομολῶ**=; (κεφ. 1, § 13)—**πέλτη**=δόρυ, ἀκόντιον.—**φέρεσθαι**=διὰ νὰ φέρωνται, εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐπιθυμούντων νὰ λάβωσιν αὐτάς.—**ἅμαξα ἔρημος**=ἅμαξα ἐγκαταλελειμμένη, δηλ. ἄνευ ἡνιόχου.—**οἷς πᾶσι,** ἐξ ὀνομαστ.: **ἃ πάντα.**—**ἕψω**= βράζω.—**ἐσθίω**=τρώγω.

Οἱ μέν, τίνες;—**περιέμενε,** τί;—**ἐκ τῶν ὑποζυγίων,** περὶ τούτων βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 86.—**οὗ ἡ μάχη ἐγένετο,** νοεῖται ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ πρώτη συμπλοκὴ τῶν Ἑλλ. μετὰ τοῦ Τισσ. (πρβλ. I, κεφ. 8, § 17-20).—**οἰστοῖς,** ὁ **οἰστὸς** ἦτο βέλος ἀποτελούμενον ἐκ λεπτοτάτης ῥάβδου ξυλίνης ἢ καλαμίνης ἐχούσης εἰς τὴν κορυφὴν προσηλωμένην αἰχμὴν μεταλλίνην καὶ εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον ἐγκοπήν, ἥτις ἐτίθετο ἐπὶ τῆς χορδῆς τοῦ τόξου· βλ. εἰκ. ἐν σελ. IV.—**τοῖς γέρροις,** περὶ τούτων βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 89.—**ἅμαξαι,** βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 86.—**οἷς πᾶσι,** δηλ. τίσι;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 7—8.

Ἦν περὶ (=***ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγορὰν***= ; (βιβλ. I, κεφ. 8, § 1). — ***ἐντίμως ἔχω***=τιμῶμαι. — ***ἐπιστήμων***=γνώστης. — ***τὰ ἀμφὶ τάξεις***=ἡ (στρατιωτικὴ) τακτικὴ (=ἡ τέχνη τοῦ παρατάσσειν στρατόν). — ***τὰ ἀμφὶ ὁπλομαχίαν***=ἡ ὁπλομαχία (=ἡ τέχνη τοῦ χειρίζεσθαι ὅπλα). — ***οἱ ἄρχοντες***=***οἱ στρατηγοί.*** — ***ἀπέκτονε,*** πρκμ. τοῦ ***ἀποκτείνω.***—***παραδόντας***=***ἐπὰν παραδῶσι.***—***ἰόντας . . . εὑρίσκεσθαι***=***ἰέναι . . . καὶ εὑρίσκεσθαι.***— ***αἱ βασιλέως θύραι***=τὰ ἀνάκτορα (ἡ αὐλὴ) τοῦ βασιλέως. — ***εὑρίσκομαί τι***=εὑρίσκω τι διὰ τὸν ἑαυτόν μου, ἐπιτυγχάνω τι.

Περὶ πλήθουσαν ἀγοράν, βλ. ἐν σελ. 101.—***ἔρχονται,*** δηλ. εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλ.—***κήρυκες,*** οὗτοι ἀπεστέλλοντο ὑπὸ τῶν βασιλέων ἢ πόλεων πρὸς τοὺς πολεμίους πρὸς εἰρηνικὰς διαπραγματεύσεις καὶ διὰ τοῦτο ἐθεωροῦντο πρόσωπα ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστα· ὡς σημεῖον τοῦ ἀξιώματός των ἔφερον ἰδίαν ῥάβδον, καλουμένην ***κηρύκειον***· βλ. εἰκ. ἐν σελ. VI. — ***ἐντίμως ἔχων,*** παρ' αὐτῷ, δηλ. τῷ Τισσ.

§ 9—11.

Βαρέως ἀκούω=μετ' ἀγανακτήσεως ἀκούω. — ***τοσοῦτον***= τόσον μόνον.—***οὐ τῶν νικώντων ἐστὶ***=δὲν εἶναι ἴδιον τῶν νικητῶν, πρέπον εἰς τοὺς νικητάς. —***ὅ,τι κάλ. τε καὶ ἄριστον ἔχετε*** (δηλ. ***ἀποκρίνασθαι***=ὅ,τι ἐντιμότατον καὶ ὠφελιμώτατον ἔχετε νά ἀποκριθῆτε. — ***αὐτίκα***= ; (I, 8, § 13).—***ἥξω***=θὰ ἐπανέλθω. —***τὰ ἱερὰ***=τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων. —***ἐξῃρημένα***=ἐκβεβλημένα (ἐκ τῆς κοιλίας τῶν σφαγίων)· παρκμ. τοῦ ῥ. ***ἐξαιροῦμαι.*** —***θυόμενος***= ; (I, 7, § 17). — ***πρόσθεν***=πρότερον.—***ἂν ἀποθάνοιεν ἢ παραδοῖεν***=***ἀποθανοῦνται ἢ παραδώσουσιν.*** — ***πότερα***=ποῖον ἐκ τῶν δύο, διὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο λόγων. — ***ὡς κρατῶν***=ὡς νικητής.— ***ὡς διὰ φιλίαν δῶρα***=ὡς δῶρα ἕνεκα φιλίας.—***εἰ μέν,*** δηλ. ***αἰτεῖ*** — ***τί δεῖ***=τίς ἡ ἀνάγκη. — ***πείσας,*** δηλ. ***ἡμᾶς.***— ***τί ἔσται τοῖς στρατιώταις***= ; (I, 7, § 8 «***τί σφίσιν ἔσται***»). — ***χαρίζομαί τί τινι***=προθύμως προσφέρω τι εἴς τινα, χαρίζω τι εἴς τινα. — ***ἡγοῦμαι***=νομίζω. — ***ἀντιποιοῦμαί***

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τινί τινος=διαφιλονικῶ πρὸς τινά τι.—***ἀρχὴ***=βασιλεία.—***ἑαυτοῦ εἶναι***=ὅτι εἶσθε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.—***ἔχων,*** δηλ. ***ὑμᾶς***· ἡ μετχ. αἰτλγκ., ὡς καὶ ἡ μετοχ. ***δυνάμενος***.— ***ἐν μέσῃ τῇ χώρᾳ***=ἐν τῷ μέσῳ τῆς χώρας. — ***ὅσον . . . ἀποκτεῖναι***=***(τοσοῦτον) ὅσον οὐκ ἂν δύναισθε ἀποκτεῖναι, καὶ εἰ παρέχοι ὑμῖν ἀποκτεῖναι***=τοσοῦτον ὅσον δὲν ἠθέλετε δυνηθῆ νὰ φονεύσηται αὐτό, καὶ ἐὰν ἤθελεν ἐπιτρέψει εἰς ὑμᾶς νὰ (τὸ) φονεύσηται.

Τούτοις, τίσι;—***τὰ ἱερὰ ἐξῃρημένα,*** οἱ παλαιοὶ παρατηροῦντες τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων προεμάντευον τὸ μέλλον· βλ. ἐν σελ. 92.—***θυόμενος,*** ὅπως μάθῃ τὸ μέλλον.

§ 12—14.

Ἀρετὴ=ἀνδρεία.—***οἴομαι***=νομίζω.—***ἄν . . . χρῆσθαι*** = ὅτι δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν.—***ἄν . . . στερηθῆναι***=***στερηθήσεσθαι.***—***τὸ σῶμα***=ἡ ζωή.—***οἴου,*** προστκτ. τοῦ ***οἴομαι.***—***παραδώσειν,*** ὡς ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. νοητέα ἡ αἰτ. ***ἡμᾶς***.—***ἔοικά τινι*** = ὁμοιάζω πρός τινα. — ***ἄχαρις*** = ὁ ἐστεργμένος χάριτος, ἄνοστος.—***ἴσθι,*** προστκτ. τοῦ ***οἶδα.*** — ***περιγενέσθαι ἂν***=***περιγενήσεσθαι· περιγίγνομαί τινος***=; (I, 1, § 10).—***ὑπομαλακίζομαι*** = φέρομαι μὲ τρόπον μαλακόν, μετά τινος δειλίας.—***πολλοῦ ἄξιος γίγνομαί τινι*** = πολὺ ὠφελῶ τινα. — ***εἴτε ἄλλο τι θέλοι χρῆσθαι*** (δηλ. ***αὐτοῖς***)=εἴτε θέλει νὰ χρησιμοποιῇ αὐτοὺς εἰς ἄλλο τι· ὡς ἀπόδοσις εἰς τὴν πρότασιν αὐτὴν νοητέα τό: «***χρῷτο ἂν αὐτοῖς***» δύναται νὰ χρησιμοποιῇ αὐτοὺς (εἰς τοῦτο). — ***εἴτε ἐπ' Αἴγ. στρ.,*** δηλ. ***θέλοι.*** — ***συγκαταστρέψαιντ(ο) ἂν αὐτῷ*** (δηλ. ***αὐτὴν***)=δύνανται νὰ βοηθήσωσιν αὐτὸν νὰ ὑποτάξῃ αὐτήν.

Ἐγέλασε. τὸ αἴτιον τοῦ γέλωτος δηλοῦται ἐξ ὅσων ὁ Φαλ. λέγει κατωτέρω.—***ἔφασαν,*** οἱ διηγηθέντες ταῦτα—τὰ μεταξὺ τῶν παρὰ βασιλέως κηρύκων καὶ τῶν Ἑλλ. στρατηγῶν ῥηθέντα—εἰς τὸν Ξενοφ. (ὅστις δὲν παρευρίσκετο εἰς τὰς διαπραγματεύσεις).—***ἐπ' Αἴγυπτον,*** ἥτις τότε εἶχεν ἀποστατήσει ἀπὸ τῶν Περσῶν.

§ 15—18.

Ἐν τούτῳ, δηλ. ***τῷ χρόνῳ.***—***ἧκε***=ἐπανῆλθεν —***ἀποκεκρι-***

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μένοι εἶεν, παρκμ. τοῦ ***ἀποκρίνομαι.—ὑπολαμβάνω*** = λαμβάνω τὸν λόγον, διακόπτω. — ***τί λέγεις***=τί φρονεῖς.—***ἄσμενος***= χαίρων, μετὰ χαρᾶς. —***ἑώρακα,*** παρκμ. τοῦ ***ὁρῶ.—οἶμαι δέ . . .*** =***καὶ οἱ ἄλλοι δέ, οἶμαι, πάντες ἄσμενοί σε ἑωράκασι.—καὶ ἡμεῖς,*** δηλ. ***Ἕλληνές ἐσμεν.—τοσοῦτοι***=τόσῳ πολλοί.—***πράγματα***=δυσχέρειαι, ἀπορίαι.—***συμβουλεύομαί τινι***=;(βιβλ. I, κεφ. 1, § 10).—***περὶ ὧν λέγεις***=***περὶ τούτων, ἃ λέγεις***=ὡς πρὸς ταῦτα, τὰ ὁποῖα (μᾶς) προτείνεις. — ***πρὸς θεῶν***=ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν. —***κάλλιστον καὶ ἄριστον***=; (§ 9).— ***οἴσει,*** μέλλ. τοῦ ***φέρω.—ἀναλέγομαι***=πολλάκις λέγομαι, ἐπαναλαμβάνομαι. —***ἀνάγκη,*** δηλ. ***ἐστί.—ἃ ἂν συμβουλεύσῃς***=ὁ,τιδήποτε (μᾶς) συμβουλεύσῃς. —***ταῦτα ὑπήγετο*** (πρτκ. ἀποπειρτκ.), δηλ. ***τὸν Φαλῖνον***=διὰ τούτων προσεπάθει νὰ δελεάσῃ (=νὰ παρασύρῃ πρὸς τὸν σκοπόν του) τὸν Φαλῖνον.—***ὁ παρὰ βασιλέως πρεσβεύων***=ὁ πρεσβευτής, ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ βασιλέως.—***μᾶλλον εὔελπίς εἰμι***=ἔχω περισσοτέρας ἐλπίδας.

Ἧκε, πόθεν; πρβλ. § 9. —***ἠρώτησε,*** δηλ. τοὺς στρατηγούς.—***οὗτοι,*** τίνες; —***ἐν τοιούτοις ὄντες πράγμασι,*** ἐν ποίᾳ δυσχερεῖ καταστάσει εὑρίσκοντο οἱ Ἕλλ.; —***περὶ ὧν λέγει,*** τί προέτεινεν ὁ Φαλῖνος εἰς τοὺς Ἕλλ.;—***ἀναλεγόμενον,*** ὑπὸ τίνων; —***τάδε,*** δηλ. ***ἃ ἂν συμβουλευομένοις ἡμῖν συμβουλεύσῃς.***

§ 19.

Ὑποστρέφω=στρέφω ἐπιτηδείως, μετὰ πανουργίας (τὸν λόγον). — ***δόξα***=προσδοκία. —***μία τις***=καὶ μόνον μία. — ***μυρίαι ἐλπίδες***=ἄπειροι ἐλπίδες. —***τοι***=βεβαίως.—***ἄκων, ἄκουσα, ἄκον***=παρὰ τὴν θέλησιν, ἀκούσιος (ἀντίθ.: ***ἑκών, οὖσα, όν***)· ***ἄκοντός τινος***=ἄνευ τῆς θελήσεώς τινος.—***ὅπῃ*** = μὲ ὅποιον τρόπον. —***δυνατόν,*** δηλ. ***ἐστί.***

Παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Κλεάρχου, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο τοῦ Φαλίνου ἐπιτηδειότερος.

§ 20—23.

Εἰ δέοι=ἐὰν εἶναι ἀνάγκη. — ***φίλους εἶναι,*** δηλ. ***ἡμᾶς.—πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι***=ὅτι θὰ εἴμεθα χρησιμώτεροι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φίλοι.—**ἄμεινον ἂν πολεμεῖν**=ὅτι καλύτερον θὰ πολεμῶμεν.—**δή**=βεβαίως.—**ἐκέλευσε,** δηλ. **ἡμᾶς**.—**μένουσι . . . προϊοῦσι . . . ἀπιοῦσι**=ἐὰν μένητε . . . ἐὰν προχωρῆτε . . . ἐὰν ἐπιστρέφητε.—**σπονδαὶ**=ἀνακωχή, εἰρήνη.—**ἤ . . . ἀπαγγελῶ**=**ἢ ἀπαγγείλω;** =ἢ νὰ ἀναγγείλω ;—**ὡς πολέμου ὄντος**=**ὡς πόλεμός ἐστι.**—**τοίνυν**=λοιπόν.—**ταὐτὰ δοκεῖ ἡμῖν**=τὴν ἰδίαν γνώμην ἔχομεν ἡμεῖς.—**σπονδαί,** δηλ. **εἰσίν.**—**ὅ,τι ποιήσοι**=τί θὰ κάμῃ.—**διασημαίνω**=φανερώνω.

Ἀπάγγελε, τίνι ;—**ἄλλῳ,** γενικῶς ἀντί : **αὐτῷ τῷ βασιλεῖ.** —**αὐτοῦ,** δηλ. ποῦ ;—**σπονδαί,** κυρίως αἱ δι' ἐπισήμου **σπονδῆς** συνομολογηθεῖσαι συνθῆκαι, ἡ οὕτω κλεισθεῖσα εἰρήνη· **σπονδὴ** δὲ ἡ προσφορὰ ποτοῦ, δηλ. ὁ οἶνος, ὃν κατὰ τὰς ἑστιάσεις καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῶν συνθηκῶν ἔχυνον ἐκ ποτηρίου πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν.—**προϊοῦσι,** δηλ. **ἐπὶ βασιλέα.** —**ἀπιοῦσι,** δηλ. **οἴκαδε.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2

§ 1—2.

Οἴχομαι=;—**οἱ δὲ παρὰ Ἀριαίου ἥκον**=ἐπανῆλθον δὲ παρὰ τοῦ Ἀριαίου οἱ σταλέντες πρὸς αὐτόν. — **αὐτοῦ** = ἐκεῖ. — **ὅτι φαίη**=ὅτι ἔλεγεν.—**βελτίων**=ἀνώτερος.—**οὓς (καὶ τούτους) οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι (τοῦ ἀνέχομαι)**=καὶ (ἔλεγεν) ὅτι οὗτοι δὲν ἤθελον ἀνεχθῆ.—**αὐτοῦ βασιλεύοντος**=ἐὰν αὐτὸς βασιλεύῃ= νὰ εἶναι αὐτὸς βασιλεύς.—**συναπιέναι,** δηλ. **τῷ Ἀριαίῳ**=**ἀπιέναι σὺν τῷ Ἀριαίῳ.** — **ἥκειν**=**ἐλθεῖν**.—**ἤδη**=ἀμέσως.— **κελεύει,** δηλ. **ὑμᾶς**=προτρέπει ὑμᾶς.—**τῆς νυκτὸς**=(κατὰ) ταύτην τὴν νύκτα.—**πρῷ**=**πρωΐ.**—**οὕτω,** ἐνταῦθα=**ὧδε**=ὡς ἑξῆς.— **χρὴ ποιεῖν,** δηλ. **ὑμᾶς.**—**ὥσπερ λέγετε,** πρὸ τούτου νοητέον τό : **οὕτω χρὴ ποιεῖν (ὑμᾶς).**—**ὁποῖον ἄν τι οἴησθε**=ὁ,τιδήποτε νομίζετε.—**μάλιστα συμφέρειν**=συμφερώτατον.

Φαλῖνος ᾤχετο ποῦ;—**οἱ σὺν αὐτῷ,** ποῖοι νοοῦνται; πρβλ. κεφ. 1, § 7.—**πολλοὺς φαίη εἶναι Πέρσας . . . αὐτοῦ β.,** μὲ τί ἔχει σχέσιν ἡ ἀπάντησις αὕτη ; πρβλ. πρότασιν Κλεάρχου ἐν κεφ. 1,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 4. —**κελεύει**=προτρέπει, καὶ οὐχὶ=διατάσσει· διότι ὁ Ἀριαῖος δὲν εἶχεν ἐξουσίαν νὰ διατάξῃ τοὺς Ἕλληνας· πρβλ. **εἰ βούλεσθε συναπιέναι.**—**ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε . . .**, ταῦτα ἐλέχθησαν εἰς τὸν Προκλέα καὶ τοὺς ἀκολούθους του, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὸ στράτευμα τοῦ Ἀριαίου, ἵνα τὰ ἀναγγείλωσιν εἰς αὐτόν. Δὲν πρέπει νὰ νοηθῇ καὶ ὁ Χειρίσοφος, ὅστις φυσικὰ παρέμεινε πλέον εἰς τὸ στράτεμα τῶν Ἑλλ., εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν.—**ὥσπερ λέγετε,** δηλ.; **ὑμῖν συμφέρειν,** διὰ τοῦ **ὑμῖν** νοοῦνται οὐχὶ κυρίως ὁ Προκλῆς καὶ οἱ ἀκόλουθοί του, ἀλλ' ὁ Ἀριαῖος καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ. —**οὐδὲ τούτοις,** ὅπως καὶ εἰς τίνας ἄλλους; πρβλ. κεφ. 1, § 23.

§ 3—4.

Ὁ ἥλιος δύνει=**ὁ ἥλιος δύεται**=; (I, 10, § 15).—**τοιάδε**=τοιαῦτα περίπου· ἐν ᾧ **τάδε**=τὰ ἑξῆς.—**ἰέναι ἐπὶ β . . .** = **οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερὰ (καλὰ) ἰέναι ἐπὶ βασιλέα.**—**οὐ γίγνεται τὰ ἱερὰ καλὰ**=τὰ σπλάγχνα τοῦ θύματος δὲν δεικνύουσιν εὐοίωνα σημεῖα=ἡ θυσία δὲν ἀποβαίνει εὐνοϊκή.—**ἰέναι**=ἵνα πορευώμεθα. —**ἐπὶ**=ἐναντίον. — **εἰκότως** = εὐλόγως. — **ἄρα**=ὡς ἐπεδείχθη τώρα.—**ναυσίπορος**=διὰ πλοίων μόνον διαβατός, πλωτός.—**οὐκ ἂν δυναίμεθα**=δὲν θὰ ἠδυνάμεθα.—**οὐ μὲν (=μὴν) δὴ**=ἀλλ' ὅμως τῷ ὄντι δέν.—**αὐτοῦ γε**=ἐδῶ τοὐλάχιστον.—**οἷόν τε** (δηλ. **ἐστι**)=εἶναι δυνατόν.—**οὐκ ἔστιν**=**οὐχ οἷόν τ' ἐστίν.**—**παρὰ τούς . . .**=εἰς τούς.—**ἀπιόντας δειπνεῖν,** τὸ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ **χρή**· ἃς ἀποδοθῇ εἰς τὴν νέαν, ὡσεὶ ἦτο: **ἀπιόντες δειπνεῖτε**· **ἀπιόντες**=ἀπερχόμενοι ἀφ' οὗ ἀπέλθητε (ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν).—**σημαίνει τῷ κέρατι**=δίδεται σημεῖον διὰ τῆς σάλπιγγος=σαλπίζει (ὁ σαλπιγκτής).—**ὡς ἀναπαύεσθαι**=ὡς πρὸς ἀνάπαυσιν (ὕπνον).—**συσκευάζομαι**=; (κεφ. 1, § 2). — **ἐπειδὰν δὲ τὸ δεύτερον,** δηλ. **σημήνῃ.**—**ἀνατίθεμαι** (δηλ. **τὰ σκεύη**)= φορτώνω τὰ σκεύη μου.—**ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ** (δηλ. **σημείῳ**)=**ἐπειδὰν δὲ τὸ τρίτον σημήνῃ.**—**τὸ ἡγούμενον**=τὸ προπορευόμενον μέρος τοῦ στρατεύματος, ἡ ἐμπροσθοφυλακή.—**πρὸς τοῦ ποταμοῦ** = πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ.—**τὰ ὅπλα**=**οἱ ὁπλῖται.** —**ἔξω**=πρὸς τὰ ἔξω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Λοχαγούς. πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 7, § 2.—***θυομένῳ***, ὁποία τις ἦτο ἡ συνήθης θυσία καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν γίνεται ἐνταῦθα ;— ***Τίγρης***, ὁ βασιλεὺς ἦτο ἐντεῦθεν τοῦ Τίγρητος· ὥστε ὁ Κλέαρχος πλανᾶται νομίζων ὡς Τίγρητα διώρυχά τινα. — ***παρὰ τοὺς Κύρου φίλους***, δηλ. πρὸς τὸν Ἀριαῖον.—***δειπνεῖν***, βλ. ἐν σελ. 101. — ***ἐπειδὰν σημήνῃ τῷ κέρατι***, πῶς ἐδίδοντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις αἱ στρατιωτικαὶ διαταγαί ; πρβλ. I, κεφ. 8, § 1-3.— ***τὸ κέρας***, τοῦτο ἦτο κυρτὴ σάλπιγξ, δι' ἧς ἐδίδοντο τὰ σημεῖα ἐν τῷ στρατοπέδῳ· ἐν τῇ μάχῃ ἐδίδοντο διὰ τῆς ***σάλπιγγος***· βλ. εἰκ. ἐν σελ. XII.—***ὑποζύγια***, βλ. ἐν σελ. 86.—***τῷ ἡγουμένῳ***, κατὰ τὴν ***ἐπὶ κέρως*** πορείαν τοῦ στρατεύματος, καθ' ἣν δηλ. οἱ λόχοι πορεύονται κατόπιν ἀλλήλων τεταγμένοι εἰς βάθος δύο ἀνδρῶν ἢ τεσσάρων ἢ καὶ περισσοτέρων, οἱ μὲν πρῶτοι, ἡ κεφαλή, ὀνομάζεται «***κέρας, τὸ ἡγούμενον***» ἢ «***οἱ ἡγούμενοι***» οἱ δὲ τελευταῖοι «***οὐρὰ***» ἢ «***ὀπισθοφύλακες***». — ***ἔξω***, πρὸς τὸ μέρος δηλ. τὸ δυνάμενον νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ.

§ 5—9.

Τὸ λοιπὸν=τοῦ λοιποῦ, εἰς τὸ ἑξῆς.—***ἄρχω***=ἔχω τὴν ἀρχὴν γίαν. —***ἑλόμενοι . . . δρῶντες***, μετχ. αἰτιολγκ.— ***ἑλόμενοι***, ἀόρ. τοῦ ***αἱροῦμαι***=ἐκλέγω.—***δεῖ***, δηλ. ***φρονεῖν***. — ***ἄπειρός εἰμι***= εἶμαι ἄνευ πείρας, δὲν ἔχω πεῖραν. — ***ἐντεῦθεν***, τοπικόν=;—***εἰς*** καὶ ***ὡς*** πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν=; (I, 8 § 4 «***εἰς χιλίους***»).—***ἡγοῦμαι τοῖς ἄλλοις***=προηγοῦμαι τῶν ἄλλων.—***τὰ παρηγγελμένα***= αἱ (δοθεῖσαι) διαταγαί.—***μέσαι νύκτες***=;—***ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα***=ἀφοῦ ἐστάθησαν ἐν παρατάξει (οἱ Ἕλλ.).—***ὤμοσαν***, ἀόρ. τοῦ ***ὄμνυμι*** = ὁρκίζομαι—***προσόμνυμι*** = ὁρκίζομαι προσέτι.— ***ἡγήσεσθαι***, δηλ. ***τοῖς Ἕλλησιν***.—***ἡγοῦμαί τινι***=ὁδηγῶ τινα. —***ἀδόλως***=ἄνευ δόλου, ἄνευ ἀπάτης. ***ὤμοσαν***, ὑποκμ. ;— ***εἰς ἀσπίδα*** = ὥστε νὰ ῥεύσῃ τὸ αἷμα εἰς ἀσπίδα (= εἰς τὸ κοίλωμα τῆς ἀσπίδος).—***οἱ μὲν Ἕλληνες***, δηλ. ***ὤμοσαν***.—***βάπτω***=ἐμβαπτίζω, ἐμβυθίζω.—***οἱ δὲ βάρβαροι***, δηλ. ***ὤμοσαν βάπτοντες***.

Οὕτω, δηλ.;(§ 4).—***ὁ μέν ;*** τίς ;—***ἦρχεν***. δηλ. παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ. —***οἱ δέ***, τίνες ;—***ἄπειροι***, τίνος ;—***ἐντεῦθεν***, πόθεν ; πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 10, § 17. — ***κατὰ τὰ παρηγγελμένα***, αἱ διαταγαὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἶχον δοθῆ ἀνωτέρω (ἐν § 4 «**ὧδε οὖν χρὴ ποιεῖν . . .**).—**εἰς τὸν πρῶτον σταθμόν,** εἶναι ὁ σταθμός, ἐξ οὗ εἶχον ἐκκινήσει τὴν προτεραίαν, ὁ τελευταῖος δηλ. πρὶν φθάσωσιν εἰς τὰ Κούναξα καὶ πρῶτος τῆς πρὸς τὰ ὀπίσω ἐπιστροφῆς αὐτῶν (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 10, § 1 καὶ βιβλ. II, κεφ. 1, § 3). — **ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα,** ὁσάκις οἱ ἐν πορείᾳ στρατιῶται ἦτο ἀνάγκη νὰ σταθῶσί που παρατεταγμένοι καὶ ἀναμένοντες περαιτέρας διαταγάς, ἐδίδετο τὸ παράγγελμα: «**τίθεσθε τὰ ὅπλα**»· κατὰ τοῦτο τὸ μὲν δόρυ ἐπήγνυτο εἰς τὴν γῆν διὰ τοῦ **σαυρωτῆρος** — τῆς ἐν τῷ κάτω ἄκρῳ αἰχμῆς τοῦ δόρατος —, ἡ δὲ ἀσπὶς ἐτίθετο ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν γονάτων· πρβλ. καὶ βιβλ. I, κεφ. 10, § 16.— **ταῦρον καὶ κάπρον καὶ κριόν,** καὶ τὰ τρία ταῦτα ζῷα ἐθυσιάζοντο ἐν Ῥώμῃ ὡς καὶ ἐν Ἀθήναις ὁσάκις ἐγίγνοντο ἐπίσημοι ὁρκωμοσίαι· ἡ τοιαύτη θυσία ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θυμάτων ἐκαλεῖτο παρ' Ἕλλησι **τριττύς**· βλ. εἰκ. ἐν σελ. XI.—**βάπτοντες,** κατὰ τὰς ἐπισήμους ὁρκωμοσίας, ἰδίᾳ κατὰ τὴν σύναψιν συμμαχίας, συνήθεια ἦτο νὰ βυθίζωσι τὴν χεῖρα, ξίφος ἢ λόγχην εἰς τὸ ἐκχυθὲν αἷμα τῶν θυμάτων· διὰ τοῦ βυθισμοῦ τούτου ἐδηλοῦτο συμβολικῶς ὅτι τὸν ἐπίορκον περιέμενεν ἡ αὐτὴ τύχη, οἷα τὰ θύματα. — **ξίφος,** τὸ ξίφος παρ' ἀρχαίοις εἶχεν ἀμφίστομον εὐθεῖαν λεπίδα καὶ σταυρωτὴν λαβήν, ἐκρύπτετο δ' ἐντὸς θήκης (**κολεοῦ**) δερματίνης συνήθως, ἥτις ἐξῃρᾶτο ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ (ἢ καὶ τοῦ δεξιοῦ ἐνίοτε) ὤμου· βλ. εἰκ. ἐν σελ. III.

§ 10—12.

Τὰ πιστὰ=οἱ ὅρκοι, ἡ ἔνορκος συνθήκη. — **ἄγε δὴ . . . εἰπὲ**= ἔλα λοιπὸν εἰπέ (μοι). — **ἐπείπερ** = ἀφ' οὗ βεβαίως.—**στόλος**= πορεία.—**ἄπιμεν** (μέλλ. τοῦ **ἀπέρχομαι**). δηλ. **ὁδόν**. — **ἀπέρχομαι ὁδόν, ἥνπερ . . .** =ἐπανέρχομαι διὰ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας βεβαίως . . . — **ἐννενοηκέναι δοκῶ**=νομίζω ὅτι ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου, ὅτι γνωρίζω. — **ἦν μὲν ἤλθ. ἀπιόντες** = **ἀπιόντες μὲν (=εἰ μὲν ἀπίοιμεν) ταύτην τὴν ὁδόν, ἣν ἤλθομεν.**—**λιμὸς**= πεῖνα. — **ἀπολοίμεθα ἂν**=**ἀπολούμεθα· ἀπόλλυμαι**=χάνομαι. — **ἑπτακαίδεκα σταθμῶν τῶν ἐγγ.**=κατὰ τοὺς δέκα ἑπτὰ σταθμοὺς τοὺς πλησιεστάτους.—**οὐδὲ δεῦρο ἰόντες**=οὐδὲ ὅτε ἠρχόμεθα ἐδῶ.—**ἔχω λαμβάνειν**=δύναμαι νὰ προμηθεύωμαι.—**ἔνθα**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

=ὅπου. —**τι,** δηλ. **τῶν ἐπιτηδείων.** — **διαπορευόμενοι,** δηλ. **ταύτην τὴν χώραν** = διερχόμενοι . . . —**ἐπινοῶ** = ἔχω σκοπόν, διανοοῦμαι. —**μακροτέραν,** δηλ. **ὁδόν.** —**ἀπορῶ** = στεροῦμαι. — **πορευτέον ἡμῖν (ἐστι)** = **δεῖ ἡμᾶς πορεύεσθαι.** — **ἀποσπῶ τινος**=ἀπομακρύνομαι (ἀπό) τινος.—**ἀπόσχωμεν,** ἀόρ. τοῦ **ἀπέχω**=ἀπομακρύνομαι. —**οὐκέτι μὴ δυνήσεται**=δὲν ὑπάρχει πλέον φόβος μήπως δυνηθῇ.—**καταλαμβάνω τινὰ**=φθάνω τινά.—**ἐφέπεσθαι,** δηλ. **ἡμῖν.**—**ἐφέπομαί τινι**=ἀκολουθῶ τινα, καταδιώκω τινά.—**στόλος,** ἐνταῦθα=στρατός.—**σπανιεῖ,** μέλλ. τοῦ **σπανίζω**=στεροῦμαι.

Ὁ αὐτὸς ἡμῖν στ. ἐστὶ καὶ ἡμῖν, ποίαν πορείαν πρόκειται νὰ κάμωσιν οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος; πρβλ. κεφ. 1, § 3 «. . . **ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας...**».—**ἥνπερ ἤλθομεν,** διὰ τίνος ὁδοῦ ἦλθον οἱ Ἕλλ.; ποία ἡ πορεία αὐτῶν ἀπὸ Σάρδεων μέχρι Κουνάξων; βλ. γεωγρ. πίν. — **σταθμῶν τῶν ἐγγυτάτω,** δηλ. τῶν τελευταίων σταθμῶν.—**δεῦρο,** ποῦ;—**ἐπινοοῦμεν,** δηλ. ἐγὼ καὶ οἱ περὶ ἐμέ.—**ἀπόσχωμεν,** τίνος;

§ 13—15.

Ἦν . . . οὐδὲν ἄλλο δυναμένη (=οὐδὲν ἄλλο ἐδύνατο) ἢ ἀποδρᾶναι ἢ ἀποφυγεῖν = πρὸς οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἰσοδύναμος, τίποτε ἄλλο δὲν ἐσήμαινε παρὰ ἀπόδρασιν ἢ φυγήν. — **στρατηγία** = στρατηγικὸν σχέδιον, στρατήγημα.—**στρατηγῶ** = ὁδηγῶ.— **λογίζομαι**=λογαριάζω.—**ὁ ἥλιος δύνει**=; πρβλ. § 3· **ἅμα ἡλίῳ δύνοντι**=συγχρόνως μὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. — **ψεύδομαί τι**=; (I, 8, § 11).—**ἔτι ἀμφὶ δείλην**=ἐν ᾧ ἀκόμη ἦτο δειλινόν.—**ἔδοξαν,** ἀόρ. τοῦ **δοκῶ**=νομίζω.—**θέω**=; (I, 8, § 17).—**γάρ,** αἰτιολογεῖ τὸ κατωτέρω **καταβάς**· ἑπομένως = ἐπειδή.— **ἐτέτρωτο,** ὑπερσυντλκ. τοῦ **τιτρώσκομαι** = πληγώνομαι.—**θωρακίζομαι**= φορῶ τὸν θώρακά μου.—**σκοπὸς**=ἐρευνητής, κατάσκοπος.—**νέμομαι** (ἐπὶ κτηνῶν) = βόσκω. — **ἔγνωσαν,** ἀόρ. τοῦ **γιγνώσκω**= ἐννοῶ.—**ἐγγύς που**=κάπου πλησίον.—**πρόσω**=μακράν.

Αὕτη ἡ στρατηγία, ἐννοεῖται ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀριαίου ἀνωτέρω ὑποδειχθεὶς τρόπος τῆς πορείας τοῦ στρατοῦ (δηλ.;).— **κάλλιον,** διότι ὁ βασιλεὺς ἐθεώρησε τὴν κίνησιν ταύτην του Ἕλλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στρατεύματος οὐχὶ ὡς ὑποχώρησιν — ὅπως πράγματι ἦτο —, ἀλλ' ὡς ἐπίθεσιν· καὶ ἑπομένως τί συνέβη; — **ἐν δεξιᾷ ἔχ. τὸν ἥλ.**, δηλ. ἐπορεύοντο πρὸς βορρᾶν.—**ἅμα ἡλίῳ δύνοντι**, βλ. ἐν σελ. 101. — **ἀμφὶ δείλην**, ἐνταῦθα πρόκειται περὶ **δείλης πρωΐας**, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς § 16· περὶ τῆς **δείλης** βλ. ἐν σελ. 89.— **ἁμάξης**, βλ. ἐν σελ. 86. — **ἐτέτρωτο**, ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναξα μάχῃ. — **οἱ προπεμφθέντες σκοποί**, πρὸς τίνα σκοπὸν εἶχον προαποσταλῆ **οἱ σκοποί**; — **ὑποζύγια**, δηλ. τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος.

§ 16—18.

Οὐκ ἦγε, δηλ. τὸν στρατόν.—**ἀπειρηκότας**, παρκμ. τοῦ **ἀπαγορεύω** = ἀποκάμνω, κουράζομαι.—**ἄσιτος**=νηστικός.— **ὀψὲ**= ἀργά.—**οὐ μέντοι οὐδὲ** = ἀλλ' ὅμως οὐδέ. — **ἀποκλίνω**=παρεκκλίνω τῆς ὁδοῦ, ἀλλάσσω ὁδόν.—**φυλάττομαι μὴ** = προφυλάττομαι, προσέχω μήπως.— **δοκῶ** = φαίνομαι. **εὐθύωρον** (ἐπίρρ.) =κατ' εὐθεῖαν.—**ἅμα τῷ ἡλίῳ δυομένῳ** = **ἅμα ἡλίῳ δύνοντι** =; — **οἱ πρῶτοι** = **τὸ ἡγούμενον** =; (§ 4).—**κατασκηνῶ (-όω)**= στρατοπεδεύω, καταλύω. — **ἐξ ὧν**, δηλ. κωμῶν. — **διήρπαστο**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **διαρπάζομαι**. — **τρόπῳ τινὶ** = ὁπωσδήποτε, μὲ κάποιαν (στρατιωτικὴν) τάξιν.—**οἱ ὕστεροι** = οἱ ἐρχόμενοι κατόπιν (στρατιῶται). — **σκοταῖος προσέρχομαι** = προσέρχομαι ἐν καιρῷ σκότους.—**ἐτύγχανον**, δηλ. **αὐλιζόμενοι**. — **αὐλίζομαι**= στρατοπεδεύω, καταλύω. — **οἱ ἐγγύτατα τῶν πολεμίων**, δηλ. **σκηνοῦντες** = ὅσοι ἐκ τῶν ἐχθρῶν πλησιέστατα (τῶν Ἑλλήνων) ἐστρατοπέδευον. — **σκηνώματα** = σκηναί. — **ἔτι**, ἐν ἀρνητικῇ προτάσει=πλέον **ἐκπλήττομαί τινι** = τρομάζω διά τι. — **ὡς ἔοικε** = ὡς φαίνεται. — **οἷς ἔπραττε**=**τούτοις** (=διὰ τούτων), **ἃ ἔπραττε**.

Ἀπειρηκότας, ἐκ τίνος εἶχον κουρασθῆ οἱ στρατιῶται; — **εἰς κώμας**, τίνος χώρας; (§ 13-15). — **οἱ πρῶτοι ὅμως...**, ἡ ἔννοια: ἂν καὶ πάντα εἶχον διαρπαγῆ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ ὅμως. — **ὡς ἐτύγχανον ἕκαστοι**, καὶ οὐχὶ **τρόπῳ τινί**.—**ἔφυγον**, ἕνεκα τίνος αἰτίας; — **ἐκ τῶν σκηνωμάτων**, αἱ σκηναὶ τῶν Περσῶν ἦσαν μεγάλαι· ἑκάστη τούτων περιελάμβανε περὶ τοὺς 100 ἄνδρας. Περὶ τῶν σκηνῶν τῶν Ἑλλ. βλ. ἐν σελ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

101.— **(δῆλον) τοῦτο,** δηλ. ποῖον; — **καὶ βασιλεύς,** δηλ. ὄχι μόνον οἱ ἐκ τῶν **σκηνωμάτων** φυγόντες. — **τοῦ στρατεύματος,** δηλ. τοῦ Ἑλληνικοῦ.— **(ἐδήλωσε) τοῦτο.** δηλ. **τὸ ἐκπλαγῆναι.**

§ 19—21.

Προϊούσης τῆς νυκτὸς ταύτης= ἐν ᾧ προεχώρει αὕτη ἡ νύξ. — **δοῦπος** = κρότος, ταραχή. — **οἷον** = καθώς. — **εἰκὸς (ἐστι) γίγνεσθαι**=εἶναι φυσικὸν νὰ γίνηται. — **τῶν τότε,** δηλ. **κηρύκων.** —**ἀνείπεῖν,** ἀόρ. τοῦ **ἀναγορεύω** = κηρύττω — **σιγὴν κηρύττω** = ἐπιβάλλω σιωπήν.— **προαγορεύω** = προκηρύττω,—**ὅπλα**= στρατόπεδον.—**μηνύω**= καταγγέλλω. — **λήψεται,** μέλλ. τοῦ **λαμβάνω.** — **μισθόν.**=ὡς ἀμοιβήν. —**κενὸς**=μάταιος.—**σῶ,** ὀνομαστ. πληθυντικὴ τοῦ **σῶς** = σῶος.— **ὄρθρος** = τὰ (γλυκὸ) χαράγματα. — **εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεμαι** = παρατάσσομαι.—**ᾗπερ εἶχον** = ὅπως ἦσαν, ὅπως εὑρίσκοντο.

Φόβος, πρόκειται περὶ τοῦ φόβου τοῦ λεγομένου **πανικοῦ,** ὅστις αἰφνιδίως ἐμπίπτει εἰς τοὺς στρατούς.—**κήρυκα,** βλ. ἐν σελ. 104.—**τὸν ὄνον,** παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχεν ἡ πρόληψις ὅτι ὄνος εὑρισκόμενος ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἦτο αἴτιον πανικοῦ· διὰ τοῦτο ὁ Κλ. πλάττει, ὅτι δῆθεν ὄνος εὑρέθη ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ὁ αἴτιος τοῦ θορύβου, καὶ ὅτι οἱ στρατηγοὶ θέλουσι νὰ εὕρωσι τὸν ἀπολύσαντα τὸν ὄνον τὸν εὑρεθέντα δῆθεν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἵνα τὸν τιμωρήσωσιν.—**τάλαντον,** βλ. ἐν σελ. 86. — **ἡ μάχη,** ποία μάχη ἐννοεῖται;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3

§ 1—2.

Ὁ δὲ δή = λοιπὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον. — **τῷδε** = ἐκ τοῦ ἑξῆς. —**ἡ πρόσθεν ἡμέρα** = ἡ προηγουμένη ἡμέρα.—**πέμπων,** δηλ. **κήρυκας.**— **ἅμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι** = **ἅμα ἡλίῳ ἀνέχοντι** = ; (κεφ. 1, § 2).—**περὶ σπονδῶν**= πρὸς σύναψιν σπονδῶν (ἀνακωχῆς).—**ἐπειδή,** χρονκ.— **ἀπαγγέλλω** = ἀναγγέλλω.— **τάξις** = τάγμα (στρατοῦ).— **ἐπισκοπῶ** = ἐπιθεωρῶ.—**ἄχρι ἂν** = μέχρις ὅτου.— **σχολάζω** = εὐκαιρῶ.

Ὅ . . . ἔγραψα, ἀνωτέρω (δηλ. ἐν κεφ. 2, § 18).—**τῇ ἐφόδῳ,**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τίνος στρατεύματος ; —**τῇ πρόσθεν ἡμ. πέμπων . . .**, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 1, § 7-8.—**ἐκέλευε,** τίνας;— **προφύλακες,** ἐννοοῦνται αἱ φρουραί, αἵτινες ἰδίᾳ κατὰ τὴν νύκτα ἐτοποθετοῦντο μακρὰν τοῦ στρατοπέδου καὶ ὤφειλον ν' ἀγγέλλωσι τὴν προσέγγισιν ἐχθρῶν. — **ἀπήγγελλον,** τί ; — **τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν,** ἐννοεῖται ἡ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως συνήθως ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ γινομένη ἐπιθεώρησις τοῦ στρατοῦ.

§ 3—5.

Καθίστημι=τακτοποιῶ, παρατάσσω.— **ὥστε ὁρᾶσθαι . . . φ. πυκνὴν**=ὥστε νὰ φαίνηται (τὸ στράτευμα) ὡς (μία) φάλαγξ πυκνή. —**πάντῃ** = καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. — **προέρχομαι** = προχωρῶ, παρουσιάζομαι. — **εὔοπλος** = ὁ ἔχων ὡραῖα ὅπλα. — **εὐειδὴς** = ὡραῖος.—**φράζω**=λέγω, παραγγέλλω.—**εἰμὶ πρός τινι** = εἶμαι πλησίον τινός. — **ἀνερωτῶ** = ἐρωτῶ. — **ἄνδρες** = ὡς ἄνδρες.—**τὰ παρὰ βασιλέως (ἀπαγγελλόμενα)** = αἱ προτάσεις τοῦ βασιλέως. —**δεῖ μάχης** = εἶναι ἀνάγκη μάχης. — **οὐδ' ὁ τολμήσων** (δηλ. **ἔστι)** = οὐδὲ (ὑπάρχει) ἐκεῖνος, ὅστις θὰ τολμήσῃ.—**μὴ πορίσας** =**ἐὰν μὴ πορίσῃ**· τὸ δὲ **πορίζω**=προμηθεύω.

Φάλαγγα, πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 17.— **ταὐτὰ ἔφρασε,** δηλ. **προελθεῖν σὺν τοῖς εὐοπλοτάτοις καὶ εὐειδεστάτοις.** — **ἀνερώτα,** τίνας ;—**ἄριστον**, βλ. ἐν σελ. 101.—**μὴ πορίσας**, τίσι ;

§ 6—7.

Ἀπελαύνω = ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ.—**ἧκον** = ἐπανῆλθον.— **ταχὺ** = ταχέως.— **ᾧ** = ἐκ τούτου δέ. — **ἐπετέτακτο,** ὑπερσυντλ. τοῦ **ἐπιτάττομαι**· **ᾧ ἐπετέτακτο** = εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε δοθῆ διαταγή.—**πράττω τι** = διαπραγματεύομαί τι.—**ἔλεγον . . . ἤκοιεν,** ὑποκμ. : **οἱ κήρυκες** — **ὅτι δοκοῖεν βασιλεῖ,** δηλ. οἱ Ἕλλ.— **λέγειν εἰκότα**=ὅτι ἔλεγον εὔλογα, ὅτι εἶχον δίκαιον.—**ἡγεμὼν**= ὁδηγός.— **ἔνθεν**=**ἐκεῖσε, ἔνθεν**=εἰς μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων.—**εἰ σπένδοιτο** (ὁ Κλέαρχος) = ἐὰν ἔπρεπε νὰ κάμνῃ σπονδάς. — **ἢ ἔσοιντο**=**ἤ...ἔσονται.**—**ἅπασι**, δηλ. **ἔσονται σπονδαί.**—**μέχρι ἂν**=**ἄχρι ἂν**=**;** (§ 1-2). —**τὰ παρ' ὑμῶν**=οἱ λόγοι, αἱ προτάσεις ὑμῶν.—**διαγγέλλεταί τι**=ἀναγγέλλεταί τι, ἀνακοινοῦται τι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ταῦτα (πράττ.), δηλ. ;—***αὐτούς***, τίνας;—***αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι***, ἐννοοῦνται οἱ κήρυκες, οἱ διεξάγοντες τὰς περὶ ἀνακωχῆς διαπραγματεύσεις. — ***τοῖς ἄλλοις***, ἐννοεῖται ὅλος ὁ στρατὸς τοῦ βασιλέως.

§ 8—9.

Μεταστησάμενος, ἀόρ. τοῦ ***μεθίσταμαί τινα*** = ἀπομακρύνω τινά, διατάττω τινὰ ν' ἀποχωρήσῃ.—***καθ' ἡσυχίαν*** = ἀνενοχλήτως, εἰρηνικῶς.—***διατρίβω***= χρονοτριβῶ, ἀργοπορῶ.—***ἔστ(ε) ἂν*** =ἕως ὅτου.—***ὀκνῶ μὴ*** = φοβοῦμαι μήπως. - ***ἀποδόξῃ***, ἀόρ. τοῦ ***ἀποδοκεῖ***=***ἀπαρέσκει, οὐ δοκεῖ· ἀποδοκεῖ μοι*** (μετ' ἀπαρμφ.) =ἀποφασίζω νὰ μή . . . —***φόβος τινὶ πάρεστι***=καταλαμβάνεταί τις ὑπὸ φόβου. — ***ὅτι σπένδοιτο*** = ὅτι δέχεται τὰς σπονδάς. — ***ἡγεῖσθαι ἐκελευε πρὸς τἀπιτ.*** = ***ἐκέλευε (τοὺς ἀγγέλους) ἡγεῖσθαι (τοῖς Ἕλλησι) πρὸς τἀπιτήδεια***. — ***ἡγοῦμαί τινι πρὸς τἀπιτήδεια***. ὁδηγῶ (τινα) εἰς μέρη, ἔνθα εἶναι αἱ τροφαί.

Αὐτούς, τίνας; - ***ἐβουλεύετο***, δηλ. ***σὺν τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς***. — ***ἐδόκει***, δηλ. ***τοῖς σὺν Κλεάρχῳ βουλευομένοις***. — ***λαβεῖν***. τί;—***οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ***, καθὼς δηλ. ἤθελον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. — ***ἀπαγγελῶ***, δηλ. ***τοῖς κήρυξιν, ὅτι δοκεῖ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι***.

§ 10—13.

Κλέαρχος μέντοι ἐπορ . . . ἐν τάξει, κατ' ἔννοιαν = ***Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο ἔχων τὸ στράτευμα ἐν τάξει καίπερ τὰς σπονδὰς ποιησάμενος***. — ***ἐν τάξει*** = παρατεταγμένον ὡς εἰς μάχην.—***ὀπισθοφυλακῶ*** = διοικῶ τὴν ὀπισθοφυλακήν. - ***ἐντυγχάνω τινὶ***=συναντῶ τι. - ***αὐλὼν*** = διώρυξ, ὀχετός.—***ὡς***=***ὥστε***. —***ἐποιοῦντο***, ὡς ἀντικμ. νοητέον τό: ***γεφύρας***.—***φοίνικες ἐκπεπτωκότες*** = φοίνικες ἐρριμμένοι κατὰ γῆς. — ***τοὺς δὲ καὶ ἐξέκοπτον***. - ***ἦν***=ἦτο δυνατόν. - ***Κλέαρχον καταμαθεῖν, ὡς***=***καταμαθεῖν (τινα) ὡς Κλέαρχος***. - ***κατσμανθάνω*** = παρατηρῶ καλῶς.—***ὡς*** = πῶς.—***ἐπιστατῶ*** = ἐπιβλέπω, διευθύνω.—***βακτηρία***=ῥάβδος. — ***εἴ τις δοκοίη*** = ὁσάκις τις ἐφαίνετο.—***τῶν τεταγμένων πρὸς τοῦτο***= ἐκ τῶν ὡρισμένων εἰς ταύτην τὴν ἐργασίαν. — ***βλακεύω*** = εἶμαι νωθρός.— ***ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήδειον*** (δηλ. ***παίεσθαι***)=ἐκλέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γων τὸν ἄξιον τιμωρίας.— **ἔπαισεν ἂ ν** = **ἔπαιεν** = ἐκτύπα. — **προσλαμβάνω** = λαμβάνω μέρος εἴς τι ἔργον. — **αἰσχύνη** = ἐντροπή. — **μὴ οὐ συσπουδάζειν**=νὰ μὴ συνεργάζωνται μὲ προθυμίαν (μετὰ τοῦ Κλ.). — **οἱ εἰς τρ. ἔτη γεγονότες** = οἱ ἔχοντες ἡλικίαν μέχρι 30 ἐτῶν. — **ἑώρων,** ὑποκμ. **οἱ πρεσβύτεροι.** — **αὐτὸ τὸ . . . εἶναι**=αὐτό, τὸ ὅτι δηλ. ἦσαν . . . — **οὐκ ἦν ὥρα, οἷα = οὐκ ἦν τοιαύτη ὥρα, ὥστε.** — **ὥρα** = ὥρα τοῦ ἔτους, ἐποχή.—**ἄρδω**=ἀρδεύω, ποτίζω.—**ἤδη**=εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς.—**δεινὰ προφαίνεται**=κίνδυνοι (δυσχέρειαι) παρουσιάζονται.—**εἰς τὴν π.** =ὡς πρὸς τὴν πορείαν.

Οἱ μέν, δηλ. **οἱ κήρυκες ἔχοντες ἡγεμόνας** (§ 6).—**ἡγοῦντο,** δηλ. **πρὸς τἀπιτήδεια.** — **τὸ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει,** πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 7, § 14 «**συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι**». — **τάφροις καὶ αὐλ.**, ἡ φυσικὴ τῶν Βαβυλωνίων πεδιάδων εὐφορία ηὐξάνετο διὰ τῆς ἀρδεύσεως γιγνομένης διὰ τάφρων καὶ διωρύγων ἐκ τῶν ποταμῶν Εὐφράτου καὶ Τίγρητος. — **βακτηρίαν,** τοῖς στρατηγοῖς τῶν Λακεδ. ἡ βακτηρία ἦτο σύμβολον τοῦ ἀξιώματος. — **πρὸς τοῦτο,** δηλ. τὸ κατασκευάζειν γεφύρας. —**ἔπαισεν ἄν**, ἡ τιμωρία αὕτη ἦτο συνήθης καὶ τοῖς ἄλλοις μὲν Ἕλλ., μάλιστα δὲ τοῖς Σπαρτιάταις. — **εἰς τὸν πηλόν.** τὸν ἐν ταῖς τάφροις.— **πρὸς αὐτό**, δηλ. ; — **οὐ γὰρ ἦν ὥρα** . . . , οἱ Ἕλλ. ἔφθασαν ἐνταῦθα τελευτῶντος τοῦ Σεπτεμβρίου· ὥστε ὁ διὰ τὴν φθινοπωρινὴν σπορὰν καιρὸς τῆς ἀρδεύσεως τῆς πεδιάδος εἶχε παρέλθει.

§ 14—16.

Ὅθεν=**ἐξ ὧν.**—**ἀποδείκνυμι** = ὑποδεικνύω, ὁρίζω. — **ἐνῆν** =**ἦν ἐν ταῖς κώμαις.**—**ὄξος** = οἶνος ὑπόξυνος. — **ἑψητὸς**=βρασμένος.—**αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων** = οἱ καρποὶ τῶν χουρμαδιῶν, οἱ χουρμάδες.— **οἵας μὲν** = **αἱ μὲν τοιαῦται, οἵας.** — **ἐν τοῖς Ἕλλησι** = ἐν τῇ Ἑλλάδι.— **ἔστιν ἰδεῖν**=εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδῃ τις. — **οἰκέτης** = δοῦλος τῆς οἰκίας, ὑπηρέτης. — **ἀπόκειταί τινι** = εἶναι ἀποθηκευμένον διά τινα, πρὸς χρῆσιν τινός.—**δεσπότης**=κύριος.—**ἀπόλεκτος** = ἐκλεκτός, ἐξαίρετος.—**τοῦ κάλλους καὶ μεγέθους** = διὰ τὴν ὡραιότητά των καὶ τὸ μέγεθος. — **ἠλέκτρου** = **τῆς ὄψεως ἠλέκτρου· ἤλεκτρον** δὲ = κεχριμπάρι. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὐδὲν=οὐδόλως. -- **αἱ δέ τινες** = μερικαὶ δέ.—**τραγήματα** = ὡς τραγήματα (ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς τρ.).— **ἀποτίθημι** = ἀποταμιεύω.—**ἦν**, ὑποκμ : **τὸ πρᾶγμα**, δηλ. αἱ ὡς τραγήματα ἀποκείμεναι ξηραὶ βάλανοι τῶν φοινίκων. — **παρὰ πότον** = κατὰ τὴν οἰνοποσίαν.—**κεφαλαλγὴς** = **ἄλγη φέρων τῇ κεφαλῇ**=πρόξενος κεφαλαλγίας.—**ἐγκέφαλος** = ἡ «καρδιά», ἢ ἡ «ψίχα».—**πρῶτον** =πρώτην φοράν.—**εἶδος** = μορφή, ὡραία ὄψις.—**ἰδιότης** = τὸ ἰδιάζον, τὸ ἰδιαίτερον.—**ἡδονὴ** = ἡδεῖα γεῦσις, νοστιμάδα· **ἡ ἰδιότης τῆς ἡδονῆς**=ἡ ἰδιάζουσα νοστιμάδα.— **καὶ τοῦτο**, ἀντί : **καὶ οὗτος** (δηλ.**ὁ ἐγκέφαλος τοῦ φ.**).— **ὅθεν ἐξαιρεθείη** (ἀόρ. τοῦ **ἐξαιροῦμαι**) = ἐκ τοῦ ὁποίου ἤθελεν ἀφαιρεθῆ.—**ηὐαίνετο**, παρατκ. τοῦ **αὐαίνομαι**=ξηραίνομαι.

Ἀπέδειξαν, τίσι ;— **ἀπὸ τῶν αὐτῶν**, καρπῶν (δηλ.;).— **αὐταὶ δέ**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ποτὰ τὰ ἐκ τῶν φοινίκων παρασκευαζόμενα, δηλ. πρὸς τὸν **οἶνον** καὶ τὸ **ὄξος**.—**τραγήματα**, ταῦτα εἶναι ξηροὶ καρποὶ μετὰ τὸ φαγητὸν παρατιθέμενοι, ὡς κάρυα, ἀμύγδαλα, κάσταν κ.τ.τ.—**τὸ εἶδος**, τίνος ;

§ 17—20.

Ἀπαντῶ τινι = συναντῶ τινα.—**γείτων τῇ Ἑλλάδι** = πλησίον τῆς Ἑλλάδος.—**πίπτω εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα**=περιπίπτω (περιέρχομαι) εἰς πολλὰς ἀνυπερβλήτους δυσχερείας.— **εὕρημα ποιοῦμαι** = θεωρῶ ἀνέλπιστον εὐτυχίαν μου.—**εἴ πως δυναίμην**=ἐὰν κἄπως, ἐὰν κατά τινα τρόπον ἤθελον δυνηθῆ.— **αἰτοῦμαι παρά τινος**=ζητῶ παρά τινος ὡς χάριν.—**δίδωμί τινι** =ἐπιτρέπω εἴς τινα.—**ἀποσῴζω τινὰ**=ἐπαναφέρω τινὰ σῶον.— **ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν (=οὐκ ἂν ἀχάριστόν μοι εἶναι) οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς π. Ἑλλ.**=ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἀχαριστία εἰς ἐμὲ οὔτε ἐκ μέρους ὑμῶν οὔτε ἐκ μέρους ὅλης τῆς Ἑλλάδος = ὅτι ἠθέλετε μοὶ γνωρίζει χάριν καὶ σεῖς καὶ ὅλη ἡ Ἑλλάς.—**γνούς**, ἀόρ. τοῦ **γιγνώσκω**· **ταῦτα γιγνώσκω** = ἔχω ταύτην τὴν γνώμην, σκέπτομαι ταῦτα.— **αἰτοῦμαί τινα** = παρακαλῶ τινα.—**χαρίζομαί τινι** = κάμνω χάριν εἴς τινα.—**ὅτι** . . . **πρῶτος**=διότι πρῶτος . . —**ἐπιστρατεύω** = ἐκστρατεύω.—**κατὰ τοὺς Ἕλλ.**=ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων.—**διήλασα**=; (I, 10, § 6

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«**διήλασε**»).—**συνέμιξα,** ἀόρ. τοῦ **συμμίγνυμί τινι**=συνενοῦμαι μετά τινος. — **ἐρέσθαι,** ἀόρ. τοῦ **ἐρωτῶ.** — **μετρίως** = μετριοφρόνως, μετριοπαθῶς.— **ἵνα μοι . . . διαπράξασθαι** = **ἵνα εὐπρακτότερόν μοι ᾖ διαπράξασθαι ἀγαθόν τι ὑμῖν παρ' αὐτοῦ, ἐὰν δύνωμαι (διαπράξασθαι).** — **εὔπρακτος** = εὐκατόρθωτος· **εὐπρακτότερόν μοι ἐστι** = εὐκολώτερον κατορθώνω.—**διαπράττομαι**=ἐπιτυγχάνω.—**ὑμῖν**=δι' ὑμᾶς

Τῆς β. γυναικός, δηλ. τῆς Στατείρας.—**γείτων,** ὁ Τισσ. ὡς σατράπης τῆς Καρίας τίνων Ἑλλήνων ἦτο γείτων ;— **εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχ. πεπτωκότας,** ποῖαι ἦσαν αἱ πολλαὶ ἀνυπέρβλητοι δυσχέρειαι, εἰς ἃς εἶχον περιέλθει οἱ Ἕλλ.;—**ἤγγειλα,** περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 2 § 4.—**οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα,** περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. I. κεφ. 10, § 7.—**σὺν τοῖσδε τοῖς παροῦσι . . .,** τίνες ἐννοοῦνται ; — **αὐτῷ,** τίνι ;—**περὶ τούτων,** δηλ. περὶ τῆς ἀνενοχλήτου ἐπιστροφῆς τῶν Ἕλλ. — **μετρίως ἀποκρίνασθαι,** καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπεκρίθησαν κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ Φαλίνου (κεφ. 1, § 10 καὶ § 23) καὶ τῶν κηρύκων (κεφ. 3, § 5 «**μάχης δεῖ πρῶτον**»)· οἱ Ἕλλ. τότε πῶς ἀπεκρίθησαν ;

§ 21—23.

Πρὸς ταῦτα ἐβουλεύοντο = ***περὶ τούτων ἐβουλεύοντο.***— **μεταστάντες,** ἀόρ, τοῦ **μεθίσταμαι** = ἀποσύρομαι, ἀπομακρύνομαι.—**ὡς πολεμήσοντες**=; (I, 1, § 3 «**ὡς ἀποκτενῶν**»).—**ἐπορευόμεθα**=**ἐβουλόμεθα πορεύεσθαι.** — **λαμβάνω** = καταλαμβάνω.—**ἐν δεινῷ εἶμι** = εὑρίσκομαι εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν. — **παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς** (δηλ. **τῷ Κύρῳ**)=ἐν ᾧ παρείχομεν τοὺς ἑαυτούς μας εἰς τὸν Κῦρον=ἐν ᾧ ἐδεχόμεθα παρὰ τοῦ Κύρου.— **εὖ ποιῶ**=εὐεργετῶ. — **ἀντιποιοῦμαί τινί τινος**=; (II, 1, § 11). —**οὔτε ἔστι (τι), ὅτου ἕνεκα**=οὔτε ὑπάρχει τι διὰ τὸ ὁποῖον. — **λυπῶ τινα** = ἐνοχλῶ τινα —**ἀδικοῦντά (τινα ἡμᾶς)** = ἐὰν βλάπτῃ τις ἡμᾶς.—**σὺν τοῖς θεοῖς**=μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. —**ἀμύνομαί τινα** = ἀποκρούω τινά.—**ὑπάρχω εὖ ποιῶν τινα** =κάμνω ἀρχὴν νὰ εὐεργετῶ τινα.—**ἡττῶμαί τινος εὖ ποιῶν**= εἶμαι κατώτερός τινος ὡς πρὸς τὰς εὐεργεσίας.—**εἴς γε δύναμιν** =κατὰ δύναμιν τοὐλάχιστον, ἐφ' ὅσον τοὐλάχιστον δυνάμεθα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πολλὰς προφάσεις, δηλ. ποίας; (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 6-7, § 11 — κεφ. 2, § 1).—**ἀπαρασκεύους,** πρὸς τί; — **ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα,** διότι πρῶτος ὁ Τισσ. κατήγγειλε τοὺς σκοποὺς τοῦ Κύρου εἰς τὸν βασιλέα (§ 19) καὶ παντὸς ἄλλου καλύτερον ἐγνώριζε τὰς προφάσεις τοῦ Κύρου. — **ἐν τῷ πρ. . . εὖ ποιεῖν.** ποίας εὐεργεσίας εἶχε παράσχει ὁ Κῦρος εἰς τοὺς Ἕλλ.;

§ 24—27.

Τὰ παρ' ἐκείνου=ἡ ἀπόκρισις ἐκείνου. — **μέχρι ἂν . . . ἥκω** =ἕως ὅτου ἐπανέλθω. — **μενόντων,** προστκτ. τοῦ **μένω**=παραμένω, ἰσχύω. — **ἀγορὰν παρέχω**=παρέχω τρόφιμα πρὸς ἀγοράν, διευκολύνω τὸν ἐπισιτισμόν. — **εἰς τὴν ὑστεραίαν** (δηλ. **ἡμέραν**) =(κατὰ) τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν. — **φροντίζω**=ἀνησυχῶ.— **ὅτι διαπ . . .**=**ὅτι ἥκοι (=ἧκεν) διαπεπραγμένος παρὰ β. δοθῆναι . . .** — **διαπεπραγμένος**=ἀφ' οὗ εἶχε κατορθώσει. — **δίδωμί τινι**=; (πρβλ. § 17-20). — **σῴζειν**=**ἀποσῴζειν**= ; — **ἄξιον** = ἀξιοπρεπές. — **ἔξεστιν**=εἶναι δυνατόν. — **πιστὰ λαμβάνω**= λαμβάνω (ἔνορκον) διαβεβαίωσιν. — **ἢ μὴν**=τῷ ὄντι, ἀληθῶς.— **φίλιος**=φιλικός.—**παρέξειν . . . ἀπάξειν,** ὡς ὑποκμ. τῶν ἀπρμφ. νοητέον τὸ: **ἡμᾶς**.—**ἀδόλως**=ἄνευ δόλου. — **ἀπάγω**=ὁδηγῶ. — **ὅπου ἂν μὴ ᾖ (=ἐνῇ)**=ὅπου δὲν εἶναι δυνατόν.— **πρίασθαι,** ἀόρ. τοῦ **ὠνοῦμαι**=ἀγοράζω.— **ἐάσομεν,** μέλλ. τοῦ **ἐῶ (-άω)** =ἀφίνω. — **ὑμᾶς δέ . . . ὀμόσαι**=**ὑμᾶς δὲ αὖ δεήσει ὀμόσαι ἡμῖν**.—**αὖ**=ἀφ' ἑτέρου.—**δεήσει,** μέλλ. τοῦ δεῖ=εἶναι ἀνάγκη. — **ὡς διὰ φιλίας,** δηλ. **χώρας**.— **ἀσινῶς**=ἀβλαβῶς, χωρὶς νὰ προξενῆτε βλάβην. — **σῖτα**=τροφαί.—**ὁπόταν μὴ**=ὁσάκις δέν. — **ἔξειν**=ὅτι θὰ λαμβάνητε· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **ὀμόσαι**.

Αἱ σπονδαί, νοεῖται ἡ ἀνακωχή, ἣν εἶχον συνάψει οἱ Ἕλλ. μετὰ τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπεσταλμένων (§ 9).—**εἰς τὴν ὑστεραίαν,** τὴν ὡρισμένην μεταξὺ τοῦ Τισσ. καὶ στρατηγῶν.

§ 28 - 29.

Ταῦτα ἔδοξε, δηλ. Ἕλλησι καὶ βαρβάροις.— **ἔλαβον**, δηλ **δεξιάς**.—**ἄπειμι,** μέλλ. τοῦ **ἀπέρχομαι**.—**ὡς**=πρός.—**συσκευάζομαι**= ; (κεφ. 2, § 4). — **ὡς ἀπάξων . . . καὶ ὡς ἀπιών**= ; (§ 21 «**ὡς πολεμήσοντες**»).—**ἀρχὴ**=σατραπεία.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δεξιάς, κατὰ πληθυντκ., διότι εἶναι πολλὰ πρόσωπα· ***ἡ δεξιὰ*** (χεὶρ) ἐδίδετο ὡς σημεῖον ἐπιβεβαιώσεως, ὡς ἐπικύρωσις συνθήκης· ἐνταῦθα μόνον διὰ ***τῶν δεξιῶν*** ἐπικυροῦται ἡ συνθήκη; — ***τῆς β. γυναικός***, καλουμένης πῶς; (πρβλ. § 17).— ***ὁ ἀδελφός***, κατὰ ταῦτα οὗτος (§ 17) εἶχεν ἐπανέλθει πάλιν μετὰ τοῦ Τισσ.· διὰ τῆς συμμετοχῆς του θέλει νὰ παράσχῃ περισσοτέραν ἐγγύησιν διὰ τὴν τήρησιν τῆς συνθήκης.— ***ἐπὶ την ἐμαυτοῦ ἀρχήν***, ποία ἦτο ἡ σατραπεία τοῦ Τισσ.;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4

§ 1.

Οἱ ἀδελφοί, τοῦ Ἀριαίου· ἑπομένως=οἱ ἀδελφοί του. — ***ἀναγκαῖοι***=συγγενεῖς.— ***πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνῳ (τῷ Ἀριαίῳ)*** δηλ. ***ὄντας***. — ***παραθαρρύνω*** ἐμβάλλω θάρρος, ἐνθαρρύνω. — ***φέρω δεξιὰς παρὰ βασιλέως***=φέρω διαβεβαίωσιν παρὰ τοῦ β.— ***ἔνιοι***=τινὲς μερικοί. —***μὴ μνησικακήσειν***=ὅτι δεν θά . . . — ***μνησικακῶ τινί τινος***=τρέφω πάθος μνησικακίας ἐναντίον τινὸς διά τι. — ***ἐπιστρατεία***=ἐκστρατεία.— ***τὰ παροιχόμενα***=τὰ παρελθόντα, τὰ περασμένα.

Ἡμέρας πλείους ἢ εἴκοσι, κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ Τισσ. ἦτο παρὰ τῷ βασιλεῖ ἐν Βαβυλῶνι, ἔνθα μετέσχε τῶν γενομένων διὰ τὴν ἧτταν τοῦ Κύρου ἑορτῶν καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως πολλὰς τιμὰς καὶ δῶρα διὰ τὰς παρασχεθείσας αὐτῷ ὑπηρεσίας του. —***οἱ ἀδελφοί***, οἵτινες εἶχον μείνει πιστοὶ εἰς τὸν βασιλέα.

§ 2—4.

Ἔνδηλος=καταφανής.— ***ἧττον προσέχω τὸν νοῦν τινι***=ὀλιγώτερον προσέχω εἴς τινα, ὀλιγώτερον περιποιοῦμαί τινα=δεικνύομαι ψυχρὸς πρός τινα.— ***τοῖς μὲν πολλοῖς . . . οὐκ ἤρεσκον, ἀλλά . . . ἔλεγον***, ὑποκμ. τοῦ μὲν α' ***οἱ περὶ Ἀριαῖον***, τοῦ δε β' ***οἱ πολλοί***.— ***τί***=διατί.— ***μένω***=περιμένω.— ***ἐπίσταμαι***=γνωρίζω.—***ὅτι β . .***=***ὅτι βασιλεὺς περὶ παντὸς ποιήσαιτο ἂν ἡμᾶς ἀπολέσαι***.— ***περὶ παντὸς ποιοῦμαι***=κατα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βάλλω πᾶσαν προσπάθειαν.—**ὑπάγομαι**=προσπαθῶ νὰ ἐξαπατήσω.—**διὰ τὸ διεσπάρθαι** (πρκμ. τοῦ **διασπείρομαι**) **αὐτῷ τὸ στράτευμα** = διότι εἶναι διεσκορπισμένον τὸ στράτευμά του. — **ἐπὴν**=**ἐπὰν (ἐπεὶ-ἂν)** = ἀφ' οὗ. — **ἁλισθῇ**, ἀόρ. τοῦ **ἁλίζομαι**=συναθροίζομαι.—**οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ** = δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ μὴ=ἐξ ἁπαντος.—**ἀποσκάπτω τι ἢ ἀποτειχίζω** = διὰ σκαφῆς τάφρου ἢ διὰ τειχισμοῦ ἀποκλείω θέσιν τινά.—**ὡς**=ἵνα. —**ἄπορος**=ἀδιάβατος. — **οὐ γάρ ποτε**=**οὔποτε γάρ**.—**ἑκών**=; (πρβλ. I, 1, § 9) —**γὲ** =τοὐλάχιστον. — **τοσοίδε**=τόσον ὀλίγοι.— **ἐπὶ ταῖς θύραις**=πλησίον τῆς πρωτευούσης.—**καταγελῶ**=γελῶ ἐμπαικτικῶς, περιγελῶ.

Τούτων. δηλ. τίνων ;—**καὶ διὰ τοῦτο**, ἐκτὸς δηλ. ἄλλων ὑπαρχουσῶν αἰτιῶν (ὡς διὰ τὴν καθυστέρησιν τοῦ Τισσ.) καὶ διὰ τοῦτο (δηλ. διὰ τὴν ἀδιαφορίαν καὶ ψυχρότητα τῶν περὶ τὸν Ἀριαῖον).—**τοσοίδε**, δηλ. πόσοι ; —**ἐπὶ ταῖς θύραις**, ἡ μάχη, ἐν ᾗ οἱ Ἕλλ. ἐνίκησαν τὸν βασιλέα, συνήφθη παρὰ τὰ Κούναξα, μικρὰν κώμην κειμένην πλησίον τῆς Βαβυλῶνος.

§ 5—7.

Ἐνθυμοῦμαι = σκέπτομαι.—**ἐννοῶ** = συλλογίζομαι.—**δόξομεν**, δηλ. **τοῖς πολεμίοις**.—**ἐπὶ πολέμῳ**=πρὸς πόλεμον, ἵνα πολεμήσωμεν (κατ' αὐτῶν).—**ποιῶ παρὰ τὰς σπονδὰς** = παραβαίνω τὰς σπονδάς.—**ἔπειτα**=καὶ τότε (ἐὰν δηλ. τοῦτο γίνῃ) —**οὐδὲ ὅθεν**=**οὐδὲ παρέξει**=**(δείξει) κώμας, ἐξ ὧν**.—**ἐπισιτίζομαι**=προμηθεύομαι τροφάς.—**αὖθις** = πρὸς τούτοις.—**ὁ ἡγησόμενος**=ὅστις θὰ (μᾶς) ὁδηγήσῃ.—**ἂν ἀποσταίη** (δηλ. **ἡμῶν**)=ἤθελεν ἀποστατήσει (ἀποχωρισθῇ) ἀπὸ ἡμᾶς. — **λελείψεται**, τετελ. μέλλ. τοῦ **λείπομαι**.—**οἱ πρόσθεν ὄντες**, δηλ. **φίλοι**.—**εἰ . . . ἄρα**=ἂν ἴσως.—**ποταμὸς ἡμῖν ἐστι διαβατέος** =ποταμὸς εἶναι, τὸν ὁποῖον ἡμεῖς πρέπει νὰ διαβῶμεν. — **δ' οὖν** =ἀλλ' ὅμως. — **οὐ μὲν δὴ ἱππεῖς εἰσιν ἡμῖν** = δὲν ἔχομεν βεβαίως, ὡς γνωστόν, ἱππεῖς ἡμεῖς.—**τῶν δὲ πολεμίων . . . ἄξιοι** =**οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν πολεμίων εἰσὶν ἱππεῖς καὶ** (=καὶ μάλιστα) **πλείστου ἄξιοι**.—**ἡττωμένων δέ**, δηλ. **ἡμῶν**.—**εἴτε**=ἐὰν πράγματι.—**προθυμοῦμαι**=εἶμαι πρόθυμος, ἐπιθυμῶ.—**ὅ,τι δεῖ** =τίς ἡ ἀνάγκη.—**καὶ θεοὺς ἐπιορκῆσαι**=καὶ ἔπειτα νὰ . . .—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐπιορκῶ θεοὺς=ὁρκίζομαι ψευδῶς εἰς τοὺς θεούς.—***τὰ πιστὰ ἄπιστα ποιῶ τινι***=ἀθετῶ τὰς δοθείσας εἴς τινα (ἐνόρκους) ὑποσχέσεις.

Καὶ ταῦτα, ἐκτὸς δηλ. πολλῶν ἄλλων. — ***ὁ ἡγησόμενος οὐδεὶς ἔσται***, οἱ ὁδηγοὶ στρατεύματος ἐν ἐκστρατείᾳ παρέχουσι σπουδαίας ὑπηρεσίας καὶ νῦν, πολλῷ δὲ μᾶλλον κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καθ' οὓς δὲν ὑπῆρχον οἱ λεγόμενοι «***πολεμικοὶ χάρται***». — ***ταῦτα (ποιούντων)***, δηλ. ποῖα ; — ***εἰ μέν τις καὶ ἄλλος,*** ἐκτὸς δηλ. τοῦ κατωτέρω μνημονευομένου Εὐφράτου.— ***οὐ μὲν δή . . . ἱππεῖς εἰσιν ἡμῖν σύμ.,*** οἱ ὀλίγοι ἱππεῖς, οὓς οἱ Ἕλλ. εἶχον κατ' ἀρχάς, εἶχον αὐτομολήσει μετὰ τοῦ Μιλτοκύθου (κεφ. 2, § 7) πρὸς τοὺς Πέρσας· τὸ δὲ ἱππικὸν παρέχει σπουδαίας ὑπηρεσίας κατὰ τὸν πόλεμον καὶ νῦν, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους, τοὺς πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς πυρίτιδος.— ***τὰ σύμμαχα***, διὰ τούτων νοοῦνται ὄχι μόνον ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ πράγματα, ποταμοί, τάφροι κ. τ. λ.—***ὅ,τι δεῖ αὐτὸν ὀμόσαι καὶ δεξιὰν δ.***, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 3, § 28.—***καὶ βαρβάροις,*** ἐννοοῦνται οἱ περὶ τὸν Ἀριαῖον.

§ 8—11.

Δύναμις=; (I, 1, § 6) .—***ὡς ἀπιὼν***=μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀπέλθῃ.—***εἰς οἶκον***=***εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἀρχήν***=; (πρβλ. κεφ. 3, § 29).—***ἦγε***, ὑποκμ.: ὁ Ὀρόντας.—***ἄγω τινὰ ἐπὶ γάμῳ*** =φέρω (ἔχω) μαζί μου τινὰ ὡς σύζυγον —***ὑφορῶ*** = ὑποπτεύω.—***αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν***=μόνοι (των) χωριστὰ (ἀπὸ τοὺς ἄλλους). — ***φυλάττονται ἀλλήλους***=προφυλάσσονται ἀπ' ἀλλήλων.—***ξυλίζομαι***= συλλέγω ξύλα.—***ἐκ τοῦ αὐτοῦ***, δηλ. τόπου.—***ἐντείνω πληγάς τινι***=κτυπῶ (δέρνω) τινα.—***παρέχω ἔχθραν***=προκαλῶ ἔχθραν.

Ἧκε, πόθεν ; πρβλ. κεφ. 3, § 29.—***εἰς οἶκον***, ποία ἦτο ἡ σατραπεία τοῦ Τισσ.;—***τὴν θυγατέρα,*** ἥτις ἐκαλεῖτο Ῥοδογούνη. —***ἐντεῦθεν ;*** πόθεν ; —***αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν***, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ***ἅμα Τισσ. καὶ Ὀρόντᾳ,*** ὡς ἐπορεύετο ***τὸ Κύρου βαρβαρικόν***. —***παρασάγγην,*** βλ. ἐν σελ. 73.—***(εὐθὺς) τοῦτο,*** τὸ ὅτι δηλ. ***ἐφυλάττοντο ἀμφότεροι ὥσπερ πολεμίους ἀλλήλους***.—***ξυλιζόμενοι . . . καὶ χόρτ . . . συλλέγοντες***, πρὸς τίνα σκοπόν ;— ***ἄλλα τοιαῦτα,*** ὡς φρύγανα κτλ.—***(ὥστε καὶ) τοῦτο,*** δηλ. ποῖον ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5

§ 1—2.

Ὑποψίαι = ἀφορμαὶ πρὸς ὑποψίαν. — **ἐπιβουλὴ** = ἐχθρικὴ ἐνέργεια. — **συγγίγνομαί τινι** = συναντῶμαι μετά τινος. — **εἴ πως δύναιτο** = (ἵνα ἴδῃ) ἂν τυχὸν ἠδύνατο. — **παύω** = διαλύω. — **ἐξ αὐτῶν** = ἐξ αἰτίας αὐτῶν. — **ἐροῦντα,** μελλ. τοῦ **λέγω.** — **χρῄζω** =; (I, 8, § 21). — **ἑτοίμως** = προθύμως. — **ἥκειν,** δηλ. **τὸν Κλέαρχον.**

Πλέθρων, βλ. ἐν σελ. 73. — **ἐξ αὐτῶν**, δηλ. τίνων; — **ἐροῦντα,** δηλ. τῷ Τισσαφέρνει. — **αὐτῷ**, τίνι;

§ 3—6.

Συνέρχονται = συναντῶνται. — **ἡμῖν** = ὑφ' ἡμῶν (δηλ. τῶν Ἑλλ. καὶ Περσῶν. — **φυλαττόμενον δέ . . .** = **ὁρῶ δέ σε φυλαττόμενον ἡμᾶς ὡς πολεμίους.** — **ἀντιφυλαττόμεθα** (δηλ. **ὑμᾶς**) = ἐπίσης καὶ ἡμεῖς προφυλασσόμεθα ἀπὸ σᾶς. — **σκοπῶ** = ἐξετάζω, ἐρευνῶ μὲ τὸν νοῦν μου. — **αἰσθέσθαι,** ἀόρ. τοῦ **αἰσθάνομαι** = ἐννοῶ. — **πειρῶμαι** = προσπαθῶ. — **ἐπινοῶ** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ἔρχομαι εἰς λόγους τινὶ** = συνομιλῶ μετά τινος. — **ἐξέλοιμεν,** ἀόρ. τοῦ **ἐξαιρῶ** = ἀφαιρῶ, διαλύω. — **ἀπιστία** = δυσπιστία. — **καὶ γὰρ** = **γάρ** — **οἶδα ἀνθρώπους ἤδη . . .** = **οἶδα ἤδη ἀνθρώπους οἵ, οἱ μὲν ἐκ διαβολῆς, οἱ δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας φοβηθέντες ἀλλήλους. φθάσαι βουλόμενοι πρὶν παθεῖν (κακόν τι), ἐποίησαν . . .** — **ἤδη** = ἕως τώρα. — **φθάνω** = προλαμβάνω. — **ποιῶ κακόν τινα** = προξενῶ κακὸν εἴς τινα. — **ἀνήκεστος** = ἀθεράπευτος. — **τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους (ποιεῖν) τ. οὐδὲν** = **τούτους, οἵ οὔτε ἔμελλον οὔτ' ἂν ἐβούλοντο (ποιεῖν) τ. οὐδέν.** — **μέλλω** = διανοοῦμαι. — **ἀγνωμοσύναι** = παρανοήσεις, παρεξηγήσεις. — **συνουσία** = συνομιλία, προφορικὴ ἐξήγησις. — **ἂν παύεσθαι** = ὅτι δύνανται νά . . . — **διδάσκω τινά, ὡς . . .** = ἀποδεικνύω εἴς τινα, ὅτι . . . — **οὐκ ὀρθῶς** = ἀδίκως. — **ἀπιστῶ τινι** = δυσπιστῶ εἴς τινα.

Ὅρκους γεγενημένους καὶ δεξιάς . . ., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 3, § 28. — **τοιοῦτον οὐδέν,** δηλ.;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 7.

Πρῶτον καὶ μέγιστον=πρῶτος καὶ σπουδαιότατος λόγος (διὰ τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ δυσπιστῇς εἰς ἡμᾶς) εἶναι ὅτι. — ***οἱ θεῶν ὅρκοι***=οἱ πρὸς τοὺς θεοὺς ὅρκοι. — ***ὅστις δέ . . .***=***ὅστις δὲ σύνοιδεν αὐτῷ παρημεληκὼς τούτων*** (δηλ. ***τῶν ὅρκων***). — ***σύνοιδα ἐμαυτῷ*** (μετὰ μετχ.)=ἔχω τὴν συνείδησιν, συναισθάνομαι (ὅτι . . .). — ***παραμελῶ τῶν ὅρκων***=παραβαίνω τοὺς ὅρκους. — ***εὐδαιμονίζω τινὰ***=θεωρῶ τινὰ εὐτυχῆ, μακαρίζω τινά. — ***τὸν θεῶν πόλεμον***=τὸν ἀπὸ τῶν θεῶν πόλεμον, τὴν παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίαν. — ***ἀπὸ ποίου τάχους***=μὲ ποίαν ταχύτητα. — ***ἀποφύγοι ἄν τις***=δύναταί τις ν' ἀποφύγῃ. — ***εἰς ποῖον σκότος ἀποδραίη ἄν***=***εἰς ποῖον σκοτεινὸν τόπον ἀποδράς τις ἀποφύγοι ἄν*** (***αὐτόν***, τὸν ἀπὸ τῶν θεῶν πόλεμον). — ***ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίη***=πῶς εἰς ὀχυρὸν τόπον καταφυγὼν δύναται ν' ἀπομακρύνῃ αὐτὸν (δηλ. τὸν ἀπὸ τῶν θεῶν πόλεμον) ἀφ' ἑαυτοῦ. — ***πάντῃ***=πανταχοῦ. — ***ἴσον***, ἐπίρρ. = ἐξ ἴσου. — ***κρατῶ τινος***=ἐξουσιάζω τινά.

Οἱ ὅρκοι οὓς εἶχον δώσει οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλ. εἰς τὸν Τισσ. καὶ τὸν γυναικάδελφον τοῦ βασιλέως (πρβλ. κεφ. 3, § 28).

§ 8—11.

Περὶ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὅρκων=***περὶ τῶν ὅρκων τῶν θεῶν***. — ***οὕτω γιγνώσκω***=ταύτην τὴν γνώμην ἔχω. — ***παρ' οὓς*** (δηλ. ***θεούς***) . . . = ***παρ' οὓς ἡμεῖς κατεθέμεθα τὴν φιλίαν συνθέμενοι (αὐτήν)***. — ***κατατίθεμαί τι παρά τινα***=καταθέτω τι εἰς χεῖράς τινος ὡς εἰς μέρος ἀσφαλὲς πρὸς φύλαξιν=ἐμπιστεύομαί τι εἴς τινα. — ***συντίθεμαι φιλίαν***=συνάπτω φιλίαν. — ***τῶν ἀνθρωπίνων***, δηλ. ***πραγμάτων***. — ***εὔπορος***=εὐκολοπέραστος. — ***ἀπορία***=ἔλλειψις. — ***διὰ σκότους ἡ ὁδός (ἐστι)***=σκοτεινὴ (ἄγνωστος) εἶναι ἡ ὁδός. — ***οὐδὲν***=οὐδὲν μέρος. — ***δύσπορος***=δυσκολοπέραστος. — ***ὄχλος***=πλῆθος ἀνθρώπων. — ***ἐρημία***, δηλ. ἀνθρώπων. — ***ἀπορία***, ἐνταῦθα=ἀμηχανία, δυσχέρεια. — ***δὴ***=ἤδη, τώρα. — ***μανέντες***, ἀόρ. τοῦ ***μαίνομαι***=τρελλαίνομαι. — ***ἄλλο τι ἂν*** (δηλ. ***ποιοῖμεν***) ***ἢ . . . ἀγωνιζοίμεθα (ἂν ;***= ἄλλο

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τι ἠθέλομεν πράττει ἢ... θὰ ἠγωνιζόμεθα;=πῶς δὲν θὰ ἠγωνιζόμεθα; —**ἔφεδρος**=ἀντίπαλος.—**νομίζων τῶν τότε...=νομίζων (τὸν Κῦρον) ἱκανώτατον εἶναι τῶν τότε.** — **οἱ τότε** = οἱ τότε ζῶντες, οἱ σύγχρονοι. — **εὖ ποιῶ=;** (II, 3, § 21).—**σὲ δὲ νῦν ὁρῶ... =νῦν δὲ ὁρῶ σε... ἔχοντα καί... σῴζοντα, τὴν δὲ β. δύναμιν... οὖσαν.** —**τὴν σαυτοῦ.** δηλ. **χώραν.** — **σῴζω**=διατηρῶ.—**ᾗ**, δηλ. **δυνάμει· χρῶμαι τῇ δυνάμει πολεμίᾳ**=ἔχω τὴν δύναμιν ἐχθρικὴν πρὸς ἐμέ. — **τούτων τοιούτων ὄντων=τούτων οὕτως ἐχόντων.** —**ὅστις οὐ βούλεται=ὥστε μὴ βούλεσθαι.**

Οὕτω γιγν., δηλ. πῶς;—**τὸν εὐεργέτην**, δηλ. ἡμῶν· διατί ὁ Κλ. καλεῖ οὕτω τὸν Τισσ.; Ποίας εὐεργεσίας παρέχει οὗτος κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν εἰς τοὺς Ἕλλ.;—**τὴν Κύρου δύναμιν καὶ χώραν.** ὁ Τισσ. παρὰ τοῦ βασιλέως εἶχε λάβει ὡς ἀμοιβὴν (τίνων ἐκδουλεύσεων;) τὴν σατραπείαν καὶ στρατηγίαν τοῦ Κύρου —**τὴν σαυτοῦ**, ποία ἦτο ἡ σατραπεία τοῦ Τισσ.;

§ 12—14.

Ἀλλὰ μὴν=ἀλλ' ὅμως.—**ἐρῶ γὰρ = ἐρῶ.**—**οἶδα γάρ**, τὸ **γὰρ**=δηλαδή.—**λυπηρὸς εἰμί τινι**=εἶμαι ἐνοχλητικὸς εἴς τινα, ἐνοχλῶ τινα.—**ἂν ταπεινοὺς παρασχεῖν**=ὅτι δύναμαι νὰ καταστήσω εὐπειθεῖς (ὑποχειρίους).—**οἶδα καὶ Πισίδας**, δηλ. **τοιούτους ὄντας.**—**Αἰγυπτίους δὲ**=ὡς πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους δέ.—**τεθυμωμένους**, παρκμ. τοῦ **θυμοῦμαί τινι**=ὀργίζομαι κατά τινος.—**μᾶλλον**=εὐκολώτερον.—**τῆς οὔσης νῦν σὺν ἐμοὶ** = **ἢ τῇ οὔσῃ νῦν σὺν ἐμοί.**—**κολάζομαί τινα**=τιμωρῶ τινα.—**ἀλλὰ μήν**, ἐνταῦθα=ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ.—**ἐν τοῖς...** = μεταξὺ τῶν... —**οἱ πέριξ οἰκοῦντες**=οἱ γείτονες. —**τῳ = τινί.** **ὡς μέγιστος** (δηλ. **φίλος**), τὸ **ὡς** ἐπιτατκ.=ὅσον τὸ δυνατὸν σπουδαιότατος, ἰσχυρότατος (φίλος του).—**ἂν εἴης** = δύνασαι νὰ εἶσαι. —**λυπῶ τινα**=ἐνοχλῶ, βλάπτω τινά.—**ὡς δεσπότης ἀναστρέφομαι**= (συμπερι) φέρομαι ὡς κύριος.—**ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας**, ἀνήκει εἰς τό: **ὡς μέγιστος ἂν εἴης** καὶ εἰς τό: **ὡς δεσπότης ἂν ἀναστρέφοιο.** —**ὑπηρέτης**=βοηθός. —**τῆς χάριτος**, δηλ. **ἕνεκα.**—**χάριν ἔχω τινὶ**=χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην εἴς τινα. — **σωθέντες = εἰ σωθεῖμεν.**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τῇ παρούσῃ δυνάμει, δηλ. τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων.— ***ἔθνη πολλά***, ὡς τοὺς Λυκάονας, τοὺς Καρδούχους κ. ἄλ.— ***τοιαῦτα εἶναι***, δηλ. ***ὑμῖν λυπηρά.*** — ***τεθυμωμένους,*** διότι οἱ Αἰγύπτιοι πρὸ πολλοῦ εἶχον ἀποστατήσει (πρβλ. κεφ. 1, § 14).— ***τοῖς πέριξ*** (δηλ. τῆς σατραπείας τοῦ Τισσ.) ***οἰκοῦσι***, πολλάκις οἱ σατράπαι καθ' ἑαυτοὺς ἐπολέμουν πρὸς παντοίους γείτονας ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς ἰδίας των σατραπείας, ἀδιαφοροῦντος τοῦ βασιλέως.

§ 15.

Ἐνθυμοῦμαι=; (κεφ. 4, § 5). — ***οὕτω θαυμαστὸν*** = τόσον παράδοξον. — ***ἥδιστα*** = εὐχαριστότατα.— ***τὸ ὄνομα, τίς=τὸ ὄνομα τούτου, ὅστις.***—***δεινὸς λέγειν***=ἱκανὸς εἰς τὸ λέγειν, ἱκανὸς ῥήτωρ.

§ 16—19.

Ἀπημείφθη ἀόρ. τοῦ ***ἀπαμείβομαι***=ἀποκρίνομαι.—***ἥδομαι =;*** (I, 8, § 21). —***ἀκούω τινός τι***=ἀκούω παρὰ τινός τι. —***ταῦτα γιγνώσκω=οὕτω γιγνώσκω=;*** (§ 8).—***κακόν τινι βουλεύω***= διανοοῦμαι (νὰ πράξω) κακὸν κατά τινος.—***ἅμα***=συγχρόνως. — ***εἶναι ἂν*** =ὅτι θὰ ἦσο.—***κακόνους***=ἐχθρός.—***ὡς ἂν μάθῃς***= ἵνα μάθῃς.—***ἀντάκουσον*** = ἄκουσον καὶ σύ. - ***ἀπολέσαι,*** ἀόρ. τοῦ ***ἀπόλλυμί τινα***=καταστρέφω τινά. —***πότερα (=πότερον)***= ποῖον ἐκ τῶν δύο· πολλάκις τοῦτο δὲν ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν : ***πότερά σοι δοκοῦμεν . . . ; = νομίζεις . . . ;*** —***ἀπορῶ***=στεροῦμαι.—***ὅπλισις***=ὅπλα.—***ἐν ᾗ*** (δηλ. ***ὁπλίσει***)=δι' ὧν (ὅπλων).— ***ἀντιπάσχειν,*** δηλ. ***ἡμᾶς ἀντιπάσχω***=κακοποιοῦμαι πρὸς ἐκδίκησιν. —***οὐδεὶς κίνδυνος,*** δηλ. ***εἴη ἄν.***—***χωρία ἐπιτήδεια***= τόποι κατάλληλοι. — ***ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν*** = διὰ νὰ ἐπιτιθέμεθα ἐναντίον σας. — ***ἀπορεῖν ἄν*** = ὅτι θὰ ἐστερούμεθα. — ***τοσαῦτα πεδία,*** δηλ. ***ὁρᾶτε.*** — ***φίλια ὄντα*** = ἂν καὶ διάκεινται φιλικῶς (πρὸς ὑμᾶς).—***διαπορεύομαι***=διέρχομαι. — ***ὑμῖν ὄντα πορευτέα***=***ὅτι δεῖ ὑμᾶς πορεύεσθαι.***—***πορεύομαι ὄρος***=ὑπερβαίνω ὄρος. - ***ἃ ἡμῖν ἔξεστιν . . .***=***ἃ προκαταλαβοῦσιν ἡμῖν ἔξεστι παρέχειν ὑμῖν ἄπορα.*** — ***ἔξεστιν ἡμῖν*** = δυνάμεθα ἡμεῖς. — ***παρέχω ἄπορα τὰ ὄρη τινὶ***=καθιστῶ τὰ ὄρη εἰς τινα ἀνυπέρ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βατα.—**τοσοῦτοι δ' εἰσὶ**=**οὐκ εἰσὶ τοσοῦτοι** . . . —**ἐφ' ὧν** (δηλ. **ἱσταμένοις) ἡμῖν ἔξεστι ταμιεύεσθαι, ὅπ. ἂν ὑμῶν β. μάχεσθαι** = ἐπὶ τῶν ὁποίων ἱστάμενοι ἡμεῖς δυνάμεθα ν' ἀποχωρίζωμεν (καθ' ὃν χρόνον δηλ. σεῖς διαβαίνετε τοὺς ποταμοὺς) τόσους ἐξ ὑμῶν (τῶν Ἑλλήνων), πρὸς ὅσους θέλομεν νὰ πολεμῶμεν.—**εἰσι** . . . **οὓς**=τινάς. — **διαπορεύω τινὰ** = διαβιβάζω τινά, διευκολύνω τὴν διάβασίν τινος. — **ἡττῴμεθα** εὐκτ. τοῦ **ἡττῶμαι** τὸ δ' **ἡττῶμαι ἔν τινι** = μειονεκτῶ κατά τι, εἴς τι.—**γέ τοι** = βεβαίως.—**κρείττων. ον** = ἰσχυρότερος. **ὁ καρπὸς**=**οἱ καρποὶ** (τῆς γῆς). — **ὅν** . . **ἀντιτάξαι**, ἡ σύνταξις: **ὃν** (δηλ. **καρπὸν) κατακαύσαντες ἡμεῖς δυναίμεθ' ἄν** (= θὰ ἠδυνάμεθα) **λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι.**—**ἀντιτάττω λιμόν τινι** = ἀντιτάττω κατά τινος ὡς ἐχθρὸν τὴν πεῖναν. **ᾧ** . . . **δύναισθε** = **ᾧ** (δηλ. **λιμῷ) ὑμεῖς οὐκ ἂν δύναισθε μάχεσθαι, εἰ καὶ πάνυ ἀγαθοὶ εἶτε.** —**ἀγαθὸς**=**ἀνδρεῖος.**

Ἀπημείφθη, ὁ ἴδιος ὁ Τισσ. ἢ δι' ἄλλου προσώπου;—**ταῦτα γιγνώσκων**, δηλ ποῖα; — **φίλια**, ἕνεκα τίνος λόγου; οἱ Ἕλλ. καὶ οἱ Πέρσαι τί εἶχον συνάψει μεταξύ των; πρβλ. κεφ. 3, § 28.—**(εἰσι δ') αὐτῶν**, δηλ τῶν ποταμῶν.—**ἐν πᾶσι τούτοις**, δηλ. τίσι;

§ 20—21.

Πῶς ἄν, ὁ **ἂν** ἀνήκει τῷ **ἐξελοίμεθα**, εἰς ὅ, ἐπειδὴ πολὺ ἀπεμακρύνθη, ἐπαναλαμβάνεται· **ἐξελοίμεθα**, ἀόρ. τοῦ **ἐξαιροῦμαί τι** = ἐκλέγω, προτιμῶ τι.—**πόροι** = μέσα.—**ἔπειτα** = ὅμως.—**πρὸς θεῶν** . . . **πρὸς ἀνθρ.**, ἡ **πρὸς** = ἐνώπιον.—**τινός ἐστι**= εἶναι ἴδιόν τινος. — **ἄπορος καὶ ἀμήχανος** = ὁ εὑρισκόμενος ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀμηχανίᾳ. - **ἐν ἀνάγκῃ ἔχομαι** = ὑπ' ἀνάγκης κατέχομαι (πιέζομαι).—**καὶ τούτων πονηρῶν**=καὶ μάλιστα πονηρῶν, κακῶν.—**ἐπιορκία**=παράβασις ὅρκου.—**ἀπιστία** = παρασπόνδησις, ἐθέτησις ὑποσχέσεως.—**ἀλόγιστος**=ἀπερίσκεπτος.

§ 22—23.

Τὶ δὴ = διατὶ λοιπόν.— **ἐξὸν (ἡμῖν)** = **εἰ καὶ ἐξῆν ἡμῖν**= ἐν ᾧ ἠδυνάμεθα. —**ἔρχομαι ἐπί τι** = προβαίνω εἴς τι, πράττω τι. —**ἴσθι,** προστκ. τοῦ **οἶδα**= ; — **ἔρως** = σφοδρὰ ἐπιθυμία.— **τὸ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῖς Ἕλλ. ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι = δηλ. τὸ νὰ φανῶ ἀξιόπιστος εἰς τοὺς Ἕλλ. (= τὸ ν' ἀποκτήσω τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Ἑλλ.). — **καὶ ᾧ . . . ἰσχυρόν**, ἡ σύνταξις: **καὶ τούτῳ (τῷ ξενικῷ). ᾧ Κῦρος πιστεύων διὰ μισθοδοσίας ἀνέβη, ἐμὲ καταβῆναι ἰσχυρὸν δι' εὐεργίας** = καὶ μὲ τοῦτο τὸ μισθοφορικὸν στράτευμα, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ Κῦρος ἐξεστράτευσε (κατὰ τοῦ βασιλέως) ἔχων ἐμπιστοσύνην (εἰς αὐτὸ) ἕνεκα μισθοδοσιῶν, νὰ καταβῶ (εἰς τὰ παραθαλάσσια) ἐγὼ πανίσχυρος ἕνεκα εὐεργεσιῶν (μου). —**ὅσα**=εἰς πόσα.—**τὰ μὲν**=(ἐκ τούτων) ἄλλα μέν.—**ἔχω ὀρθὴν** =φορῶ ὀρθίαν.—**τὴν ἐπὶ τῇ καρδίᾳ** (δηλ. **τιάραν**) **ἴσως ἄν . . ἔχοι** (δηλ. **ὀρθὴν**) = τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ τιάραν ἴσως δύναται νὰ =φορῇ ὀρθίαν=τὴν ἐλπίδα (τὴν ἐπιθυμίαν) τοῦ νὰ γίνῃ βασιλεὺς ἴσως δύναται νὰ ἔχῃ. —**ὑμῶν παρόντων** = ἐὰν σεῖς εἶσθε παρόντες=διὰ τῆς βοηθείας ὑμῶν.—**εὐπετῶς**=εὐκόλως.

Ἐπὶ τοῦτο, δηλ **τὸ ἀπολέσαι**. — **τούτου αἴτιος** δηλ. **τοῦ μὴ ἡμᾶς ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν**. — **τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 12-14. — **τιάρα**. περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, κωνοειδὲς (βλ. εἰκ. ἐν σελ. VII)· τοῦτο ἐφόρουν πάντες οἱ Πέρσαι· ἀλλ' οἱ μὲν ἰδιῶται ἐφόρουν τὰς τιάρας κεκλιμένας, ὁ δὲ βασιλεὺς ὀρθίαν. —**καὶ ἕτερος**, ὁ Τισσ. ἐννοεῖ ἑαυτόν.

§ 24—26.

Ἔδοξε, ὑποκμ.: ὁ Τισσ.—**εἶπεν . . . ἔφη**, ὑποκμ.: ὁ Κλέαρχος· —**οὐκοῦν . . . παθεῖν**, ἡ σύνταξις: **οὐκοῦν ἄξιοί εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν, οἵτινες διαβάλλοντες πειρῶνται ἡμᾶς ποιῆσαι πολεμίους, τοιούτων ὑπαρχόντων ἡμῖν εἰς φιλίαν ;** — **οὐκοῦν**, ἐρωτμτκ.=λοιπὸν δέν . . . ; — **τὰ ἔσχατα πάσχω**=ὑφίσταμαι τὴν ἐσχάτην ποινήν, θανατώνομαι. — **διαβάλλοντες** = διὰ τῶν διαβολῶν. — **τοιούτων ὑπαρχόντων ἡμῖν εἰς φιλίαν** = ἐν ᾧ ἔχομεν τοιούτους (ἰσχυροὺς) λόγους, διὰ νὰ εἴμεθα φίλοι. — **ἐγώ μέν γε** =ἐγὼ τοὐλάχιστον. — **οἵ τε στρ. καὶ οἱ λοχ.** = σεῖς οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοί. — **ἐλθεῖν μοι** = νὰ ἔλθητε εἰς τὴν σκηνήν μου.— **ἐν τῷ ἐμφανεῖ** = φανερῶς, ἀπροκαλύπτως.— **αὖ** = τὸ κατ' ἐμέ. — **ὅθεν** = πόθεν, παρὰ τίνων. — **ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων** = μετὰ τούτους πλέον τοὺς λόγους. —**φιλοφρονούμενος**=

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θέλων νὰ περιποιηθῇ (τὸν Κλ.). — **σύνδειπνον ποιοῦμαί τινα** = κάμνω τινὰ σύνδειπνόν μου = προσκαλῶ τινα εἰς δεῖπνον (ἵνα συμφάγῃ μετ' ἐμοῦ).

Οἵτινες . . . πειρ. διαβάλλοντες, ὁ Κλ. ὑπονοεῖ τὸν Μένωνα.— **ἄξω πάντας**, δηλ. πρὸς σὲ τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγούς.— **ἀκούω**, τί ;—**μένειν**, παρὰ τίνι ;

§ 27—30.

Δῆλος ἦν οἰόμενος=ἐφαίνετο ὅτι ἐπίστευεν.—**πάνυ φιλικῶς διάκειμαί τινι** = εὑρίσκομαι εἰς φιλικωτάτας σχέσεις μετά τινος =τὰ ἔχω πολὺ καλὰ μέ τινα. — **ἔφη . . . ἐκέλευσε**, ἡ σύνταξις: **ἔφη χρῆναι (τούτους), οὓς (Τισσ.) ἐκέλευσε (ἰέναι), ἰέναι παρὰ Τισσ** —**ἐλέγχομαι διαβάλλων** = ἀποδεικνύομαι ὡς διαβολεύς.— **τῶν Ἑλλ.**, γενκ. διαιρτκ. τοῦ **οἵ**.—**κακόνους**=; (§ 16).—**τιμωρηθῆναι**, ἐξαρ. ἐκ τοῦ **χρῆναι**.—**εἰδώς**, μετχ. αἰτιλγκ.—**λάθρᾳ** =κρυφίως.—**συγγίγνομαί τινι**=; (§ 2).— **στασιάζω τινὶ**=ἀντιπράττω κατά τινος.—**λαμβάνω πρὸς ἐμαυτὸν** = λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.—**ἔχω τὴν γνώμην πρός τινα**=εἶμαι προσηλωμένος, ἀφωσιωμένος πρός τινα.— **παραλυπῶ** = παρενοχλῶ.—**ἐκποδὼν εἶμι**=ἐκδιώκομαι.—**ἀντέλεγον μὴ ἰέναι** = **ἀντιλέγοντες ἔλεγον μὴ ἰέναι**.—**ἰσχυρῶς κατατείνω** = πολὺ ἐπιμένω.—**ἔστε** = ἕως ὅτου —**ὡς εἰς ἀγορὰν** (δηλ. **ἰόντες**)=ὡς διὰ νὰ ἀγοράσωσι τροφάς.

Ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, τίνων ; — **καὶ . . . ἀπήγγελλεν**, ὁ Κλ. τοὺς λόγους τοῦ Τισσ. ἀνεκοίνωσεν ὄχι μόνον πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας· πρβλ. κατωτέρω «**τῶν δὲ στρατιωτῶν . . . τινες** . . .». — **οὓς ἐκέλευσε**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. ἀνωτέρω ἐν § 25 «**εἰ βούλεσθε . . . ἐλθεῖν**». — **(στασιάζοντα) αὐτῷ**, δηλ. τῷ Κλ.—**πέντε στρατ.**, τὰ ὀνόματα τούτων βλ. κατωτέρω ἐν § 31.—**ὡς εἰς ἀγοράν**, ἑπομένως ἄοπλοι.

§ 31 - 32.

Ἐπὶ ταῖς θύραις=πρὸ τῆς σκηνῆς.—**παρακαλοῦμαι εἴσω**= προσκαλοῦμαι μέσα. — **ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου**=διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου.—**οἱ ἔνδον** = οἱ ἐντὸς εὑρισκόμενοι. — **ὅτινι ἐντυγχάνοιεν**=ὅσους συνήντων.—**κτείνω**=**ἀποκτείνω**=;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἦσαν, τίνες; — **ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου**, τοῦτο ἦτο σημαία ἐρυθρὰ ἀνυψωθεῖσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Τισσ.

§ 33—37.

Ἡ ἱππασία=τὸ τρέξιμον τῶν ἱππέων.—**ἐποίουν**, ὑποκμ.: **οἱ ἱππεῖς**.—**ἀμφιγνοῶ** = ἀπορῶ, δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω.—**πρὶν** =ἕως ὅτου.—**ἧκε φεύγων**=ἦλθε δρομαῖος (τρεχᾶτος).—**τετρωμένος**, παρακμ. τοῦ **τιτρώσκομαι** = πληγώνομαι. — **ἐκ τούτου δὴ**=μετὰ ταῦτα λοιπόν.—**αὐτίκα**=ἀμέσως.—**αὐτούς**, δηλ. **τοὺς Πέρσας**. — **γιγνώσκω** = ἀναγνωρίζω. — **τεθωρακισμένοι** = φοροῦντες τὸν θώρακα.—**εἴ τις εἴη**=ἐὰν ὑπῆρχεν ἀκόμη κανείς.— **τὰ παρὰ βασιλέως**=; (κεφ. 3, § 4). — **φυλαττόμενοι** = μετὰ προφυλάξεων. — **τῶν Ἑλλ.**, γενκ. διαιρτκ. — **ἐπισιτίζομαι** = ; (κεφ. 4, § 5).

Πάντα τὰ γεγεν., δηλ. ποῖα; — **ἦσαν Κύρῳ π.**, ὅτε δηλ. ὁ Κῦρος ἔζη.—**ὁ ἑρμηνεύς**, ὅστις εὑρίσκετο ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἑλλ.—**σὺν αὐτοῖς**, τίσι; — **εἴ τις εἴη** . . . , δηλ. μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Τισσ. σύλληψιν τῶν Ἑλλ. στρατηγῶν καὶ τὴν σφαγὴν τῶν λοχαγῶν.—**ἐξῆλθον**, δηλ. ἐκ τοῦ στρατοπέδου.

§ 38.

Ἐπειδή, χρονκ. — **ἵσταμαι εἰς ἐπήκοον** = ἵσταμαι εἰς ἀπόστασιν τοιαύτην, ὥστε ὁμιλῶν ν' ἀκούωμαι.—**λύω τὰς σπονδὰς**= παραβαίνω τὰς συνθήκας. — **ἔχει τὴν δίκην** = ἔχει ὑποστῇ τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν.— **ὅτι** = διότι.— **ἀπαιτῶ τινά τι** = ἀπαιτῶ παρά τινός τι. — **φησί**, ὑποκμ.: ὁ βασιλεύς. — **ἦσαν**, ὑποκμ.: **αὐτὰ** (τὰ ὅπλα).

Ἔστησαν, τίνες;—**αὐτοῦ**, δηλ. τοῦ Κλεάρχου.—**ἐκείνου**, δηλ. τοῦ βασιλέως.—**τοῦ . . . δούλου**, πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 7, § 3 «**τὴν ἐλευθερίαν**».

§ 39—42.

Καὶ οἱ ἄλλοι = καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι.—**ἦτε**, πρτκ. τοῦ **εἰμί**.— **ὀμόσαντες = εἰ καὶ ὠμόσατε**· τοῦ **ὄμνυμι** = ; (κεφ. 2, § 8).— **ἡμῖν**, ἀποδοτέα ἡ δοτκ. τῷ **τοὺς αὐτοὺς** καὶ τῷ **ὀμόσαντες**.—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νομιεῖν, μέλλ. τοῦ **νομίζω** = θεωρῶ.—**προδόντες**=ἀφ' οὗ (μᾶς) ἐπροδώσατε.—**ἄθεος** = ἀσεβής. — **ἀπολωλέκατε,** παρακμ. τοῦ **ἀπόλλυμι**=;—**γὰρ** = (πᾶν ὅ,τι ἐπράξαμεν, δικαίως ἐπράξαμεν·) διότι . . . – **τοῖς σὺν τούτοις**, δηλ. **οὖσι**.—**ἐπὶ τούτοις** = (εὐθὺς) μετὰ ταῦτα.—**δεῦρο** = ἐδῶ.—**τὰ βέλτιστα**=τὰ συμφορώτατα.—**πρὸς ταῦτα**, συναπτέον τῷ **ἀποκρινάμενοι**.

Ἔλεγε Κλεάνωρ, ὡς πρεσβύτατος ὤν. — **καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἦτε** . . . , τίνες ἐννοοῦνται; (§ 33-37). — **τούς τε ἄνδρας αὐτούς**, δηλ. τίνας; — **σὺν τοῖς πολεμίοις**, δηλ. τῷ Τισσ. καὶ τοῖς περὶ τὸν βασιλέα. — **ὑμέτεροι εὐεργέται,** ποίαν εὐεργεσίαν—κατὰ τὸν Ἀριαῖον—εἶχον κάμει οὗτοι εἰς τοὺς Πέρσας; (§ 38).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1

§ 2.

Συνειλημμένοι ἦσαν, ὑπερσντλ. τοῦ ***συλλαμβάνομαι.*** — ***συνεπισπόμενοι,*** ἀόρ. τοῦ ***συνεφέπομαι*** = συνακολουθῶ. — ***ἀπωλώλεσαν,*** ὑπερσντλ. τοῦ ***ἀπόλλυμαι.*** — ***δὴ*** = τῇ ἀληθείᾳ, πράγματι. — ***ἀπορία*** = ἀμηχανία. — ***ἐννοοῦμαι*** = σκέπτομαι. — ***ἐπὶ ταῖς θύραις***=; (II, 4, § 4). — ***κύκλῳ . . . πάντῃ***=ὁλόγυρα πανταχοῦ. — ***ἀγορὰν παρέχω***=; (II, 3, § 24). — ***οὐδεὶς ἔτι***=οὐδεὶς πλέον. — ***οὐ μεῖον ἢ μύρια στάδια***=οὐχὶ ὀλιγώτερον (=περισσότερον) τῶν δέκα χιλιάδων σταδίων. — ***ἡγεμὼν (τῆς ὁδοῦ)***=ὁδηγός. — ***διείργω***=διαχωρίζω. — ***ἡ οἴκαδε ὁδὸς*** = ἡ εἰς τὴν πατρίδα ἄγουσα ὁδός. — ***καταλελειμμένοι ἦσαν,*** ὑπερσντλ. τοῦ ***καταλείπομαι.*** — ***εὔδηλον*** = ὁλοφάνερον. — ***νικῶντες*** = ***εἰ νικῷεν.*** — ***κατακάνοιεν ἄν,*** ἀόρ. τοῦ ***κατακαίνω***=; (I, 10, § 7). — ***ἡττηθέντων αὐτῶν*** = ***εἰ αὐτοὶ ἡττηθεῖεν.*** — ***ληφθείη ἄν,*** ἀόρ. τοῦ ***λείπομαι***=ὑπολείπομαι, σώζομαι.

Οἱ στρατηγοί, οὐχὶ πάντες, ἀλλὰ μόνον πέντε οἱ ἑξῆς: ὁ Πρόξενος, ὁ Μένων, ὁ Ἀγίας, ὁ Κλέαρχος καὶ ὁ Σωκράτης (πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 31). — ***τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατ. οἱ συνεπισπ.,*** οἱ συνακολουθήσαντες τοὺς στρατηγοὺς ἦσαν εἴκοσι λοχαγοὶ καὶ διακόσιοι στρατιῶται (πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 30). — ***ἐπὶ ταῖς β. θύραις,*** δηλ. παρὰ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, κείμενον οὐχὶ μακρὰν τῆς Βαβυλῶνος. — ***στάδιον,*** περὶ τούτου βλ. ἐν σελ. 93. — ***ἡγεμὼν οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν,*** περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν ὁδηγῶν στρατεύματος ἐν ἐκστρατείᾳ βλ. ἐν σελ. 122. — ***διεῖργον,*** δηλ. αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πατρίδος. — ***οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες β.,*** δηλ. ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ (πρβλ. II, κεφ. 5, § 39). — ***οὐδὲ ἱππέα οὐδ' . . . ἔχ.,*** ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Πέρσας, οἵτινες εἶχον πλείστους ἱππεῖς καὶ πλείστου ἀξίους (πρβλ. II, κεφ. 4, § 7)· περὶ δὲ τῆς σπουδαιότητος τοῦ ἱππικοῦ κατὰ τὸν πόλεμον βλ. ἐν σελ. 123.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 3.

Ἀθύμως ἔχω=**ἀθυμῶ**=κατέχομαι ὑπὸ ἀθυμίας, ὑπὸ ἀπελπισίας.—**εἰς τὴν ἑσπέραν**=κατὰ τὴν ἑσπέραν.—**σίτου** (=τροφῆς) **γεύομαι**=τρώγω.—**ἀνακαίω**=ἀνάπτω.—**ἐπὶ τὰ ὅπλα**=εἰς τὸ στρατόπεδον.—**ἀναπαύομαι**=κατακλίνομαι.—**ἐτύγχανε,** δηλ. **ὤν.**—**καθεύδω**=κοιμῶμαι.—**ὑπὸ λύπης,** ἡ **ὑπὸ**=ἕνεκα.—**οὔποτ' ἔτι ὄψεσθαι** (μέλλ. τοῦ **ὁρῶ**)=ὅτι οὐδέποτε πλέον θὰ ἴδωσι.—**οὕτω διάκειμαι**=εἰς τοιαύτην ψυχικὴν διάθεσιν εὑρίσκομαι.

Ταῦτα, δηλ. τὰ ἐν τῇ § 2 ἀπὸ **ἐννοούμενοι**—**λειφθείη.**—**ἀνέκαυσαν,** πρὸς τίνα σκοπόν;—**οὕτω,** δηλ. πῶς;

§ 4—5.

Μεταπέμπομαι=; (I, 1, § 2).—**οἴκοθεν**=ἐκ τῆς πατρίδος.—**ξένος**=; (I, 1, § 10).—**εἰ ἔλθοι**=ἐὰν ἔλθῃ.—**ὃν αὐτὸς** (δηλ. ὁ Πρόξ.) **ἔφη...**=**ὃν ἔφη αὐτὸς νομίζειν (**=**ὅν, ὡς ἔφη, αὐτὸς νομίζει) κρείττω ἑαυτῷ τῆς πατρίδος**=τὸν ὁποῖον, καθὼς ἔλεγεν, αὐτὸς θεωρεῖ ὠφελιμώτερον διὰ τὸν ἑαυτόν του παρὰ τὴν πατρίδα του.—**ἀνακοινοῦμαί τινι**=συσκέπτομαι μετά τινος.—**ὑποπτεύω**=φοβοῦμαι.—**μή τι πρὸς τῆς π... γενέσθαι**=**μὴ (τὸ) γενέσθαι (τὸν Ξενοφῶντα) φίλον Κύρῳ εἴη ὑπαίτιόν τι (αὐτῷ) πρὸς τῆς πόλεως (**=**πρὸς τῶν πολιτῶν)**=μήπως τὸ νὰ γίνῃ ὁ Ξενοφ. φίλος τοῦ Κύρου (=ἡ μετὰ τοῦ Κύρου φιλία) δώσῃ ἀφορμὴν κατηγορίας κατ' αὐτοῦ ἐκ μέρους τῶν συμπολιτῶν του· κατ' ἔννοιαν: μήπως οἱ Ἀθηναῖοι κατηγορήσωσι τὸν Ξενοφ. διὰ τὴν μετὰ τοῦ Κύρου φιλίαν αὐτοῦ.—**ὅτι ἐδόκει**=διότι ἐθεωρεῖτο.—**ἀνακοινῶ τινι**=ζητῶ τὴν συμβουλήν τινος.

Συνηκολούθει, τίνι;—**οἴκοθεν,** δηλ. πόθεν;—**ξένος ὢν ἀρχαῖος,** ἡ **ξενία** μεταξὺ Ξενοφ. καὶ Προξένου συνήφθη πιθανῶς ἐν Ἀθήναις, εἰς ἃς παῖς ὢν ὁ Πρόξ. ἀπεδήμησε πρὸς τελειοτέραν παίδευσιν, ὀλίγον μετὰ τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθην.—**εἰ ἔλθοι,** ποῦ;—**ὃν αὐτὸς ἔφη κρ. ἑαυτῷ νομίζειν τῆς π.,** ἡ ἔννοια: ὁ Πρόξενος ἤλπιζε νὰ ἀποκτήσῃ περισσοτέρας ὠφελείας παρὰ τοῦ Κύρου ἢ παρὰ τῆς πατρίδος του.—**τοῖς Λακ... συμπολεμῆσαι,** περὶ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ 407—404 π. Χ.—**τῷ Θεῷ,** δηλ. τῷ Ἀπόλλωνι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 6—7.

Ἐπήρετο, ἀόρ. τοῦ **ἐπερωτῶ.—ἔρχομαι τὴν ὁδὸν** = πορεύομαι, ταξιδεύω.—**ἐπινοῶ**=; (II, 5, § 4).—**καλῶς πράττω**=ἐπιτυγχάνω τὸν σκοπόν μου. — **ἀνεῖλε,** ἀόρ. τοῦ **ἀναιρῶ**=δίδω χρησμόν, ὁρίζω, δηλῶ (διὰ χρησμοῦ).—**θεοῖς, οἷς ἔδει θύειν**=**θεούς, οἷς ἔδει θ . . . — πάλιν ἔρχομαι**=ἐπανέρχομαι. — **μαντεία**=χρησμός.—**αἰτιῶμαί τινα**=κατηγορῶ τινα. — **λῷον** (συγκριτ. τοῦ **ἀγαθὸς**)=καλύτερον, συμφορώτερον. — **ἰτέον,** ῥηματικ. τοῦ **ἔρχομαι = δεῖ ἰέναι· κρίνας ἰτέον (αὐτῷ) εἶναι** = κρίνας ὅτι αὐτὸς πρέπει νὰ ταξιδεύσῃ. — **πυνθάνομαί τι**=ἐρωτῶ τι.—**ὅπως ἄν . . . πορευθείη** = πῶς δηλ. ἤθελε ταξιδεύσει.—**ἤρου,** ἀόρ. τοῦ **ἐρωτῶ.**

Ἐλθών, ποῦ;—**ἀνεῖλε . . .,** τὸν χρησμὸν ὁ θεὸς ἔδωκεν ἐκ τοῦ ἀναθυμιῶντος χάσματος καὶ διὰ τοῦ στόματος τῆς Πυθίας.—**θεοῖς, οἷς ἔδει θ.,** ἐν βιβλ. VI, κεφ. 1, § 22 ἀναφέρεται ὁ θεός, ὃν ἐδήλωσεν ὁ Ἀπόλλων, δηλ. ὁ **Ζεύς.—πάλιν ἦλθε,** δηλ. εἰς Ἀθήνας.—**ἀκούσας,** τί; **μένειν,** ποῦ;

§ 8—10.

Θυσάμενος, οἷς . . .=θυσάμενος τοῖς θεοῖς, οὓς ἀνεῖλεν ὁ θεός.—θύομαι=; (πρβλ. I, 7, § 18). — **καταλαμβάνω τινὰ**= προφθάνω, συναντῶ τινα.—**μέλλω ὁρμᾶν**=σκοπεύω νὰ πορεύωμαι.—**ἡ ἄνω ὁδὸς**=ἡ πρὸς τὰ ἄνω (πρὸς τὰ μεσόγεια) ὁδός.—**προθυμουμένου τοῦ Πρ . . .=ἐπεὶ Προξ. προυθυμεῖτο μεῖναι αὐτόν· προθυμοῦμαι**=δεικνύω προθυμίαν.—**συμπροθυμοῦμαι** =τὴν αὐτὴν προθυμίαν δεικνύω.—**εἶπε δέ,** δηλ. ὁ Κῦρος.—**ἐπειδὰν τάχιστα**=εὐθὺς ὡς.—**ἀποπέμπω τινὰ**=ἀποστέλλω τινὰ εἰς τὴν πατρίδα.—**στόλος**=ἐκστρατεία.—**εἰς Πισ . . .,** ἢ **εἰς=ἐπί.—ᾔδει,** ὑποκμ. ὁ Πρόξενος· **οἶδα**=;—**τὴν ἐπὶ β. ὁρμὴν=τὴν ὁρμὴν οὖσαν ἐπὶ βασιλέα.—ὁρμὴ**=πορεία, ἐκστρατεία.—**φοβούμενοι . . . καὶ ἄκοντες=εἰ καὶ ἐφοβοῦντο...καὶ οὐκ ἐβούλοντο. — δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλ. καὶ Κύρου=αἰσχυνόμενοι καὶ ἀλλήλους καὶ Κῦρον.**

Συνεστάθη, δηλ. ὑπὸ τοῦ Προξένου.—**εἶπε,** δηλ. τῷ Ξενοφ. —**ἐλέγετο ὁ στόλος . . .,** περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 11.—**ἐξαπατηθείς,** διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἡ στρατεία ἦτο ἐπὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πισίδας.—**οἱ πολλοί,** ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς δραπετεύσαντας Ξενίαν καὶ Πασίωνα· ἀνάγνωθι τὴν ἐν σελ. 13 περίλ. τοῦ 4 κεφ.—**δι' αἰσχύνην καὶ ἄλλ. καὶ Κ.**, ᾐσχύνοντο μὲν ἀλλήλους, ἵνα μὴ φανῶσι δειλοὶ—ὡς ἐφάνησαν τίνες δραπετεύσαντες;—,τὸν δὲ Κῦρον, ἵνα μὴ φανῶσιν ἀγνώμονες (πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 3, § 22).

§ 11—12.

Ἀπορία ἦν, δηλ. **τοῖς Ἕλλησιν.—μικρόν,** ἐπίρρ.=ὀλίγον.—**λαχών,** ἀόρ. τοῦ **λαγχάνω λαγχάνω ὕπνου**=κοιμῶμαι.—**ὄναρ**=ὄνειρον.—**ἔδοξεν αὐτῷ** . . . = τοῦ ἐφάνη δηλ. . . .—**σκηπτός**=κεραυνός.—**ἐκ τούτου**=ἕνεκα τούτου.—**περίφοβος**=ἔντρομος ἐκ φόβου.—**τῇ μέν . . . τῇ δέ** . . .=ἀφ' ἑνὸς μέν . . . ἀφ' ἑτέρου δέ.—**ὄναρ ἀγαθὸν**=ὄνειρον αἴσιον, προμηνῦον εὐτυχίαν.—**ὅτι . . . ἔδοξε**=διότι . . . ἐνόμισε.—**πόνος** = ταλαιπωρία.—**ὅτι . . . ἐδόκει αὐτῷ**=ἐπειδὴ τοῦ ἐφαίνετο.—**μὴ οὐ δύναιτο . . . ἀλλ' εἴργοιτο,** ἐκ τοῦ **ἐφοβεῖτο**=μήπως δὲν δύναται . . . ἀλλ' ἐμποδίζηται.—**πάντοθεν**=ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.—**ἀπορίαι**=δυσχέρειαι.

Ἀπορία, ὡς αὕτη ἐξετέθη ἀνωτέρω ἐν § 2.—**εἶδεν ὄναρ,** οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι τὰ ὄνειρα ἐκ τοῦ Διὸς πεμπόμενα τοῖς ἀνθρώποις προανήγγελλον τὴν βούλησιν αὐτοῦ· πῶς ἄλλως οἱ θεοὶ προανήγγελλον τοῖς ἀνθρώποις τὴν βούλησιν αὐτῶν ; (πρβλ. § 5 καὶ βιβλ. I, κεφ. 8, § 16). — **πᾶσα,** δηλ. ἡ οἰκία.—**φῶς μέγα,** οἱ φῶς ἐν ὀνείροις βλέποντες προεμαντεύοντο αἴσια, ὡς καὶ νῦν ἔτι παρ' ἡμῖν.—**ἀπὸ Διὸς βασιλέως,** ἐφοβεῖτο ὁ Ξενοφ. μήπως ὁ Ζεὺς βασιλεὺς ὢν ἐν τοῖς θεοῖς καὶ προστάτης τῶν ἐπὶ γῆς βασιλέων εἶναι ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ἐναντίος δὲ τοῖς Ἕλλησιν.

§ 13—14.

Ὁποῖόν τι μὲν δή ἐστι=ποίαν μὲν λοιπὸν σημασίαν ἔχει.—**τὸ τ. ὄναρ ἰδεῖν = τὸ ἰδεῖν (τινα) τοιοῦτον ὄναρ.** — **ἔξεστί (τινι)σκοπεῖν**=δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ. — **γάρ,** διασαφητικός. —**εὐθὺς ἐπειδὴ** =εὐθὺς ὡς. — **ἀνηγέρθη,** ὑποκμ.; — **ἔννοια ἐμπίπτει τινὶ**=σκέψις ἐπέρχεται εἴς τινα, σκέπτεταί τις.—**κατάκειμαι**=εἶμαι πλαγιασμένος, ἀδρανὴς (ἀργός). — **προβαίνει** = προχωρεῖ.—**εἰκός (ἐστι)**=εἶναι πιθανόν.—**γίγνομαι ἐπί τινι**=

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός.—**τί ἐμποδὼν (ἐστι) μὴ οὐχὶ ἀποθανεῖν (ἡμᾶς) ὑβριζομένους** = τί ἐμποδίζει νὰ μὴ φονευθῶμεν ὀνειδιζόμενοι (ἐξευτελιζόμενοι).—**ἐπιδόντας** = **ἐπειδὰν ἐπίδωμεν**=ἀφ' οὗ πρότερον ζήσωμεν καὶ ἴδωμεν.—**τὰ χαλεπώτατα**=τὰ τρομερώτατα.—**ἀμυνούμεθα,** μέλλων τοῦ **ἀμύνομαι· ὅπως ἀμυνούμεθα**=πῶς νὰ ὑπερασπίσωμεν ἡμᾶς αὐτούς. --**ὥσπερ ἐξὸν**=**ὥσπερ εἰ ἐξῆν**=ὡς ἐὰν ἦτο ἐπιτετραμμένον.—**ἡσυχίαν ἄγω**=ἡσυχάζω, ἀπρακτῶ.—**τὸν ἐκ ποίας π... πράξειν;**=**ποῖον στρατηγὸν καὶ ἐκ ποίας πόλεως ὄντα προσδοκῶ πράξειν ταῦτα;**—**προσδοκῶ,** ὑποτκτ. ἀπορηματικὴ = νὰ περιμένω;—**ποίαν ἡλικίαν ἐμ. ἐλθεῖν ἀναμένω** (ὑποτκτ. ἀπορμτ.), κατ' ἔννοιαν=μέχρι ποίας ἡλικίας ν' ἀναμένω; — **τήμερον** = σήμερον.—**προδίδωμι ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίοις** = παραδίδω τὸν ἑαυτόν μου εἰς τοὺς ἐχθρούς.

Τοιοῦτον ὄναρ, ὁποῖον δηλ. εἶδεν ὁ Ξεν. — **ὑβριζομένους,** πρβλ. τὸ ἐν § 17 παράδειγμα «**ἀποτεμών...ἀνεσταύρωσεν**». —**τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατ...**, λέγει ταῦτα ὁ Ξεν., διότι ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν ἄλλων πόλεων οὐδὲν ἀνέμενεν, ἀφ' οὗ ὁ Χειρίσοφος ὁ ὑπολειπόμενος Λακεδ. στρατηγὸς οὐδὲν τῶν δεόντων ἔπραξε.—**ταῦτα (πράξειν),** δηλ. **τὸ παρασκευάζεσθαι καὶ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ἀμυνούμεθα.**—**ποίαν δ' ἡλικίαν...,** ὁ Ξεν. φρονεῖ ὅτι δὲν ἔπρεπε ν' ἀναμένῃ νὰ γείνῃ πρεσβύτερος διὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν στρατηγίαν τότε, ὅτε ταῦτα συνέβαινον, ἦτο τριάκοντα περίπου ἐτῶν. — **οὐ γάρ... πρεσβύτερος** κτλ., ἡ ἔννοια: ἐὰν ἐγὼ περιέλθω εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν καὶ φονευθῶ, οὐδέποτε θὰ φθάσω εἰς τὴν διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ στρατηγοῦ ἀπαιτουμένην ἡλικίαν.

§ 15—18.

Ἐκ τούτου = μετὰ ταῦτα. — **κατάκειμαι**=; (πρβλ. § 13).—**ἐν οἵοις** (δηλ. **πράγμασι**) = ἐν ποίᾳ δυσκόλῳ (θέσει). — **δῆλον ὅτι**=**δῆλόν ἐστιν ὅτι**—**ἐξέφηναν,** ἀόρ. τοῦ **ἐκφαίνω**=κηρύττω φανερά.—**πρὶν**=παρὰ ὅτε.—**οὐδέν,** ἐπίρρ.—**ἀντεπιμελοῦμαι**= φροντίζω ἐπίσης.—**ὅπως ἀγωνιούμεθα**=πῶς ν' ἀγωνισθῶμεν.—**ὡς κάλλιστα,** τὸ **ὡς** ἐπιτατκ.—**καὶ μήν**=; (I, 7, § 5).—**ὑφησό-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μεθα, μέλλ. τοῦ **ὑφίεμαι**=ἀμελῶ, ἀδιαφορῶ.—**πείσεσθαι**, μέλλ. τοῦ **πάσχω**—**ὃς**=ἀφ' οὗ οὗτος.— **ὁμομήτριος**=ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς μητρὸς γεννηθείς.—**καὶ(=καίπερ) τεθνηκότος ἤδη**=ἂν καὶ ἦτο πλέον νεκρός.—**ἀποτεμών**. ἀόρ. τοῦ **ἀποτέμνω**=; (I, 10, § 1).— **ἀνασταυρῶ**=**ἀνασκολοπίζω**=κρεμῶ ἐπὶ ξύλου μακροῦ.— **ἡμᾶς δέ**, ἀντί: **ἡμεῖς δέ**.—**ἐστρατεύσαμεν δὲ**=**καὶ οἱ ἐστρατεύσαμεν**.—**ὡς . . . ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες**=; (I. 1, § 3 «**ὡς ἀποκτενῶν**»).—**τί ἂν . . .**=**τί οἰόμεθα παθεῖν ἄν**.—**ἐπὶ πᾶν ἔρχομαι**=δοκιμάζω ὅλα τὰ μέσα, κάμνω ὅ,τι ἠμπορῶ.—**ὡς**=ἵνα.—**τὰ ἔσχατα (=τὰς ἐσχάτας αἰκίας) αἰκίζομαί τινα**=σκληρότατα βασανίζω τινά.—**παρέχω φόβον τινὶ**=ἐμβάλλω φόβον εἴς τινα.—**τοῦ στρατεῦσαι**, γενκ. ἀντικμ. τοῦ **φόβον**.— **ἀλλ' ὅπως . . .**=**ἀλλά τοι πάντα ποιητέον, ὅπως μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γενησόμεθα**.—**ἀλλά τοι**=λοιπὸν βεβαίως.—**πάντα ποιητέον (ἡμῖν ἐστι)**=**δεῖ ἡμᾶς πάντα ποιεῖν**.—**πάντα ποιῶ**=**ἐπὶ πᾶν ἔρχομαι**.—**ὅπως μή . . .**=πῶς νὰ μή . . .

Τοὺς Προξ. πρῶτον λοχ., συγκαλεῖ τούτους πρῶτον ὡς γνωρίμους ὄντας αὐτῷ ἐκ τοῦ Προξένου, μεθ' οὗ ὁ Ξεν. πῶς συνεδέετο; πρβλ. § 4.—**τοῦ ὁμομητρίου ἀδελ.**, τίνα ἐννοεῖ;—**καὶ τεθνηκότος ἤδη . . .**, οἱ ἀρχαῖοι τὸ ἀκρωτηριάζειν νεκρὸν ἐθεώρουν ἀσεβές.—**ἀποτεμὼν τὴν κ. καὶ τὴν χ.**, περὶ τοῦ πραγμ. πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 10, § 1.—**κηδεμών**, καθὼς ἡ Παρύσατις ἦτο κηδεμὼν τοῦ Κύρου (I, 1, § 3).—**δοῦλον**, βλ. ἐν σελ. 82 «**τὴν ἐλευθερίαν**».

§ 19—20.

Ἔστε=ἕως ὅτου.—**παύομαι** (μετὰ μετχ.)=παύω νά . . .— **οἰκτίρω τινὰ**=ἐλεεινολογῶ τινα.—**διαθεώμενος**=**ὅτι** (αἰτλγκ.) **διεθεώμην· διαθεῶμαι**=παρατηρῶ μετ' ἀκριβείας.—**αὐτῶν, ὅσην χώραν καί . . .**=**ὅσην χώραν καὶ οἵαν αὐτοὶ ἔχουσι**.— **ὡς ἄφθονα**, τὸ **ὡς** ἐπιτακτ.=πόσον.—**χρυσὸν δέ, ἐσθῆτα δέ**= **ὅσον δὲ χρυσόν, ὅσην δὲ ἐσθῆτα**.—**ἐσθής**, περιλπτ.=**ἐσθῆτες**=ἐνδύματα.—**τὰ δ' αὖ τῶν στρατ. ὁπότε ἐνθυμοίμην**=ἀλλ' ὁσάκις ἀφ' ἑτέρου ἐσκεπτόμην τὴν κατάστασιν τῶν ἰδικῶν μας στρατιωτῶν.—**ὅτι . . . οὐδενὸς ἡμῖν μετείη** (τοῦ **μέτεστί μοι**)=ὅτι ὅλ. οὐδενὸς ἡμεῖς μετείχομεν.—**εἰ μὴ πριαίμεθα**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(ἀόρ. τοῦ **ὠνοῦμαι**) = ἐὰν δὲν ἠθέλομεν ἀγοράσει. — **ὅτου δὲ ὠνησόμεθα . . . ἡμᾶς, ἡ** σύνταξις: **ᾔδειν δὲ ὀλίγους ἔτι ἔχοντας (τοῦτο), ὅτου ὠνησόμεθα (=ὠνήσονται), (ᾔδειν δὲ) ὅρκους ἤδη κατέχοντας (= κωλύοντας) ἡμᾶς πορίζεσθαι τὰ ἐπιτ. ἄλλως πως ἢ ὠνουμένους. — ὀλίγους ἔτι ἔχοντας (τοῦτο), ὅτου (= οὗτινος) ὠνήσονται** = ὅτι (μόνον) ὀλίγοι ἀκόμη εἶχον τοῦτο, μὲ τὸ ὁποῖον(= χρήματα, μὲ τὰ ὁποῖα) ν' ἀγοράσωσιν. — **ἄλλως πως ἢ ὠνουμένους**=κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον ἢ ἀγοράζοντες. — **ἐνίοτε,** συναπτέον τῷ **ἐφοβούμην.**

Αἱ σπονδαί, τίνας σπονδὰς ἐννοεῖ ἐνταῦθα; (πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 3, § 24—29). — **οἰκτίρων,** ἡ αἰτία, δι' ἣς ὁ Ξενοφ. δὲν ἔπαυε νὰ λυπῆται τοὺς Ἕλλ., δηλοῦται εὐθὺς κατωτέρω: « . . . **ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν . . .** ». — **τῶν ἀγαθῶν τούτων,** δηλ. τῶν παρὰ βασιλεῖ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ. — **ἄλλως δέ πως . . . ἢ ὠνουμένους ὅρκους** . . ., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. II, κεφ. 3, § 24-29.

§ 21—23.

***Λύω τὰς σπονδὰς*=;** (II, 5, § 38). — **δοκεῖ μοι λελύσθαι** = φρονῶ ὅτι ἔχει λυθῆ, ἔχει λήξει. — **ὕβρις** = αὐθαιρεσία, ἀλαζονεία. — **ἀσάφεια** = ἀβεβαιότης. — **ἄθλα,** κατγμ. = ὡς βραβεῖα. — **ὁπότεροι ἡμῶν=τούτοις ἡμῶν, ὁπότεροι**=διὰ τούτους ἐξ ἡμῶν τῶν δύο, οἵτινες. — **ἂν ὦσι** . . .=θὰ εἶναι. — **ἀμείνων** = ἀνδρειότερος. — **ἀγωνοθέτης**=κριτής. — **ὡς τὸ εἰκὸς**=**ὡς εἰκός (ἐστι).** — **ἐπιορκῶ θεοὺς**=;(II, 4, § 7). — **ὁρῶντες**=**εἰ καὶ ἑωρῶμεν.** — **στερρῶς**=σταθερῶς, αὐστηρῶς. — **οἱ τῶν θεῶν ὅρκοι**=; (πρβλ. II, 5, § 7). — **ἐξεῖναί μοι δ . . .** =**δοκεῖ μοι ἐξεῖναι (ἡμῖν)ἰέναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα . . . ἢ τούτοις**=φρονῶ ὅτι δυνάμεθα (ἡμεῖς) νὰ χωρῶμεν πρὸς τὸν ἀγῶνα . . . παρὰ οὗτοι. — **πολὺ σὺν φρ. μ.**= **σὺν φρονήματι πολὺ μείζονι.** — **φρόνημα**=θάρρος, πεποίθησις. — **ἱκανώτερα τούτων**=**ἱκανώτερα τῶν σωμάτων τούτων (=ἢ τὰ σώματα τούτων).** — **θάλπος**=ζέστη. — **φέρω**=ὑποφέρω. — **οἱ ἄνδρες**=**οἱ πολέμιοι.** — **καὶ τρωτοὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν (εἰσι)**=εὐκολώτερον ἡμῶν δύνανται νὰ πληγωθῶσι καὶ νὰ φονευθῶσιν. — **τὸ πρόσθεν**=πρότερον.

Ἔλυσαν τὰς σπονδάς, ὡς δόλῳ φονεύσαντες τοὺς στρατηγοὺς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 32).— **ἐκείνων**, δηλ. τῶν Περσῶν.—**ἡ ὕβρις**, ἡ ἐπιδειχθεῖσα πρὸς τοὺς Ἕλλ. ἐν ταῖς σπονδαῖς.—**ἡ ἡμετέρα ἀσάφεια**, ὡς πρὸς τοῦτο δηλ., τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ πράξωμεν.—**ταῦτα τὰ ἀγαθά**, δηλ. ποῖα ; (πρβλ. § 19).—**οὗτοι**, δηλ. οἱ Πέρσαι.—**αὐτοὺς ἐπιωρκήκασι**, πῶς ; —**καὶ τρωτοί . . . μᾶλλον ἡμῶν**, ἕνεκα τοῦ ἀτελοῦς αὐτῶν ὁπλισμοῦ. — **ὥσπερ τὸ πρόσθεν**, δηλ.; (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 10, § 6 κ. ἑξ.).

§ 24—25

Ἀλλ' ἴσως γάρ . . . ἃς ἀποδοθῇ ὡσεὶ ἦτο : **Ἴσως καὶ ἄλλοι ταὐτὰ ἐνθυμοῦνται· ἀλλὰ πρὸς τῶν θεῶν μὴ ἀναμένωμεν . . . —πρὸς τῶν θεῶν**=; (II, 1, § 17). - **ἐφ' ἡμᾶς**=πρὸς ἡμᾶς.— **παρακαλοῦντας**, μέλλ. τοῦ **παρακαλῶ**=παρακινῶ. — **ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι**=ἃς ἀρχίσωμεν νὰ παρακινήσωμεν. - **ἀρετὴ**= ἀνδρεία. - **φαίνομαι** = ἀναδεικνύομαι. - **ἀξιοστράτηγος** = ἄξιος στρατηγός. — **ἐξορμᾶν**, νοητέον ὡς ἀντικμ. τό : **τοὺς ἄλλους**.— **βούλομαι**=εἶμαι πρόθυμος. — **τάττω** = διατάσσω. — **ἡγεῖσθαι (ὑμῶν)**=νὰ διοικῶ ὑμᾶς.—**οὐδέν**, ἐπίρρ. — **προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν**=προβάλλω ὡς πρόφασιν τὴν ἡλικίαν μου.— **ἀκμάζω**= εἶμαι ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας μου, ἔχω ἀκμαίας τὰς δυνάμεις μου.—**ἡγοῦμαι**=νομίζω. - **ἐρύκειν** = διὰ νὰ ἀπομακρύνω.— **τὰ κακὰ**=οἱ κίνδυνοι.

Καὶ ἄλλοι, ὁ Ξεν. ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς λοχαγοὺς μόνον τοῦ Προξένου· ἑπομένως διὰ τοῦ **ἄλλοι** ἐννοοῦνται ἄνδρες ἄλλων στρατιωτικῶν σωμάτων.—**ταὐτά**, μὲ ἡμᾶς (δηλ ;).—**ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα**, δηλ. τὴν παράταξιν τοῦ στρατοῦ εἰς ἀμυντικὴν θέσιν καὶ τὴν ἐκλογὴν νέων ἀρχόντων.—**ἐπὶ ταῦτα**, δηλ. **ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα**.—**τὴν ἡλικίαν**, τὴν σχετικῶς μικρὰν (πρβλ. § 14) ἀπέναντι τῆς ἡλικίας τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξ.—**τὰ κακά**, ἐννοοῦνται οἱ ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἐπικρεμάμενοι τῷ Ξεν. καὶ τῇ στρατιᾷ κίνδυνοι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2

§ 1—3.

Ἤρηντο, ὑπερσυντλκ. τοῦ παθητκ. **αἱροῦμαι** = ἐκλέγομαι.—**ἡμέρα ὑποφαίνει** = ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ. — **καταστήσαντας**= **ἐπὰν καταστήσωσι.**—**οἱ ἄλλοι στρατιῶται**=οἱ ἄλλοι, δηλ. οἱ στρατιῶται.—**χαλεπὸς**=δύσκολος. — **τὰ παρόντα** = ἡ παροῦσα κατάστασις ἡμῶν. — **ὁπότε,** ἐνταῦθα = ἐπειδή. — **πρὸς δ' ἔτι (ὁπότε)**=προσέτι δὲ (ἐπειδή).—**ἐκ τῶν παρόντων** = ἕνεκα τῆς παρούσης (δυσχεροῦς) καταστάσεως, ἐν τῇ παρούσῃ (δυσχερεῖ) καταστάσει.—**ἀγαθὸς**=ἀνδρεῖος. — **τελέθειν** = **γίγνεσθαι**· ὡς ὑποκμ. νοητέα ἡ αἰτιατκ. **ἡμᾶς.**—**ὑφίεμαι**= ; (κεφ. 1, § 18).—**καλῶς νικῶντες**=δι' ἐνδόξου νίκης.—**εἰ δὲ μή,** δηλ. **δυνάμεθα καλῶς νικῶντες σῴζεσθαι.**—**ἀλλά . . . γε**=ἀλλὰ τοὐλάχιστον.—**ἀποθνῄσκωμεν . . . γενώμεθα,** ἐκ τοῦ **ὅπως.**—**ὑποχείριος γίγνομαί τινι**=περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός.—**ἂν ἡμᾶς . . . παθεῖν**=ὅτι ἡμεῖς ἠθέλομεν πάθει (ἐὰν δηλ. ἠθέλομεν περιέλθει εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐχθρῶν).—**οἷα τοὺς ἐχθρούς . . . ποιήσειαν**=ὁποῖα εἴθε νὰ κάμωσιν εἰς τοὺς ἐχθρούς.

Ἤρηντο, οὗτοι (δηλ. οἱ νέοι ἄρχοντες· ἀνάγνωθι τὴν ἐν σελ. 50 περίληψιν τῶν § 26—47 τοῦ 1 κεφ.). — **οἱ ἄρχοντες,** δηλ. οἱ στρατηγοὶ πάντες, οἵ τε προϋπάρχοντες καὶ οἱ ἄρτι ἐκλεχθέντες. — **προφύλακας,** περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 114.—**πρῶτος Χειρίσοφος,** μεταξὺ πάντων τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατεύματος λαμβάνει τὸν λόγον πρῶτος ὁ Χειρ., διότι ἡ καταγωγή του ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, τῆς τότε τὰ μέγιστα ἰσχυούσης, καθὼς καὶ ἡ ὑπὸ τῆς Σπάρτης ἐπίσημος ἀποστολή του πρὸς τὸν Κῦρον, παρεῖχον εἰς αὐτὸν προτίμησιν. — **στρατηγῶν τοιούτων,** οἷος ὁ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι οἱ δόλῳ ὑπὸ τοῦ Τισ. συλληφθέντες.—**σύμμαχοι,** τίνων ;

§ 4 - 6.

Ἐπὶ τούτῳ=μετὰ τοῦτον.—**λέγων** = **εἰ καὶ ἔλεγε.**—**περὶ πλείστου ποιοῦμαι** = καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν. — **ἐπὶ τούτοις**=πρὸς βεβαίωσιν τούτων.—**ὀμόσας**=**εἰ καὶ ὤμοσεν**· τοῦ **ὄμνυμι**=; (II, 2, § 8).—**δοὺς**=**εἰ καὶ ἔδωκεν.**—**ᾐδέσθη,** ἀόρ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ **αἰδοῦμαι**=σέβομαι.—**γενόμενος**=**εἰ καὶ ἐγένετο**.—**ὁμοτράπεζος γίγνομαί τινι** = τρώγω ἐπὶ τῆς αὐτῆς τραπέζης μετά τινος.—**αὐτοῖς τούτοις** = δι' αὐτῶν τούτων (τῶν λόγων καὶ ἐνόρκων ὑποσχέσεων καὶ φιλοφρονήσεων).—**καὶ ἐδ. καὶ ἐλάβ. πιστὰ** =**καὶ ᾧ ἐδώκαμεν καὶ παρ' οὗ ἐλάβομεν πιστά**. — **πιστὰ**= ἔνορκοι διαβεβαιώσεις. — **δείσας**, ἀόρ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια** = φοβοῦμαι. — **τιμώμενος**=**εἰ καὶ ἐτιμᾶτο**. - **μάλιστα** = ἐξαιρετικῶς, ὅλως ἰδιαιτέρως. — **οἱ ἔχθιστοι ἐκείνου** = οἱ μισητότατοι ἐχθροὶ ἐκείνου.—**ἀποστάς**, ἀόρ. τοῦ **ἀφίσταμαι** = καταφεύγω.— **ἀποτίσαιντο** = εἴθε νὰ τιμωρήσωσι· ἀόρ. τοῦ **ἀποτίνομαι**. — **μήποτε . . . ἔτι**, τὸ **ἔτι** κατόπιν ἀρνήσεως=;—**κράτιστα** = γενναιότατα.—**πάσχειν**, ἐκ τοῦ **δεῖ**.

Τὴν β. ἐπιορκίαν, διότι παρέβη τοὺς γενομένους ὅρκους.— **ἀσέβειαν**, διότι οἱ ὅρκοι πρὸς τοὺς θεοὺς ἐγένοντο.—**ὡς γείτων τε εἴη** . . . , περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 3, § 18.—**δεξιὰς δούς**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 3, § 28· περὶ δὲ **τῶν δεξιῶν** βλ. ἐν σελ. 120. — **συνέλαβε . . . ἀπολώλεκε**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 32.—**Διὰ ξένιον**, ὁ Ζεὺς καλεῖται **ξένιος** ὡς προστάτης τῶν ξένων· ὡς τοιοῦτος δὲ ὄχι μόνον τὴν φιλοξενίαν καὶ ὑποδοχὴν τῶν ξένων ἐπέβαλλε, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδικοῦντας τοὺς ξένους ἐτιμώρει. — **Κλ. ὁμοτράπεζος γεν.**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 26 «**σύνδειπνον ἐποιήσατο**». — **αὐτοῖς τούτοις**, δηλ. **τῷ λέγειν γείτων ὢν περὶ πλείστου ποιήσασθαι σῶσαι, τῷ ὀμόσαι, δεξιὰς δοῦναι καὶ ὁμοτράπεζος γενέσθαι**. — **ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι**. πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 1, § 4.—**ἐδώκαμεν καὶ ἐλ. πιστά**, πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 2, § 8, § 9.—**καὶ οὗτος**, ὡς δηλ. καὶ ὁ Τισσ. — **ἐκείνου**, δηλ. τοῦ Κύρου.—**ταῦτα (ὁρῶντας)**, δηλ. ποῖα;

7.

Ἐσταλμένος (παρκμ. τοῦ **στέλλομαι**) **ἐπὶ π.**, **ὡς ἐδύνατο κάλλιστα** = ἐνδεδυμένος τὴν πολὺ ὡραιοτάτην πολεμικὴν στολήν του. —**κάλλιστος κόσμος τῷ νικᾶν πρέπει** = ὡραιότατος στολισμὸς ἁρμόζει εἰς τὸν νικητήν. — **δεῖ τελευτᾶν (τινα)**=εἶναι ὡρισμένον (πεπρωμένον) ν' ἀποθάνῃ τις. — **ὀρθῶς ἔχειν** κτλ., ἡ σύνταξις: **ὀρθῶς ἔχειν (αὐτὸν) ἀξιώσαντα ἑαυτὸν τῶν καλλίστων**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(=**τοῦ καλλίστου κόσμου**) **τυγχάνειν τῆς τελευτῆς ἐν τούτοις** (δηλ. **τοῖς καλλίστοις [τῷ καλλ. κόσμῳ]**) = ὅτι ὀρθὸν εἶναι, ἀφ' οὗ θεωρήσῃ τὸν ἑαυτόν του ἄξιον τοῦ ὡραιοτάτου στολισμοῦ, ν' ἀποθνήσκῃ φορῶν τοῦτον. — **ἄρχομαι τοῦ λόγου** = ἀρχίζω νὰ ὁμιλῶ.

Ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον. τίνες ἰδίᾳ εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ καλλωπίζωνται πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου θεωροῦντες αὐτὸν ὡς ἑορτὴν καὶ πανήγυριν ;

§ 8.

Λέγει=**εἴρηκε**.—**διὰ φιλίας ἔρχομαί τινι**=συνάπτω φιλικὰς σχέσεις πρός τινα.—**διὰ πίστεως**=ἐξ ἐμπιστοσύνης.—**ἐγχειρίζω ἐμαυτόν τινι**=παραδίδω τὸν ἑαυτόν μου εἴς τινα. — **ὧν πεποιήκασι . . .**=**δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς ὧν** (=**τούτων, ἃ**) **πεποιήκασι**.— **δίκην ἐπιτίθημί τινί τινος** = τιμωρῶ τινα διά τι. — **τὸ λοιπόν**=; (II, 2, § 5). — **διὰ παντὸς πολέμου ἔρχομαί τινι**= διὰ παντὸς μέσου πολεμῶ κατά τινος.

Αὐτοῖς, τίσι;—**τοὺς στρατηγούς . . . οἷα πεπόνθασι**, οἱ στρατηγοὶ τί ἔπαθον παρὰ τῶν βαρβάρων, εἰς οὓς οὗτοι ἔχοντες ἐμπιστοσύνην παρεδόθησαν ; πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 32.

§ 9.

Πτάρνυμαι=πταρνίζομαι.—**μιᾷ ὁρμῇ** = μὲ μίαν κίνησιν, συγχρόνως.—**δοκεῖ μοι**=προτείνω.—**ἡμῶν λεγόντων** = ἐν ᾧ ἡμεῖς ὡμιλοῦμεν.—**οἰωνός**, κυρίως = πτηνόν, δι' οὗ οἱ θεοὶ τὴν θέλησίν των προεδήλουν τοῖς ἀνθρώποις· εἶτα=πᾶν σημεῖον προδηλοῦν τὸ μέλλον (ὡς ἐνταῦθα ὁ πταρμός).—**εὔχομαι** = **ὑπισχνοῦμαι** = τάζω.—**θύω σωτήρια** (**ἱερὰ**) = προσφέρω θυσίαν διὰ τὴν σωτηρίαν. —**ὅπου ἂν πρῶτον ἀφικώμεθα** = εὐθὺς ὡς φθάσωμεν.—**συνεπεύχομαι**=τάζω προσέτι.—**ὅτῳ δοκεῖ** = ὅστις ἐγκρίνει, ἐπιδοκιμάζει.—**ἀνατείνω**=ἀνυψώνω.—**παιανίζω** = ψάλλω τὸν παιᾶνα· **παιὰν** δ' ἐνταῦθα (οὐχὶ=ἐμβατήριον [πρβλ. I, 8, § 17], ἀλλὰ=εὐχαριστήριος ὕμνος πρὸς τιμὴν θεοῦ.

Πτάρνυταί τις, ὁ πταρμὸς μεταξὺ τῶν λόγων τινὸς ἐπερχόμενος ἐθεωρεῖτο τὸ πάλαι — ὡς καὶ νῦν — ὡς σημεῖον προσημαῖνον τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων· καὶ τότε μὲν ἐπεφώνουν οἱ παρόν-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τες τὸ «**Ζεῦ σῶσον**», νῦν δὲ τὶ ἐπιφωνοῦσιν; Ἐνταῦθα ὁ πταρμὸς ἐθεωρήθη ὡς αἴσιος οἰωνός, διότι ἐπῆλθεν οὗτος, ὅτε ὁ Ξεν. ἔλεγε **περὶ σωτηρίας**. — **προσεκύνησαν,** εἰς ἔνδειξιν εὐχαριστίας ἐπὶ τῷ αἰσίῳ οἰωνῷ ἐπιφωνοῦντες συγχρόνως τὸ «**Ζεῦ σῶσον**». — **τὸν θεόν,** δηλ. τὸν Δία, οὗ οἰωνὸς ἐθεωρεῖτο ὁ πταρμός. — **τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος,** καλεῖ τὸν Δία **σωτῆρα,** διότι, ὅτε ἐπῆλθεν ὁ πταρμός, ὁ Ξεν. ἔλεγε **περὶ σωτηρίας**.—**ἀνέτειναν,** ὡς σημεῖον ἀποδοχῆς τῶν ὑπὸ τοῦ Ξεν. προταθέντων.

§ 10.

Τὰ τῶν θεῶν καλῶς ἔχει=τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (θρησκευτικὰ) καθήκοντα καλῶς ἐκτελοῦνται. — **ἤρχετο,** δηλ. **τοῦ λόγου**. — **ἐμπεδῶ**=φυλάττω, τηρῶ.—**οἱ τῶν θεῶν ὅρκοι**=; (II, 5, § 7). —**οὕτω δ' ἐχόντων** (δηλ. **τούτων**)=**ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει**. —**εἰκός (ἐστι)**=εὔλογον εἶναι. — **ταχὺ**=ταχέως.—**δεινὰ**=κίνδυνοι. - **εὐπετῶς**=; (II, 5, § 23).

Τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ποῖα καθήκοντα πρὸς τοὺς θεοὺς ἐξετέλεσαν οἱ Ἕλλ. κατὰ τὰ ἐν τέλει τῆς § 9 ἐκτιθέμενα;—**ἐτύγχανον λέγων,** δηλ. ἐν τέλει τῆς § 8.

§ 11—13.

Ἀναμνήσω γὰρ=**ἀναμνήσω**· μέλλ. τοῦ **ἀναμιμνήσκω τινά τι**=ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην τινός τι.—**προσήκει τινὶ** = ἁρμόζει εἴς τινα. — **πάνυ δεινὰ**= μεγάλοι κίνδυνοι.—**γάρ,** διασαφητικός. —**παμπληθὴς στόλος** = πολυάριθμος στρατός. — **ὡς ἀφανιούντων,** μέλλ. τοῦ **ἀφανίζω**=ἐξαφανίζω, ἐξολοθρεύω.—**ὑποστῆναι,** ἀόρ. τοῦ **ὑφίσταμαί τινι** = ἀνθίσταμαι κατά τινος.—**εὔχομαι**=; —**ὁπόσους κατακάνοιεν** (ἀόρ. τοῦ **κατακαίνω**) = ὅσους ἤθελον φονεύσει.—**χίμαιρα**=αἶξ.—**καταθύω**=**θύω**.—**ἔχω** (μετ' ἀπρμφ.) =δύναμαι.—**ἱκανὰς** = ἀρκετάς.—**κατ' ἐνιαυτὸν** = καθ' ἕκαστον ἔτος.—**ἀποθύω** = προσφέρω τὴν θυσίαν, ἣν ἔταξα.—**ἀγείρω** = συναθροίζω.—**ὧν** = **τούτων δὲ** (δηλ. τῶν νικῶν). — **ἔστι** (μετ' ἀπρμφ.) = εἶναι δυνατόν.—**τεκμήρια,** κτγρμ. = ὡς σημεῖα, ὡς μνημεῖα.—**ἡ ἐλευθερία τῶν π.,** δηλ. **ἐστί**.—**γίγνομαι**=γεννῶμαι.—**τρέφομαι**=ἀνατρέφομαι.—**δεσπότην,** κατγρ. = ὡς κυρίαρχον.—**ἀλλὰ**=ἀλλὰ μόνον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐλθόντων Περσῶν καί . . . . , ἐννοεῖ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Περσῶν ὑπὸ τὸν Δᾶτιν καὶ Ἀρταφέρνην τὴν γενομένην τῷ 490 π. Χ. — **παμπληθεῖ στόλῳ,** κατὰ τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν αἱ δυνάμεις τῶν Περσῶν ἀνήρχοντο πιθανῶς εἰς 100,000 πεζικοῦ στρατοῦ, 10,000 ἱππικοῦ καὶ 610 πλοῖα ἐκτὸς τῶν ἱππαγωγῶν. — **ὑποστῆναι . . . ἐνίκησαν,** δηλ. ἐν Μαραθῶνι τῷ 490 π. Χ. — **οὐκ εἶχον ἱκανάς** . . . . , οἱ ἐν Μαραθῶνι πεσόντες Πέρσαι ἀνήρχοντο εἰς 6.400.—**καὶ ἔτι νῦν,** δηλ. τῷ 401· ἑπομένως ἀπὸ τοῦ 490 - 401 πόσαι ἐν ὅλῳ αἶγες εἶχον θυσιασθῆ ; Οἱ Ἀθην. ἂν καὶ ἀπὸ πολλοῦ εἶχον προσφέρει τῇ Ἀρτέμιδι τὸν ταχθέντα ἀριθμὸν τῶν αἰγῶν (δηλ. 6.400), ἐξηκολούθουν ὅμως κατ' ἔτος νὰ θυσιάζωσι πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐν Μαραθῶνι νίκης. — **τὴν ἀναρίθμητον στρατιάν,** κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμοὺς ὁ στρατὸς τοῦ Ξέρξου ἀνήρχετο εἰς ἓν περίπου ἑκατομμύριον ἀνδρῶν.—**καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θ.,** ἐννοεῖ τὰς νίκας ἐν Σαλαμῖνι (480 π. Χ.), ἐν Πλαταιαῖς καὶ ἐν Μυκάλῃ (479 π. Χ.). — **τρόπαιον,** σημεῖον νίκης· συνίστατο ἐξ ἀσπίδων, περικεφαλαιῶν καὶ ἄλλων ὅπλων ληφθέντων ἐκ τῶν πολεμίων, ἅτινα ἀνηρτῶντο εἰς δένδρον ἢ συνηθέστερον ἐστήνοντο ἐπὶ ξυλίνου στύλου (βλ. εἰκ. ἐν σελ. XIII)· τὸ τρόπαιον ἀφιεροῦτο Διὶ τῷ Τροπαίῳ καὶ ἦτο ἀπαραβίαστον. — **ἀλλὰ τοὺς θ. προσκυνεῖτε,** ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς βαρβάρους, οἵτινες καὶ τοὺς βασιλεῖς προσεκύνουν (βλ. ἐν σελ. 94).

§ 14 –16.

Οὐ μὲν (= οὐ μὴν) δὴ=ἀλλ' ὅμως βεβαίως δὲν.— **ἐρῶ**=θέλω νὰ εἴπω.—**ἀλλὰ**=τοὐναντίον μάλιστα. — **οὔπω πολλαὶ ἡμέραι,** δηλ. **εἰσί**. - **ἀφ' οὗ** = ἀφ' ὅτου. — **ἔκγονος** = ἀπόγονος. — **πολλαπλασίους = πολὺ πλείονας. — περὶ τῆς Κύρου βασιλείας,** δηλ. **ἀγωνιζόμενοι. — πολύ.** συναπτέον τῷ **ἀμείνονας καὶ προθυμοτέρους. — δήπου** = βεβαίως. — **ἀμείνων** = ; (1, § 21).—**ἀλλὰ μὴν** = πρὸς δὲ τούτοις. — **θαρραλεωτέρους,** δηλ. **ὑμᾶς.— ὄντες . . . τε . . . δρῶντες = εἰ καὶ ἤτε . . . καὶ ἑωρᾶτε —ἄμετρος** = ἀμέτρητος. — **πάτριον φρόνημα** = γεννοαιοψυχία κληρονομηθεῖσα παρὰ τῶν προγόνων. — **ἰέναι εἰς αὐτοὺς** = νὰ εἰσχωρήσητε εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν, νὰ διαρρήξητε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰς τάξεις αὐτῶν. — **πεῖραν ἔχω τινὸς** = ἔχω δοκιμάσει τινά, γνωρίζω τινὰ ἐκ πείρας. — **θέλω** = ἔχω τὴν τόλμην, τὸ θάρρος.—**καί . . . ὄντες** = **καίπερ ὄντες**.—**δέχομαί τινα** = ὑπομένω τὴν προσβολήν τινος.—**τί ἔτι προσήκει . . .** ; = **οὐδὲν ἔτι** (=οὐδόλως πλέον) **προσήκει . . .**

Αὐτούς, τίνες ἐννοοῦνται ; — **οὔπω πολλαὶ ἡμέραι,** ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς παρὰ τὰ Κούναξα μάχης μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν λέγονται ταῦτα, εἶχον παρέλθει ἡμέραι τεσσαράκοντα ἐννέα (3 Σεπτ.—22 Ὀκτ.).—**ἐκείνων,** δηλ. τῶν μετὰ Δαρείου καὶ Ξέρξου Περσῶν.—**πολλαπλασίους ὑμῶν,** ἡ στρατιὰ τοῦ Ἀρταξέρξου ἀνήρχετο εἰς 1.200.000 (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 7, § 11)· οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύρου στρατεύσαντες Ἕλλ. πόσοι ἦσαν ; πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 7, § 10. — **ἐνικᾶτε,** ἐν τῇ μάχῃ παρὰ τὰ Κούναξα. — **καὶ τότε μέν,** δηλ.:—**ἄπειροι,** διότι τότε τὸ πρῶτον ἔμελλον νὰ πολεμήσωσι πρὸς αὐτούς.

§ 17.

Μηδὲ δόξητε =μηδὲ νομίσητε.—**μεῖον ἔχω τι** = μειονεκτῶ εἴς τι.—**οἱ Ἀριαίου**=**οἱ περὶ Ἀριαῖον**.—**τάττομαι σύν τινι**= παρατάττομαι μετά τινος, εἶμαι σύμμαχός τινος. — **ἀφεστήκασι,** παρκμ. τοῦ **ἀφίσταμαι.**—**ἔτι,** ἐπιτείνει τὸ **κακίονες**.—**κακὸς**= δειλός.—**γοῦν (γε—οὖν)** = τοὐλάχιστον, ἀπόδειξις εἶναι ὅτι.— **ἔφυγον ἐκείνους** = φοβηθέντες ἐκείνους ἔφυγον.—**τοὺς δ' ἐθέλοντας . . . ὁρᾶν,** ἡ σύνταξις : **πολὺ κρεῖττόν (ἐστι) ὁρᾶν τοὺς ἐθέλοντας φυγῆς ἄρχειν ταττομένους σὺν τοῖς πολεμίοις ἢ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τάξει.**—**κρεῖττον**=καλύτερον, ὠφελιμώτερον.— **φυγῆς ἄρχω**=κάμνω ἀρχὴν φυγῆς. — **τάξις**=τάξις στρατεύματος, στρατός.

Ἔφυγον ἐκείνους, δηλ. τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναξα μάχῃ· περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 10, § 1.

§ 18—19.

Πώποτε=ποτὲ ἕως τώρα.—**δηχθείς,** ἀόρ. τοῦ **δάκνομαι**= δαγκάνομαι.—**οὐκοῦν**=λοιπόν.—**τῶν ἱππέων**=**ἢ οἱ ἱππεῖς.**—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πολύ . . . ἐπ' ἀσφαλ.=***ἐπὶ πολὺ ἀσφαλεστέρου.*** — ***ὄχημα,*** ἐνταῦθα=ἔδαφος.—***τὸ καταπεσεῖν***=τὴν (ἐκ τῶν ἵππων) πρὸς τὰ κάτω πτῶσιν.—***βέβηκα,*** παρκμ. τοῦ ***βαίνω· ἐπὶ γῆς βέβηκα*** = στερεῶς ἐπὶ τῆς γῆς πατῶ. — ***παίωμεν,*** μέλλ. τοῦ ***παίω*** = κτυπῶ.—***ἤν τις προσίῃ***=ἐάν τις ἐφορμᾷ. — ***μᾶλλον*** = εὐκολώτερον.—***ὅτου ἂν βούλ.***=***τούτου, ὅτου ἂν βουλώμεθα (τυγχάνειν).***—***τευξόμεθα,*** μέλλ. τοῦ ***τυγχάνω (τινὸς)***=ἐπιτυγχάνω (τι), κατορθώνω τι.—***προέχω τινὶ***=ὑπερέχω εἴς τι.

Ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἱπ . . ., περὶ τοῦ πραγμ. πρβλ. γνώμην Κλεάρχου ἐν βιβλ. II, κεφ. 4, § 6 καὶ γνώμην τῶν Ἑλλ. στρατιωτῶν ἐν βιβλ. III, κεφ. 1, § 2.

§ 20—21.

Δὴ=ὄντως, πράγματι.—***θαρρῶ τι*** = δὲν φοβοῦμαί τι.—***ὅτι δὲ*** κτλ., ἡ σύνταξις : ***τοῦτο δὲ ἄχθεσθε, ὅτι οὐκέτι . . . ἡγήσεται οὐδὲ (=οὔτε) βασιλεύς . . . παρέξει.***—***ἄχθομαι τοῦτο***=στενοχωροῦμαι διὰ τοῦτο.—***ἢ οὕς . . . κελεύωμεν***=***ἢ (ἔχειν ἡγεμόνας) ἄνδρας, οὓς ἂν ἡμεῖς λαβόντες κελεύωμεν ἡγεῖσθαι (ἡμῖν).***—***λαβόντες***=συλλαβόντες. — ***εἴσονται,*** μέλλ. τοῦ ***οἶδα*** =;—***ἁμαρτάνω τι περί τινα***=κάμνω σφάλμα τι πρὸς βλάβην τινὸς=ἀπατῶ, βλάπτω τινά.—***ψυχὴ***=ζωή.—***τὰ δ' ἐπιτήδεια . . . κρεῖττον***=***πότερον δὲ κρεῖττόν (ἐστι) ὠνεῖσθαι (ἡμᾶς) τὰ ἐπιτήδεια.*** — ***ἧς*** = ***ἥν'*** ἐπεξήγησις δὲ τοῦ ***ἧς*** τὸ ἐπιφερόμενον ***μικρὰ μέτρα.*** — ***μικρὸν μέτρον***=μικρὰ ποσότης.—***πολλοῦ ἀργυρίου***=ἀντὶ πολλῶν χρημάτων.—***μηδὲ τοῦτο*** (δηλ. ***τὸ ἀργύριον***) ***ἔτι ἔχοντας***=ἐν ᾧ οὐδὲ ταῦτα (τὰ χρήματα) ἔχομεν πλέον.—***ἢ αὐτοὺς λαμβάνειν . . . μέτρῳ χρ. ὁπόσῳ ἂν ἕκ. βούληται*** (δηλ. ***χρῆσθαι***)=ἢ ἡμεῖς αὐτοὶ νὰ λαμβάνωμεν (τόσην) ποσότητα, ὅσην θὰ θέλῃ ἕκαστος.—***κρατῶ***=νικῶ.

Οὐκέτι . . . ἡγήσεται . . . ἀγορὰν παρέξει, πρβλ. κεφ. 1, § 2. —***ἤν τε περὶ ἡμᾶς ἁμαρτ., περί . . . ἁμαρτ.,*** ἡ ἔννοια : ἐὰν οἱ ὁδηγοὶ θελήσωσι νὰ βλάψωσιν ἡμᾶς, δυνάμεθα νὰ φονεύσωμεν αὐτοὺς ἢ νὰ τιμωρήσωμεν μαστιγοῦντες αὐτούς. — ***μηδὲ τοῦτο ἔτι ἔχοντας,*** ὡς μὴ μισθοδοτουμένους πλέον.—***ἢ αὐτοὺς λαμβάνειν,*** δηλ. ἐκ τῆς κυριευθείσης χώρας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 22.

Ταῦτα γιγνώσκετε ὅτι κρείττονα = ***γιγνώσκετε ὅτι ταῦτα κρείττονά (ἐστι).***—***ἄπορον***=***ἀπόρους***· ***ἄπορος*** δὲ=ἀδιάβατος. — ***μεγάλως,*** συναπτέον τῷ ***ἐξαπατηθῆναι.*** — ***διαβάντες,*** δηλ. ***αὐτούς.***—***εἰ ἄρα τοῦτο καὶ μ. πεπ. οἱ βάρβ.,*** κατ' ἔννοιαν= ἂν τυχὸν μὲ τοῦτο (δηλ. μὲ τὸ ὅτι ἀφῆκαν ἡμᾶς νὰ διαβῶμεν) οἱ βάρβαροι δὲν ἔχωσι πράξει τὴν μεγίστην ἀνοησίαν. — ***πρόσω*** = μακράν. — ***προϊοῦσι*** = εἰς τοὺς προχωροῦντας, εἰς τοὺς πλησιάζοντας=ὅταν πλησιάζωσί τινες.

Ταῦτα, τὰ λεχθέντα δηλ. ἐν § 17 ὡς πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀριαῖον, ἐν § 18 ὡς πρὸς τοὺς ἱππεῖς, ἐν § 20 - 21 ὡς πρὸς τοὺς ὁδηγοὺς καὶ τὰ τρόφιμα. — ***τοὺς ποταμούς,*** δηλ. τὸν Εὐφράτην καὶ Τίγρητα.

§ 23—24.

Διήσουσι, μέλλ. τοῦ ***διίημι***=ἐπιτρέπω τὴν διάβασιν.—***οὐδ' ὡς*** =οὐδὲ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει. — ***ἡμῖν ἀθυμητέον (ἐστὶ)*** = ***δεῖ ἡμᾶς ἀθυμεῖν.***— ***ἐπιστάμεθα Μυσούς . . . ὅτι*** = ***ἐπιστάμεθα ὅτι Μυσοί . . .*** — ***ἡμῶν,*** ἐκ τοῦ ***βελτίους.***— ***βελτίων***= ἀνδρειότερος.— ***τὰ ἐρυμνὰ*** = αἱ ὀχυραὶ θέσεις.— ***καρποῦμαι τὴν χώραν***=διαρπάζω, λεηλατῶ τὴν χώραν.—***καὶ ἡμᾶς δ' ἂν ἔφην ἔγωγε χρῆναι***=ἀλλ' ἐγὼ θὰ ἔλεγον ὅτι καὶ ἡμεῖς πρέπει.—***μήπω φανεροὺς εἶναι***=***μήπω φαίνεσθαι***=νὰ μὴ φαινώμεθα ἀκόμη. —***ὁρμῶμαι οἴκαδε*** = ἐκκινῶ διὰ τὴν πατρίδα.— ***κατασκευάζομαι***=προετοιμάζομαι, τακτοποιοῦμαι.—***ὡς . . . οἰκήσοντας***=ὡς ἐὰν ἐμέλλομεν νὰ κατοικήσωμεν.—***ἂν ὁμήρους,*** δηλ. ***δοίη' ὅμηρος*** δὲ=ἄνθρωπος χρησιμεύων ὡς ἐνέχυρον.—***τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν***=διὰ τὴν ἀσφαλῆ ἀποχώρησίν των.—***ὁδοποιῶ τινι***=κατασκευάζω ἁμαξιτὸν ὁδὸν διά τινα.—***τέθριππον (τέσσαρες-ἵππος)*** = ἅμαξα συρομένη ὑπὸ τεσσάρων ἵππων. — ***ἡμῖν γ' ἄν,*** ὁ ***ἂν*** συναπτέος τῷ ***ἐποίει.*** — ***τρισάσμενος*** = μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως, προθυμότατα.—***μένειν,*** δηλ. ***αὐτοῦ.***

Μυσούς . . . Πισίδας . . . Λυκάονας, περὶ τῆς ἐχθρικῆς διαθέσεως αὐτῶν πρὸς τοὺς Πέρσας πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 11, κεφ. 2, § 19 καὶ βιβλ. II, κεφ. 5, § 13. — ***καὶ αὐτοί,*** ὅτε πορευόμενο

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς Βαβυλῶνα διῆλθον διὰ τῆς χώρας αὐτῶν (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 19). — **τὴν τούτων**, δηλ. τῶν Περσῶν. — **ταῦτ'**, δηλ. πάνθ' ὅσα ὁ Ξενοφ. ἀνέφερε διὰ τοὺς μυσούς.

§ 25—26.

Ἀλλὰ γὰρ = ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως· κυρίως = ἀλλὰ δὲν σᾶς συμβουλεύω τοῦτο (νὰ ἐγκατασταθῶμεν δηλ. ἐδῶ), διότι. — **ἐν ἀφθόνοις βιοτεύω** = ζῶ ἐν ἀφθονίᾳ, ζῶ ἔχων ἄφθονα τὰ πρὸς τὸ ζῆν. — **μὴ ἐπιλαθώμεθα**, ἀόρ. τοῦ **ἐπιλανθάνομαί τινος** = λησμονῶ τι. — **ἡ οἴκαδε ὁδὸς** = ἡ εἰς τὴν πατρίδα ἐπιστροφή. — **ἑκὼν πένομαι** = θέλω καὶ εἶμαι πτωχός. — **ἐξὸν αὐτοῖς . . . ὁρᾶν** = **ἐξὸν αὐτοῖς κομισαμένους ἐνθάδε τοὺς νῦν ἐκεῖ σκληρῶς βιοτεύοντας ὁρᾶν (αὐτοὺς) πλουσίους.** — **ἐξὸν αὐτοῖς** = ἐν ᾧ αὐτοὶ δύνανται. — **κομίζομαί τινα** = (μετα)φέρω τινά. — **σκληρῶς βιοτεύω** = ἐργάζομαι ἐπίπονον ἐργασίαν, διὰ νὰ ζῶ.

Οἱ Λωτοφάγοι, ἐννοοῦνται οἱ ἑταῖροι τοῦ Ὀδυσσέως, οἵτινες σταλέντες πρὸς διερεύνησιν τῆς ἐπὶ τῆς Λιβυκῆς παραλίας κειμένης χώρας **τῶν Λωτοφάγων**, εἰς ἣν ὁ ἄνεμος εἶχε φέρει αὐτούς, ἔφαγον ἐκ τοῦ γλυκέος **λωτοῦ**, ὃν προσέφερον αὐτοῖς οἱ κάτοικοι· φαγόντες δὲ δὲν ἤθελον νὰ ἐπανέλθωσι πλέον εἰς τὴν πατρίδα των· **ὁ λωτὸς** δὲ ὁ φυόμενος κατὰ τὴν Λιβυκὴν παραλίαν καὶ καλούμενος νῦν **ζιζυφιά**, εἶναι ἀκανθῶδές τι δένδρον, οὗ ὁ καρπὸς — **λωτὸς** καὶ αὐτὸς καλούμενος — μεγέθους ἐλαίας ἔχει γλυκεῖαν γεῦσιν ὡς σύκου καὶ φοινικοβαλάνου. — **ἐκεῖ**, δηλ. ἐν τῇ Ἑλλάδι. — **ἐνθάδε**, δηλ. ποῦ; — **κομισαμένους**, ὁ Ξεν. ἐννοεῖ τὴν διὰ τῆς βίας σύστασιν ἀποικιῶν.

§ 27—28.

Ἀλλὰ γὰρ = ἀλλὰ βεβαίως. — **δῆλον**, δηλ. **ἐστι**. — **οἱ κρατοῦντες** = οἱ νικηταί. — **ὅπως ἂν πορευοίμεθα . . . καὶ (ὅπως ἂν) . . . μαχοίμεθα** = πῶς δυνάμεθα νὰ πορευώμεθα . . . καὶ πῶς δυνάμεθα νὰ πολεμῶμεν . . . — **ὡς ἀσφαλέστατα . . . ὡς κράτιστα**, τὸ **ὡς** ἐπιτατικ. — **κράτιστα** = γεναιότατα. — **τὰ ζεύγη στρατηγεῖ ἡμῶν** = τὰ ὑποζύγια κανονίζουσι τὴν πορείαν ἡμῶν. — **ὅπῃ** = ὅπου. — **αὖ** = ὁμοίως (ὡς αἱ ἅμαξαι). — **ὄχλος** = ἐνόχλησις, δυσκολία. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄγειν (δηλ. **αὐτὰς**)=εἰς τὸ νὰ μεταφέρωμεν αὐτάς.—**οὐδέν,** ἐπίρρ.—**ἀπαλλάξωμεν,** ἡ ὑποτακτ. δηλοῖ προτροπήν· **ἀπαλλάττω**=ἐξαφανίζω.—**πλὴν ὅσα**=**πλὴν τούτων ὅσα.**—**ἐν τοῖς ὅπλοις εἶμι**=εἶμαι ἔνοπλος, φέρω ὅπλα.—**σκευοφορῶ** = εἶμαι σκευοφόρος, φέρω τὰ σκεύη.—**κρατουμένων** (δηλ. **ἡμῶν**) = ἐὰν ἡμεῖς νικώμεθα.—**ἀλλότρια** (δηλ. **γίγνεται**) = γίνονται ξένα, περιέρχονται εἰς ξένας χεῖρας.

Πάντα ταῦτα τἀγαθά, τὰ ἐν τῷ μέχρι τοῦδε λόγῳ τοῦ Ξεν. εἰρημένα.—**ἁμάξας,** βλ. ἐν σελ. 86.—**σκηνάς,** βλ. ἐν σελ. 101.

§ 29—31.

Λοιπόν (ἐστι) μοι εἰπεῖν = ὑπολείπεται εἰς ἐμὲ νὰ εἴπω (τι).—**ἐξενεγκεῖν,** ἀόρ. τοῦ **ἐκφέρω** = κηρύττω.—**πρὶν** = παρὰ ἀφ' οὗ.—**νομίζοντες,** μετχ. αἰτιγκ.—**ὄντων τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων** = ἐφ' ὅσον ἀπάρχουσιν οἱ στρατηγοὶ καὶ ἡμεῖς πειθόμεθα (εἰς αὐτούς).—**περιγίγνομαι τῷ πολέμῳ** = φαίνομαι ὑπέρτερος ἐν τῷ πολέμῳ.—**λαβόντες** = **εἰ λάβοιεν** = ἐὰν ἤθελον συλλάβει.—**ἀναρχίᾳ**=ἐξ ἀναρχίας.—**ἀταξία** = ἔλλειψις πειθαρχίας.—**ἀπολέσθαι ἂν ἡμᾶς** = ὅτι ἡμεῖς ἠθέλομεν καταστραφῆ.—**δεῖ οὖν . . .,** ἡ σύνταξις: **δεῖ οὖν τοὺς μὲν ἄρχοντας τοὺς νῦν πολὺ ἐπιμελεστέρους γενέσθαι τῶν πρόσθεν (ἀρχόντων), τοὺς δ' ἀρχομένους πολὺ εὐτακτοτέρους καὶ μᾶλλον πειθομένους . . .** — **οἱ ἀρχόμενοι** = οἱ κατώτεροι, οἱ στρατιῶται.—**μᾶλλον πειθόμενοι** = εὐπειθέστεροι.—**ἢν δέ τις ἀπ . . . κολάζειν,** ἡ σύνταξις: **(δεῖ) δὲ** (=πρὸς τούτοις πρέπει) **ψηφίσασθαι, ἤν τις ἀπειθῇ, τὸν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα (αὐτῷ,** δηλ. **τῷ ἀπειθοῦντι) κολάζειν (αὐτὸν) σὺν τῷ ἄρχοντι.**—**ψηφίζομαι** = ἀποφασίζω.—**τὸν ἀεὶ ἐντυγχάνοντα,** ὑποκμ. τοῦ **κολάζειν.**—**ἀεὶ** = ἑκάστοτε.—**ἐντυγχάνω τινὶ**=; (I, 8, § 1),—**κολάζω** = τιμωρῶ.—**σὺν τῷ ἄρχοντι** = μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἄρχοντος.—**πλεῖστον** = παρὰ πολύ.—**ἐψευσμένοι ἔσονται,** τετελ. μέλλ. τοῦ **ψεύδομαι** = ἀπατῶμαι.—**ὄψονται,** μέλλ. τοῦ **ὁρῶ.**—**Κλέαρχοι**=στρατηγοὶ ὅμοιοι μὲ τὸν Κλέαρχον. —**κακὸς**=δειλός.

Πρὶν τοὺς στρατ. ὑμῶν συνέλαβον, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 32.—**τοὺς ἄρχοντας τοὺς νῦν,** τίνες ἐννοοῦν-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ται; (ἀνάγνωθι τὴν ἐν σελ. 50 περίληψιν τῶν § 26-47 τοῦ 1 κεφ.).—**τῶν πρόσθεν,** δηλ. τῶν συλληφθέντων καὶ φονευθέντων στρατηγῶν.—**ἐψευσμένοι ἔσονται,** ὡς πρὸς τίνα γνώμην των; —**ἀνθ' ἑνός,** δηλ. Κλεάρχου.

§ 32.

Καὶ περαίνειν, ἐκ τοῦ **ὥρα (ἐστὶ)**=εἶναι καιρὸς καὶ νὰ μεταβαίνωμεν ἀπὸ τῶν λόγων εἰς τὰ ἔργα.—**αὐτίκα**=εὐθύς.—**παρέσονται,** μέλλ. τοῦ **πάρειμι** = ἐμφανίζομαι.—**ὅτῳ (= ὥτινι) δοκεῖ**=ὅστις φρονεῖ.—**ἵνα . . . περαίνηται,** ὑποκμ. τό: **ταῦτα.**—**ἔργῳ περαίνεταί τι** = ἐκτελεῖται τι.—**εἰ δέ τι ἄλλο βέλτιον,** δηλ. **δοκεῖ.**—**ἢ ταύτῃ** = ἢ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον = **ἢ τοῦτο** (ὅπερ δηλ. ἐγὼ συνεβούλευσα).—**ἰδιώτης** = ἁπλοῦς στρατιώτης, μὴ ἀξιωματικός.—**διδάσκω**=δηλῶ, ἀνακοινῶ.

Ταῦτα, δηλ. τὰ ῥηθέντα, αἱ ὑπὸ τοῦ Ξενοφ. γενόμεναι προτάσεις.

§ 33.

Εἰ δεῖ=ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη.—**οἷς**=**ἅ.**—**καὶ αὐτίκα** = καὶ ἔπειτα, καὶ κατόπιν.—**ἔξεστι** = εἶναι δυνατόν.—**ἃ δέ νῦν εἴρηκε** κτλ., ἡ σύνταξις: **δοκεῖ δέ μοι ἄριστον εἶναι ὡς τάχιστα ψηφίσασθαι, ἃ νῦν εἴρηκεν.**—**ὅτῳ δοκεῖ**=; (§ 9).

Καὶ αὐτίκα, δηλ. μετὰ τὴν παραδοχὴν τῶν προτάσεων τοῦ Ξενοφ.—**ταῦτα,** δηλ. ποῖα;—**ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα,** τὸ ἀνατείνειν τὴν χεῖρα ἢ χειροτονεῖν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἦτο σημεῖον ἀποδοχῆς τῶν προταθέντων (πρβλ. § 9).

§ 34—36.

Ὧν προσδεῖν δοκεῖ μοι = ὅσα ἀκόμη (ἐκτὸς δηλ. τῶν ἀποφασισθέντων) νομίζω ὅτι χρειάζονται.—**ὅπου** = **ἐκεῖσε, ὅπου.**—**οἱ παριόντες** = οἱ παρερχόμενοι, οἱ διαβάται.—**δάκνω** = δαγκάνω.—**εἰ . . . ἡμῖν ἀπιοῦσιν ἐπακολουθοῖεν** = ἐάν . . . ἤθελον καταδιώκει ἡμᾶς ἀπερχομένους.—**ἀσφαλ.,** δηλ. **ἐστί.**—**πλαίσιον**=παράταξις ἐν τετραγώνῳ· **ποιοῦμαι πλαίσιον τῶν ὅπλων (=τῶν ὁπλιτῶν)** = παρατάσσω τοὺς ὁπλίτας ἐν τετραγώνῳ.—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐν ἀσφαλεστέρῳ εἶμι=εἶμαι ἐν μεγαλυτέρᾳ ἀσφαλείᾳ.—**εἰ νῦν ἀποδειχθείη** (ἀπρόσ.) = ἐὰν ἀπὸ τοῦδε ἤθελεν ὁρισθῇ.—**ἡγεῖσθαι=προηγεῖσθαι.—κοσμῶ τὰ πρόσθεν**=διοικῶ τὰ ἔμπροσθεν (ὅηλ. τὸ μέτωπον τῆς παρατάξεως).—**ἐπὶ τῶν πλ. ἑκατέρων=ἐπὶ ἑκατέρας τῶν πλευρῶν.—οὐκ ἄν . . . δέοι**=δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη.—**ὁπότε οἱ π. ἔλθοιεν**=ὅταν ἔρχωνται οἱ πολέμιοι.—**χρῴμεθα ἄν . . . τοῖς τεταγμένοις**=ἠθέλομεν ἔχει αὐτοὺς (τοὺς στρατιώτας) τεταγμένους (=ἐν τῇ προσηκούσῃ τάξει).

Σταδίων, περὶ ***σταδίου*** βλ. ἐν σελ. 98.—**τοὺς διώκοντας**, ὅηλ. αὐτοὺς (τοὺς κύνας).—**πλαίσιον** καλεῖται ἡ παράταξις ἐκείνη, καθ' ἣν **τὰ ὅπλα** (= οἱ ὁπλῖται) κατέχουσι καὶ τὰς τέσσαρας πλευρὰς τῆς πορευομένης φάλαγγος, περικλείοντα ἐντὸς τοῦ τετραπλεύρου τὰ **σκευοφόρα** καὶ τὸν **ὄχλον** (τοὺς μὴ μαχίμους)· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 56. Τὸ **πλαίσιον** ἐσχηματίζετο, ὁσάκις τὸ ἐπὶ ὁμαλοῦ ἐδάφους πορευόμενον στράτευμα ὤφειλε νὰ εἶναι ἕτοιμον εἰς ἐπίθεσιν κατὰ τῶν πολεμίων. — **ὁ πολὺς ὄχλος**, μέγα πλῆθος μὴ μαχίμων παρηκολούθει τὸν στρατόν, ὡς κάπηλοι, ἄλλοι ἔμποροι, παῖδες, ὑπηρέται τῶν ἀποσκευῶν, μάντεις καὶ ἱερεῖς θυσιῶν, ἰατροί, ἀσθενεῖς κτλ. — **ἐν ἀσφαλεστέρῳ ᾖ**, ὡς εὑρισκόμενα—τὰ σκευοφόρα καὶ ὁ πολὺς ὄχλος—ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τετραπλεύρου.—**βουλεύεσθαι,** περὶ τίνος ;

§ 37—38.

Ἄλλως ἐχέτω = κατ' ἄλλον τρόπον ἃς γείνῃ.—**ἡγεῖτο . . . ἐπιμελοίσθην . . . ὀπισθοφυλακοῖμεν,** καθαρὰ εὐκτικὰ μὲ σημασίαν προτρεπτικῆς ὑποτκτ. ἢ προστακτ.=ἃς προηγεῖται . . . ἃς ἔχωσι τὴν φροντίδα . . . ἃς ὀπισθοφυλακῶμεν.—**τῶν πλ. ἑκατέρων=**; (§ 36).—**τὸ νῦν εἶναι**=ἐπὶ τοῦ παρόντος.—**τὸ λοιπὸν**=εἰς τὸ ἑξῆς.—**πειρῶμαί τινος**=δοκιμάζω τι.=**ἀεὶ**=ἑκάστοτε.—**κράτιστον**=ὠφελιμώτατον.

Βέλτιον, ὅηλ. ***ἢ ὅπερ ἐγὼ ὁρῶ***. — **καὶ Λακεδ.,** ἐν τῷ **καὶ** κεῖται ἡ ἑξῆς ἔννοια : ὁ Χειρίσοφος ὄχι μόνον εἶναι πεπροικισμένος μὲ πολλὰ προτερήματα, ἀλλ' εἶναι καὶ Λακεδαιμόνιος. Οἱ Λακεδ. τότε εἶχον τὴν ἡγεμονίαν ἐν τῇ Ἑλλάδι. — **ταύτης τῆς τάξεως,** τῆς ἐν § 36—37 ὁρισθείσης.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 39.

Τὰ δεδογμένα=τὰ ἀποφασισμένα.—***μέμνημαι*** = ἐνθυμοῦμαι, σκέπτομαι. — ***ἀγαθὸς*** = γενναῖος.—***ἔστιν*** = εἶναι δυνατόν. — ***ἄλλως***=κατ' ἄλλον τρόπον. — ***κατακαίνειν*** = ***ἀποκτείνειν***.— ***κρατεῖν***=***νικᾶν***.

Τὰ δεδογμένα, δηλ.;—***ἄλλως***, δηλ. ***μὴ ἀγαθὸς ὤν***.—***τούτου***, δηλ. ***τοῦ ἰδεῖν τοὺς οἰκείους***.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5

§ 1—3.

Ἔνθα δὴ = τότε λοιπόν.— ***ᾗ*** = ὅπου.—***ἔχω***=κατέχω. —***τὸ ἄκρον***=ἡ κορυφή.—***ἀποτραπόμενοι***, ἀόρ. τοῦ ***ἀποτρέπομαι ἄλλην ὁδὸν*** = στρέφομαι πρὸς ἄλλην ὁδόν.—***μεστὸς*** = πλήρης. —***ἀγαθὰ*** = ***ἐπιτήδεια***. — ***παρὰ τὸν Τιγρ. π.***, συναπτέον τῷ ***ἦσαν***.—***ἐξαπίνης***=ἐξαίφνης.—***τῶν ἐσκεδασμένων***, παρκμ. τοῦ ***σκεδάννυμαι***=διασκορπίζομαι.—***καθ' ἁρπαγὴν***=πρὸς ἁρπαγήν. —***νομαὶ βοσκημάτων***=ἀγέλαι βοσκημάτων, ποίμνια (βόσκοντα). —***διαβιβαζόμεναι***=ὅτε (= καθ' ἣν στιγμήν) διεβιβάζοντο.—***τὸ πέραν***=ἡ ἀπέναντι ὄχθη.—***ἐνταῦθα***=τότε.—***κάειν***=***καίειν***.— ***ἐννοούμενοι***, μετχ. αἰτιγκ.—***ἐννοοῦμαι μὴ οὐκ ἔχω***=φοβοῦμαι μήπως δὲν ἔχω.—***εἰ κάοιεν***, ὑποκμ.: ***οἱ πολέμιοι***.—***ὁπόθεν λαμβάνοιεν***=πόθεν νὰ λαμβάνωσιν.

Ἔνθα δή, ὅτε δηλ. οἱ Ἕλλ. κατέλαβον τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἣν ἐπεδίωξαν νὰ καταλάβωσι καὶ οἱ πολέμιοι· ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν τοῦ 4 κεφ. ἐν σελ. 57/8.—***οἱ μὲν βάρβαροι***, δηλ. οἱ ἀποσπασθέντες τοῦ μεγάλου σώματος τοῦ περὶ τὸν Τισσ. καὶ ἐπιδιώξαντες νὰ καταλάβωσι τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους.—***οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσ. καὶ Ἀρ.***, ἐννοεῖται τὸ μέγα σῶμα, τὸ παρακολουθοῦν τοὺς Ἕλλ., ὅπερ νῦν παρακάμπει τὸ ὄρος ἐξ ἀνατολῶν καὶ περὶ τὴν δείλην ἐξαίφνης ἐπιφαίνεται ἐν τῇ πεδιάδι.— ***δείλη***, βλ. περὶ τῆς λέξεως ἐν σελ. 89.—***οἱ πολέμιοι***, δηλ. ***οἱ ἀμφὶ Τισσ. καὶ Ἀριαῖον***.—***εἰ κάοιεν***, τί;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 4—6.

Ἀπῆσαν ἐκ τῆς βοηθείας=ἐπανήρχοντο, ἀφ᾽ οὗ εἶχον παράσχει βοήθειαν.—***παρελαύνω*** = παρέρχομαι ἔφιππος.— ***ἀπήντησαν,*** δηλ. ***αὐτῷ*** (τῷ Ξενοφ.).—***ὑφιέντας,*** δηλ. ***τοὺς πολεμίους᾽ ὑφίημι***=παραχωρῶ, παραδίδω.—***εἶναι***=ἵνα εἶναι. — ***ἃ . . . διεπράττοντο*** = ***ὃ διεπράττοντο.*** — ***διαπράττομαί τι***=ὁμολογῶ, ὁρίζω τι.—***μὴ κάειν,*** δηλ. ***ἡμᾶς.*** — ***νῦν αὐτοὶ κάουσι*** = ***νῦν αὐτοὶ ποιοῦσι κάοντες.***—***αὐτοῖς*** = δι᾽ ἑαυτούς.—***ἐνταῦθα*** = ***αὐτόσε***=εἰς αὐτὸ τὸ μέρος.—***βοηθεῖν (=ἐπιέναι) ἐπὶ τοὺς κ. ὡς ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας (χώρας)*** = νὰ ἐπερχώμεθα κατὰ τῶν καιόντων ὑπερασπίζοντες τὴν χώραν, ὡς ἐὰν ἦτο ἰδική μας.— ***οὔκουν***=οὐδαμῶς.—***κάωμεν,*** ἡ ὑποτακτ. τί δηλοῖ ἐνταῦθα ;

Ἐκ τῆς βοηθείας, πρέπει νὰ νοηθῇ ὅτι οἱ περὶ τὸν Χειρίσ. ἰδόντες ὅτι οἱ περὶ τὸν Τισσ. «***κατέκοψάν τινας τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ καθ᾽ ἁρπαγὴν***» ἔτρεξαν εἰς βοήθειαν κατ᾽ αὐτῶν.—***κατέβη,*** ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους (βλ. τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν τοῦ 4 κεφ. ἐν σελ. 57/8). — ***οἱ Ἕλληνες,*** δηλ. ***οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον.*** — ***ὅτε ἐσπένδοντο,*** περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 3, § 27 «***πορεύεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς***».— ***ἐνταῦθα,*** δηλ. ποῦ;—***οὔκουν ἔμοιγε δοκεῖ,*** τί ; — ***παύσονται,*** τίνος ;

§ 7.

Αἱ σκηναὶ=τὸ στρατόπεδον.—***εἰμί περί τι*** = ἀσχολοῦμαι εἴς τι, φροντίζω περί τινος.—***συνῆσαν,*** παρατκ. τοῦ ***συνέρχομαι.*** — ***ἐνταῦθα*** = τότε.—***ἀπορία*** = ; (κεφ. 1, § 2).—***ἔνθεν μὲν . . . ἔνθεν δὲ***=ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν . . . ἀφ᾽ ἑτέρου δέ.—***τοσοῦτος τὸ βάθος*** = τόσον βαθύς.—***ὡς . . . ὑπερέχειν*** = ***ὥστε . . . ὑπερέχειν.***— ***ὑπερέχω*** = εἶμαι ὑπεράνω, ἐξέχω.—***πειρωμένοις (αὐτοῖς) τοῦ βάθους***=ὅτε οὗτοι ἐδοκίμαζον τὸ βάθος (τοῦ ποταμοῦ).

Ἐπὶ τὰς σκηνάς, ἐνταῦθα ***σκηναὶ*** = στρατόπεδον, διότι τὰς σκηνὰς οἱ Ἕλλ. μετὰ τῶν ἁμαξῶν εἶχον καύσει τῇ προτάσει τοῦ Ξεν. (κεφ. 2, § 27-28).— ***οἱ μὲν ἄλλοι,*** δηλ. στρατιῶται· πρβλ κατωτέρω ἐν § 14 «***οἱ μὲν ἄλλοι στρ. . .***».—***συνῆσαν,*** δηλ. εἰς σύσκεψιν. — ***ὄρη,*** τὰ Καρδούχεια. — ***ὁ ποταμός,*** ὁ Τίγρης. — ***ὑπερέχειν,*** τίνος ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 8—11.

Ἀποροῦμαι = εὑρίσκομαι ἐν ἀμηχανίᾳ.—***κατὰ*** = ἀνά.—***ὧν δέομαι***=***ταῦτα, ὧν δέομαι.***—***δέομαι τινος***=ἔχω ἀνάγκην τινός, χρειάζομαί τι.— ***ὑπηρετῶ***=χορηγῶ, παρέχω.—***μισθόν,*** κατγρμ. =ὡς μισθόν.—***ἀποδαρέντα,*** παθτκ. ἀόρ. τοῦ ***ἀποδέρω***=ἐκδέρω, γδέρνω.—***φυσηθέντα,*** δηλ. τὰ δέρματα αὐτῶν (τῶν κτηνῶν)· ***φυσῶ***=φουσκώνω.—***παρέχω*** = διευκολύνω.—***δεσμοὶ*** = σχοινία (=τριχιαῖς).—***τούτοις*** = διὰ τούτων (τῶν σχοινίων).— ***ζεύγνυμι τοὺς ἀσκοὺς πρὸς ἀλλήλους*** = δένω τὸν ἕνα ἀσκὸν πλησίον τοῦ ἄλλου.—***δρμίζω***=στερεώνω.—***ἀρτήσας,*** ἀόρ. τοῦ ***ἀρτῶ***=ἐξαρτῶ, κρεμῶ· ***λίθους ἀρτήσας καὶ ἀφεὶς ὥσπερ ἀγκύρας*** = διὰ τῆς ἐξαρτήσεως καὶ καταβυθίσεως λίθων δίκην ἀγκυρῶν.—***διαγαγών,*** ἀόρ. τοῦ ***διάγω*** = φέρω ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην.— ***ἀμφοτέρωθεν*** = ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν. — ***δήσας,*** ἀόρ. τοῦ ***δῶ*** = δένω.—***ἐπιβάλλω*** = θέτω ἐπάνω.— ***ὕλη*** = χαμόκλαδα, θάμνοι.—***γῆ***= χῶμα.—***ἐπιφορῶ*** = ἐπισωρεύω.—***καταδύομαι***= καταβυθίζομαι.—***αὐτίκα μάλα*** = τώρα ἀμέσως.—***εἴσεσθε,*** μέλλ. τοῦ ***οἶδα***=; — ***ἕξει,*** μέλλ. τοῦ ***ἔχω***· ***ἕξει τοῦ μὴ καταδῦναι***= θὰ βαστάξῃ, ὥστε νὰ μὴ βυθισθοῦν.—***ὥστε μὴ ὀλισθάνειν*** (δηλ. ***τοὺς ἄνδρας***) = διὰ νὰ μὴ γλιστροῦν (οἱ ἄνδρες). — ***σχήσει*** = ***κωλύσει.***

Διαβιβάσαι, δηλ. πέραν τοῦ Τίγρητος. — ***τάλαντον,*** περὶ τῆς λέξεως βλ. ἐν σελ. 86.—***ὥστε μὴ ὀλισθάνειν,*** δηλ. ἐπὶ τοῦ ἀσκοῦ·

§ 12.

Τὸ ἐνθύμημα = ἡ ἐπίνοια.—***χαρίεις***=εὐφυής.— ***τὸ ἔργον***= ἡ ἐκτέλεσις.—***οἱ κωλύσοντες*** = οἱ μέλλοντες νὰ ἐμποδίσωσιν.— ***τούτων,*** ἐκ τοῦ ***οὐδέν.***

Πέραν, τίνος ποταμοῦ;—***ἂν ἐπέτρεπον,*** δηλ. ***εἰ ἐπεχείρουν.*** —***τούτων,*** δηλ. τίνων.

§ 13—14.

Ἐπαναχωρῶ=ἐπιστρέφω.— ***εἰς τοὔμπαλιν (=τὸ ἔμπαλιν)*** =εἰς τὰ ὀπίσω.—***ἔνθεν***=***τὰς κώμας, ἐξ ὧν.***—***ἐξῇσαν,*** παρατκ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ **ἐξέρχομαι**.—**προσελαύνω**=πλησιάζω.— **ὅμοιός εἰμι θαυμάζουσι** = ὁμοιάζω πρὸς (ἀνθρώπους) ἀποροῦντας.— **ὅποι τρέψονται . . . καὶ τί ἐν νῷ ἔχοιεν**=εἰς ποῖον μέρος θὰ τραπῶσι . . . καὶ τί διανοοῦνται. — **ποτὲ** = ἀρά γε, τάχα. — **ἐνταῦθα** = τότε. — **ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια** = πρὸς ἀναζήτησιν τροφίμων. — **ἐαλωκότας**, πρκμ. τοῦ **ἁλίσκομαι** = αἰχμαλωτίζομαι. — **ἤλεγχον τὴν κ. πᾶσαν χώραν, τίς ἐκ. εἴη** = ἐξήταζον δι' ὅλα τὰ περίχωρα, τί ἦτο κάθε ἕν.

Συνῆλθον, δηλ. πρὸς σύσκεψιν.— **τοὺς ἑαλωκότας**, ἐννοοῦνται οἱ ἐγχώριοι αἰχμάλωτοι, οἵτινες εἶχον συλληφθῆ ὑπὸ τῶν Ἑλλ. κατὰ τὴν πορείαν των.

§ 15—16.

Τὰ πρὸς μεσημβρίαν (χωρία) ἐστὶ τῆς ἐπὶ Β. (ὁδοῦ)=τὰ πρὸς μεσημβρίαν μέρη ἀνήκουσιν εἰς τὴν ὁδόν, κεῖνται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν Β . . . — **ἡ πρὸς ἕω (ὁδὸς)** = ἡ πρὸς ἀνατολὰς ὁδός.—**θερίζω** = διέρχομαι τὸ θέρος.—**ἐαρίζω** = διέρχομαι τὸ ἔαρ.— **διαβάντι τὸν ποταμὸν** = ὡς πρὸς τὸν διαβάντα τὸν ποταμόν. — **πρὸς ἑσπέραν** = πρὸς δυσμάς. — **τετραμμένη** = ἐστραμμένη. — **εἰς Καρδ.** = εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων. — **ἀκούω βασιλέως**=ὑπακούω εἰς τὸν βασιλέα.— **εἰς αὐτοὺς**=εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.—**στρατιὰ δώδεκα μυριάδες**=στρατὸς ἐξ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδων ἀνδρῶν. — **ἀπονοστῆσαι**, ἐκ τοῦ **ἔφασαν· ἀπονοστῶ** = ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα μου. — **δυσχωρία** = δύσκολος τόπος, κακοτοπιά. — **ὁπότε . . . σπείσαιντο** (ἀόρ. τοῦ **σπένδομαι**) = ὁσάκις ἐσυνθηκολόγουν. — **ἐπιμιγνύναι σφῶν** = **ἐπιμιγνύναι τινὰς σφῶν**· τὸ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ **ἔφασαν**.—**ἐπιμίγνυμι πρός τινα** = συναστρέφομαι, συγκοινωνῶ μετά τινος. — **καὶ ἐκείνων**=**καί τινας ἐκείνων**.

Οἱ δέ, δηλ. **οἱ ἑαλωκότες** (§ 14). — **ἥκοιεν**, τίνες; — **ἔνθα θερίζειν καὶ ἐαρίζειν . . .**, οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν διέμενον ἑπτὰ μῆνας ἐν Βαβυλῶνι, τρεῖς μῆνας τοῦ ἔαρος ἐν Σούσοις καὶ δύο μῆνας τοῦ θέρους ἐν Ἐκβατάνοις. — **τὸν ποταμόν**, δηλ. τὸν Τίγρητα.—**ἔφασαν**, δηλ. **οἱ ἑαλωκότες**.—**ἐμβαλεῖν εἰς αὐτοὺς β. στρατιάν**, πρὸς τίνα σκοπόν;—**τούτων**, τίνων;— **τὸν σατράπην**, βλ. ἐν σελ. 65.—**σπείσαιντο**, τίνες;—**σφῶν**, δηλ. τῶν Περ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σῶν· ἐτέθη αὐτοπαθ. ἀντωνυμία, διότι καὶ οἱ ἀφηγούμενοι ταῦτα αἰχμάλωτοι εἶναι Πέρσαι. — **πρὸς ἐκείνους,** δηλ. τοὺς Καρδούχους.

§ 17—18.

Καθίζω τινὰ χωρὶς = διατάττω νὰ φέρωσί τινα εἰς κεχωρισμένον τόπον. — ***τοὺς ἑκαστ...*** = ***τοὺς φάσκοντας εἰδέναι (τὴν) ἑκασταχόσε (ὁδὸν).*** — ***ἡ ἑκασταχόσε ὁδὸς*** = ***ἡ πρὸς ἑκάστην χώραν ὁδός.*** — ***εἰς Καρδούχους*** = εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων. — ***τούτους... ἥξειν*** = ***ἔφασαν γὰρ διελθόντας (αὐτούς,*** δηλ. ***τοὺς Ἕλλ.) τὴν τούτων*** (δηλ. τῶν Καρδ.) ***χώραν ἥξειν εἰς Ἀρμενίαν.*** — ***ἔφασαν,*** ὑποκμ.: ***οἱ ἑαλωκότες*** (§ 14). — ***ἥξ· Ὀρ... εὐδαίμονος*** = ***πολλὴν*** (= μεγάλην) ***καὶ εὐδαίμονα, ἥξ· Ὀρόντας ἦρχε.*** — ***εὔπορον*** = εὔκολον. — ***ἐπὶ τούτοις*** = μετὰ ταῦτα. — ***ὅπως... τὴν π. ποιοῖντο*** = ἵνα πορεύωνται. — ***ὁπηνίκα δοκοίη*** (δηλ. ***ποιεῖσθαι τὴν πορείαν***) = καθ' ἣν ὥραν ἤθελε φανῇ καλὸν (νὰ πορεύωνται). — ***τὴν ὑπερβ.... ἐδεδοίκ. μὴ προκ.*** = ***ἐδεδοίκεσαν μὴ ἡ ὑπερβολὴ τῶν ὀρέων προκαταληφθείη.*** — ***ὑπερβολὴ*** = διάβασις. — ***ἐπειδὴ δειπνήσειαν*** = ἀφ' οὗ δειπνήσωσι. — ***συσκευάζομαι*** =; (II, 1, § 2).

Ἐντεῦθεν, πόθεν; — ***μὴ προκαταληφθείη,*** δηλ. ὑπὸ τῶν βαρβάρων. — ***τίς,*** δηλ. στρατηγὸς καὶ ἔπειτα κατὰ σειρὰν ἕκαστος στρατιώτης, διότι ἡ διαταγὴ μετεδίδετο ἀπὸ στόματος εἰς στόμα· μόνον οὕτως ἐδίδοντο αἱ στρατιωτικαὶ διαταγαί; βλ. ἐν σελ. 88.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α

Ἄβροκόμας, α, ὁ, σατράπης τῆς Φοινίκης, εἷς τῶν τεσσάρων στρατηγῶν τοῦ Ἀρταξέρξου, πιθανῶς καὶ **κάρανος** τῶν στρατευμάτων τῆς μεταξὺ Μεσογείου καὶ Εὐφράτου περιοχῆς.

Ἄβυδος, ου, ἡ, πόλις Τρωϊκὴ ἐν τῷ στενωτάτῳ μέρει τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀποικία τῶν Μιλησίων.

Αἴγυπτος, ου, ἡ, χώρα ἐν τῇ ΒΑ. ἄκρᾳ τῆς Ἀφρικῆς· αὕτη οὖσα ἀπὸ τοῦ 525 π. Χ. ἐπαρχία Περσικὴ ἀπεστάτησε τῷ 414 π. Χ., ὅτε Ἕλληνες μισθοφόροι προσηνέχθησαν νὰ βοηθήσωσι τὸν βασιλέα πρὸς καθυπόταξιν αὐτῆς.

Αἰνιᾶνες, ων, οἱ, λαὸς Θεσσαλικὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Οἴτην καὶ τὸν Σπερχειόν.

Ἀμπρακιώτης, ου, ὁ, κάτοικος τῆς Ἀμπρακίας, πόλεως τῆς Ἠπείρου, νῦν Ἄρτας.

Ἀμφιπολίτης, ου, ὁ, κάτοικος τῆς Ἀμφιπόλεως Ἑλληνικῆς ἀποικίας ἐπὶ τῆς Θράκης παρὰ τὸν Στρυμόνα.

Ἀπόλλων, ωνος, ὁ, θεὸς τῆς μαντικῆς, μουσικῆς καὶ τοξικῆς.

Ἀραβία, ας, ἡ, οὐ μόνον ἡ παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον χερσόνησος, ἀλλὰ καὶ τὸ νότιον μέρος τῆς ὑπὸ Ἀράβων νομάδων οἰκουμένης καὶ βραδύτερον κληθείσης Μεσοποταμίας.

Ἀράξης, ου, ὁ, παραπόταμος τοῦ Εὐφράτου.

Ἀρμενία, ας, ἡ, ὀρεινὴ χώρα ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ μεταξὺ τοῦ ἄνω Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος.

Ἀρταξέρξης, ου, ὁ, Ἀρταξέρξης ὁ Β', ἐπικαλούμενος **Μνήμων**. υἱὸς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Δαρείου τοῦ Β' καὶ τῆς Παρυσάτιδος.

Ἄρτεμις, ιδος, ἡ, θεὰ τῆς θήρας (**Ἀγροτέρα**).

Ἀσπένδιος, ου, ὁ, κάτοικος τῆς Ἀσπένδου, πόλεως τῆς Παμφυλίας παρὰ τὸν Εὐρυμέδοντα ποταμόν.

Β

Βαβυλών, ῶνος, ἡ, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας, πρὸς Ν. τῆς σημερινῆς Βαγδάτης ἑκατέρωθεν τοῦ Εὐφράτου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Βαβυλωνία, ας, ἡ, Περσικὴ ἐπαρχία μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος, προστατευομένη πρὸς Βορρᾶν κατὰ ἐχθρικῶν εἰσβολῶν διὰ τοῦ Μηδείας τείχους.

Δ

Δαμάρατος, ου, ὁ, Λακεδαιμόνιος βασιλεύς· ἐκπεσὼν τῆς βασιλείας ἕνεκα ἀντιπολιτεύσεως τοῦ συμβασιλέως αὐτοῦ Κλεομένους τοῦ Α΄ κατέφυγε πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Δαρεῖον τὸν Α΄, ὅστις ἔδωκεν αὐτῷ ὡς δῶρον πόλεις τινὰς ἐν τῇ Μικρασιατικῇ χώρᾳ Τευθρανίᾳ.

Δάνα, ων, τά, πόλις τῆς Καππαδοκίας παρὰ τὸν Ταῦρον πλησίον τῶν Κιλικίων πυλῶν.

Δαρεῖος, ου, ὁ, Δαρεῖος ὁ Β΄, ὁ ἐπικαλούμενος ***Νόθος,*** βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 424-404 π. Χ., πατὴρ Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος καὶ Κύρου τοῦ νεωτέρου.

Δελφοί, ῶν, οἱ, Φωκικὴ πόλις ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ ἔχουσα ναὸν καὶ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος.

Δόλοπες, ων, οἱ, λαὸς Θεσσαλικὸς παρὰ τὸν Πίνδον.

Ε

Ἐκβάτανα, ων, τά, πρωτεύουσα τῆς Μηδίας, θερινὴ κατοικία τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν.

Ἑλλήσποντος, ου, ὁ, ὁ παρὰ τὴν Θρᾳκικὴν χερσόνησον πορθμὸς ὁ συνδέων τὴν Προποντίδα μετὰ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ χωρίζων τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας (ὁ πορθμὸς τῶν Δαρδανελλίων)· ἐπίθετον : ***Ἑλλησποντιακός ή, όν.***

Ἐνυάλιος, ου, ὁ, ἐπώνυμον τοῦ Ἄρεως, τοῦ θεοῦ τοῦ πολέμου.

Εὐφράτης, ου, ὁ, ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Δ. Ἀσίας, πηγάζων ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ σχηματιζόμενος ἐκ δύο παραποτάμων, τοῦ δυτικοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ Εὐφράτου.

Ζ

Ζαπάτας, ου, ὁ, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος.

Ζεύς, Διός, ὁ, ὁ ὑπέρτατος θεός, τιμώμενος ὡς ***βασιλεύς,*** ὡς ***σωτὴρ*** καὶ ***ξένιος.***

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θ

Θάψακος, ου, ἡ, πόλις παρὰ τὸν Εὐφράτην.

Θύμβριον, ου, τό, πόλις ἐν Φρυγίᾳ· ἐν αὐτῇ τῇ πόλει εὑρίσκετο ἡ ***Μίδου κρήνη.***

Ι

Ἰκόνιον, ου, τό, ἐσχάτη πόλις τῆς Φρυγίας (νῦν ***Κόνια***).

Ἰσσοί, ῶν οἱ, ἐσχάτη πόλις τῆς ἀνατολικῆς Κιλικίας.

Ἰωνία, ας, ἡ, δυτικὴ παράκτιος χώρα τῆς Μ. Ἀσίας πρὸς Ν. τῆς Αἰολίδος· ἐπίθετον : ***Ἰωνικός, ή, όν.***

Κ

Καππαδοκία, ας, ἡ, μεγάλη χώρα τῆς Μ. Ἀσίας περιλαμβάνουσα πάντα τὰ μεταξὺ τοῦ Ἅλυος πρὸς Δ., Ταύρου πρὸς Ν., Εὐφράτου πρὸς Α. καὶ Εὐξείνου πόντου πρὸς Β. μέρη τῆς χερσονήσου ταύτης.

Καρδοῦχοι, ων, οἱ, πολεμικὸς καὶ λῃστρικὸς λαός, ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀρμενίᾳ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Τίγρητος, οὐδέποτε ὑποταχθεὶς τελείως εἰς τοὺς Πέρσας. Οἱ σημερινοὶ Κοῦρδοι εἶναι ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν Καρδούχων.

Καστωλός, οῦ, ὁ, χωρίον τῆς Λυδίας οὐ μακρὰν τῶν Σάρδεων· ἢ περὶ αὐτὸ πεδιὰς ***(Καστωλοῦ πεδίον)*** ἦτο ὁ τόπος, ἐν ᾧ συνηθροίζοντο τὰ στρατεύματα τῆς σατραπείας τοῦ Κύρου.

Καῦστρου, πεδίον, τό, πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας, τὸ σημερινὸν Ἀφιὸν Καραχισάρ.

Κελαιναί, ῶν, αἱ, ἀξιόλογος πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας ἐπὶ τῶν ποταμῶν Μαιάνδρου καὶ Μαρσύου μετ' ἐπαύλεως καὶ κήπου τοῦ Κύρου, πλησίον τοῦ σημερινοῦ Δινέρ.

Κεράμων, ἀγορά, ἡ, πόλις κατὰ τὰ μεθόρια τῆς Μυσίας καὶ Φρυγίας· τὸ σημερινὸν Οὐσάκ.

Κιλικία, ας, ἡ, χώρα κατέχουσα τὰ ΝΑ. τῆς Μ. Ἀσίας· ὁ κάτοικος : ***Κίλιξ, ικος*** καὶ τὸ θηλ. ***Κίλισσα, ης.***

Κολοσσαί, ῶν, αἱ, πόλις τῆς Φρυγίας παρὰ τὸν ποταμὸν Λύκον· ἐρείπια ταύτης σῴζονται παρά τι χωρίον ***Χώνας.***

Κορσωτή, ῆς, ἡ, πόλις τῆς Μεσοποταμίας ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὄχθης τοῦ Εὐφράτου, περιρρεομένη ὑπὸ τοῦ Μάσκα, παραποτάμου τοῦ Εὐφράτου.

Κτησίας, ου, ὁ, Ἕλλην ἰατρὸς καὶ ἱστορικὸς ἐκ τῆς ἐν τῇ Καρίᾳ πόλεως Κνίδου· αἰχμαλωτισθεὶς περὶ τὸ 415 π. Χ. ὑπὸ τῶν Περσῶν διέμεινε 17 ἔτη (415-398) ἐν τῇ Περσικῇ αὐλῇ· κατὰ τὴν παρὰ τὰ Κούναξα μάχην ἦτο ἐκ τῶν περὶ τὸν Ἀρταξέρξην, ὃν ἰάτρευσε πληγωθέντα ὑπὸ τοῦ Κύρου· συνέγραψε τὰ ***Περσικά,*** ἤτοι Περσικὴν ἱστορίαν, ἧς ἀποσπάσματα μόνον σῴζονται.

Κύδνος, ου, ὁ, ποταμὸς τῆς Κιλικίας, διαρρέων τὴν Ταρσόν.

Κῦρος, ου, ὁ, ὁ νεώτερος υἱὸς Δαρείου τοῦ Β' καὶ τῆς Παρυσάτιδος, σατράπης Λυδίας, Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας.

Λ

Λάρισα, ης, ἡ, πόλις παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Τίγρητος ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ζαπάτου.

Λυδία, ας, ἡ, χώρα ἐν τῇ Δυτικῇ Μ. Ἀσίᾳ, ἔχουσα πρωτεύουσαν τὰς Σάρδεις.

Λύκαια, ων, τά, ἑορτὴ τοῦ Λυκαίου Διὸς ἐν Ἀρκαδίᾳ.

Λυκαονία, ας, ἡ, μεσόγειος χώρα ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ κειμένη ΒΔ. τῆς Κιλικίας· οἱ κάτοικοι: ***Λυκάονες, όνων***· οὗτοι, ὡς καὶ οἱ Μυσοὶ καὶ οἱ Πισίδαι, διαρκῶς ἐξηγείροντο κατὰ τῆς Περσικῆς κυριαρχίας.

Λωτοφάγοι, ων, οἱ, ὁ ἐκ τῆς Ὀδυσσείας (ι, 94 κ. ἑξ.) γνωστὸς μυθικὸς λαὸς τῆς Ἀφρικῆς, τρεφόμενος ὑπὸ τῶν φοινικοειδῶν καρπῶν τοῦ δένδρου ***λωτοῦ***.

Μ

Μαίανδρος, ου, ὁ, ποταμὸς ἐν τῇ δυτικῇ Μ. Ἀσίᾳ ἐκβάλων παρὰ τὴν Μίλητον.

Μαρσύας, ου, ὁ, 1) Σειληνὸς ἐκ Φρυγίας εὑρὼν τὸν αὐλόν, ὃν ἐφευροῦσα ἡ Ἀθηνᾶ εἶχεν ἀπορρίψει, διότι ἠσχήμιζε τὸ πρόσωπόν της παιζούσης, ἔμαθε νὰ αὐλῇ καὶ τοσοῦτον ἠλαζονεύθη ἐπὶ τούτῳ, ὥστε ἐτόλμησε νὰ προκαλέσῃ εἰς ἀγῶνα μουσικὸν τὸν Ἀπόλλωνα· ἡττηθεὶς δ' ὅμως ἐν αὐτῷ ἐξεδάρη ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, τὸ δὲ δέρμα του ἐκρεμάσθη εἰς σπήλαιόν τι τῆς Φρυγίας· 2) ποταμὸς ἐν Φρυγίᾳ, διαρρέων τὰς Κελαινάς.

Μέσπιλα, ης, ἡ, πόλις ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Τίγρητος.

Μηδία, ας, ἡ, χώρα τῆς Ἀσίας, περιλαμβάνουσα τὰς ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος διαρρεομένας χώρας πρὸς Β. τῆς Βαβυλῶνος.

Μηδίας τεῖχος, τό, τεῖχος οἰκοδομηθὲν περὶ τὸ 580 ὑπὸ Να-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βουχοδονόσορος, ὅπως προφυλάττῃ τὴν Βαβυλωνίαν ἀπὸ τῶν εἰσβαλλόντων καὶ διαρπαζόντων αὐτὴν Μήδων· ἐξετείνετο δὲ τοῦτο ἀπὸ τῶν παρὰ τὸν Εὐφράτην Πυλῶν μέχρι τῆς ἐπὶ τοῦ Τίγρητος Ὤπιδος.

Μίλητος, ου, ἡ, πόλις τῆς Ἰωνίας (νῦν χωρίον καλούμενον ***Παλάτια***)

Μυρίανδος, ου, ἡ, Φοινικικὴ ἐμπορικὴ πόλις ἐν τῷ Ἰσσικῷ κόλπῳ.

Μυσοί, ῶν, οἱ, κάτοικοι τῆς Μυσίας, χώρας βορειοδυτικῶς τῆς Μ. Ἀσίας, διαρκῶς ἐξεγειρόμενοι κατὰ τῆς Περσικῆς κυριαρχίας, ὡς καὶ οἱ Λυκάονες καὶ οἱ Πισίδαι· ἐπίθετον: ***Μύσιος, α, ον.***

Ξ

Ξέρξης, ου, ὁ, υἱὸς τοῦ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπους καὶ τῆς Ἀτόσσης, βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἀπὸ τοῦ 485-465, γνωστὸς διὰ τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν του.

Ο

Ὀλύνθιοι, ων, οἱ, κάτοικοι τῆς Ὀλύνθου, πόλεως κειμένης ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ΒΑ. τῆς Ποτειδαίας.

Π

Παρράσιος, ου, ὁ, κάτοικος τῆς Παρρασίας, χώρας τῆς Ἀρκαδίας περὶ τὸ Λύκαιον ὄρος.

Παρύσατις, ιδος, ἡ, σύζυγος Δαρείου τοῦ Β' καὶ μήτηρ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ Κύρου τοῦ νεωτέρου.

Πέλται, ῶν, αἱ, πόλις τῆς Φρυγίας παρὰ τὰς Κελαινάς.

Πεσίδαι, ῶν, οἱ, κάτοικοι τῆς χώρας Πισιδίας ἐν τῇ νοτίῳ Μ. Ἀσίᾳ· οὗτοι, ὡς καὶ οἱ Μυσοὶ καὶ οἱ Λυκάονες, οὐδέποτε ὑπετάχθησαν τελείως εἰς τοὺς Πέρσας.

Πύλαι, ῶν, αἱ, 1) στενὰ καὶ φρούριον μεταξὺ Κιλικίας καὶ Συρίας· 2) φρούριον παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Εὐφράτου ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς Βαβυλωνίας.

Σ

Σάρδεις, εων, αἱ, πρωτεύουσα πόλις τῆς Λυδίας, ἕδρα τοῦ Κύρου (νῦν ***Σάρτ***)

Σάτυρος, ου, ὁ, κατωτέρα θεότης ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ Διονύσου.

Σιττάκη, ης, ἡ, πόλις τῆς Βαβυλωνίας παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Τίγρητος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σόλοι, ων, οἱ, πόλις τῆς Κιλικίας παράλιος.

Σοῦσα, ων, τά, ἀρχαία Περσικὴ πόλις, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Σουσιανῆς, ἐαρινὴ κατοικία τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν.

Στυμφάλιος, ου, ὁ, κάτοικος τῆς Στυμφάλου, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας.

Συρακόσιος, ου, ὁ, κάτοικος τῶν Συρακουσῶν, πόλεως τῆς Σικελίας.

Σωκράτης, ους, ὁ, 1) ὁ περίφημος Ἀθηναῖος φιλόσοφος, διδάσκαλος τοῦ Ξενοφῶντος· 2) Ἀχαιός, στρατηγὸς ἐν τοῖς μισθοφόροις τοῦ Κύρου.

Τ

Ταρσοί, ῶν, οἱ, πρωτεύουσα τῆς Κιλικίας.

Τευθρανία, ας, ἡ, χώρα τῆς Μ. Ἀσίας ἐν τῇ Μυσίᾳ ἀνήκουσα εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Δαμαράτου.

Τίγρης, ητος, ὁ, πλωτὸς ποταμὸς πηγάζων ἐκ πολλῶν πηγῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ ῥέων πρὸς Α. τῆς Μεσοποταμίας, ἑνούμενος δὲ ἔπειτα μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Τισσαφέρνης, ους, ὁ, σατράπης τῆς Καρίας, ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ Κύρου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Τυριάειον, ου, τό, πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας.

Φ

Φοινίκη, ης, ἡ, παράλιος χώρα τῆς Συρίας.

Φρυγία, ας, ἡ, ἡ μεγάλη καλουμένη, χώρα ἐν τοῖς ἐνδοτέρω τῆς Μ. Ἀσίας πρὸς Δ. τῆς Καππαδοκίας.

Φύσκος, ου, ὁ, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος.

Χ

Χαρμάνδη, ης, ἡ, πόλις ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Εὐφράτου.

Χερρόνησος, ου, ἡ, ἡ Θρᾳκικὴ χερσόνησος ἡ παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.

Ω

Ὦπις, ιδος, ἡ, μεγάλη πόλις παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Φύσκου καὶ τοῦ Τίγρητος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

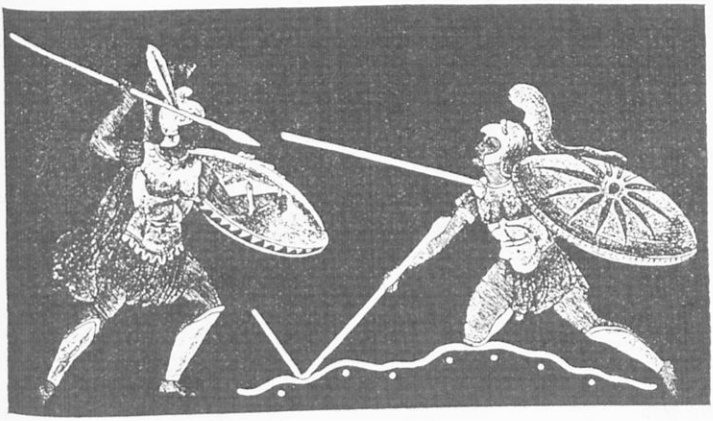

Ὁπλῖται μαχόμενοι

Ὁπλῖται ἐφορμῶντες

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κράνη

Ἀσπὶς στρογγύλη

Ἀσπὶς ᾠοειδὴς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θώραξ

Κνημὶς

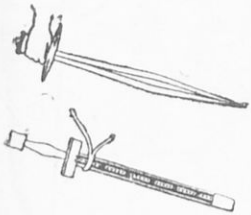

Ξίφος μετὰ κολεοῦ

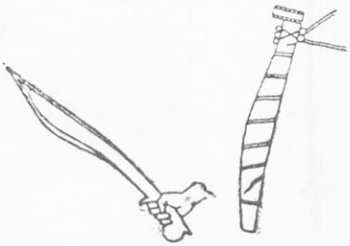

Μάχαιρα μετὰ κολεοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

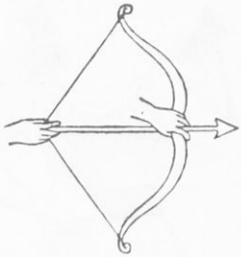

Τόξον

Δόρυ

Ἀκόντιον

Φαρέτρα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

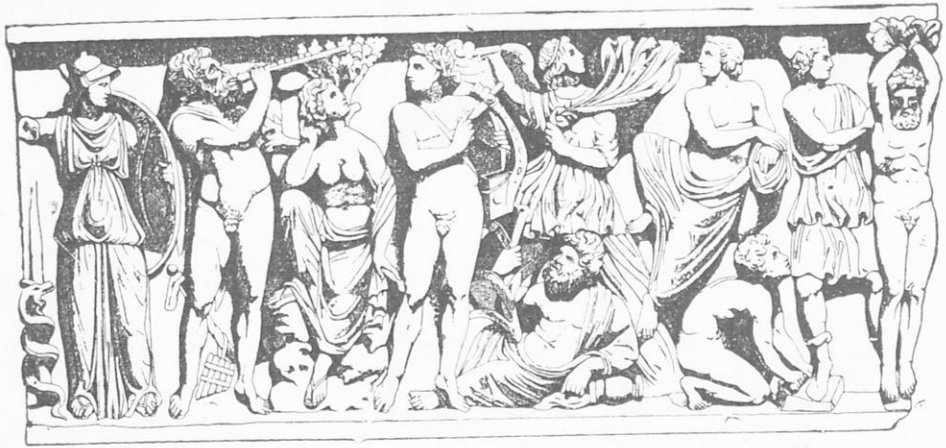

Ἀπεικόνισις τοῦ περὶ τῆς ἔριδος τοῦ Μαρσύου καὶ Ἀπόλλωνος μύθου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁπλίτης

Κήρυξ

Πελταστὴς

Σφενδονήτης

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐπιφανὴς Πέρσης φορῶν στρεπτὸν

Πέρσης βασιλεὺς μετὰ τῆς τιάρας

Σατράπης

Σκηπτοῦχος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πέρσαι μαχόμενοι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

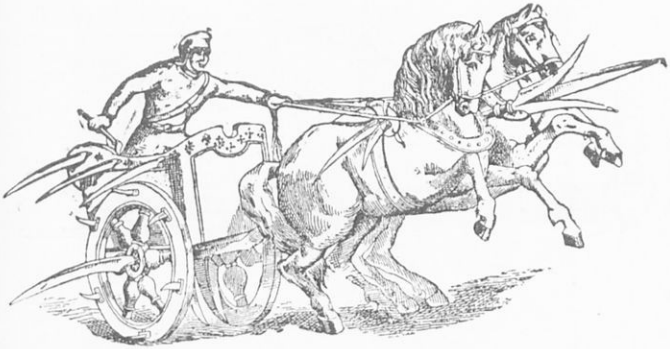

Ἅρμα δρεπανηφόρον

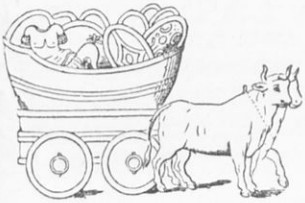

Ἅμαξα

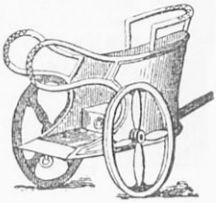

Ἅρμα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

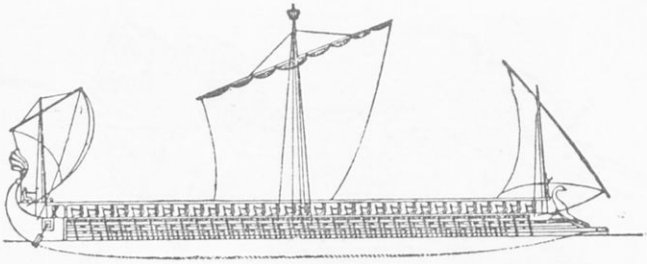

Τριήρης

Μέρος τριήρους ἐπὶ ἀρχαίου ἀναγλύφου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

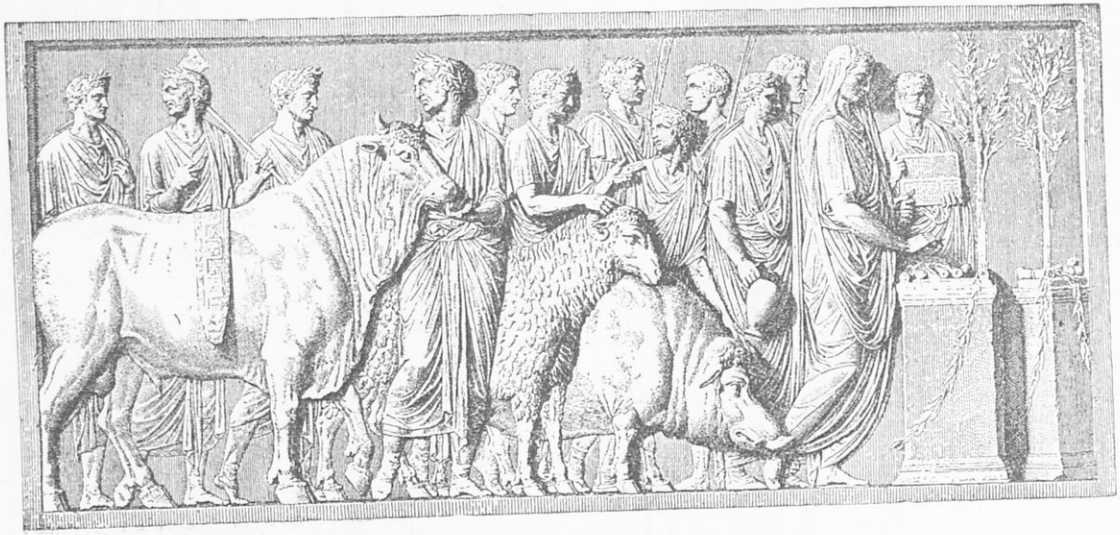

Τελετὴ θυσίας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σάλπιγξ

Κέρας

Δαρεικὸς

Ἀκινάκης

Ψέλιον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀνὴρ φερῶν χιτῶνα

Τρόπαιον

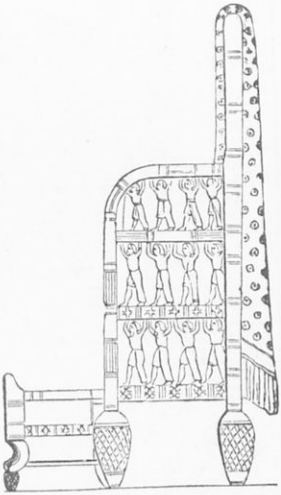

Θρόνος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

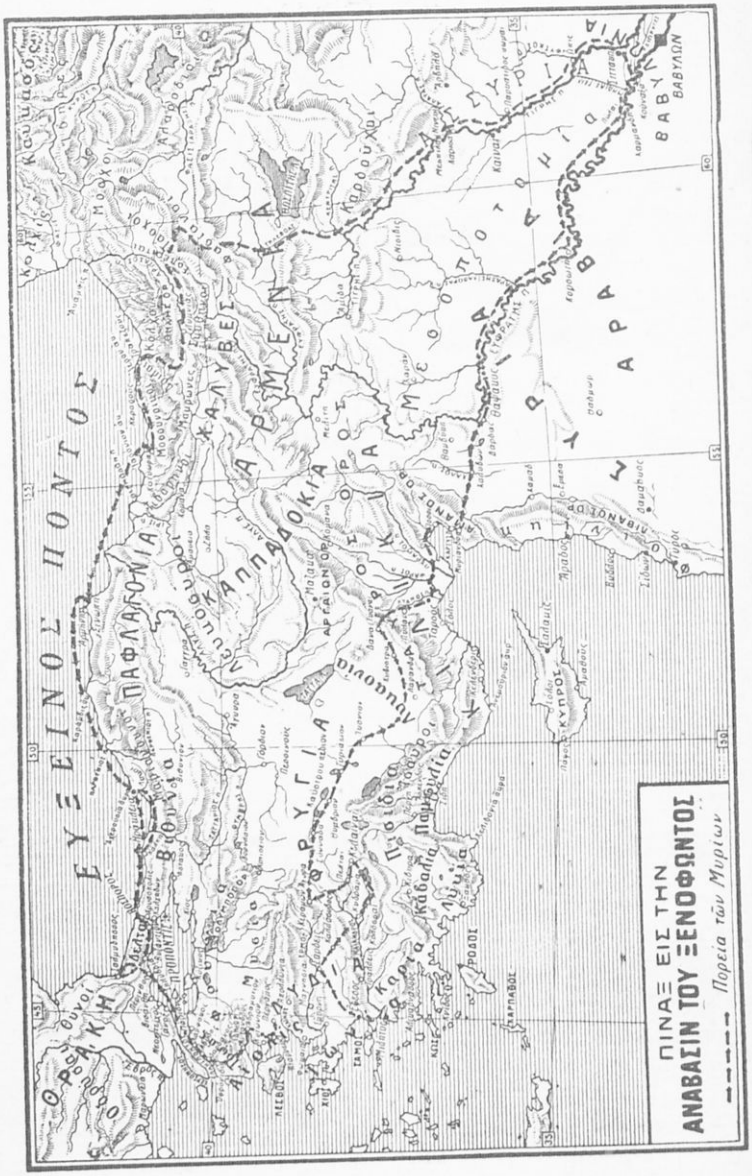

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

6.000

Ἀριθ. { Πρωτ. 21385 / Διεκπ. } Ἐν Ἀθήναις, τῇ 11 Ἰουλίου 1928.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πρὸς

τοὺς ἐκδότας κ. κ. Ἰωάν. Δ. Κολλάρον καὶ Σίαν

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 8 τοῦ νόμου 3438 περὶ διδακτικῶν βιβλίων καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 6, 28 Μαΐου 1928 πρᾶξιν τῆς οἰκείας ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς, ἐγκρίνομεν διὰ τὸ ἀπὸ σήμερον μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1930—1931 χρονικὸν διάστημα τὸ ὑφ' ὑμῶν ἐκδοθὲν καὶ ὑπὸ **Κυριάκου Κοσμᾶ** συγγραφὲν διδακτικὸν βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ξενοφῶντος Κύρου Ἀναβάσεως*» τὰ τρία πρῶτα βιβλία κατ' ἐκλογὴν ἐκδοθέντα διὰ τὴν Β' τάξιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων καὶ τὴν Α' τάξιν τῶν ἀστικῶν σχολείων τῶν θηλέων ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐν μελλούσῃ ἐκδόσει τοῦ βιβλίου ἐπιφέρητε τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὑποδεικνυομένας τροποποιήσεις.

Ὁ Ὑπουργὸς
Κ. ΓΟΝΤΙΚΑΣ

Ὁ Τμηματάρχης
Κ. ΚΑΜΠΕΡΗΣ

ΑΡΘΡΟΝ 9 τοῦ ἀπὸ 26ης Ἰουλίου 1929
Προεδρικοῦ Διατάγματος

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρᾳ κατὰ 20 % τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἄνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς, τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τῆς τελευταίας σελίδος τοῦ ἐξωφύλλου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.

Τύποις Σεργιήδου, Γεωργίου Σταύρου 10.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής